

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1896.

Redaktor:
dr. Ernst Muka,
ryčef serbskeho rjada Sw. Sawy.

Lětnik IXL.
Zešiwk I.

(Cyłeho rjada čisło 93.)

B u d y š i n.
Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Jan Bjedrih Sešnar.

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1896.

Redaktor:
dr. Ernst Muka,
ryčeň serbskeho rjada Sw. Sawy.

Lětnik IXL.

B u d y š i n.
Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Mythiske bytosće łužiskich Serbow.

Napisał *Adolf Černý.*

Čert.

(Pokračowanje.)

Kusk hinak powěda so tón podawk w tejlje powěsći:

190. Włosančki.

Hdyž džeš po drozy z Budyšina do Bukec, nadeńdžeš krótko před Bukecami hosćenc „k złotemu klučej“. Kruh wyše njeho do hór horje steja někotre khěže, kiž we rće luda „włosančki“ rěkaju, kotraž mjeno pak na žanej karće a tež w žanym słowniku njenamakaš. Tuto mjeno zwisuje z powěsću, kotraž je hišće džensa mjez ludom žiwa. Běše něhdy w starodawnym času w jenej wsy njedaloko włosančkow, snadź we Wuježku abo w Měšicach, rjana holca, kotraž bě hižom sydom króc k padu přišla. To wšitko bě pak so tak mjelčo stało, zo njebě nichtón za tym přišoť a přez wšelaku lesć bě so ji poradziło, ludźi zaslepić, tak zo ji nichtó jeje njepócciwosć dopokazać njemóžeše. Jako so tohodla naposledku pachot namaka, kiž so wot njeje nablaznić da, tak zo sebi ju za mandźelsku žadaše, dawaše so wona tež w Bukecach jako čestna a póccíwa młoda holca připowědać. A jako džeń přińdže, na kotrymž cheyše jejny nawoženja z njej před boži woltať stupić, wuhotowa so wona ze wšej pychu, kiž tola jenož čestnym njewjestam přisłuša, a staji sebi tež bortu na hlówu a na nju znamjo njewinowatosće a póccíwosće — ručany wěněk. Tajka džěše ze swojim nawoženju a z kwasnymi hosćemi do Bukec k wěrowanju. Ale hlaj, što so sta. Blizko pola włosančkow přińdže ji napřećiwo zły duch, kotremuž bě wona słu-

žila a zapřimny a roztorha ju k nastróženju wšitkich, kiž to wi-
džachu. Kruchi jeje čěla lětachu tam a sem a buchu hakle
pozdžišo zaso namakane. Hdžež nětko włosaněki su, ležachu jeje
włosy; a hdžež je nětko kruch keřkow, kiž „ručica“ rěka, jeje
rucy; a hdžež je nětko studnička, pod mjenom „harband“*) znata,
tam namakachu slěbornik, zadny džěl pychi, kotruž bě na borće měta.

K. A. Jenč, Łužičan 1860, 25.

(72.) Druhi podložk ma na př. tale bajka: Dwaj ze Sušowa
a z Bobowa wadžeštaj so wo mjezu. Sušowski njeměješe prawje.
Tola pak, wzawši sebi hlíny ze swojeho pola do škórnjow, při-
sahaše ze słowami: „Njeh so na měsće přepadnu, je-li to njeje
moja zemja, na kotrejž stoju.“ A w tym wokomiku so do zemje
přepadny a njemóžeše być na žane wašnje wučehnjeny. A tři
dny w zemi wołaše. Na štwórtym dnju pak namakachu na
tym městnje wulki kamjeň, kotryž bě tam čert přiwalit. (Schulen-
burg, W. Volkssag. 186.)

(73.) Štóz kleje a hani Boha, dawa so tež do mocy zleho
ducha. Wo jenym tajkim powěda Frencl.***) W l. 1596 w Kři-
šowskej korěmje pozdže w nocy jedyn piješe a hraješe a pódlá
zatrašnje pokliwaše a Boha hanješe. Nadobo zběhny so před
korěmu wulki wichor, wza bjezbóžnika a jako prawy čertowy wóz
jeho zanjese do Wósporskeje piwarnje. Tam jeho tři mužiska
žalostnje čwilowachu hač do honačeho zaspěwanja. Rano nama-
kachu jeho tam měsčćenjo jara zmartrowaneho a na poł zmjerz-
njeneho.

(74.) Druhu powěsć čitamy pola Müllera (Das Wendenthum
159): Bliže Liškowa jědzeše raz knjez z pohončom. Jako při-
połdnju zwón přebiješe, modleše so pohonč a rjekny knjezej, zo
by to tež činił. Knjez pak wotmołwi: „Njeh so čert modli.“
W tej khwili zahowri pod zemju, zemja so pod wozom wotewri,
wóz so nakhili a knjez zapadny do hłubiny w zemi a so tam
zhubi. Tola pohonč bjez škody dale jědzeše.

Žadyn čłowjeski hrěch čert njepřepase, samo te naj-
snadniše sebi zapisuje, zo by čłowjeka potom dale spytował a
k wjetšim hrěcham zawjesć móhl a skónčnje jeho dušu dóstał.

*) Němske słowo: Haarband. Serbski „slěbornik“.

**) Historia natur. — Haupt, I. č. 129.

Z wotdźěla Dyterbjarnat je znata bajka wo tym, zo sebi čert na krowjacu kožu napisuje mjena tych, kiž so w cyrkwi směja atd.)*

Čim bóle ma na kedźbje tych, kotřiž we wjetšich hrěchach tča, kaž pičcy a hračcy, kotřiž tež njedzela dopođnja w času božich službow w korčmje sedža při karančku a kartach:

191. Čert w korčmje.

Na drózy, kotraž z Budyšina do Lubija wjedže, leži blisko pola Kubšic nowa korčma, kotraž „šlifarnje“ rěka. Prjedy hač bu tuta korčma natwarjena a jako hišće stara droha niže njeje džěše, steješe bliže stareje drohi stara korčma, kotrejež rozpadanki buchu hakle při twarjenju železnicy wotnošene. Tuta korčma rěkaše „stare šlifarnje“ a steješe něhdže 100—200 kročel niže nětčišich nowych „šlifarnjow“. Před wjele lětami zhromadźowachu so w njej njedzeli wot njedzele hračcy. Sobotu ducy z města wosta hižom wjele tajkich bratrow tam sedžo a pijachu a hrajachu tam husto, hač hdyž njedzeli rano ke mši zwonješe. Haj, wjele wot nich wosta hišće dlěje sedžo a hrajachu tež njedzeli dopođnja, hdyž bu we wšitkich cyrkwjach Bože słowo spěwane a předowane. Jich knihi, z kotrychž woni tehdom spěwachu, běchu karty a jich spěwanje bě zelenje a boha-hanjenje. Jenu njedzeli dopođnja sedžachu tam tež tajcy bratřa a běchu kaž zakowani na swoje hraće. Na jene dobo, wokoło dzewjateje *hodžiny, stupi cuzy knjez do jstwy nutř z dołhim zelenym kwičom wodžěty*, syny so za blido a přihladowaše dołhi čas, kak éi hračcy hrajachu. Po někotrym času wupadže jenemu hračkkej karta, wón so po nju skhili a wuhlada při tym, zo měješe tón cuzy knjez konjacu nohu. Połny stróželow njemóžeše wón tym druhim ničo prajić, ale kiwny jenož z wočomaj, zo dyrbja přestać. Runje stupi tež korčmařka do jstwy nutř a wu-

*) Č. 86. — Tu podawamy variant w podobje legendy wo swj. Pětrje: Něhdy widžeše swj. Pětr, kak čert zady wołtarja stejo wšitkich, kotřiž na kemšach pak powědachu abo so smějachu abo spachu, na krowjacu kožu pisaše. Skónčnje měješe jich telko, zo koža wjacy njedosahaše. Tuž zapřimny čert kožu ze zubami a načahowaše ju. Při tym pak so koža někak wusuny a čert prasny kručě z hlownu do scěny. To chcyše so swj. Pětrej smjeć, a za to jeho čert tež napisa. (M. Wjesela, Łuž. Serb. II. 36.) — Přir. Schulenb., W. Volksth. 86.

hlada při tym tež, zo měješe tón cuzbnik konjace nohi, a poča wołać. Z dobom zhubi pak so tón cuzy, a při tym šumješe we jstwjje, kaž bychu wšitke wokna do hromady padaše. Tež nasta žaľostne smjerđenje, kajkež móže jenož čert načinić, a wšitcy, kiž we jstwjje běchu, padžechu na woči a ležachu, kaž wot njewjedra dyrjeni. Jako zaso k sebi přińdžechu, bě wšitkim lóšt k hraču na stajnje zašoľ. Třepotajo wróčichu so domoj a wostachu khorowaći čas žiwjenja, a po krótkim wumrě jedyn po druhim. Jich mjena sym we swojej młodosći słyšaľ, ale zaso zabyľ. Wjele lět pozdžišo wumrě tež tón stary korěmaľ, kiž bě tehdom w starych šlifarnjach hospodariľ. Wón słyšeše hač do swojeje smjerće maľo, a powjedaše so, zo je tehdom, jako so tym hračkam w jeho korěmje tak zľe zeńdže, wo słyšenje přišoľ.

Łužičan, 1860, 24. (Ze serbskich rkp. Nowin łužiskeho předařskeho towarstwa w Lipsku.)

Wulcy hrěšnicy jemu z dušu a z ćěľom słyšeja [přir. č. 187, 189 a (71.)]. Wo samomordarjach hižo słyšachmy, zo na jich dušu čaka. Wo tym, zo tež skupi čertej słyšeja, mam slědowacu bajku:

192. Kónc skupeho.

W Breslawje jo jadn ćłowjek humrěľ, tomu su gronili Tešnař a ten bul wjelgin bogaty. Před smjersu jo sebje daľ kašć z pjenjzymi wótcyniľ a toľ jo chopiľ te dukaty póžeraľ. Jo je tak dľujko póžeraľ, až jo se z jadnym zadajiľ. Pón su jog' zakoparjeju a jo jom' groniľ, až deji jom' Tešnarjowy row pokazáľ. Gaž stej na kjarehob přištej, toľ jo buľ ten row wóchtany. Něnt jo ten rejtař skócyľ do rowa, wótcyni kašć, ľapi šěľo za nogi a chopi jogo třěsć, až te dukaty su tom' njabogemu z guby hulešeli. Něnt jo cart te pjenjezy zwignuľ a daľ tomu zakoparjeju a jo groniľ: „To móžš přepiľ, ale ten měšk budu ja hobchowaľ.“ W janem hokognušu jo lešeľ z tym šěľom prec-

Powědaše Jan Hablik z Kórjenja w D. Ł., stary 54 lět.

Wosebje pak wotnoša kuzľarjow a kuzľarniče (hl. tam) a z cyla tych, kotřiž su so jemu zapisali. *Zapisanje čertej* stanje so z krwju. Čłowjek dyrbi so kaľnýć do porsta (w bajcy č. 194 so mjenuje „maľy pale“) a ze samsnej krwju so čertej

na papjeru podpisać (přir. č. 186, 194, Lipskulijanowe łožo atd.)*). Zapisanje stawa so pak jenož na něšto lět, na 3, na 5 [přir. č. (67) a 193], pak z wjetša na cyłe žiwjenje. Štóž chce so čertej zapisać a sebi tak jeho služby zawěsćić, dyrbi na njeho jenož zawołać abo patoržicu w połnocy na křižny puć hić.**). To pak je jara strašne. Jónu patoržicu nocy tež pječo na křižne puće džěchu, tam pak pokaza so jim tajke žałosne zjewjenje, zo tšo wot nich rozym zhubichu a druhaj dwaj bědnje wumrještaj.***) Z cyła je kónce tych, kotřiž běchu so čertej zapisali, žałosny, kaž widžachmy hižo w bajcy č. 187 a kaž wohladamy hišće, hdyž budže rěč wo kuzłarjach. Wšitkich tajkich a druhich hrěšnikow wočakuje hela.

Čerpyjenja hrěšnikow w heli pak su žałosne. Delnjoserbski pokěrlušć (mojeje „Třećeje zběrki“ č. 82) praji po ewangeliju: „We grund heli tam spłakuju a z tymi zubami škrympaju.“ W basničcy wopisuje so wosebite khłostanje, přihotowane za rubježnika Lipskulijana, takle: Jako khromy čert njechaše młóždźencej wopismo wróćić, rjekny wyšši čert: „Čisńće jeho na Lipskulijanowe łožo!“ A hnydom da khromy čert wopismo. Młóždźenc pak so woprašaja, kajke łožo Lipskulijan změje. A woni jemu pokazachu łožo wot luteho žehliweho železa. Jako do njeho swój tesak tykny a jón zaso wučahny, bě jeho brink tak daloko, hač bě do łoža storčeny był, rozeškrěty. — We podobnej Schulenburgowej basničcy wotmołwichu čerći na tajke prašenje, zo budže tón rubježnik na tysac britwjach ležeć. W druhej pak so jeho łožo wopisuje takle: To běše žehliwa („žagła“) kolebka, w kotrejž běchu zatykane žehliwe britwje a mjez nimi so wijachu žehliwe zmije (wuže).†)

*) W Schulenburgowej bajcy „Der wilde Jäger“ (W. Volkssag. 194) steji: Či tšo burja so dyrbjachu tomu hońtwjerjej (kiž bě we zwisku z čertom) z krwju do knihi zapisać, po čimž bu kniha do powětra čisnjena.

***) Schulenburg, W. Volkssag. 107. Přirunaj, štož bě prajene wo nabyću kuboćika abo płona.

***) Schulenburg, W. Volkssagen 195. Přir. z tym, štož budže prajene wo kuzłarjach. Hladaj tež Veckenstedt, č. 7 a 8, str. 300; Rabenau, 107.

†) W. Volkssagen, 60. — W. Volksthum, 15.

Zahnač jeho móžeš z Božim mjenom, wosebje z mjenom Božeho Syna, z křižom a ze swjećeney wodu.

(75.) W Grodku běše wušikny pobožny kowaf. Jónu sebi da pola njeho někajki ryceř železne wodžeće dželač. Tola dziwna wěc, kowarjej so džěło njechaše radzić. Tuž přińdže k njemu w nocy cuzy kowarski, a tón to džěło dokonja, kotrež so mištrej njebě radziło. Jako so jeho mištr wopraša, što sebi za swoju prácu žada, njechaše ničo měc, hač jeho podpismo. Mištr wotmołwi, zo nima tintu, tola kowarski wědžeše radu: „Tu je nožik, rězněe so a z krvju so podpisaje abo sčíněe někajke znamješko, jenož křižik nic; křižow je wšak na swěće dosć.“ Na tym mištr spózna, kajkeho złeho hósca ma; wón položil na blido wšitke pjenjezy, kotrež bě wot ryčerja za te wodžeće dostał, a rjekny: „Jow wzmiće wšo w mjenje wšohomócného Boha! Ja ničo njepodpisam.“ Při božim mjenje přewbroči so cuzbnik do hawrona a z woknom wuleći. Tola na tym njebě dosć. W krótkim sebi někajki cuzy kowaf napřećiwo našemu mištrej kowarnju natwari — a mištrej poča so zlé hić, přetož nowy kowaf wšo jara tunjo činješe. Tola to wšo mištra njemóžeše wot Boha wotwbročić — a wón skónčnje přez swoju pobožnosć nad złym dobu. Na dnju Božeho spěca dyri błysk do noweje kowarnje a mištr widžeše, kak so tam čert we swojej prawej podobje do zemje přepadny. (Gräve, 61.)

Tež próstwa k Božej maćeri pomha přećiwo djabolskej mocy:

197. Kamjeńtna žaba w Jitru.

Srjedz Jitra stoji wulka kamjeńtna žaba, wo kotrež so takle powěda: Běše tam bur, kiž njemóžeše ženje ničo zatřělić, ani zajaca, ani kurwotu. Tohodla je sebi wotmyslił, zo chce čerta na pomoc wołać, štož tež sčini. Při tym čertej slubi, zo chce za 5 lět so jemu poddać. Tute 5 lět bě zbožowny: třěleše jelenjow a zajacow telko, kelkož cheyš. Hdyž pak pjate lěto dokhadžeše, poča w bojosi swj. Mariju wo pomoc prosyć. Wona jeho wusłyša a rjekny: „Wal kamjeń před wrota, zo njeby čert nutř móhl.“ Čert přijědže a kamjeń wuhladawši njewědžeše, što by sčinił, zo njebychu ludžo jeho spózna. Bur pak z woknom na njeho wołaše: „Hdyž mje za hodžinu nimaš, mje njedostanješ.“

„Derje!““ wotmołwi čert a chceše kamjeń wotwalić; dokelž pak bě jara wulki, njemóžeše na nim dobyć, hdyž njechaše čertowe mocy nałožować. Nětko poča swarjeć a zakliwać. Swjata Marija pak sčini z kamjenja žabu a ta na čerta poskakowaše a krjeh-taše, zo dyrbješe před njej čekać. Bur bu wumóženy, dokelž ho-džina bě nimo. Z mjerzanjom wotłama čert štom a zarazy žabu. Ta sedži tam hišće džensniši džen.

Michał Pětranc, pražska rukopisna Serbowka XX.

Tež žohnowanje a modlitwy duchownych pomhaju pře-čiwu helskej mocy, čłowjek pak dyrbi hić k božemu blidu. Tola próstwa duchowneho pomha jenož tehdom, hdyž je wón cyle sprawný; w bajcy č. 186 so praji, zo jenož próstwa třoch taj-kich duchownych je spomožna; w slědowacej bajcy pak čitamy, zo jenož džěci móža być na tajke wašnje z mocy złeho ducha wumóžene.

194. Čertej zapisana.

Před styrzasćimi lětami, ako som była žowčo hokoło zaseši lět, jo jadne žowčko, ako ze šule je było, rěpu ryło na poli. Ruce stej jej wjelgin šćipałej, a wyna jo groniła, až by lubjej cartoj' služyła. Wj tym jo jěła drožka a z teje jo k njej čojek hustupił a jo prašał, lěc njeby k njomu se pyrała na službu, až při njom bužo se lěpjej měš, ak how tu rěpu ryš. Ta jo groniła: „Cogo dla nic, to ja rada 'cu.“ Pjnj jo dejala na přawej ruce mały pale rěznuš a z tej křwju jo dejala se na papjerce pjd-pisaš. Pjnj jo přišla domoj a jo mašeri hulicowala, až jo se přistajila na službu. Pjnj staj starejšej šlej k fararjoj rady prašať. Ten jo gronił, až to nic dobrego njej'. Pjnj su tři fararje za nju přosyli a bjatowali a wyna jo dejala k božemu blidu hyš. Něnt jo byla wjt tog' złego zasej přec. Dokulaž jo byla hyšći w žišejnych lětach, togodla su měli fararje myc tog' carta wyteгнаš.

Powědaše Maja Bosanka z Wjerbna w D. ě.

W basničkach a přiwerkach mjenuja so jako srědky pře-čiwu djabołskej mocy: pódkowa, lipowa bělizna a měrik. Hdyž maš měrik při sebi, njemóže tebi zly ničo načinić.*) Zo

*) Schulenb., W. Volkssag. 269. Tam tež zdželuje, zo měrik je po někotrych Barbarea lyrata Aschs., po druhich Oenothera biennis L. Hewak rěka měrik Apium graveolus; tež boža martra (Mutterkraut, Matricaria Parthenium) rěka měrik (Pful).

njeby zly duch do khěže (do jstwy) přistup mět, dyrbiš wyše duri abo na próh z třomi hozdzemi přibié pódkowu, kotruž sy připadnje na puću namakał. (Ib. 244.) Z lipowymi wokami (z powjazom wot lipoweje bělizny) móžeš tež čerta zwjazać*) a z křudom, plećenym z lipoweje bělizny, jeho zahnać.**)

W mnohich serbskich (podobnje kaž w druhich słowjanskich a tež němskich) bajkach a basničkach njewustupuje zly duch we swojej hroznej podobje a zlým charakterje, ale jako wboha, směch wubudźaca bytosć, kotruž móžeš lohko wobšudzić a přewinyé — z jenym słowom: *hlupy čert*. Tón je tež do přisłowow a prajidmow přišoł. Wo hlupym čłowjeku praji so: „To je wbohi čert“ abo „hlupy čert“. Tež mamy přirunanje, widzomnje powostank z někajkeje basnički: „Trjehcié, kaž čert do škórcow.“ We wšelakich bajkach so powěda wo njewušiknym, hlupym čerće, kak bu wobšudzeny [přir. č. (63), 195], kak je puki krydnył abo kak su jeho ludžo hewak čwilowali (kował w basničcy „mudry kował“ čerčikam nosy wotšćipowaše, hl. tež č. 196), kak so z nim žona pjerje atd. Tu podawamy hišće slědowace bajki:

195. Hlupy čert a swj. Pětr.

Něhdy džěštaj swj. Pětr a čert kradnyé a wuzwolištaj sebi najprjedy swinjo. Swj. Pětr rjekny: „Ja wozmu sebi přédkowne a ty zadnje.“ Tak dosta čert jenož wopušku wot swinjeca. — K swinjacej pječeni słuša kał, a tuž daštaj so do kału. Swj. Pětr rjekny: „Ty maš spódnje a ja zwjeršne.“ A tak dosta swj. Pětr hlowički a čert hluby. — Nětk džěštaj neple***) kradnyé. Tu pak čert rjekny: „Dwójcy sy mje zjebał, nětk pak chcu raz ja zwjeršne mět a ty dostanješ spódnje.“ Tak měješe swj. Pětr neple a čert zelišćo.

M. Wjesela, Łužiski Serb II. 36.

196. Čert kehele kula.

Něhdy bydleše čert na horje pola Kamjeńtneje Wolešinki a měješe z wokolnymi wobydlerjemi swoje činjenje, přińdže tež

*) Praji so w basničcy, kotruž we Łazu zapisach.

**) J. B. Šořta, Łužičan, 1876, 148.

***) Po druhich rěpu.

druhdy do Hućanskeho mlyna a prihotowaše mlyńkej wšelake šibałstwo. Ale raz wabješe jeho mlyńk, zo by na mlynske koleso zalěžił. Jako čert na kolesu sedžeše, pušći mlyńk wodu, tak zo bu čert hroznje zbity a sebi tež swoje nowe kholowy roztorha. Te pak je sebi potom sedžo na kamjenju pola Wolešinki płatał. Na tym kamjenju widžiš hač do džensnišeho dnja nožicy, naporstk, jehłu kaž z kamjenja wurubane, ale nětko je wšitko z mochoh zarosćene.*) — Pozdžišo je čert do Budyšskeho wulkeho mlyna khodžił a tam z mlyńkom wučinił, zo smě na pobočnym mlěwnišću wón sam mlěć. Dlějši čas to tak wosta; ale raz přińdže do mlyna nowy mlynski, temu so to njespodobaše, wón nasypa tež na te pobočne mlěwnišće a mlěješe tam. Na to přińdže čert jara rozhněwany a hadrowaše so z tym mlynskim hač do pukow. Tón pak tež khromy njeběše, hrabny jeho a sadži jeho na mlynski kamjeń, a točeše jeho na nim, tak zo so te kholowy zaso roztorhachu a čert krawy z mlyna ćekny.***) Tuž přisahaše sam při sebi, zo chce wšěm ludźom wšu móžnu křiwdu činić a jich stróžeć, hdžež a kaž jenož budže móc. Wón wudžěła sebi wulku kamjeńtnu kulu a wulke kehele, te zestaja na Wukrančanske pola (tam hišće nětko na knježich zahonach te džewjeć dólčkow so znamjenja, hdžež su te kehele stałe) a kuleše do nich z Wolešinskeje hory; a to tak hroznje hrimotaše, zo nchtón wjacy we wokolnosći bydlić njemóžeše. Tola zjedna so čert zaso z Wukrančanskim mlyńkom, kiž jeho narěča, zo by jenož za džeń raz kulił, a to na ranje, prjedy hač kapon zaspěwa. Něhdy pak běše sebi čert přespał a potom tak z khwatkom kulił, zo kula do Wukranćic přiběža a tam při puću ležo wosta, dokelž kapon runje spěwaše. Wot teho dnja čert wjacy kehele njekuleše.

Tydzěnske Now., 1844, 34. — H. Jórdan, Najrjeńše lud. bajki, 18.

*) To so tež we wosebitej bajcy powěda: Na Mało-Budyšinskej horje njedaloko wot Krakečanskich hórkow je sebi čert junu na wulkim kamjenju sedžo kholowy płatał. Tam, hdžež je sedzał, je hišće džensa wocišć jeho riće widžeć. Tež nožicy a naporstk, kotraž je pódlu trjebał, su so w kamjenju wucišćałe. Hdyž bě sebi tam čert tak kholowy zapłatał, wumy sebi nohi w Delnjo-Hórčanskej rěčcy, kotraž tohodla rěka Čertojca. (Z Wurice podał E. Herrmann.) — Přir. Gräve 194, Haupt I. č. 115 a 97.

**) Přir. Haupt I. č. 97. — Pola Gräve, 124 ta wěc hórje skónči: čert roznjemdrjeny hrabny mlynskeho a roztorhny jeho kaž kózło.

W basničcy „Čert a kowař“ (Schulenb., W. Volkssag. 188) poručí kowař čertej, kiž po njeho přiňdže, zo by jemu škórnje podať, kotrež su spody ťoža; zo chce potom z nim hić. Jako bě so čert pod ťožo skhiliť, bodžeše jeho ze žehliwym železom, tak zo čert prošese, zo by jeho pušcił.

(76.) Do jenocho řezaka prikhadžeše čert a nictó tam njechaše služić. Jónu přiňdže nowy džětaćeť. Wječor, jako wón worjechi ze zubami łuskaše, přiňdže čert a chceše tež jedyn měc. Tuž jemu poda kamjeń. Čert skoržeše, zo jón njemóže rozkusnyć, a mudry towař rjekny, zo chce jemu zuby nawóťřić. Tuž jemu sćini hłowu do řezaka a poča jemu zuby pilować, zo čert woľaše a slubi, zo wjacy njepřiňdže. Potom jeho pušćí a čert čekny a wjacy so njepokaza. (Veckenstedt, 304, č. 12.)

Při zrěčenjach z ludźimi bu čert husto wobšudženy, kaž w bajcy č. (63.) a w slědownacymaj bajkomaj:

(77.) Něhdže twarjachu cyrkej. Tuž přiňdže jedyn a chceše jim „kokuli“ (debjenje) na woľtař wot zeleza sćinić; za to sebi žadaše to přenje, štož budže w cyrkwi křěcena. Jako bě wšo hotowe, zawjazachu kocora do hłowaka a křěachu jeho. Jako bě wukřěceny, hrabny jeho čert a wuhladawši, zo je kocor, ćisny z nim před woľtarjom wo zemju, tak zo je tam hišće džensa džěra. (Schulenburg, W. Volkssag. 187.)

(78.) Zadołženy młyńk stupi z čertom do zwjazka. Čert jemu dyrbješe natwarić nowy młyn, plestrować młyńkej puć přez tonidła hać do cyrkwje (tola plestrowaše jenož hać na dvě kroćele před cyrkwju) atd. Jónu dyrbješe jemu čert žito, pšencu, wows a ječmjeń nakupić, domach wšo hromadu změšec a potom zaso po družinach rozdžělić. Skónčnje jemu młyńk da tupe synowe widlicy, zo by na nje jahlički napichowať. Jako so to čertej njeradzi, ćisny z widlicami, zawoľa: „Njebudžech-li čert byť, móhł so pola tebjje z čertom stać“ — a woteňdže a ženje wjacy so njewróći. (Schulenb., W. Volkssag. 187.)*

*) Tu móžemy naspomnić bajku, kotraž so hewak wo lutkach a wosebje wo wódnym muži powěda. Raz zetka jedyn pachol čerta, kiž měješe na mjezy sedžo před sobu cyły tykanc a karaněk piwa. Čert jemu rjekny, zo móže tykanc zjěsć, ale dyrbi jón cyły wostajić atd. Přir. č. 25, 34, (18.), 40, 142—144.

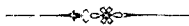
Wosebje zle žony wědza nad nim dobywać, a najbóle stare baby. Wšak so praji: „Stara žona hórša džewjeć čertow.“ Jena tajka bě čertam hižo na swěće něšto naćiniła. Hdyž bě wumrěła, wobarachu jej čerći z mocu do hele, a hdyž bě tam čerij zhubiła, poda ji jón čert na kiješku. — Wo złych žonach so praji: „Ta ma čerta“, štož wukładuje legenda:

197. Kak to přińdže, zo su někotre žony tak zle?

Junu pućowaštaj Bóh tón Knjez a swjaty Pětr na zemi. Nadobo zasłyšeštaj wot nazdala wulki hołk a haru. Hdyž bliže přińdžeštaj, widžeštaj, zo so tam jena žona z čertom hadruje. Hdyž taj dwaj žanoho kónca nječijnještaj, rozhněwa so swj. Pětr a wotrubny ze swojim mječom woběmaj hłowu. Bóh tón Knjez pak cheyš škodu zaso zarunać, skhili so, wza hłowje a staji jej na čěla. Ale bě so přehrabnył: čertowa hłowa bě přišla na žonine čělo a žonina na čertowe. Wot toho časa někotre žony su tajke, zo so wo nich praji: „Ta ma čerta!“

Z Khrósćic. Wozjewich hižo we Łužicy, 1892, 79.

Z čertowym mjenom su někotre rostliny pomjenowane, mjenujey: čertowy potač (křipica), něm. Schachtelhalm (Equisetum); čertowa jabłoń, tež hłowonc, Crategus (něm. Weissdorn); jeje plody rěkaju čertowe jabłučka; čertowe pazory, Lycopodium (něm. Bärlapp); čertowy wótkusk, Scabiosa (něm. Teufelsabbiss); cartowy wótkusk něhdže w Delnjej Łužicy tež rěka *Succisa pratensis*.

Serbscy studenci w Jindrichowym Hradcu w Čechach z lět 1600—1617.

Podaštaj prof. J. Tajrych a dr. E. Muka.

W Jindrichowym Hradcu (čes. Hradec Jindřichův, něm. *Neuhaus*, tač. *Nova domus*), wobwodnym měsće połudnjonarańšich Čech při rěčy Nježarcy z 8500 z wjetša českiimi wobydlerjemi a starym wot Jindřicha z Ráže wokoło 1190 natwarjenym mócnym hrodom, załoži l. 1595 Adam II. knjez nad Hradcom, Htubokej, Telčom a Pólnej, najwvyšši purkhrabja kralestwa Českeho, *collegium jesuiticum* z gymnasiom a seminarom za

khudych studentow, kotrež hač do l. 1773 wobstoješe a kotrehož twarjenja tam hišće džensa stoja. Rjadownicy toho kollegia wodžachu swój gymnasij tak wubjernje, zo k nim do Jindrichoweho Hradca bórzy wučomecy ze wšěch kónčninow českeho kralestwa a rakuskeho kejžorstwa, haj samo z Pólskeje a Němskeje khwatachu. Tuž je bjez džiwa, zo tam tež młodžency z našeje serbskeje Łužicy přibywachu. Jich mjena su sobu zapisane w knihach: „*Catalogus personarum collegii Novodomensis*“, kotrež wobzahaju mjena professorow a wučomcow, mjez tym zo druha tež łačanscy spisana kniha: „*Historia collegii Novodomensis*“ stawizny tutoho wustawa a jeho šulow podawa. Gymnasij dźeleše so do 6 rjadownjow, a wučomecy kóždeje rjadownje mějachu po wašnju tehdyšeho časa swoje wosebite łačanske pomjenowanje: w 1. (najnižšej) rjadowni rěkach *parvistae*, w 2. *principistae*, w 3. *grammatistae*, w 4. *syntaxistae*, w 5. *poetae* a w 6. (najwyšej) *rhetores*.

Mnohemu našich sobustawow budže zajimawe zhonić, kotři serbsey młodžency a kelko je jich w Jindrichowym Hradcu studowało, a samo za stawizny našeho serbskeho naroda to njeje bjez wažnosće. Tuž je sebi sobustaw našeje Mačicy, kn. František Tajrych, professor na gymnasiju tam, prócu wzał, wšěte mjena a někotre přispomnjenki z teju horjeka mjenowaneju knihow wupisać, a ja sym je, dokelž běchu z wjetša khětro skepsane (wosebje mjena ródnych městnow), zwuporjedzał, přeložil, přehladnje zradował a, hdžež bě trjeba, wujasnił.

Serbski wučomec je we wonym „katalogu“ z wjetša po krajinje jako „*Lusatius*“, rědko jenož po narodnosći jako „*Vandalus* (!)“ zapisany; tuž so pola kóždeho njehodži z wěsta prajić, hač běše z rodow Serb abo Němc; jenož pola někotrych mam za nimale wěste, zo běchu Němcy, tola pak njejsym jich ze slědujceho zapisa wuwostajił, ale jenož jako Němcow poznamjenił.

Přeni lužiscecy młodžency přibychu potajkim do Jindrichoweho Hradca z lětom 1600, a wot toho časa studowaše jich tam hač do l. 1617 přeco bórzy mjenje bórzy wjacacy, a wšitecy drje běchu stipendiatowje. Jich ličba bě po jednotliwych lětach (tola pak zda so mi, zo njeje zapis „kataloga“ wšudže cyle dospołny): 1600: 3 — 1601: 1 — 1602: 3 — 1603: 1 — 1604: 6 —

1605: 5 — 1606: 13 — 1607: 7 — 1608: 9 — 1609: 18 —
1610: 12 — 1611: 12 — 1612: 9 — 1613: 13 — 1614: 9 —
1615: 2 — 1616: 3 — 1617: 3. — Wšo bromadže je po-
tajkim w tutych létach 48 lužiskich a z wjetša serbskich mło-
džencow w Jindrichowym Hradcu studowało, a samo jedyn (přir.
čo. 12) leži tam pohrjebany w cyrkwi swj. Jana. Jich mjena
pak su po rjedže „kataloga“ tele:

1. *Anno* 1600—1601 (*poëta*), 1602 (*rhetor*): Sigfridus Streu-
berus (Straiberus). Soraviensis. Lusatius: ze Žarowa w
D.-L., bě drje wěsće Němc.
2. *An.* 1600 (*grammatista*): Anselmus Streuberus. Sora-
viensis. Lusatius. Toho runja Němc.
3. *An.* 1600 (*gramm.*), 1602 (*syntaxista*): Johannes Belargus.
Budissi[n]ensis. Lusatius. Pelargus drje: „Baçon“ abo n.
„Storch“.
4. *An.* 1602 (*synt.*), 1605 (*rhet.*): Joannes Lepus [Zajac?].
Noschnicensis [město Neschwicensis]. Lusatius: z Njeswačidła.
5. *An.* 1603 (*synt.*), 1604 (*poëta*): Ambrosius Benno. Lusatius.
6. *An.* 1604 (*synt.*): Georgius Rostok. Budissi[n]ensis. Lu-
satius.
7. *An.* 1604 (*principista*), 1605 (*gramm.*): Laurentius Pae-
darius (Pardarius). Ostroviensis. Lusatius. Serbski drje:
Mužik, rodź. z Wotrowa.
8. *An.* 1604 (*princ.*), 1606 (*gramm.*), 1607 (*synt.*), 1609 (*hu-
manista*), 1610 (*poeta*), 1611 (*rhet.*): Jacobus Leman (Wi-
ćaz]. Crosticensis (Crosswiczensis, Crostwiczensis). Lusatius:
rodź. Serb z Khrósćic; přir. čo. 29.
9. *An.* 1604 (*princ.*): Matthaeus Hescha. Mariensteinens.
[t. j. Mariensternensis]. Lusatius: Matej Heša z Marijneje
Hwězdy.
10. *An.* 1604 (*princ.*): Petrus Casselius. Smeimernensis [m.
Schweinerdensis]. Lusatius: Pětr Kozoł abo Kózlik abo Kotoł
ze Swinarnje, Serb; přir. čč. 24 a 36.
11. *An.* 1605 (*princ.*), 1606 (*gramm.*): Andreas Zenck. Bu-
dissinensis. Vandalus:*) Handrij Žeňk abo Synk z Bu-
dyšina. Serb.

*) Vandalus znamjenja wurazuje Serba.

12. *An.* 1605 (*princ.*), 1606 (*gramm.*), 1607 (*synt.*), 1608 (*poet.*), 1609—1611 (*rhet.*): Georgius Strancz (Stranc, Strantius, Strantz). ex Mariae Stella. Vandalus (1609 Noholiensis. Lusatius. 1610 Nehelicensis. L. 1611 Nebelcensis. L.): Jurij Stranc z Njebjelčic. Serb. Bu 1611 morjeny.*)
13. *An.* 1605 (*princ.*), 1606 (*gramm.*), 1607 (*synt.*), 1608 (*poet.*), 1609 a 1611 (*rhet.*): Antonius Mitsch. Budissinensis. Vandalus (1609 Lernensis. Lusatius. 1611 Nebeleczensis. L.): A. Miš z Budyšina, pozdž. z Lejna (?) a Njebjelčic. Serb.
- 14—16. *An.* 1606 (*rhet.*): a) Matthaeus Thomae. Marienthalensis. Lusatius: bě Němc. — b) Urbanus Jacobus. Rulandinus. Lusatius: snano Serb. — c) Matthaeus Post. Lusatius.
17. *An.* 1606 (*synt.*), 1608 (*poet.*), 1609 (*rhet.*): Laurentius Pacholinus. Ostroviensis. Lusatius: Ławrjenc Pachoł z Wotrowa. Serb.

*) W „*Catalogo personarum*“ stoi: A. 1611 die 29 Junii accepto vulnere in conflictu rusticorum e vita migravit Georgius Strantz Nebelcensis Lusatius communionem munitus et extrema unctione accepta in templo S. Joannis tumulo mandatus est. Wobšěrněšo wo tom piše so w „*Historia collegii*“, str. 38 a 42, a wěc ma so z krótka takle: Jurij Stranc běše jako dohladowaf (*praefectus*) seminara svojich towaršow na překhodžowanje z města wuwjedł a z nimi k wudworej „Kanclír (n. *Kanzelhoff*)“ blisko wsy Rodinowa (n. *Riedweis*), wokoło hodžinu puća k dothemú ranju wot Hradca, přišoł. Tam so bjeze wšeje přičiny burja z Rodinowa, najskerje dla tehdyšich nabožinskih překorow rozhorjeni, z dobom na jesuitskich studentow walichu, jich přebichu a praefekta Stranca zabichu. Wón bu pokhowany w Hradcu w cyrkwi sw. Jana, a burja přińdžechu před sud knjenje Lucije Ottlilje, džowki Adama II., založerja tohogo kollegia. Ta pak měješe za mandželskeho Wylema Slawata, kruteho katolika, kotryž runje tehdy z Jindrichohradskimi měšćanami dla njedoppelnjenja majestatskeho lista kejžora Rudolfa II. z l. 1609 jednaše. Je to tón samsny Slawata, kiž bu potom l. 1618 z woknom Pražskeho hroda na dwór won čisnjeny. Lucia Ottilia a Wylem Slawata njechaštaj drje tych měšćanow hišće bóle přečiwo sebi rozhorěc z powěšenjom ewangelskich burow a tuž spuščěštaj tutym smjertne křóstanje. Burja pak dyrbjachu w Hradcu na třoch njedželych dnjach stač před durjemi farskeje cyrkwe za čas Božich službow, čezke puta na nohomaj a zaswěćenu swěčku w ruce. K tomu dyrbjachu zložić wulku pjenježnu pokutu, a připowědžene bu jim za podobny zły skutk w přichodže smjertne křóstanje.

18. *An.* 1606 (*princ.*), 1608/9 (*gramm.*), 1610 (*synt.*): Joannes Buck (1606 Bock). Crostwiczensis (1609 Croshitensis). Lusatius (1609 Wandalus): Jan Buk z Khrósćic. Serb.
19. *An.* 1606/7 (*princ.*), 1608 (*gramm.*), 1609 (*synt.*), 1610 (*zaso gramm.!*): Joannes Scala. Crostwiczensis [Jan Skala z Khrósćic]. Lusatius. Dimissus A. 1611. 17. Januarii.
20. *An.* 1606 (*princ.*): Martinus Molitor [Mlýnk]. Lusatius.
21. *An.* 1606 (*princ.*), 1607 (*gramm.*), 1608 (*synt.*): Paulus Sutor [Šewc]. Lusatius.
22. *An.* 1606 (*princ.*), 1607 (*gramm.*), 1608 (*synt.*), 1609 (*hum.*), 1610 (*poet.*): Paulus Crause (Crutius, Crusis, Crusius, Krusius). Crostwiczensis. Lusatius: Pawoł Krawc (skeps. Kruža) z Khrósćic.
23. *An.* 1607 (*princ.*), 1608 (*gramm.*): Adamus Baltzer (Adam Balczor). Lusatius.
24. *An.* 1608 (*gramm.*): Joannes Casselius. Lusatius; přir. č. 10.
25. *An.* 1609 (*synt.*), 1611/12 (*poet.*), 1613 (*rhet.*): Joannes Olenius. Budissinensis (wot 1611 Smellensis). Lusatius: Jan Woleńk (?) z Budyšina, pozdě. ze Smjelneje. Serb.
26. *An.* 1609 (*synt.*): Paulus Scultetus. Königswartensis. Lusatius: P. Šolta z Rakec. Serb.
27. *An.* 1609 (*synt.*), 1611 (*poet.*), 1612 (*rhet.*): Adam(us) Judex. Nespiczensis [!]. Lusatius: Adam Rychtař z Njeswačidła.
28. *An.* 1609 (*gramm.*): Gregorius Dolenka (Delenka). Morgensternensis [!]. Lusatius: Hr. Delenčka z Marijneje Hwězdy. Serb.
29. *An.* 1609/10 (*gramm.*), 1611 (*synt.*), 1612 (*poet.*), 1613 (*rhet.*): Andreas Leman. Crostwiczensis (1609 A. Leinem. Roshienensis[!]). Lusatius: Handrij Wičaz z Khrósćic. Serb; přir. č. 8.
30. *An.* 1609 (*princ.*), 1611 (*gramm.*): Joannes Butzk (1611 Joannes Butežka, drje Butczka). Morgensternensis. Lusatius: Jan Buck abo Bucka z Marijneje Hwězdy. Serb.
31. *An.* 1609 (*princ.*), 1610 (*gramm.*), 1611 (*synt.*), 1612 (*poet.*), 1613/14 (*rhet.*): Jacobus Judex. Crostwiczensis (Krowiczensis, Groswiczensis). Lusatius: Jakub Rychtař z Khrósćic. Serb; přir. č. 35.

32. *An.* 1609 (*princ.*), 1610 (*gramm.*): Lucas Jer(r)eb. Wittgenawensis (Witgenaviensis). Lusatius: L. Wjerab z Kulowa S.
33. *An.* 1609 (*princ.*): Matthias Dominiculus [Knježk]. Witgenaviensis. Lusatius.
34. *An.* 1609 (*princ.*): Leo Clausch. Ostriczensis. Lusatius: najskerje Němc.
35. *An.* 1609/10 (*princ.*), 1611 (*gramm.*), 1613 (*synt.*), 1614/15 (*poet.*): Joannes Judex. Witgenawiensis (1609 Witgawniensis [!]), 1613—15 Crostwiczensis. Lusatius: Jan Rychtař z Kulowa, pozdž. z Khrósćic. S.; přir. č. 31.
36. *An.* 1610/11 (*gramm.*), 1612 (*synt.*), 1613 (*human.*), 1614 (*rhet.*): Andreas Kesselius (1614 Kasselius). Sweinarniensis (Schweinherdensis, Schweinerensis). Lusatius: Handrij Kozoř abo Kotoř ze Swinarnje. S.; přir. čč. 10 a 24.
37. *An.* 1610 (*princ.*), 1611 (*gramm.*), 1612 (*synt.*), 1613 (*hum.*), 1614 (*rhet.*): Georgius Molitor. Crostwiczensis (Croswiczensis). Lusatius: Jurij Młyńk z Khrósćic. Serb.
38. *An.* 1611 (*synt.*), 1612 (*poet.*), 1613/14 (*rhet.*): Joannes Nicolai. Lubernauiensis [tola drje za: Lubenauensis]. Lusatius: Jan Nikolai z Lubnjowa.
39. *An.* 1611 (*princ.*): Antonius Molitor. Crustwiczensis. Lusatius: A. Młyńk z Khrósćic; přir. č. 37.
40. *An.* 1612 (*synt.*), 1613 (*hum.*), 1614 (*rhet.*): Georgius Judex. Witgenawiensis (1614 Crostwiczensis). Lusatius: Jurij Rychtař z Kulowa, pozdž. z Khrósćic; přir. č. 35.
41. *An.* 1612 (*princ.*), 1613/14 (*gramm.*), 1616 (*synt.*), 1617 (*poet.*): Ambrosius Leman. Crostwiczensis (wot 1614 Prauicensis, Praevicensis). Lusatius: A. Wićaz z Khrósćic, pozdž. z Prawoćic. S.; přir. čč. 8 a 29.
42. *An.* 1613 (*synt.*): Joannes Rabka. Vitgenawiensis. Lusatius: Jan Rabka z Kulowa. Serb.
43. *An.* 1613 (*synt.*), 1614 (*poet.*): Blasius Buchman(nus). Nespizcensis (Neschicensis t. j. Neschwicensis). Lusatius: Błažij Buk (?) z Njeswaćidla. Serb.
44. *An.* 1613 (*gramm.*): Martinus Bukovinus. Tinensis [za Kinensis]. Lusatius: Marćin Bukow abo Buk z (Hornjeje?) Kiny. Serb.

45. *An.* 1613 (*princ.*), 1615 (*gramm.*), 1616 (*synt.*), 1617 (*rhet.*): Andreas Kober (Coberus). Wittgenawiensis. Lusatius: Handrij Kobela z Kulowa. Serb.
46. *An.* 1614 (*poet.*): Joannes Judex. Schmechwiczensis. Lusatius: Jan Rychtař ze Smječkec. Serb.
47. *An.* 1616 (*gramm.*): Urbanus Cuculus. Budissin(ensis). Lusatius: Hurban Kokla z Budyšina. Serb.
48. *An.* 1617 (*rhet.*): Mathias Knesko. Lusatius: Matej Knježk. Serb.

Zo so z l. 1617 z dobom studowanje serbskich mlódzencow přetorhny a do cyła přesta, ležeše w tehdyšich politiskich wobstejnosćach. Džeń 23. meje l. 1618 bu Wylem Slawata, městođeržitel českeho kralestwa, knjez nad Jindrichowym Hradcom a škitowař tamnišeho jesuitskeho kollegia, na Hradčanach w Prazy z woknom won čisnjeny, a evangelske knježerstwo wuda 1. junija dekret na wuhnaće jesuitow z Čech. Hižo 6. junija wućežeču tući z Hradca, a z tym bu na dalše gymnasij a seminar zawrjeny. Džeń 8. novembra 1620 bu z bitwu při Běfej Horje pola Prahi česki narod zaso podčisnjeny, a jesuici wróćichu so 17. decembra 1620 do Jindrichoweho Hradca. Serbscy mlódzency pak so tam wjacj njewróćichu; přetož we jich wótčinjne a wokoło njeje howrješe žałosna 30lětna wójna, a při wobzamk-njenju měra w Prazy 30. meje 1635 z woleřskim wjerchom sak-skim Janom Jurijom I. wotstupi kejžor Ferdinand II. tutomu jako džědžičnemu knjezej cyłu Hornju a Delnju Łužicu (z wu-wzaćom Khoćebuzskeje krajiny), a tak přestachu jeje počahi z českim kralestwom.

Dodawki k serbskemu słownikej.

Zestajał *Jan Radyserb*.

(Pokraćowanje.)

Sadarka, Obsthandlerin.

sadnićo, Obstplantage.

saducejski, sadbuzajšč.

sahački, pl., Saftwurzeln der
Netterpflanzen.

Sahowanje, Abflafterung.

sakrařski, flucherišč, lästlerišč.

samačk, Stind, welchjes gern allein ist.

samokhwalc, ein prahlsüchtiger
Mensch.

Samolutkosé, Alleinsein, Ausschließlichkeit.
 samomysłnosé, Eigensinn, Hartnäckigkeit.
 samoswójnik, Selbstling, Egoist.
 samosydak, Alleinseiter, Gesellschaftmeider.
 saniska, pl., unförmlicher Schlitten.
 santorjaty, Isbadernd.
 santorjeńca, unausstehliches Gewäsch.
 santrowańca, zankhafte Polterei, übereifriges Schelten.
 santrowaty, polternd, lebhaft auszankend.
 sapotanje, Gesacker.
 sazaric, Essentehrer sein.
 sazarjowy, des Essentehrer's.
 sazar'ski, Schornsteinfegerisch.
 sazyska, pl., abscheulicher Ruß.
 sażeński, Kasterlang.
 scychnowańca, wildes Zermachen, Bergeuden.
 scychnowanje, Vergendung, Verschleuderung.
 scychnowanski, vergenderisch, zerstorisch.
 scinjeńko, kleiner Handgriff, unbedeutender Leibesohaden.
 scinjeń, Berüber.
 scohnina, Schinken, Schenkefleisch.
 scohnjeny, krumm gezogen.
 scönnenje, Schattenwurf.
 scerpnenosé, Zustand des „Eingeschlafenseins“ eines Gliedes.
 scerpnowanje, periodisches „Eingeschlafen“ der Glieder.
 scözicicka, äußerst schmaler oder lieber Fußsteg.
 scözoraty, mit Masten, großen Stangen versehen.
 scöchnosé, ruhiges Wesen, stille Art.
 scöknyc, kümmerlich verenden.
 -njenje, -njenje.

Sebičnik, Selbstsüchtler.
 sebiwodawak, leichtfertiger Sünder.
 sebjekhwalak, -leška, Person voller Selbstlob.
 sebjemórc, Selbstmörder.
 sebjeważenje, Selbstachtung.
 sebjezjebak, sich selbst betrügender Mensch.
 sedkačojty, ackerwindenähnlich.
 sedlisko, unförmlicher Sattel.
 sedmačkaty, mit Sternblumen versehen.
 Sedmihródska, Sedomhródska, Siebenbürgen; sedmihródski, siebenbürgisch.
 sedmika, die Sieben in der Spielkarte.
 sedzeńca, langes Gesiße, säumendes Wegbleiben.
 sejmowań, Teilnehmer an Landtagsverhandlungen, Reichstagsmitglied.
 seklkaty, mit kleinen Schleifen versehen.
 seppjenje, das Aufhäufen.
 serbinski, Serbin anbetreffend. (Wendische Kolonie in Texas.)
 serbsko-němski, wendisch-deutsch.
 serliči, von Waldmeister.
 serpjowanje & serpowanje, das Sicheln.
 seršcikaty, mit kleinen Borsten.
 Sibirska, Sibirien; sibirski, sibirisch, rauh.
 Sidonska, Umgegend von Sidon; sidonski, sidonitisch.
 simsonski, simsonhaft, riesenstark.
 sinaitiski, den Berg Sinai betr.
 skakotačk, hüpfendes Böglein.
 skamjenjowanje, Tötung durch Steinigung.
 Skanečan, Skanečanka, Person aus Cannewitz; skanečanski, von C. skapkowanje, Zusammenröpfung.

- Skasać, einſchnüren; skasanje, Einſchnürung.
- skazornja, Stätte des (ſittlichen) Verderbens.
- skibkowanje, Zerſchneiden in winzige Streifen (Brot, Kuchen).
- skisnjenje, plößliches Sauerwerden.
- skladmo, Niederlage, Schatz.
- skladnik, Einſammler der Auflage, Schatzmeiſter.
- skladowak, lumpiger Beſteuerer, Aufleger bei Sammlungen.
- skladowanje, das Zusammenlegen, Auflegen des Hochzeitsgeldes.
- sklacnjenje, Hinfallen beim Hinken.
- sklepanka, dürftig Zusammengeſtopfteß.
- sklepotanje, plößliches Klappergeräuſch von kurzer Dauer.
- skliskanje, kurzes Plätzchern.
- sknjezenje, Bemeiſterung, völlige Beherrſchung.
- skobarka, Zupferin (von Wolle, Seil, Charpie).
- skocorjak, skocorjawa, Perſon, die leicht in Zanf und Streit gerät.
- skoćina, allerhand Vieh.
- skokař, ſprungmäßiger Läufer.
- skomjelojty, mit klarem Abfall gemengt.
- skóncowak, Zerſtörer, Umbringer.
- skonjenje, Beendigung, völlige Ausföhrung.
- skonjowak, -řka, Beendiger (=rin) angefangener Berrichtungen.
- skopanje, das Fertigmachen, das Schlagen des Pferdes.
- skorizny, pl., Rindenabfälle.
- skóřzbak, hartnäckiger Prozeßierer.
- skosćenje, Verlöcherung.
- skotodrać, Viehſchinder, Tierquäler.
- skotomór, Viehſeuche.
- skotowiki, pl., Viehmarkt.
- skrakot, plößlicher Krach.
- Skrakotać, plößlich erſtrachen.
- skrjepjenka, kleiner Regenschauer.
- skrutnik, -nica, ſcharfe, ſtrenge Perſon.
- skrytba & skrytwa, völlige Deckung, Dichtung.
- skřiwdź-ak, -awa, abſichtlicher Beleidiger, =rin.
- skřiwrjenje, ſtarke Beugung, Krümmung.
- skudzerjawjenje, allmähliches Kräufeln der Haare.
- skulenje, das Zusammenſchieben, =walzen, =wölzen, =kollern.
- skupak, Geizhals.
- skušowak, -řka, ſchlauer Erfundiger, =rin, Ausforſcher.
- skwaćenje, völlige Biegung, Hafensbildung.
- skwaćenosc, Gebogenheit, Hafensförmigkeit, Geducktheit.
- skwaćeny, frummgebogen, geduckt.
- skhadzowańca, ein großes Sichverſammeln.
- skhadzowanisćo, Verſammlungsstätte.
- skhadzowanka, Verſammlung, übliche Zuſammenkunft.
- skhilenosc, Niedergebeugtheit.
- skhmanjenje, das Tauglichmachen.
- skhnyće, das Trockenwerden.
- skhorjowanje, öfteres Erkranken.
- skhripienosć, Zuſtand der Berkrüppelung.
- skhrobleny, ermutigt, unternehmungsbereit.
- skhróscenje, gänzl. Struppigwerden.
- skhudnjenosc, Verarmungszuſtand.
- skhudnjeny, verarmt.
- skapak, skapjeř, Häřher, Scherge, Aufpaſſer.
- skódkawa, Süßbirne, Zuderbirne.
- skódkohubka (Süßmündchen), holde Sprecherin, Küſſerin.

- Skódkula (masc. & fem.), süßelnde Person.
 skódnjenje, das Süßen (Süßmachen, Süßwerden).
 slonizna, Pfefferwürze.
 slonjaanka, Sonnengold oder gelbes Raupenfötchen (*Helichrysum arenarium*).
 slónkować, das Amt der Salzsteine verrichten; slónkowanje.
 slowopolny, wortreich.
 slowopózerak, Wortverschluckter, mangelhafter Aussprecher.
 slowopózeraty, aus Überhaft oder Maulfaulheit Wörter weglassend.
 slowoskupa, ein Wortfarger.
 slowoskuposc, Wortfargheit.
 skózniosc, Mißsucht, auch: skóznjawa.
 sluchaj! paß auf! spitze die Ohren! imp. zu sluchać.
 slapotanje, Geschlapper.
 slébork, Silberschaum.
 slédowanje, Nachfolge, Nachahmung.
 slédzaty & slédzity, spursuchend, abenteuernd.
 slepjawa, berückendes Weib.
 slinjava, Speichelfluß.
 slinjenje, das Benetzen mit Speichel.
 slipotańca, gieriges Geschnappe.
 slipotanje, das Vedern, Leppern.
 slizikaty, voller Mottenwürmchen.
 slizojty, schmerlenähnlich.
 slowčiny, pl., Pflaumenplantage.
 sméchi-hrajki, pl., Scherzspiel.
 sméjawy, lachsfüchtig.
 sméjkotanje, stetes Lächeln.
 sméwkjenje, kurzes Lächeln.
 sméwkula, Lächlerin.
 smileski, erbarmungsvoll.
 smilnosčenje, Mißstimmung, Mißgunst zum Erbarmen.
 Smječkečan, -nka, Schmeckwitzer, =in; smječkečanski.
 smjelzyniščo & smjelzniščo, Pflanz mit Niedgras.
 smjerduch, Lump, Stänker.
 smolanka, Pechneffe (*Lychnis viscaria*).
 Smoličan, -nka; smoličanski, aus Schmale (Vorwerk b. der Seidau).
 smorženki, pl., nutzlose Kleinigkeiten.
 smorženko & smoržičko, Interjektion für nicht unfreundliche Verneinung.
 smorzica, Morchelsuppe.
 smorzina, die Morchelart n.
 smučkowanje, fischen (mit der Raude), mit kurzen Stichen nähen.
 smykańca, öfteres Ausruttschen (bei Glatteis), Schlittern.
 snadnostka, Geringfügigkeit, winzige Sache.
 snéholenje, schwaches Schneien (bei Windstille).
 snéhonošny, schneetragend = schneebringend.
 snéhowańca, großes Geschnie.
 snéhowanje, das Schneien.
 snéhuška & snžička, Schneeglöckchen.
 snječiwosc, Brandigkeit des Getreides.
 snopowaty, viel Farben gebend.
 snuchleńca, Schnüffeln, gieriges Gesuche.
 snuchlisko, widerwärtiger Schnüffler, Kontrolleur.
 snuchotaty, schnüffelnd.
 sobučućiwy, mißfühlend, anteilnehmend (in Freud und Leid).
 sobučerpnosc, Mitleid.
 sobukazanje, Einladung zum Mitessen (seitens bereits Speisender).
 sobuknjez, Mitherr, Nebenherr.
 sobukrajan, Landmann.

- Sobukral, Nebenkönig.
 sobumětki, pl., was man bei sich hat.
 sobupaduch, Diebsgenosse.
 sobusyck, Mittläher.
 sobuwotročk, Mitfknecht.
 sobuwzatk, pl., Mitgenommener.
 sobuzrudny, mittraurig.
 sočkojty, linsenförmig (Bick'n z.).
 sočny, Linsen betreffend.
 sodomski, sodomitisch.
 sodomctwo, Sodomsanwesen, Gottlosigkeit.
 sokula, Fäulenweibchen.
 sołobiči, Nachtigallenz.
 somočanka, weibliche Person in Sammetkleidung.
 sornawy, rehsfarbig.
 sošisko, große oder häßliche Säule.
 sotričkować so, sich „Schwesterchen“ nennen, sich befreunden (von Mädchen); sotričkowanje.
 sowina, sämtliche Gulanarten.
 spadankaty, mit Ruinen bedeckt.
 spadliwość, Abschlüßigkeit.
 spadliwy, abschlußig.
 spakosćić, einmal stehlen, stiebigen; spakosćenje.
 spancanje, Verunreinigung, Panstherei, schlechtes Gefolge.
 sparać, zusammenpöfeln; sparanje.
 spariskaty, mit großen Klauen.
 sparisko, häßliche Klaue.
 sparkaty, mit kleinen Klauen.
 spěsnjeńčko, Gedicht aus dem Stegreif, Improvisation.
 spěšnostup, Geschwindschritt.
 spěwark, kleiner Singvogel, betendes Kind.
 spěwisko, unsittlicher Gesang, Gassenhauer.
 spěwkać, singeln, ein Gebetchen herjagen (Kinderprache).
 spikot, plötzliches Ernistern.
 spikotanje, einmaliges Knistern.
 Spinkanje, das Schlafen (Redspr.).
 spisanje, das Zusammenschreiben, Verfassen.
 spisak, -rka, Verfasser eines einzelnen Schriftstückes.
 spiski, pl., Revaille, Appell.
 spicowak, elender Schriftsteller.
 spječowańca, wiederh. Empörung.
 spječowaty, wiederholt widerseßlich, rebellisch.
 spjekliwy, sich anlebend.
 spjenježenje, das Umsetzen ins Geld, Verkauf gegen bares Geld.
 spjeraziwość, Halsstarrigkeit.
 spjerch, rasches Aufstiegen, Entfliegen.
 spjerchiznaty, mit viel Schinnen (Kopfschuppen).
 spjerjenje, volle Befiederung.
 splawnik, Flößer, Lastfahrführer.
 splóiwjenje, das Scheuwerden.
 splunjenje, das Auftauchen, Emporkommen aus dem Wasser.
 splacany, niedergeflittigt (durch wiederholte Schläge).
 splacnjeny, mit einem Schläge zusammengelittigt.
 splahowanje, das Erzeugen, Vermehren.
 splahowaty, produktiv.
 splećenka, Zopfsemmel, Brezel.
 splećenosc, Verwicklung, Verworrenheit.
 splěwa, Goffe, Guffe.
 spluskotanje, Zusammengeplätscher, Erplätscherung.
 spodobizna, wohlgefällige, zierliche Sache.
 spodobiznaty, mit wohlgefälligem Schmuß.
 spodobnjeć, Nachbildner, Verähnlicher.
 spodobnostka, kleiner Zierat, Schmußgegenstand.

- Spodwolenje, völlige Ergebenheit, Bereitschaft, Willigkeit.
 spodworač, völlig untertauern;
 spodworanje.
 spodziw, Bewunderung, Erstaunen.
 spokoj-ak, -awa, taktloser Tröster, =rin.
 spokojonje, das Beruhigen, Trösten.
 spokucany, durch Bußkämpfe geläutert.
 spokucenje, gänzl. Umkehr zur Buße.
 sponošenje, das Belegen des Dachfirites.
 sporah, Unfall von Fähhorn.
 sporiznaty, ausgiebig, ergiebig.
 sporjadowač, -ka, Person, die völlige Ordnung schafft.
 sporšny, sporšiwy, aufbrausend, jähhornig.
 spowaleńca, Umsturz.
 spowaleństwo, Umstürzerei; concr. Umstürzrotte.
 spowrócowač, Umstürzler, Verderber.
 spóžerač, hastig und gänzlich verschlingen.
 sprajenje, Verabredung, Übereinkunft.
 spraskanje, schnelles Fertigmachen, Hinrutscheln.
 spraskawa, rufschelige Frauensperson, ungenaue Arbeiterin.
 spróskotač, vor Hitze aufspringen (z. B. Lippen).
 spróskotany, trockenrissig.
 sprócenje, schwaches Stäuben.
 spríhot, vollständige Bereitschaft.
 spríshanj, Verschwörung.
 spušeńca, auch: blindes Vertrauen.
 spytanka, kleine Probe.
 spytanosć, Erfahrungheit, Bewährtheit.
 Spytecy, Dorf Spittwitz.
- Spytočan, -ka, Person aus Spittwitz. spytowski, Spittwitz betreffend.
 Srěńca, Berg bei Krefwitz.
 srěžkowač, schwaches Eis ansetzen.
 srěžowač, anfangen Eis zu bilden.
 srjedzwwjesny, inmitten des Dorfes befindlich.
 srokawa, scheefige Kuh (weiß und schwarz).
 srokitřelenje, das Wegschießen der Eistern.
 srokošk & srokušk, junger Neuntöter.
 srokuřelenje, Eisternschuß (ein Kinderspiel).
 st! Signal zum Stillsein, etwa: hsch! st! das Beschriensein, Beschrienwerden.
 starobnostka, altes Plunderstück.
 Starohród, Stadt Altenburg.
 Starohródska, Land Altenburg.
 starohródski, altenburgisch.
 staroprawski, nach alten Gerechtfamen.
 starosprawny, nach Väterart rechtfchaffen, bieder.
 starožnosć, Alterthümlichkeit.
 starušk = starik, ein lieber Greis.
 statokaty, mit ansehnlichen Gehäuden.
 stawnik, Standsbeamter.
 stawojty, gliederähnlich (von der Baumkrone).
 steptany, zusammengetreten, =getrampest.
 steptaty, zusammentretend, mit den Füßen einrammelnd.
 stočeny, auch: zusammengefauert.
 stolač, Stuhlbauer.
 stolačstwo, Stuhlmachergewerbe.
 stolpikowanje, Halmbildung (beim Getreide).
 stopowač, nach Fuß (mit Füßen) ausmessen; stopowanje.

- Stopowany, nach Fußlängen ausgemessen.
- storhańca, gänzl. Herunterreißen.
- strajawy, perennierend (v. Pflanzen).
- strašawa, weibliches Schreckbild, Gescheud.
- straža, auch: Wächter.
- stražnistwo, Wachdienst.
- strěleńca, strělenje, Zusammen-schießung, Bombardement.
- strěhanje, Rahlshur.
- strohow, Wachposten (Teil der Seidau, forrump. in „Strohho“).
- strowj-ak, -awa, unhöflich grüßende Person.
- strowotność, Heilsamkeit.
- stróż-enje, -owanje, das Erschrecken.
- stróżowak, Schreckenerreger.
- strušenosć, Verzagtheit.
- stulaty, niederdrückend, =beugend.
- stuleny, zusammengekauert, nieder-gebeugt.
- stupańca, trampelndes Schreiten.
- stupanje, Schreiten, Treten.
- stuženje, Dämpfung, Trostberaubung.
- stwarnosć, Bildsamkeit, Gestaltbarkeit.
- stwjelcować, schießen in Salve; stwjelcowańje, -waty.
- stwjelčkować, schießen in Hälmlchen; stwjelčko-wanje, -waty.
- sudobjacy, Gefäße betr. (Markt).
- suchoćiwy, schwind-süchtig.
- suchotny, schwind-süchtig.
- sukanje, das Zusammendrehen (von Garn zu Zwirn), das Achselzucken.
- suklawa, Person, die sich häufig hin und her dreht.
- suklo, Zwirn.
- suklowanje, auch: das Zwirnen.
- sultanski, sultanisch, Sultans-.
- susodzenje, persönliche Annäherung.
- Susodzić so, sich „benachbarn“ = sich annähern, befreunden.
- suwaty, schiebend, glitschrig.
- swakowanje, öfteres Schwager-nennen.
- swěćenisko, schlechtes Leuchtöl.
- swětlobarbny, hellfarbig.
- swětlobruny, lichtbraun.
- swětločerwjony, hellrot.
- swětłomódry, hellblau, himmelblau.
- swětłošěry, hellgrau.
- swětłozeleny, hellgrün.
- swětłozolty, hellgelb.
- swětłomudrosć, Weltflugheit.
- Swidničan, -nka, Schweidnitzer, =in.
- swinipastwa, Schweinetrift.
- swinipastyk, Schweinehirt.
- swiniwiki, pl., Schweinemarkt (in Budisjin).
- swisl-ak, -awa, Muschler, =in.
- swislenje, zischelndes, undeutliches Sprechen.
- swjatula (masc. & fem.), fromm-thuerische Person.
- swjedzenjaty, mit viel Feiertagen (z. B. Festhälfte d. Kirchenjahres).
- swobodukazak, Freiheitsstörer, =verderber.
- swobodulube, Freiheitsfreund.
- swobodulubjak, trügerischer Freiheitsversprecher.
- swobodurubjak, Freiheitsberauber, Reaktionär.
- swójbnosć, Verwandtschaft, Vorliebe für Verwandte.
- syčawa, auch: Gans.
- syčnosć, Mähbarkeit.
- syćenje, Sättigung.
- syčof, -ska, Sattmacher, =in.
- syčiznišćo, feuchtes Bodenstück mit Winsen.
- syčiznisko, große Winse.
- sydrikaty, mit viel Labkraut bewachsen (Galium verum).

- Sydrina, Käsestoff.
sydrječkajty, kleinen Reibekäsen
ähnlich.
sydrječkowač, kleine Reibekäse be-
reiten; sydrječkowanje.
syjawa, Säemaschine.
sykanisko, grober, schlechter Hecker.
sykawnja, Spritzenhaus.
sykorkaty, mit (viel) Meisen.
syka, kleine Schar.
sylobik, sykork = sokobik.
sylnjawosć, Kraftgiebigkeit (von
Speisen).
sylnohrimaty, stark donnernd, an-
rausendend.
synorčěny, nachdrücklich redend.
synosć, Kräftigmacher (Gott).
syzojtosć, sylzosciwosć, Neigung
zum leichten Thränenerguß,
Weinerlichkeit.
symješkaty, reich an kleinen Samen-
körnern.
symjokuš, f., Samenkauf.
symjolutowanje, Samenparerei,
kärgeleiche Ausfaat.
symjolutowač, Sparerer bei der
Ausfaat.
symjoměň, f., Samenwechsel.
syna-syn, des Sohnes Sohn.
synkowač, oft „Söhnchen“ sagen;
synkowanje.
synkowaty, mit Knaben zärtelnd.
synodobjerk, Neststeinheimung des
Heues.
synokčěw, Heublüte.
synokopjenje, Heuschoberung.
synokup, f., Heukauf.
synosyčk, Heumäher; synosyčenje,
Heumähd.
synowy, das Heu betreffend.
synušk, das liebe Söhnchen.
syapak, ungeschickter Schütter.
sypańca, großes Schütten, Schau-
feln.
Sypanki & sypolenki, pl., herunter-
gerieseltes Erdreich.
sypawka, Streubüchse (für Pfeffer,
Zucker etc.).
sypičkaty, mit Masern.
sypičkojty, masernartig (Hautaus-
schlag).
sypnjenje, Zusammensturz, Nieder-
fall.
sypnjeńčeko & sypoleńčeko, schwa-
ches Herbstrieseln (trockner Sub-
stanzen), schwaches Aufstreuen.
sypnosć, Ausgiebigkeit beim Drusch.
sypotanje & sypolenje, bröckliches
Niederfallen.
sypotańka, bröckliches Zubrot aus
Mehl, Fett und Salz.
sypy, pl., Dämme, Schanzen.
syryk & syr, Schwefel.
syrjenje, das Feuchtwerden (von
Wunden etc.); das Schwefeln.
syrkotač, zirpen (von Grillen,
Heimchen); syrkotanje.
syrkotaty, zirpend.
syrojědzk, Rohesser, Liebhaber un-
gekochter Speisen.
syrojtosć, gelinde Feuchtigkeit, Halb-
gare der Kochspeisen.
syrotownja, Waisenhaus.
syrowatkojty (syrowatkojty), mol-
kenartig.
sytkopas, Bruchband.
sytkopak, Neßbruch.
sywička, bläuliche Täubin.
sywikojty, hellblau, wasserblau.
sywka, Sätuch.
š! Št! (Beschwichtigungslaut).
šacowanje, Schätzung.
šacowač, Tagatar.
šamałosć, Ruppigkeit, Krüppel-
haftigkeit.
šap-ak, -awa, latschende Person.
šapańca, Geschlurre, Latzherei.
šarlatojty, scharlachähnlich.

- Šarlatowy, von Scharlach.
 šatařka, Feinwäscherin, Wäscherin.
 šatki, kleine Wäschestücke: Vor-
 hemdchen, Kragen u.
 šćankojty, loshartig.
 šćebotańca, großes Geschnatter.
 šćěk-anc, -awa, schäfernde Person.
 šćěkańca, großes Geschäfer.
 šćěkanka, Schäferin.
 šćekotańca, helles Geschnatter,
 (figürl.) Weibergträttsch.
 šćekotawa, Schnatterliese.
 šćěpanowy, des Stephans.
 šćěpjatkować, kleine Pflizen nehmen,
 zusehen.
 šćěpjank, veredelter Baum, ge-
 impftes Kind.
 šćěpjernja, } Obstbaumchule.
 šćěpnišćo, }
 šćerkać, auch: Klapperapfel.
 šćerkować, schwach gefrieren.
 šćihlisko, bunt aufgeputztes Weibsen.
 šćipanki, pl., Pflickebst.
 šćipcy, pl., Lichthiere.
 šćipliwosć, Neigung zu beißender
 Satire.
 šćipnjeńćko, ein schwaches Zwischen.
 šćipnjeńje, ein Knipp, Zwicker.
 šćokowišćo, Waldstelle mit Baum-
 stümpfen, Mund m. Zahnhurzelu.
 šćonaty, voller Wanzen.
 šćonišćo, Zimmer voll Wanzen.
 šćowkotać, belfern.
 šćowkot-ak, -awa, Person, welche
 belfert.
 šćowkotaty, belfrig.
 šćuč-ak, -awa, Schnüßler, =rin.
 šćudraty, struppig.
 šćudrawjenje, das Struppigwerden.
 šćudrisko, häßl. strupp. Strauch.
 šćudrišćo, Gefrüpp.
 šćukać, Hectstetzer.
 šćěžyny & -zny, pl., graue Haare.
 šćerach & -rak, Gräuling.
- Šerc, Scheuchzer, Vertreiber.
 šěrjak, ein aufgeblasener Mensch,
 Renommist.
 šěrobrodaty, graubärtig.
 šěrojtosć, Grauhaarigkeit.
 šěrokołopjenaty, breitblättrig.
 šěrokolicaty, breitbackig.
 šěrokostupaty, breitspurig einher-
 gehend.
 šěrokwosrjedkaty, breitbeutig.
 šěrozeleny, graugrün.
 šěsćikolesaty, sechsräderig.
 šěsćikónćkaty, mit sechs Spitzen.
 šěsćikroskański, für sechs Dreier.
 šěsćilołpješkaty, sechsblättrig.
 šěsćiměsto, eine Sechsstadt der
 Laufiß.
 šěsćiměšćancki, sechsstädtisch.
 šěsćinóžkaty, sechsfüßig.
 šěšerc, zottiger, struppiger Mensch.
 šewcecy, pl., die Familie des Schuh-
 makers.
 šibaćkojty, harmlos schelmisch.
 šibšib! Luchst der Schafe.
 šijać, Großhals.
 šipleńca, Gellande.
 šipleř, -řka, klaubende Person.
 šiškać, Langstiel (vom Obst).
 šizolić (onom.), flüseln, flüstern;
 šizolenje.
 škabraty, voller Schaben, Un-
 geziefer.
 škabrina, das Schabengeziefer.
 škalobaty, mit Ritzen, Spalten.
 škalobićka, ein Ritzen, Spaltchen.
 škalobićkaty, vielfach geritzt.
 škarak, Aufwiegler, Hezer.
 škawron = hawron.
 škerjedzak = skerjednik.
 škewrjeńca, große Kläfferei.
 škitanc, ein Schutzvermandter.
 škitanje, -owanje, Beschützung.
 šklarnja, Schüßelstallage.
 škleńćanka, Eisapfel.

Škleńčerjegy, Familie des Glasers.
 škleńčerjenje, Betrieb der Glaserei.
 škleńčkowaf, ein Gläserer, Schnäpser.

šklica, Becken.

škórnjaty, gestieft.

škowrjak, elender Spinner.

škowrjaty, überdrehend.

škowrončkaty, reich an Lerchen.

škrėkańca, Gefreische.

škrėkawka, junger Eichelhäher.

škrjebjet = škrjebot.

škrjebjetawa, auch Unname für Trompete.

škrjepolić, onom., für Nebhühner-
 ruf; škrjepolenje.

škrjepot, Geschmetter.

škrjepotać, prasseln, schmettern;
 škrjepotanje.

škrobić, stärken (Wäsche mit Kraft-
 mehl).

škróljefka, Plätterin, Feinwäscherin.

škrucisko, ungeheure Eiszolle.

škrutat-, mit Eiszollen versehen.

šlapańca, haftiges Geschlinge.

šlapnjeje, das Verschlingen auf
 einmal.

šlapotanje, das Lappern.

šlar-ak, -awa, schlürfig gehende
 Person.

šlaranje, das Latschen, Schlürfen.

šlaraty, schlürfend, latschend.

šlimpawa, Kleiderseppel, Schmutz-
 steife.

šlineysko & } unförmliches Stück

šlineysko, } Bleichleinwand.

šlip, leichter Seitstehenhieb.

šlipaty, aus schmalen Fesseln be-
 stehend; flatterlumpig.

šlipka = šlapka.

šlizikaty, mit viel Nistchen (Motten).

šlundrisko, erzlüderliches Weib.

šmarkaty, voll kleiner Nistchen.

šmatanje, Taumelet.

šmataty, taumelnd, verständig.
 šmatawoć, Taumlichkeit, Unstücker-
 heit im Gange.

šmotawoć, Krummbeinigkeit.

šnypotak, schneißelnder Zucker.

šosarjegy, Familie des Verwalters.

šowėkaty, mit viel kleinen Näden.

špar-ak, auch: Anreizer, Aufwiegler.

šrotowańca, starkes Rasseln, Ge-
 räusch.

šrotowańčko, schwaches Geräffel.

šrubica, Schraubennutter.

šrubowaf, -fka, schraubende Person.

šrumić, -otać, dröhnend rauschen;
 šrumjenje.

šrumjaty, brausend, rauschend.

šrybarjegy, die Lehrersfamilie.

štambora, hohe Stelze, lange Stange.

štamborak, Langbein.

štamboraty, langbeinig.

štanowy, mit Epheu bewachsen.

štapotać, kurzschrittig gehen.

štapot-ak, -awa, trippelnde Person.

štapotanje, das Trippeln.

štapotaty, trippelnd.

štomikaty, mit viel Bäumlchen.

štomina, der Baumbestand.

štruncysko, großes unangenehmes
 Weib.

štrymparjegy, Strumpfwirker-
 Familie.

štynkawa, das Hinkübel, die Hinte.

štyrikidleskaty, vierfüßelig.

štyriposkhodny, 4 Stochwerfe hoch.

štyripromješkaty, vierflechtig.

štyripuntaf, Vierpfänder (Brot).

štyripuntowsky, vierpfändig.

štyrirózkowny, quadratisch.

štyristoľpaty, mit vier Säulen.

štyriwoknaty, vierfenstrig.

šubak, Pelzbauer, Pelzmärtel.

šubaty, verpelzt, großpelzig.

šučenje, Gebrause.

šuknjeńčko, kurzes Gebißper.

Šuknjenje, raščes Zuffüftern.
 šukotańca, unfeibliches Gezißel.
 šukotańčko, außerst leises Geflüfter.
 šukotanje, Geflüfter, Gezißel.
 šulski, die Schule betreffend.
 šumjeńca, mächtiges Gefause.
 šurać, šurnyć, schlurfen, rascheln;
 šuranje, šurnjenje.
 šuraty, schlurfig, raschelrig.
 šuskanje, hastiges Getreibe, Getolle.
 šuskaty, tollend, überhastend.
 šuskawość, fahriges Wesen.
 šuskot-ak, -awa, fahrende, über-
 hurtige Person.
 Šwabska, Schwabenland.
 šwalčenje & } Beschäftigung der
 šwalčowanje, } Näherinnen.
 šwapotać, plappern, plärren.
 šwapot-ak, -awa, Plappermaul.
 šwapotańca, Geplapper, Geplärr.
 šwapotanje, das Plappern.
 šwapotaty, plappernd, labrig.
 šwarnośćiwy, Sauberkeit liebend.
 šwarnušk, nettes schmutzes Mädchen.

šwihak & šwihel, peitschender
 Regen.
 šwihaty, peitschend, pfeifend.
 šwikańca, starke Geißelung.
 šwipica, lange dünne Gerte.
 šwiżnota = šwiżność.
 šwiżolenje, sanftes dünnes Gefäusel.
 šwiżolić, schwach säufeln.
 šwjechtańca, überlautes Geträtsch.
 šwjechtaty, hell schnatternd.
 šwjechtawy, geschwägig.
 šwjerčenje, das Schwirren, Zirpen.
 šwjerčować, mit Griesen durch-
 sehen; šwjerčowanje.
 šwjerčowc, Besenginstler.
 šwjerčowcaty, mit Ginster be-
 wachsen.
 šwjerč tola! Ci der tausend!
 šwjerknjenje, ein kurzer Schwirr.
 šwójdy, Zuruf: links ab.
 šwórac, dumpf schwirren.
 šwóř-ak, -awa, rasauende Person.
 šwóřcaty & šwóřkotaty, schwirrend,
 rieselnd, leise rauschend.

(Pokračowanje.)

Kak pišomy změkńeńe samozukow a palatalne „r“ w delnoserbščinie?

Rozpomina *Bogumił Šwjela*.

Wót wšykných pšiwzety prawopis smy do něta w delno-
 serbščinie lěbda měli, nejžmėńej analogiski. Kuždy pišo kakož
 se jomu nejžlėpěj zdajo. Wósebny rozdžěl mjazy wšakimi spi-
 safami hobstoj w huznańeńeu změkńeńa samozukow a palatal-
 nego „r“. W pšiducym 'cu hopytaš, ku skóćnemu huzjadnańu
 togo prašaña něco pšinosyš.

I. W nětejšnej dobję delnoserbškego pismowstwa (niži wót
 lěta 1860) huzjawaju spisasałe změkńeńe samozukow pak ze smužku
 na pšedstojecym sobuzuku pak z pismikom „r“ pšed mėkkim
 samozukom. Wěstych prawidłow za to űamaju, ale hopytaju a

pósluchaju, kak luže změkńenosć hugrańaju a po tom pišu. Se wě, až pśi takem zachopinańu wěsta nehobstawnosć se kněży, a młogi raz wižiš w jadnych knižkach smužku, žož w drugih we tom samem słowe „j“ stoj a na hopak.

W pismach z analogiskim prawopisom, kotrež jano gornoserbskim wědomostnym casopisam píslišuju, su hudawafe perweje (hokoło 1880) doslědnosći dla pśecej smužkowali. To pak žo pśesiwo zakonam delnoserbskego jězyka a pohuży rozdźěl wót gornoserbskego prawopisa. Wósebně teje slědneje zawiny dla huznańeńa se něto we wónych casopisach změkńenosć pśed samozukami wšuzi z pismikom „j“. Dokładńe rozgrańa wo tom kn. dr. Muka na 19. strońe swójeje rěcnicy.

Zjadnosć z Górnymi Serbami tež w prawopisu žycimy wót hutřoby. Ale analogiski prawopis musy ze pla nas Delnych Serbow z „nimskim“ zmakaš. Lec pak by hužytne było, w ludowych knižkach doslědně jotowaš, newěrim. Welgin wěcej by nam škóželo, gaby pśi žinsajšnych hobstojnosćach, žož nakład biblije a požedańšych nabóžnych knižkow we smužkowatem pisu na lětzasetki dosega, kšeli wót cytafow pominaš, aby hyšći drugi prawopis pśinahuknuli. Studujuca množina jo knižky „Kósykowe pěsne“ dała šišćas po wónych zasadach, ale žěk kupowařow něběšo weliki. Te abejcejafe, kótrymž k lubosći deřało „j“ stojas, dokulž jo wěcej nadpadne, humjatowachu nam, až 'comy gornoserbsku rěc zawjasć a te rozymńejše, kótrež „Casnik“ a „Mašicne spisy“ cytaju, skjaržachu, až jim take noweńe pśi cytańu zažewa. To teke nichten námóžo přěš, až te wele „j“ cytařa zmuće a hobšěže. Togodla musymy na póđložku ludoweje rěcy za prawopisnymi zasadami pytaš, kótrež wócyma a hušoma rožonego Delnohužycana napřeki nějsu a cuzemu lažko k hobpřimešu su. Něžli se gózi, take prawidła hustawiš, třebamy jasnosć, kak ludowe husta změkńeńe samozuka hugrańaju.

Do prašańa pśichada změkńeńe pó sobuzukach *b f g k m n p r w*. We wěstych padach słyšy se pśi tych sobuzukach změkńeńe jano kaž słaby pych, w drugih kaž cyste „j“, a w někotrych stoj jogo křutosć mjazy tyma extremoma.

Pśed „e“ znějo po wšyknych tych sobuzukach změkńeńe do cysta słabe, jano gaby to „e“ pśi hugrańańu třochu na „j“ tło-

Kak pišomy změkńeńe samozukow a palatalne „r“ w delnoserbšćine?

cone było, we pismu pšipowěžujo se to dosegajuco ze smužku, na ps.: tebe, stupeńe, cerweny (cytaj: teb^{ie}, stup^{ie}ńe, cer^{wi}eny).

Pšed samozukami *a o u*, gaž po gubnikach (labialach) *b p f w m* stoje, hugrańa se měkkość kaž cyste „j“, na ps.: ńeb-jo, chap-jašo, tref-jony, wjasoły (cytaj: *jasoły), zem-ju.

Tosame pšaši pši gjardłownikoma (gutturaloma) *g k* (žož jo změkńeńe jano móžne), na ps.: skjaržyš, kjarmuša, gjarne, gjardy, gjaršyja.

Hynacej ma se pši *n a r*; změkńeńe pši „n“ klincy móćnej něžli pšed „e“, ale ńestoj we swójej móćności hyšći sřezi mjazy smužkowaním a jotowaním (*j*), pisaš dejala se tež how smužka, na ps.: ńaso, ńok, stupeńu (cytaj: n^{iasu}, n^{ok}, stup^{ie}ńu).

Změkńeńe pó „r“ jo tomu rowne, ale w jadnom paže bliža se zuku „j“ až k cełej rowności, t. j. w drugej žložce (syłbe) dwězložkatych słowow a jich zestajankow (kompositow); how pišotej Tešnar a „Bramborski Casnik“ wětšy žěl „j“, na ps.: mórjo, žurja, žerjoš, zežerjo. Až how teke w zestajankach „j“ wóstawa, ma swóju winu we tom, až kóreńske słowo wěsty pódlański zuk hobehowujo, rownož głowny zuk na pšedložku (praeposiciju) padnuł: my ńegronimy pò ńaso, ale pò ńaso atd. Howacej ńejo žeden rozdžěl mjazy hugrańaním měkkości pši „r“ a „n“, na ps.: „přatkařna, podařony“ rowno ako „ńasechu, hugrońony“. Dokulž pak we Błošańskej a snaž tež w Picańskej pódřećy toš to rozdžěleńe w hugrańańu změkńeńa pó „r“ ńepšichada, dejala se tež pši „r“ wšuzi jano smužkowaš.

Take zasady ludoweje řećy maju swój pódložk w řećnych nastřojach (organach) a jich póžywańu pši powědańu.

Myslimy sebe te zuki hobtwaržone na wěstych městach po tom, ako w gube nastawaju, ga namakajomy sřezi ako za nejwažnějšy zuk „j“, kenž ze slědnym kóńcom jěz;ka se twóri; přezy togo stoj „n“, kótrež předku z jězykom a ze zwerchnymi zubami nastawa, dalej dopředka stoje gubniki (labiales), kótrež jano z hustami abo z pomocu spódných zubow se hugrańaju. Slězy zuka „j“ stoji „r“, z copikom nastawajuće, dalej gjardłownika (gutturala) *g k*, kótrež w gjardłu nastawatej; ke kóńcu samozuki *a o u e* nastawaju w gjargawe a to tak, až jo pši hu-

grańańu samozuka *e* z wérchny źěl gjargawy gromadu tłocony, pśi *a o u* pak wótwołony.

Hobrazk:

	e	r	j	n	
a		g			f b
o		k			w p
u					m

'Co-li se pótakim zuk *n* z tym „j“ zwězaś, ga ňejo droga, kótruž ma až k tomu „j“ cyniš, daloka: jězyk twóri to „n“ přezy, giba se trochu dołoj, až slězy to „j“ nastańo, a móžo pótom kuždy samozuk lažko sobu wześ a z hustow hupušćiš; rowno tak jo pśi „j“, janož až se tu droga slězy tego „j“ zachopijo, kus dopředka źo až k tomu „j“ a se zasej mały kus wrośi, aby se jaden tych samozukow sobu wzeł. 'Co-li pak se labialny zuk z tym „j“ wězaś a k tomu samozuka dostaś, ga móžo jano hyšći to „e“ dosegaś, dokulž wóno tomu „j“ welgin blisko stoj; dej-li pak gubnik (labial), kenž z hustami nasta, samozuki *a o u* slězy na drugem bóce z gjargawy hubraś a pśi tom hyšći to „j“ sobu wześ, ga póżedajo to „j“ swójo pótno prawo a co ako cely sobuzuk (konsonant) słyšane byś; to same plaśi z drugeje strony wo gutturaloma *g k*. Pótakim namakajomy pśiduće fonetiske (zukunftowe) pRAWIDŁO:

A. pśed samozukami:

- 1) ze smužku na pśedstojcem sobuzuku, a to:
 - a) pśed samozukom *e* wšuži,
 - b) pśed samozukami *a o u* pśi *n. a r*;
- 2) z pismikom „j“ pśed samozukami *a o u*, a to:
 - a) po labialach *b p f w m*,
 - b) po gutturaloma *g k*;

B. na kóncu zložki ze smužku na sobuzuku.

NB. Cuze słowa pominaju pśecej „j“, na pś.: djas, djaboł, Madjar atd.

II. Stare *r* jo se w delnoserbšćinie po *k p t* do *š* pśed twar-dym, do *š* pśed měkkim sobuzukom pśeměniło. Pónimski prawopis rozdźěla to do *řčj* a *řč*. W analogiskich pismach (w Časopisu M. S. a we Łužičanu) nachadamy how za hobej zuka pismik *ř* pisany dla zjadności z Górnymi Serbami. Kněz dr. Muka jo

we Łužycy a pśede wšym we swójeje rěcnicy toś tej zuka po pśi-
 kłaže ludowych knižtrow pśepisať do *ś* a *š*. Take želeňe ma
 wěšće swójo dobre přawo. Na drugej strońe pak jo wažne, až
 jo se *r* pśed měkkimi sobuzukami po cełej Delnej Łužycy do *ś*
 pśeměniło, až pak jo pśed twardymi *r* wóstało w pódpołudnem
 žětu našogo kraja rowno ako w cełej Górnej Łužycy. Pismik *ř*
 pótakim za hobej družynie hugraňaňa třebaš, ńeběšo defe, ale jen
 cełe spušćiš, ńebužo nam lubo, dokulž spisašele, kótrež daju
 w analogiskem pismu šišćaš, na ńen su pśihucone z pismowstwa
 drugich Słowjanow. Togodla by groniť: dokulž jo pśeměňeňe
 starego *r* pśed měkkimi samozukami po *k p t* do *ś* pó cełej
 Delnej Łužycy jadnake, pišmy pśed měkkimi samozukami *á ó ú*
é ě i stajně *ś*, na pś.: kśud, kśesćijan, pśěg, pśez, pśed, pśi,
 bratśik, dokulž pak pśeměňeňe do *š* jano w pótojeje delnoserbškich
 'jsow se namakajo a w drugej *r* wóstawa, pišmy toś to něgajše *r*
 pśed twardymi samozukami stajně ako *ř* (rownož se po *t* tež
 wót wětšego žěta Delnych Serbow *š* hugraňa), na pś.: přawy,
 přuski, křys, pokrta, křej, křet, přec = n. *weg* (ale pśec =
 pśez co = cogodla), mokře, mokřego; trawa jatry, třojś.

NB. Hugraňas pak ma se to *ř* w pismowskej rěcy kaž *š*.

Z gornoserbskim přawopisom zmakajo se to přawidło tak:

g.-serbske *lř př tř* pišo se w d.-serbskim *kś pś tś*;

„ *kr pr tr* „ „ „ *kř př tř*.

Delnołužycan, kenž ludowy přawopis krađu znaju a trochu
 posłucha na hugraňaňe, bužo skóro wěsty, lěc ma *ř* abo *ś* pisať.
 Za hukněcych 'comy hyšći pśispomněš, až musy w někotrych sło-
 wach po *k p t* weto *š* stojaš, te su: pšyca (něga mšyca), pšenica;
 lěpšy, křutšy wětšy měkšy a druge komparativy a superlativy.

Někaku zjadnosć we přawidłach našogo přawopisa musymy
 skóro měš; nažejam se, až te smužki něco pomogaju, aby teke
 druge dali swóje mysleňa słyšaš. My se raži wětšyňe głosow a
 ducha pódwolimy, jano až by wěstosć nastała w pódlóžkach na-
 šogo pismowstwa.

Wo nastaću twórbow „štó“, „kotryž“ a „čeho“.

(Z přednoška wo relativach a interrogativach, mětym w rěčespytym wotrjedže
M. S. 18. febr. 1896.)

Podal *Handrik-Sleppjanski*.

a) Štó. Při cyłym interrogativje je w našej serbskej rěči najspodźiwniša twórba nominativ sing. *štó*. W druhich słowjanskich rěčach tutón nominativ rěka: stsl.: *къ-то*, rus.: *кто*, póls.: *kto*, čes.: *kdo*. Ze wšěch tych twórbow so naša serbska twórba wujasnić njehodźi, dokelž wšudže přičina pobrachuje, kotrejež dla by to „k“ do „š“ přeńé dyrbjało. A zo je tež w našej serbsčinje wot spočatka twórba „kto“ wobstała w přezjenosći z druhimi nawječornymi słowjanskimi jazykami, za to swědča:

- 1) twórba Wojerowskeje narěče „hdo“ město *štó* (přir. Pful, gram. str. 68 § 61);
- 2) pron. indef. *něchtón*;
- 3) pron. negat. *nichtón*;
- 4) nic direktnje, ale tola sobu móže so spomnić, zo w Slepom so praji *ka*, na př.: *ka wě = štó wě*.

W našej pisownej rěči je zynkowy zakon, zo njemóže zjednoćenka sobuhłosowkow „kt“ w spočatku słowa stać; tohodla bě twórba **kto* pola nas njeznjesliwa. Jeničku twórbu hišće mamy, hdžež w spočatku słowa „kt“ steji; je to „ktu“ (3. pl. praes. wot *kćěć*), ale město njeje so w ludu zwjetša „kćěja“ trjeba. — Tutón zakon je čím spodźiwniši, dokelž naša rěč hewak tajka łoskoćiwa njeje w kopjenju a zwjazowanju tajkich sobuzynkow. Potajkim po zwukowym zakonju nominativ *kto* rěkać njemóže; nětko je rěč sebi wupué pytajo masculinum wot neutra *što* (= čto = stsl. *къ-то*) tworila; to ó w masculinje je přijate po přikładze pronomina demonstr. „tón“.

Zo je zwjazana hłosowka „kt“ w „nichtó(n)“ a „něchtó(n)“ wostała, je jara lohko z toho zrozumić: 1) zo při spočatku nje-steji a 2) zo jow sobuzukaj *kt* z cyła jako zjednoćency njewustupujetaj, ale zo staj tak rjec na dvě zložcy rozdželenaj: *něch-tón* a *nich-tón*, tak zo so to **k (ch)** na zložku *ně-* abo *ni-* zepjera.

b) Kotryž. Ze starosłowjanskeho *къ-то-рый* tworja wšitke słowjanske rěče swoje relativum, na př. rus.: *который*, póls.:

który, čes.: který a naša serbsčina: kotryž. Na přenje pohladnjenje nadpadnje, zo ma naša serbska twórba hinaši slěd zynkow hač twórby susodnych řečow. Jow so nam z nowa pokazuje, kak wony zwukowy zakon płáci, zo njemóže „kt“ w spočatku hromadže stać. Ja njewěrju, zo je „kotryž“ tak nastalo, zo je to o po t w kъ-to-ryñ wupadlo a město počejneho samozuka т poľny samozuk o zastupił. Moje mēnjenje je, zo je naša řeč, hdyž je so wot słowjanskeje praswójby džělila, tež tomu т w o-mjelknyć dała a tworila „który“, a pozdžišo hakle je so wony wosebity serbski zakon wuwił. Tohodla mam ja za to, zo je to o na puću přestajenja (*metathesis*) mjezy k a t stupiło a zo je tak naše „kotryž“ nastalo. To nam spodziwne być njesmě, dokelž sebi słowjanske řeče wšitke podobnje pomhaju, zo wone, hdyž maju zynkownu zjednoćenku, kotraž je jazykej éežko wuprajíc, samozynk mjezy sunjeja, na př.: wužitk = póls. użytek. Wosebje čućiwa we tym nastupanju je južnoserbska řeč; ta samo w participijach, hdyž so sobuzynku kopja, dla lóžšeho wuprajenja samozynk mjezy staja, na př.: rastao = rostł; zo je tu a jenož zasunjene, je z feminina „rasła = rostla“ widžeć.

c) Čeho. Tuta twórba je cyle po prawidle tworjena; přetož wona je ze wšěmi druhimi słowjanskimi twórbami přez jene,*) na př.: rus.: чето, čes.: čeho, póls.: czego atd. Jenož w serbskich porěčach a w džěle serbskeho pismownstwa so twórba „čoho“ wužiwa (přir. Kral, serbsk. řečn. str. 65). Z wědomostneho a z řečespytneho stejnišća so tuta twórba džeržeć njetrjeba, přetož to o nihdy to k zmjehčić njemóže; tak kaž je koho pisać prawje, tak je čoho pisać wopaki. Wujasnić a zrozumić so twórba čoho jenož móže jako po analogiji nastata, a tak ma swoje prawo w podrěči, dokelž analogija pola nas w deklinaciji a wosebje w konjugaciji je jara džělawa była. Tohodla tež jow płáci *usus est tyrannus*.

To so samo rozumi, zo to, štož je wo gen. „čeho“ prajene, tež wo dativje „čemu“ resp. „čomu“ płáci.

*) Nic cyle; přetož rus. чето je = stsl. чѣто t. j. čišo, serbski čeho, čes. čeho, póls. czego pak = stsl. чѣро abo чѣоро, t. j. čego abo čisogo.
Red.

Dodawki k statisticy a ethnografiji łužiskich Serbow.

Podawa dr. *Ernst Muka*.

Po tym zo běch w lětach 1884—86 tu w našim Časopisu a tež wosebje swoje wobličenje a wopisanje hornjo- a delnjołužiskeho Serbowstwa wozjewił, njejsym přestał při swojich wospjetnych pućowanjach po serbskich a po něhdy serbskich wosadach a wsach dalšu maćiznu za naš serbski narodopis pytać a zběrać. Najwjacy sym jeje zebrał z přeněmčenyh stronow Delnjeje Łužicy a to z Łukowskeho, Lubinskeho, Storkowsko-Bezowskeho a Gubinskeho wokrjesa. Tola tute swoje zběrki chcu, da-li Bóh, hišće w přichodnych lětach wudospolnjeć a rozmnožeć. Štož pak sym ze serbskich stronow našeju Łužicow we tom času dozběrowať, chcu tu přeco jako dodawki podać dźeržo so při tom rjada w tamnym swojim přenim wopisanju wobkedźbowaneho.

I. Łutowska wosada.

(Přir. Čas. 1884, str. 4.)

Wo drasćenju žónskeho splaha w Kóšynje a wokolnosći dostach wot stareho nazhoniteho Kóšynjana tutu rozprawu: W poslednich 50 lětach je so tam, kaž mi wón wobswědčeše, žónska drasta trójcy měnjała. Před 50 lětami khodźachu Kóšyńske „žynske“ w krótkich suknjach hač do „briščow“ a na kromje suknjow mějachu do koła wokoło šěroku, z wjetša čerwjenu abo zelenu wołmjaju „bortku“ (powjazk), na nobach nošachu běle nohajcy, w zymje wołmjane, w léce nitkate, we wurězanych črijach, na horní žiwot woblekach w zymje wołmjany abo płatowy kabat z wysokimi, tołstymi ramjenjemi a w léce „kitlk“ na kromje ze šěrokej „bortku“ a wokoło „ramjeni z běłymi cankami“, a na hłowje mějachu, „hdy bychy ke mši šli, bětu borthawbu (bortu), a přenje swjatki a k spowjedźi coblawu (Zobelfellmütze) a horkach pyšenki wot mesaza (mosaza)“. Tajka coblawa płáčeše 11—25 tolef. — Potom buchu suknje wołmjane a dlějšje, a młode žony khodźachu w čornych bortach kemši a džěławy džěń nošachu na hłowach karnety podobnje kaž hišće džensa „žynske“ wokoło Wojerec. — Wot něhdže džesać lět pak khodža wone

wšědnje z nahimi hłowami a kemši w „hutawach“ (t. j. wul-
kich rubišćach k zaslanjenju) a suknje su hišće dlějše a ze „žydy“.

Přistawk k (II.) Komorowskej wosadze. Leżow-
nostne mjena z Němješka (z Niederlaus. Mitteil. 1892, 318):
1. Саонзан (t. j. pla zahonca; zahonc) — 2. Репишчен (rě-
pišća) — 3. Радлена (pla lena?) — 4. Соан (zahon) — 5. Ве-
фоан (bjez [t. j. mjez] zahonom) — 6. Росше (Kóski) — 7. Ра-
буафчен — 8. Деволшчен (wólše) — 9. Вумента (pla wu-
mjenska) — 10. Сарѣа (zarěka) — 11. Росѣфан (pla Rosaka)
— 12. Баршчѣ (boršć) — 13. Вааѣ (tazy) — 14. Буѣвизан
(bukojce, pla bukojca) — 15. Велшч (wólša) — 16. Дреѣвѣшч
(drjewišćo) — 17. Гаугѣ (tug) — 18. Дуберау (dubrawa) —
19. Раупе (kupa) — 20. Рупѣан (kupka) — 21. Грашѣшчен
(krotčice).

II. Malińska wosada.

(Prir. Čas. 1884, str. 20.)

Před 50 lětami běše Malińska wosada hišće čista serbska
a wšudže serbska rěč knježeše, kaž mi Jazorjański stary wučer,
kiž běše rodzeny Serb z Malinja, wobswědčeše. Faraf Blütchen
(1823—61) běše tam tótka serbskeje rěče a narodnoće. Wón
běše slubił, zo chce serbsku rěč dowuknyć a porjadnje serbski
předować; z woprědka čitaše wón něšto lět serbske předowanje,
ale tak njeporjadnje a hubjenje, zo jeho wosadni pječa prošachu,
zo jich njeby cheył z tajkim předowanjom w jich nutrnoće dale
mylić. Swojim paćeřskim džěcom pak wón hnydom wot spočatka
sam zakazowaše, na jeho serbske bože služby přikhadžeć, a to
dyrbjachu jemu z ruku kaž na přisahu slubić. Raz pak tola
paćeřski hólce na serbske kemše džěše; jako jeho tam faraf wu-
hlada, so wón žařostnje na njeho roznjemdri a jeho po kemšach
do kapalnje k sebi zawoła. Tu jeho wón tak za wuši potorha,
zo hólčec z krawajaceju hłowu woteńdže! —

III. Šćeńcojska wosada.

(Prir. Čas. 1884, str. 23.)

Před reformaciju bywaštej woprawdžitej fararjej jenož we
Šćeńcu-Drjowku a we Złym Komorowje, na wšěch druhich
cyrkwjach srydžd wobeju městačkow měještaj wonaj svojich ka-

plánov. Městačko Drjowk njeměješe z woprědka žanoho samsneho fararja, ale Šćeńcojski faraf běše z dohom faraf w Drjowku, a tohodla bu jemu (hdy?) w městačku nutřka farske wobydlenje natwarjene. Za přědowanja w měsće a na knježim hrodze w susodnejsy Rakowje dzeržeše sebi Šćeńcojski faraf wot dawna tak mjenowaneho adjunkta; Rakowscy burja pak běchu a su do Šćeńca zafarowani. Runjež ma město Drjowk nětko z nowšeho časa swojeho samsneho fararja, ma tola wot stareho časa k dopokazanju swojeho stareho prawa a zastojnstwa Šćeńcojski faraf w měščanskej cyrkwi hišće 5 póstnych přědowanjow dzeržeć a so na tych měščanskich pohrjebach, kotraž so z cyleju šulu wotbywaju, hromadže ze Šćeńcojskim wučerjom wobdžělic. W léće 1888 pak běše farske město w Drjowku hižo wot l. 1883 wuprózdnjene a zastarowaše so sobu wot Šćeńcojskeho fararja Twarca (Zimmermana) z pomocu jenoho kandidaty. Dokelž měješe faraf Twarc z tym wjacj džěta, su so serbske Bože služby w Šćeńcu a filiali Wjelcej nimale wotstroniše: w Šćeńcu wotbywaše so 1888 jenož hišće trójcy wob lěto serbska Boža služba ze serbskej spowjedžu, we Wjelcej pak tola hišće něšto časćišo; spowjedž w Šćeńcu je z wjetša jenož hišće wot wokoło 20 ludži wopytana. Tež ličba džěci, kiž móža hišće serbski, je tam wot l. 1880 jara wotewzała.

IV. Lutolska wosada.

(Přir. Čas. 1884, str. 24.)

Do Lutolskeje maćeřneje cyrkwyje su zafarowane wsy Wintorp a Kóšnojce, do filialneje cyrkwyje w Lubošcu pak Gólašow a Žiwize.

Lutolscy fararjo běchu: 1. Klemens Klementis 1577. — 2. Joachim Wičaz (Lehmann) wokoło 1600. — 3. Jak. Roscius, přjedy faraf w Budyšinku w H.-L. — 4. Jan Nicolai 1637—51. — 5. Kito Krygar 1651—54. — 6. Jan Petrinus 1655—86. — 7. Kito Knof (Knophius) ze Skjarbošca 1681—86 substitut, 1686—1715 faraf. — 8. Abr. Niž (Niesche) ze Žl. Komorowa 1716—64. — 9. Sam. Otto Dobbert z Khočebuza 1765—67. — 10. Jan Kito Korn z Popoje 1767—96; měješe wot 1792 swojeho naslědnika za substituta a wumřě jako knjez nad Lubošcom 26. jul. 1796. — 11. Kito Bětkaf (Böttcher), syn piwarca ze Žandowa p. Khoč. 1796—1816, wot 1816—29 faraf w Dešnu. — 12. Ernst

Hendrich Burscher, 1816—36 († 18. febr.), prjedy faraf w Golowje. — 13. Kito Pank z Dešna 1837 (2. meje) — 1852, prjedy wot 1834—37 wučer na měšćanskej šuli w Khoćebuza, wot 1852 faraf w Dešnu. — 14. Eduard Julius Fryco, 1852—59, prjedy faraf w Skjarbošcu, čehnješe na Michała 1859 jako kralowski seminarski direktor do Bütowa w Pomorskej. — 15. Paul Friedrich Broniš z Jasenja, 1859—1873, prjedy 1855—59 kapłan w Pienju, čehnješe 1873 za wyššeho fararja při serbskej cyrkwi do Khoćebuza. — Wot nětka buchu němscy fararjo powołani: 16. Jentsch z Lubnjowa 1873—87 (†). — Hildebrandt wot 1887.

We vokaciji fararja Kita Krygarja l. 1651 wot knježka Hansa Kaspara z Mušwic wukonjanej stoji: Šhr merdet auch selbsten der beſcheydenheit ſein, und wen ſolche heute ſo der wendischen ſprache nicht kundig bey mir vorhanden und zu anhörung Gottes Wortz in die Kirche kommen iſt mein begehren eine kurze deutſche Predigt nebenſt der wendischen zu thun und nicht verweigern. — Po tajkim běchu wokoło l. 1650 w Lutolu z wjetša jenož serbske kemsnja. — Zajimawa je tež matrikula (zapisk) ze spočatka tutoho lětstotka, w kotrejž mjez druhim stoji: Wot Lutolskeje a Lubošcańskeje wosady ma duchowny dostać při składnošći: 4. připowědanja: a) hdyž so na němskich kemsňach stawa: 4 slěborne, b) hdyž so na serbskich kemsňach stawa: 3 slěborne; — 5. wěrowanja w cyrkwi: a) wot němskeje wosady: 1 tolef 8 slěborn, 1 šatko (schnupftuch) za 6 slěbornych, — b) wot serbskeje wosady: 1 tolef a 1 šatko za 6 slěbornych; w starsim času měješe faraf tež prawo, so na kwasnej hosćinje wobdźelić. Cyrkwjene (küster) dostawaše po tojcu telko pjenjez, kelkož faraf a 1 šatko za 6 slěbornych.

Faraf Broniš dzeržeše hač do swojeho wotkhada 1873 hišće porjadnje kóždnu njedzelu němsku a serbsku Božu službu tu w Lutolu kaž tež w Lubošcu.

We vokaciji fararja Hildebrandta wot decembra 1887 žada so hišće trójcy wob lěto serbska spowjedž. Tola, kaž wón mi w lěcu 1888 praješe, ludžo wo nju wjacy njerodža. Porjadnje trójcy wob lěto je so serbska spowjedž w Lutolu a Lubošcu poskićała hač do smjerće wučerja Głowana (Kopfa) w l. 1884, kiž běše dobry Serb; pódla buštaj stajnje 2 serbskej kěrlušaj spěwanaj. Zwjetša sebi faraf žanoho serbskeho zastojnskeho bratra za tute

serbske spowjedže njepräprosy, ale kantor Kopf spowjednu řeč čitaše a němski farař Božu wječer wudželeše. Nimo toho wotbywaše so hišće hač do Kopfoweje smjerće serbske kemšenje po serbskej spowjedži stajnje na dnju Zeleneho Štwórtka, a tež hewak Kopf druhdy w lécu na njedželach popođnju, na kotrychž dopođnja dla Božeje služby w Lubošcu w Lutolskej cyrkwi žadyn kemš njebě, Serbam serbske přédowanje čitaše. Kopf tež husto při pohrjebach w domje, prjedy hač čěto won njesechu, serbske wotprošenje dzeržeše resp. tak mjenowanu „dobru noc“ dawaše za wotemřěteho.

Lutolske a Lubošcańske cyrkwinske knihi započinjaju z l. 1656. We nich piše so z wjetša Luboš němski *Laubost* a Drjowk *Drebko* (t. j. Drěwko). Zajimawe su tež z wulkeho džěla křéenske a swójbne mjena we nich. Z Lubošcańskich (wsy Luboš a Gólašow) mań mjena najstaršich lětnikow 1656—1750 wupisane a tuž chcu je tu alfabetiscy zřjadowane podač w twórbje, w kajkejž tam stoja, z wuwostajenjom němskich: a) Křéenske mjena: Hana a Hanna, Hanso, Heba a Eba, Hilsa (t. j. Hilža), Hoscha, Juro, Kascha, Maria, Matscho a Matts, Mertin, Trina; — b) swójbne mjena: Bartsch, Brusk Prusk, Bauork (t. j. Bawork) Baurik, Budich, Bezig (t. j. Pěťryk), Balka — Drogon Drohgan, Duska (t. j. Dužka), Domel — Fanko Fanke — Gannik, Groba, Gosda, Golasch, Gatař, Gasa Gosa (Goša?), Gay, Gusla Guslin — Huras Wuras (1727), Hogawa Wogawa, Hoscha a Eba Oschitz (t. j. Hošic), Holta, Hoppentz, Hulk — Jurischk Jurischka Hana Jurischoa (Jurišowa), Jossa, Jurik Jurek Jurcka, Jakubasch Jakubafk, Jatzlo Jatzklaus (t. j. Jacslaw) — Korasch, Kolose Kolosche Kolože, Kschadok Kschado Tschadok Tschadow Zschadoh, Kiatzmar, Kujasch, Kuppisch Kupsch, Kubanz, Kuschela, Kosack — Lehnig Lenik, Lauk (Lawk), Lubosch, Leschin (Lěžyn) Juro Ležinoitz (Lěžynoje) Loesin (z přidawkom Kofsaz = Kosac, hewak stoji tam Kosät) — Mudra, Mariank, Mros — Nowak Noak (Trina Noakoiz) Nowag(gk), Nyscha Nischa Nifa Nischka Nuscha, Natzker (Njackař), Nipraschk, Nikusch — Petsch vulgo Purawa a Pötsch, Petarick Piatarik — Hanso Richaroz — Sloma Slomk, Sernka, Sejou (?), Supan a Župan, Saischowa (Zažowa) — Schappar (Šapař), Scheschenz (Šešeńc), Schimanz (Šymańc), Schlodar, Schet-

schig Dschettshik Schieschik — Tuta (Maria Tuzitz), Trepko, Tkalz Tkialtz, Twartz — Wenzk, Wento, Warnak, Winzer (Winicaf), Wilko — Zerna Zernja (Heba Zernina).

Z Lutola a susodneho Wintorpa pak jenož móžu podaé mjena nětčišich wobydlerjow (serbske a němske): Ballaschk (Ballašk), Bathow-Hulk, Behla, Bela, Belka, Bertram, Böschow, G. Buckow (Bukow), W. Buckow, Bullig (Bulik), Boit, Doms, Donath-Lademan-Grossik (Krosyk), Duch, Dürrwald-Dschettshik (Džědzik, ds. Žěžik), Feiertag-Hussock (Husoki), Gulbing, Hannusch, Hanschel, Hoffmann (Dwórnik), Hollig (Holik), Jaintz-Kabeja, Jurisch, Kalz (Tkalc), Kanter (2), Karnauka, Kattusch, Klausch-Kleemann, Kochte, Köppa-Wenzko, Kotschmar-Kleckow-Krätsch (Korčmaf-Klekow-Krejě), Langsam, Lehmann-Baurik (Lenik-Burik), Loesen (Lěžyn), Lubosch, Lukas, Mastow-Stojan, Michlenz-Smala (Michlene = Michał Janec), Mettcher (t. j. Mětko), Mudra (2), Müller-Noazk (Młynk-Nowack), Nowka (2), Paulik, Petsch-Weder, Piateraschk (Pjaterašk), Resag (Řězak), Rosin, Schenker-Vater-Nowka, Scheppan (Ščěpan), Schimk (Šymk = Šymank), Schultka-Korenk, Schulze (Šořta), Starik, Stellmacher (Kořožej), Schwickal (Šwikal), Vater-Liebe (Nan-Luby), Weise (Běla), Willm-David, Zindler-Netreba, Zindler-Briask. — Tu je tak prawje jasno widžeé, kak so serbske swójbne mjena přeněmčuja a zhubjuja: pak so wukónčenje poněmči (Hanschel za Hanuš, Kochte za Kochta, Mettcher za Mětko), pak so serbskemu mjenu němske (žony abo muža, kiž so do kubła zaženi) předstaji abo připowjesny (Feiertag-Hussock, Petsch-Weder), pak so hnydom do cyła přežoži (Dwórnik do Hoffmann, Kořožej do Stellmacher, Šořta abo Šořtka do Schulze). — Z Lutolskich cyrkwinskih knihow mam hišće tele mjena: Baltot, Chlotk, Coritz, Dischmann (Dučman?), Mahr, Nawoj, Poeschk (Pětryk), Welik, Zoch (Coch = Čech).

Přistawk k (XIII.) Skjarbošcańskej wosadze (Čas. 1884, 25). Přidawam tu hnydom křéenske a swójbne mjena susodneje Skjarbošcańskej wosady (Skjarbošc-Wóseńck-Wólšynka-Huraz-Lěžyny), kotrež je mi z tamnišich cyrkwinskih knihow l. 1653—1824 wupisał stud. theol. Bog. Šwjela, w alfabetiskim rjedze a k přirunanju z nimi mjena jeje nětčišich wobydlerjow: A. 1) Křéenske

mjena: Andreas, Anna, Barbara, Bartel, Caspar, Catharina, Christjan, Christoph, Dina, Eba Eva, Georg, Gretha, Hans Hanso, Jakob, Joachim, Juro, Lisa, Magdalena, Margaretha, Maria, Martha, Martin Märtin Marting, Matthäs Matthes Matthias Matscho, Melcher, Orthea Orthia Hortheja Hoscha, Paul, Peter, Sabina, Thrina, Urban, Ursula, Valtin. Najbóle woblubowane su mjena: Anna, Eba, Maria — Caspar, Hanso, Juro, Martin, Matscho.

2) Swójbne mjena: a) ze zafarowanych wsow: Adam, Albin, Asthem, Babick, Badura, Batram, Bela Belka Belke 1740 Bilka, Bende Benedar Beneder (Bjenada), Beliza (Bélica) Belizka, Bauer Baurik, Bartusch, Broda (1755 Maria Broditz t. j. Brozić), Broiske, Boetcher (Sudař), Bobor, Boflau (Bosław = Bogusław), Budar-Kutschak Buder, Budich Budick, Bullik Bulkow, Bumbel, Burg, Cantor, Carras (Karas), Caspor, Chila Chilo Chilla Chilleus Chiello (Chyla), Michael Chosdschan (1728), Dobrin, Domms, Donath, Dornik, Droboth, Drogan, Drulke 1757 Druhlack (Drogulak?), Dupke, Dupnak, Ebeling, Eis, Finster, Franke, Fuchs (1799 Liesk t. j. Lišk), Gassar, Gassenschmidt (Kowal pla gasy), Gerhardt, Gieschke, Golnig Golick (Gólnik), Gollubin Golbin Gulbing Kulbink (Gołubin Gólbink), Gork Gorik Gorch a Korch Gurk Gurick, Gossna (Gózna), Grabitz, Groba (Anna Gróbitz), Grosch, Gutk, Haine Hein, Hainsehke (Hanušk), Hainschow Hanschow (Hanušow[y]), Handreg Handreck (Handrej 1748 Maria Handreckoitz), Hanusch, Harnasch, Hoffmann (Dwórnik), Heglantz, Hensel (Hanušk), Holbracht, Homann (Homań), Hulling abo Hulbing, Huras, Hussok, Jacob, Jank Janke Jaenike, Jaslauk (Jasławsk), Jatter 1767 Jatar, Jentzsch, Jurisch Jurischk, Kalker, Kaltz (Tkale), Katusch, Kätzmar (1759), Kelling, Kloss (Kłos abo Kłós, přir. 1711 Klosehiz), Kobel Kobela, Kokrow, Koloschey Kollože (Koložej, Anna Koložoitz), Kointzag (Kóńcak), Kozor Kotzur Kutzor Kutzer, Kowal Koal, Kraal, Krautziak, Krohn, Krusche 1642 Kružar 1742 Kruža Kruscha, Krüger, Kuba, Kubsch Kupsch (Kubasch), Kukaua Kukawe Kukau (Kukawa), Kulka Kulkow, Kuschela, Kutschak, Kylian, Lademann, Laschky (Lažki), Lehmann (1749 Lehnick), Lehnik Lenick, Lěrad, Lobeda, Lukas, Malisch, Matthes, Matthiaschk, Mattschko Matschel (Matško), Mattusch (Eva Matussisch t. j. Matuše), Metasch Met-

taschk Metassk (Mětašk), Michlik Michliz, Mieritz Meritz Mertzig (Měrica?), Mogritz, Mötke, Mrosk, Mudra, Nakonz Nakoinz, Natusch, Niamaschk, Nippraschk, Nitschka Nietschke, Nowak Noack, Nowka Nouka Nocka, Nuglisch Nuglischk, Nusa (Nuza), Paprosch, Paulik, Paulisch (Anna Paulischoitz), Petschik, Poetsch, Pohle Polak, Pora (Magdalena Poroiz), Posak Possack Possag Powssa(e)k (Bósak), Potke Puttk Putik, Poŭke (Pójk), Puschisch 1653 Pufstzisch Poschisch, Raak Rack, Rademacher 1805 Stellmacher (Kołozej), Raschick, Rubin, Sellen Sellna Sellar Selka Selkow Sellko, Sibart Sibbart (n. Siebert), Slomecka (1762 Sl. jetzigen Hänschel), Sonntag (Njezela), Starik, Schiman Schimainz Schimantz, Schirgott, Schloder Schneider (Šlodar), Schoba-Kokula, Schombel, Schoschon, Schoetz (Šeje),* Schultka, Schupa Schuppa Schupan, Thomus (Domaš), Thuron, Tietz, Tobola Tobbola Tobel, Tribik Tribbick, Tribu(t)z, Troppa, Twarog (1799), Urbain(t)z, Waedwaesch (Mjedwjež), Wela (1653) Wel(l)an, Werchan, Węsnik (Wjeznik abo Wóznik), Wilke Wilker (Wjeliki), Winkelmann (t. j. Nugliš), Woitkow, Wutik, Zerna, Zeschnik; — b) z druhich serbskich wsow: Borolt z Bukojca, Bukojc z Gogolowa, Böhlw z Raduša, Boithe (Bojt) z Žiwiz, Berkolt z Kóšnoje, Chodin z Wikow, Dahlitz (Dalic) ze Strobic, Frankow z Trjebjeje, Ganik z Kóšnoje, Greschka z Matyjoje, Gojasch a Kojasch z Gólašowa, Giedo z Rańka, Jainz z Dobryń, Jureko (Jurko) z Drěwka, Jurk z Gólašowa, Kokola z Gogolowka, Kochan z Debska, Kołozej z Luboša (1799 Kollozei aus Lauboss), Kobbotk z Bukojca, Liebig (Libik) z Radowsy, Laurenz ze St. Darbny, Lauk z Małych Dobryń, Matthiaschk z Grodka, Michelz z Bageńca, Mross z Truskoje, Nätzkar z Wormlaga, Nohel a Novel z Stradowa, Porawa z Luboša, Szonn ze Žiwiz, Simnik ze Šćeńca, Scherpke z Raduša, Schubke z Kija p. Muž., Tomus (t. j. Tomaš) z Wóseńka, Woreschk z Raduša, Wondak z Malinja, Zeschnik z Drěwka; — c) někotři z cyła hišće swójbneho mjena nimaju, wosebje pastyrjo a

*) Tuto mjeno piše so w cyrkw. kn.: Schoetz, Schötz, Schöz, Schez (1670 Gretha Schezoiz), Schejz (wot fararja Panka) a wot Khočebuzskeho hamtskeho sudnistwa bu pisane Scheitz, Scheiz, Schaitz, po zawjedženju stawnistwa (Standesamt) bu z rescriptom definitivnje postajena jako plaćaca twórba Schötz.

džowki na knježim dworje a na farje a šuli, na př. w zapisku zemřetých: 1757 Thrina die Waschmagd, 1743 der alte Matscho, der lahme Hanso (wobaj z Wóseńcka), ca. 1700 Eva die Waschmagd, Hans der Ringschmied, Matscho mein Knecht, Ursula meine Magd, Ursula die Hirtin; přir. w Lutolskich: Hanso Ein Schäfer. — d) Ze zapiskow tutech cyrkwinskih knihow wuslědźichu so: α) tući fararjo: 1) 1653—1700 Christjan Knoph z Khoće-buza (kmótraj při jeho džěsómaj běštaj 1656 a 1657 sobu fararjej Christjan Krüger z Liškowa a Karas z Třukomja), 2) 1722 Michael Kűchler, 3) 1748 Drabitus — β) wučerjo (n. Kűster): 1653 Tarnowijus abo Tarnowig, 1655 Bulik, potom Jńnchen (jeho syn stud. theol. et phil. Andreas Jńnchen), 1735 Hans Choina, 1757 Donath, 1801 Ālbin. — B. Mjena nětčisich wobydlerjow Skjarbošcanskeje wosady z dweju wsow su a to: 1) z Skjarbošca: a) burja: Boltenhagen-Lehmann, Bela, Beneda, Buder, Dokter (něhdy Selka), Feike, Gassler, Gerhardt, Gloan (Głowan), Groba, Garau, Hornung, Homann, Homann-Chyla, Homann-Hannusch, Homann-Schneider, Hoffmann, Heidler, Hanschel, Jurk-Schoba, Kónzack, Kozur (2), Kotzur, Kozur-Stellmacher, Kuba, Krűger, Klaue, Kalz-Buderchen, Kayser, Laschky, Lehmann,*) Muschick, Miethe, Nevogt, Noack (3), Noak, Nowka (3), Nuglisch, Nuglischk,**) Nagora, Nikusch, Nischa, Nowotnick, Possack (2), Raack, Ryss, Sauberzweig, Schiemenz, Schombel, Schoba-Hanschow, Schoba-Schutzta, Schmidt***), Schwarz†), Wujk. — b) Khěžkarjo a knježi džělačerjo: Buder, Bötter (t. j. Sudaf), Bilechen (Bělka), Feike, Garau (2), Gloan, Hoffmann (Dwórnik), Howel, Homann, Henschel, Heidler (2), Kalz, Karnauke, Klaue, Krűger, Koal (2), Krone-Bengel, Lehmann (2), Mettke, Muschik, Müller (Młyńk), Nagora, Nevogt, Nischa, Nowka, Nowotnik (2),

* Žiwnosć slůšeše žónskej † Hanje Klawkec, kotrež pak jenož „Rogawa“ rěkachu.

** Swojba rěkaše po prawom „Tietz“, ale nětčiši Tietz sebi to přimjeno „Nuglišk“ wukupi, a štóz jeho nětko hišće „Tietz“ mjenuje, dyrbi něšto (k přepiću?) dać.

***) Prjedy rěkaše swojba „Kowal“ z přimjenom „Šejc“, ale nětčišeho džěd je swoje serbske mjeno přeněmčić dać.

†) Prjedy „Carniš“, jeho nan da mjeno do „Schwarz“ přeněmčić, a toho potom ludžo hišće Schwarz-Carniš mjenowachu.

Nuglisch, Nuglischk, Oest (knježi zahrodnik), Raak, Schötzt, Schwartz (Carniš), Winkler (Nugliš), Wui(c)k (2). — 2) We Wóseńcku: Beschow, Buder-Tribick, Handreg, Kobel, Kobus, Lehmann, Liška, Mahr(o), Matschke, Milk, Noack, Nowka, Peitzer, Petsch, Petschick, Rückmann, Schiementz, Winger.

V. Khoćebuzska serbska wosada.

(Prir. Čas. 1884, str. 77.)

A. Lěta 1887 měješe Khoćebuzska serbska wosada 4756 serbskich spowjednych a 80 serbskich paćeřskich džěci; němska měšćanska wosada, kiž na 11125 dušow wobsaha, měješe pak jenož na 2000 spowjednych. Serbska wosada ma 16 pohrjebnišćow. Za najwjětši pokutny dzeń maju Serbja Khoćebuzskeje wosady 10. njeđzelu po swj. Trojicy; tehdy přindže stajnje na 400 ludži k spowjedzi. Najstarše cyrkwinske knihi spočinaju tu wot lěta 1613; we nich su serbske swójbne mjena z wjetša w serbskej twórbje zapisane, na př. Hanso Nowakoje, Katarina Hoblišoje (Hoblišchoiz), Eva Płowcyc (Płowzyc) von Sandow, pola samsnych wobsedźerjow statokow pak na př. Hanso Gomola, Kaspar Zawal.

Při Sprjewinych promjenjach na łukach srjedź Debska, Drjonowa a Dešna leži nowozaložena serbska kolonija z němskim mjenom Maiberg k Debskej a potajkim do Khoćebuzskeje wosady słušaca. Pola Maiberga na wysokich Sprjewinych haćenjach je daloki wuhlad přez Sprjewinu nižina k ranju hač dale Janšoje a k wječoru hač přez Prjawoz.

Cyła nižina wokoło Sprjewje a Małksy k ranju, k pólnocy a k wječoru wot Khoćebuza ma hišće dobre do čista serbske wobydleřstwo, w Barbuku, Turjom a wosebje w holanskej wjescy Šejnhejzde je hišće wjele ludži, wosebje žónskeho splaha, kotřiž němski „njehumjeju“.

W Khoćebuzu wobsteji wot spočatka tutoho lěstotka wulkotna twornja Smyrna'skich rubnicow (teppichow), kotrež su dla swojeje wubjernosće jara pytane: tute rubnicy džěłaju z ruku same Serbowki ze Strobic, Gółkoje, Žylowa a někotrych družich serbskich wsow blisko města; naše serbske su na to wjele wušikniše, hač němske džěłaćěrki, kotrež su tam dotal přecowustojnosći, pilnosći a wutrajnosći Serbowkow podležale.

B. Zajimawe zda so mi być, raz ze swójbnych mjenow Khoće-
buzskich mješćanow dopokazać, kelko potomnikow Serbow ma tuto
město we swojich murjach; wězo tež wšelacy z nich serbski ro-
zymja a njemnozy snano při składnosći tež rěča. Wšě druho-
słowjanske a dwělomne mjena sym při tom w slědowacym alfa-
betiskim zapisku ze zamysłym wuwostajił.

Aulich **B**aatsch Baatz Bäch Baclow Badaack Baehnisch Bagentz
Bagola Balke Balkow Balske Balzke Bambor Baro(w) Barok Ba-
ronick Barthlik Bartik Bartsch Bartusch Barz Basch Baske Batow
Baudisch Baunack Bedewitz Beelitz Behla Behmak Behnisch
Behnke Belke (Bělko) Belkner (Bělknar) Belling (Bělnik) Benak
Bendrik Bensch Bennwitz Berbig (Barbik) Bergow Bertko (Bartko)
Besch Beschow Beulig Bielert (Bělora) Bielik (Bělik) Bielitz Bielow
Bitzka Blasko Bloche Bluto Boblich (-k) Bobok (-ck -gh) Bodag
Boge Bogot Boguhn Bogula Bohg (5) Böhle Boinak Boit Bona
Bonig Bönik Bontke Bonkaz Borisch Bork Bornak Borott Borrak
Boschan Böschau Bossau Bossenz Boyde Brähmik Bramer Bramik
Bramke Branik Brannaschk Branzke Braschink Bra(ä)ske Brasow
Brauschke Bresau Briese Brinschwitz Brischka Brizke Broda Bro-
dak Broddjak Bromke Bronisch Brosik Brösk(e) Bruchaz Brunuschk
Brunzlow Bubner Budar Budich (-g) Budrak Buhlan (-ljan) Bukow
Buksch Bulik Bulkow Bülow Buring Burow Buschan Buschiena
Buske Busslink **C**hayna Choba Chribek Chutke **D**abow Dachwitz
Dahley Dalitz Dansch Dartsch Dat(h)an (9) Deschan Deschow
Dickow Diepow Dobberke Döbbrik Doberau Dobrink Dobryn Dö-
bert Doman Domaschk Domel Domke Domschke Donnik Dottke
Drabo(w) Drasow Drauschke Dre(h)ko(w) Drobke Drobott Drogatz
Druschke Dubjan Dubnack (14) Dubrau(-ke) Dubrow Duch (18)
Dundei Duschka **E**lsnik **F**alisch Fancow Fanke Fulisch Fusan
(z Fusseje) **G**agel Gallwitz Ganik Garau (Gary) Gassan Gayke Geh-
link Gehl Gehla Geras Gerik Gerke Giersch Gieschke (Ješka)
Glineke Glinsk Gloan Globisch Goien Goletz Gollasch Golling
Gollkowski Gollmick Golly Golz Gomma Gommlich Gondolatsch
Görsch Goscha Gosdjan Goslau Gottschar Grabein Grabia Grabitz
Grabke Grabsch Gralitsch Gralow Gr(a)änz Graske Grassow Grätz
Grehl Greschke Grib Grisar Grischkat Groba Grobba Groch Gro-
grenz (4) Grollnitz Grosche Gröschke Grosik Grunke Gruschke
Grusonk Grüss Gude Gumbik Gumlick Gulben(-k) Gursch Gutsche
Habin Hädike Halink Halko Halpik Hampusch Handre(j)k(e) Han-
drijke Handrischk(-e) Hanke Han(d)schik Han(d)schek Hänisch
Ha(n)nusch(-ka) Hanschke Happatz Haschik Haschke Haschok (10)
Hauk Hejeck Henschke Hen(t)schel Henzka Herenz Hilluschik
Hinsk Hoblisch Hokun Hollenk Holz Honke Hönke Hönshc Hoppenz

Horlitz Hornig Horschke Hoschke Huchatz Hudewenz Hugk Hup-
 patz Huras(-ky) Huske Huskobra Huskola Hussock Jahn (44)
 Ja(h)nk(e) Jahr Jaich Jainz Jaitz Jakisch Jakolza Jakubasch(-k)
 Jänchen Jandack (-ock) Jandow Jandtke Janenz Janetzka Jänig
 Janisch Jannack Jannasch(-k, -e) Jänsch Jäscheke Jardow Jassenk Jau-
 drich Jauernick Jawork Jaykow Jeglin(-lien) Jenke Jerasch Jomk
 Joksch Jornitz Josch Juran Jurauke Jurisch Jurischka Jurk Jurka
 Kabath Kabus Käbig Kahlisch Kahlow Kahra Kaina Kalawke Kal-
 dun Kalkus Kallasch Kaltz Kalus Kamenz Kanno(-w) Karas Kar-
 nawk Karstau Kasch Kaschula Kaschwig Kaske Kasparik Kas-
 prik Kattusch Katzau Kemnitz Kerk Kernicke Kettlitz Ketzmar(-ik)
 Kielke Kieschk Kirschke Kittan Kittlik Kitto Klaschke Klass
 Klau(-e, -a, -k, -ke) Klausch Klauske Kletzke Kletzschke Klukow
 Kmetsch Kniesche Knötzsche Ko(w)al (-e, -lik) Koblick Kobowz
 Kobus Kochan Koine Koit Kokel Kokot Kokrik Kōkritz Kokrow
 Kolkwitz Kollack Kölling Kollm Kollose(-ei) Kollowa Kolske
 Kon(n)opk(-a, -e) Konzack Konze Kopatsch Koepke Koppa Kop-
 patz Kopisch Korreng Koschzik Koschany Koesling Kossack
 Kossik Kosslau Koswig Kottke Kottlow Kottwitz Kotzau Kotzur
 Kowal Kowalenz Krahl Krautz Kretschmar Kriesche Krikau
 Kröll(-ick) Krölle Kroschel Krull Krumpa Krünitz Krusche
 Kruschwitz Kschammer (Křamar) Kschinka Kschischow Kuba (-e, -en)
 Kubang (-eng) Kubisch Kubitz(-a) Kubler Kublik Kubsch Kuch(-atz)
 Kuhl(-a) Kuhlisch Kulik Kulke(-a) Kulowatz Kulsk(-y) Kumisch
 Kummetz Kunath Kunisch Kupke Kupsch Kurenk(-ink) Kuschan
 Kuschareitz Kuschel(-a) Kuschera Ku(t)schke Kuschny Kussag Kusse
 Kusserow Kuttka Kuzelle Madusch Lagowitz Landow Lanske
 La(ä)schke Laeske Las(-ke) Lakow Latze Laue Lauk(-e) Laurik Lau-
 risch Lauschke Leeske Lehming Lehnig(-k) Lehniger Lehnitza(-tzka)
 Leschke Libsch(-er) Lieback Liebal Liebick Liebo Liebusch Lienig
 Liersch Liesk(-e) Liman Lipke Lips Loa Lobbak Lobeda(-an) Loede
 Lohda Lohka Lohnan Loniak Loppa(-w) Lorsch Löschin Lossack Löwa
 Lowka Luban Lubenow Lubitz Luboch Lubosch Lucia Lück Luda
 Makula Malchow Malchwitz Maling Mal(l)in Malo(-llow) Mal(l)y Mal-
 tusch Manig Marby Marenz Markow Marlink Maro(-w) Marose Marosk(-e)
 Marschan Marschka Marschlik Märten Maschke Maschlik Maska
 Maslauke Massnigk Mathentz Matho Matik Matko Matschenz
 Matschke Matthiack Mattho Mattig(-gk) Mattik(-ck) Mattk(-e)
 Matton Mattusch Mattuschka Ma(ä)tzke Maultzsch Mausch Medla
 Meglin Mehlow Melk(-e) Menk Mentschke Merschenz Merten Mer-
 tink (9) Mesch(-a) Meschzahn Metag Metak Metasch Meto Mettke
 Michal(-lik) Michalke Michan Michau Michel(-ko) Michlenz Mich-
 lick Michlink(-g) Michlitz Mietke Mihann Mikisch Milk(-e) Mi-
 lisch Milkowitz Mille Milost Mirasch Mi(ers)ch Mi(t)schke Mischner

Mitzschke Mlosch Moal Moch Möhle Mollig Molling Mörke
 Morlink Morlock Moesch Moeschke Mostar Mrose Mrosk(-o)
 Mucha(-e) Mudra(-k) Mudrick Muhla Muhle Mukwar Mulke
 Mullak Müllrik Munack Muschak Muschan Muschik Nabuda
 Nagora Nahorn Najork Nako(i)nz Narink Naroschk Narras
 Nasdal Näske Natus Natusch Nätzkar Nauk(-gk) Nebatz Nechilla
 Netreba Netzker Njammaschk Nicko Nickse Nicus Nissnik
 Niegisch Ni(e)mz Niepraschk Nierich Nimmrich Ninow Nip-
 praschk Nitschke Nitzsche Noa Noack (50) Noatnick Noatsch
 Noatzke Noël Nohka Noll Nooke Nosch Noschka(-e) Nose Nöske
 Nossag Nossia Nothnik Nousch Nowa(e)k Nowel Nowi(-y) No-
 wisch Nowka(-e) Nowotnik(-ck) Nowotna Nowotnäk Nowsch
 Nowusch Nugel Nuglisch Nuglusch Nükusch Nusa Nusse Nuss
 (Nos) Olschig Olschina Opitz Pache(-n) Paech Pahn Pakulla Pa-
 lige Pank Panwitz Papprosch Papprott Parknick Parnack Pasch
 (-e, -ke, -ka) Päschke Pat(t)ke Patrick Patzig Patzke Paulenz
 Paulick Paulsch(-tz) Paulo(-ko, -ke, -ow) Pawlak Peglow Pehla
 (-e, -ow) Pelka(-e) Penitzka Penk Penzlin Peppernick Perge Perke
 Perschka(-schk) Perthen Pesch(-ke, -kin) Peschel(-ik) Pesch-
 trich Pesker Petau Petke Petow Petrak(-ack) Petrenz Petrick
 Petro Petsch(-ick, -ing) Pettke Piater Piazena Pichoky Picht
 Piehla Piehle Piehler Piepanz Piesch Piesker Pietschmann Pilan
 Pilke Pilokat Pinkau Pisska Pitke Pittom Pitzke Pivart Plack
 Plaschke Plaschna Plaschner Plath Plenty Plesch Pluta Pogan
 Pohl(-a, -e) Pohlenz Pohling(-isch) Pollack Pollnick(-ogk, -mer)
 Polsche Poppelz (3) Popp(-e) Poppick Porath Por(ro)scha(s)k Por-
 sack Portach Portack Pöthe Pöt(h)ko(-e) Pottke Pötsch(-tزش)
 Prasch(-e) Preikow Priesnitz Pritsching Prochnow Protto Pruskil
 (3) Pumpa Purtz Pusch Puschel Puschert Puschina Putzar Püwik
 Puzzig Quilisch Quitzke Raack Raak Raatz Rach Radelow Ra-
 disch Radüng Radusch Rakel Rammlack Rampke Raschik(-g)
 Raschke Rathke(-ttke) Rätze Reck Recka(-kin) Reglick(-gk)
 Reinsch(-ke) Rentsch Repke Repp Resag(-gk) Reschke Ribbe
 Riemke Rinschka Rinza Rippich Roa(-tsch) Robel Rocha Rog-
 gatz Rogosch Rohrik Roi Roick Roigk Roitzsch Röke Roksch
 Rönsch Ropnow Rosch Rössing Rotka Rotsch Rottka Roy Rubin
 Rublack Rubyn Ruhnaul Rulke Rütch Rutzka(-e) Saakul Sa-
 bin Sabusa Samielz Sämisch Sanke Saischowa Saritz Saschewag
 Saschowa Saschuwak Sawade Sazuwa Schadow Schalow Schandow
 Schängka Schappcke Schark Scharoba Schattke Schegauk Schelk
 Schensch Schentke Scherke Scheppan Scheske Schetz Scheurich
 Schibban Schibow Schibuca Schichan Schicholt Schiemang
 Schimentz Schimenz Schieske Schieskow Schietke Schilka(-e)
 Schimke Schimring Schink Schinn Schirach Schittkow v. Schkopp

Schrack Schladitz Schleiniz Schliack Schlodder Schluricke Schmarsoch Schmatzke Schmettow Schmilck Schmogro(-w) Schmurdy Scho(b)ba(n) Schobin Schöbink Scholtka Schombel Schonnapp Schoppan Schoppe (Skop) Schöschki Schütz(-ig) Schrebian Schroschk Schul(-ow) Schulisch Schultka Schunick Schuppa Schuppan(-n) Schur Schwatke Schwetasch Schwowe Sekerl Scopi Scorna Scorra Selka (-o) Sell (-e, -eck, -lenk, -leske, -ling) Semisch Semke Semla Serno Simmang (-k) Sinke Skadow Skorna Skraback Skrock Slauck Slawe Slomke Slück Smal(l)a Smeth Smill Smolka Sobak So(h)la (-au) Sohlke Solbrig Sowoidnich Sowoidnick Spenitz Sradnik Srenk Stanig Starick Staroske Starosta Stiebitz Stogga Stojan Stoppe (-r) Stopperka Storz Streblow Strehle, Stuchlick Stucke Sukrow Sukert (Sykora) Suppan Suschak Swiesch Swoboda Swoding Tautbitz Tautz Thielsch Thomala Thoran (Thuran) Thorke Thuow (= Twow) Thurow Tillack Tilltak Tilz Timius Titzka Tocha Tomulka Tondock Tonisch Tonus Topper Torke Tosch Towk Trantow Trauschke Trebsch Triebel Trietschel Trins Trugke Trupke Truschke Tschaksch Tschenscher Tschernig Tschirge Tschirne Tschörner Tulka Tunsch Turrack Twarz Tyra Tzschachmann Tzscheuschner Tzschoppe Ukena Ulewenz Uras Urban Urbanz Urbentz Utke Waldo(-w) Wannicke Warnatz Waschan Waschnig Waske Wattlek Waurisch(-k) Wedig Wegrad Wehlag Wehlan (-le) Wehling Welbing Welk(e) Welsch Welsk Wendig Wendke Wendt Wenzig Wenzke Werban Werchan Werchosch Wersch Weska (-e, -i) Wesnigk (-ik) Wetzke Weutow Wildow (-au) Wilke (-ksch) Wilske Winz Wirig Witschel Wittan Wittka Wittrin Wohlack Wobusa Woinke Woiske Woithow Woiwode Wolk Wolschin(-a) Wolschke Wolst Worch Worlitz Worraschk Worreschk Woschek Wosseng Wotschke Woysch (-te) Wuitz Wussak (-sserk) Wusslank (-issl-) Wut(t)k(g)e Zachmann Zachow Zamzig Zapke Zarnisch Zaso(w)k Zaulick Zaunig (-ick) Zebitz Zech(-el) Zedlack Zeese (Cazow) Zehlike Zerbau Zenzius Zerbe Zerchel Zerna Zernak Zernick Zlowenck Zesch(-ke) Zeschmann Zessak Zetsch Zeuke Zikora Zielisch Ziesche Zill(-ny, -mann) Zischke Zischkow Zobach Zoch (-er, -ert) Zock Zömisch (-nisch) Zropf (Crjop) Zschiedrich Zschiesche Zschichow Zuchatz Zuchel Zunke Zurbel Zyka Zyllak.

VI. Módlanska wosada.

(Přir. Čas. 1884, str. 78.)

Módlanska cyrkej steji khětry kruch wote wsy zdalena srjedź lukow a přerowow, pódlá njeje je rjana wulka šula natwarjena, fara pak leži nutřkach we wsy. W katholskich časach běše to wuwolana putowanska cyrkej, srjedź tymjenišćow najskerje na

wulkim pohanskim wopornišću natwarjena. Wot zawjedženja reformacije hač do 1746 so tu jenož serbske přédowaše, w spomnjenym léće nastupi přenje němske přédowanje, kiž so nětko ze serbskim kóždu njedzelu wotměnješe; porjadne serbske kemše bywachu hač do l. 1870; z lětom 1873 přesta serbska boža služba; w léće 1875 bě poslednja serbska spowjedź.

Nimo cyrkwe po łukach při wsy běži promjo rěki Sprjewje, kiž w starym času: „Modły prirow“ (t. j. mrtwy přirow) rěkaše, dokelž jeho woda poruno wodže Sprjewje jara pomačku běži. Wot toho přirowa dosta wjes mjeno „Módła“ abo Módłej (lokativ za nomin.), t. j. po prawom „wjes při módłej rěcy“; to promjo Sprjewje pak mjenuja Němcy „der Priorgraben“ (prior = skeps. staros. prirow = něm. Graben) a łuki z wobeju bokow „die Priere“ t. j. přirow.

Přistawk. Swójbne a ležownostne mjena z někotrych wsow susodnych (Wóseńkojskeje, Gogolowskeje a Kórjeńskeje) wosadow (přir. Čas. 1884, str. 26, 78, 86). 1) Mjena nětčišich wobydlerjow Wóseńka z Harnišojcami: Baltng Baltzke (2) Beschow Blasskow Bramke Buder Diktus Dischmann Dokter (5) Donath Goltsch Helmke Homann Janke (3) Joppe Jurischka Kalz (2) Kepstein Kisitza (2) Kortel Krautz Krüger (2) Kühna Lauchert Lehnik Lieback (Liebak) (4) Lukas Marose (Mroz) Matschke Meritz (2) Michlitz Mudra Noack Nowel Nowka (2) Paulick Peitzer Piater Poppelz Pöschke Roik Schieber Schiemenz Schirrock (Šyroki) Schloddar Scholtka Spey (Němc) Tesch Trings Vater (Nan) (2) Waschnig Weichert Werner Zieder. — 2) Nětčiše swójbne mjena z Gólynka: Allerdt Balt Bartusch Baunack (2) Beck Benack (2) Bernow Beschke Betzel Bobnick Borchert Boschan Bubner Bullan Donath (2) Feiertag (2) Gemke Gleda Goltzsch Günter Hollnick Hommann Jakel Jakob (2) Jarmarkt Jurisch Jurk Kain Kalz Kezmerick Klauck (3) Koal Konzak Kral Krüger (2) Kubisch Kunze Lehmann Leske Liesk Matschke (2) Merting Mettke (2) Michling Noa(c)k (2) Nowka Nugel Perke Pischon Ramoth Ruben (2) Sapjazer (Zapjaca) Scharoba Schiementz Schmell Scholtka Schultka Schwieck Skorna Slomke Specht (Žołma) Tonus Zachow Zaunik. — 3) Ležownostne mjena z Kopańc (z Niederlaus. Mitteilungen 1892, str. 262):

1. *Biwobrogi* (běłe brjogi): nahće brjohi morweho promjenja Sprjewje z běłym daloko swěcatym pěskom. — 2. *Blombena*: rola a łuka. — 3. *Bukowiena* (Bukojna). — 4. *Gaschischtscha* (gašišća = haćenja): z džěla kraj z džěla Sprjewine promjo. — 5. *Hamka*. — 6. *Lug* (ług). — 7. *Najorka* (nagorka). — 8. *Penki a Penken* (pjeńki): morwe promjo Sprjewje. — 9. *Pud-lutzken* (pódlucki). — 10. *Snitka*: tymjenišća. — 11. *Woaxinnabroda* (wójeyny brod): džěl Sprjewje.

VII. Žyłowska (filialna) wosada.

(Přir. Čas. 1884, str. 82.)

Khoćebuzski wokřes běše wot časa, zo pod pruske knježerstwo přindže, hač do spočatka našeho lětstotka do třoch hamtow džěleny: to běchu Khoćebuzski hamt, Picański hamt a Žyłowski hamt (Amt Cottbus, Amt Peitz, Amt Sielow). K poslednjemu slušachu wsy Žyłow, Dešno a Strjažow (Striesow). Na čole kóžděho hamta steješe hamtman (Amtmann). Žyłowski hamtman sydaše na kralowskim kuble (Domäne) w Žyłowje. Tuto kubło je hižo Albrecht Mjedwjeđz wobsedzał, wot kotrehož je pječa wjes Barbuk (Bärenbrück) založena, podobno kaž ma so za založerja wsy Mósta (Heinersbrück) sakski kejžor Hendrich Ptačnik. Posledni hamtman z Besser běše, kaž sebi ludžo powědaju, jara njesprawny a bu tohodla na prikaznju krala Bjedricha Wulkeho w émowej nocy wotwjeđzeny a nihtó njezhoni, hdže je wostał. Pozdžišo pokupichu Žyłowscy burja knježefske kubło, a tak nasta cyły rjad nowotnikow (neubauern). Srjeđ Žyłowa a Khoćebuza ležeše wjes Kšémnica (Kremnitz), kiž bu w 30lětnej wójnje zahubjena. Někotre hona maju tam hišće džensa to mjeno Kšémnica. — Hižo l. 1570 běše Žyłowska cyrkej filiala Dešańskeje. Žyłowska kaž tež Dešańska cyrkej nimatej hišće džensa žanych pišćelow (organow); přičina leži we tom, zo wosadni žane měć nječaju. Wołtarjowe přikrywadło w Žyłowje je z rjanym serbskim napisom debjene: Pojczzo ku mňo schykne, kenž wy nusone a hobschežkane sczo. 1862. Na starym pohrjebnišću, kotrež je l. 1858 zašlo, běchu wšě rowowe napisma němske, na nowym pak nakhadžeju so tež mnohe serbske, tola pak mjenje serbskich hač němskich, runjež je cyła wosada čistoserbska.

W póstnym a jutrownym času spěwaju tu serbske holiča na wsy, kaž druhdže, serbske kěrluše, mjez nimi někotre wosebite. Holdowničku měješe so tu wot starych časow liturgiska boža služba w serbskej rěči. W nowišim času su ju tež w Dešnje zawjedli.

Štož šulu nastupa, rozwučowaše Žylowske džěci, kiž za šulskeju wučbu žadachu, za čas 30lětneje wójny cyrkwjenc (kúster) Bog (Bogius), syn Górnjowskeho fararja. W srjedź 18. lětstotka mjenuje so cyrkwjenc Kórjeńk (Göhring), kiž 1786 wumrě při powěsći wo smjerći swojeho syna, kiž w Lutolu jako kandidat theologiae přebywaše. Z wučerjom pak bě tehdy wěsty Kólasaš (n. Kollasser), kiž pódla krawcowaše. Z l. 1782 dosta wobě zastojnistwje Kito Grys (Christian Grüss) z Prjawoza, kiž běše tež krawcowstwo nawuknył. Z wučerjom běše Grys na 68 lět wot l. 1782—1850, z cyrkwjencem pak wosta hač do swojeje smjerće († 1857). Šula bywaše pola njeho jenož w zymje, w léce džěłaše wón na svojich polach, dokelž běše sebi poť lena role wotnajať, kotrež z dwěmaj wołomaj wobdžělowaše. Wón dzeržeše sebi husto pomocnych wučerjow, wosebje w pozdžišich lětach; tući běchu Łop (Loppe), Winkelmann (Nugliš), Młynik (Müller), Bojt. Grys wučěše jenož katechismus, čítanje a spěwanje (hłosy cyrkwinskih spěwow); pisać a ličić wuknychu jenož čí šulerjo, kiž to wosebje plačachu. Hewak dostawaše wón wot džěsća za tydzień 5 np. šulského myta, a drjewo k tepjenju šulskeje jstwy přinošachu džěci po rjadu, kóždy džeń druhe. Z cyrkwjensstwa běchu jeho lětne dokhody wjetše: 23 Drježdžanskich kórcow džesatka, 43 pokrutow khlěba, wot kóždého wobsedzerja burskeho kubła 3 jeja a 4 np. hotowych pjenjez; nimo toho wužitk z jenneje łuki a prawo, jenu kruwu na gmejnske pastwišćo slać. — PoGrysu bě z wučerjom hač do 1892 Fryco Bojt (Friedrich Boit) ze Žiwiz p. Drěwka, na wučerstwo přihotowany na seminariju w Starej Darbnje; wón přińdže do Žylowa za pomocnika w l. 1846 a dosta wučerstwo pońje w l. 1850. Jako Grys swoje město nastupi, bě w Žylowje 91 šulskich džěci, jako Bojt přičahny, bě jich 154 a nětko je jich prez 200.

Zdžeržať je so jedyn knježeřski zapisk Žylowskich wobsydnikow (*hufenrolle*) z l. 1602. Tehdy bě w Žylowje 24 wulkich burow, 19 kóscow (Kossäthen) a 13 khěžkarjow abo bu-

darjow (būdner); wšitcy hromadže wobsedźachu 49 lenow (*hufen*) a su z mjenami mjenowani, kotrež cheu tu podać. a) Wulcy burja rěkach: 1. Richter (Rychtař, gmejnski předstejićeř, wobsedžeše dvě lenje) — 2. Lehmann (Lenik) — 3. Kasparik — 4. Mertschenz (Mjertšeńc) — 5. Bingerling — 6. Hackuyka (Hackujka) — 7. Burkowsky (Bórkowski) — 8. Bochar — 9. Greschke (Grješć) — 10. Cernik — 11. Krüger (Krygař) — 12. Puntzig (Puncyk) — 13. Gustav — 14. Korrentz (Kórjeńc) — 15. Christof — 16. Jenichen (Jenik) — 17. Düring — 18. Kowal(l) — 19. Kerstan — 20. Vetschka — 21. Borrack (Bórak) — 22. Rietsche — 23. Paschka. — b) Kósacy běchu: 1. Matz Voigt — 2. Dominus — 3. Hampo Muschwitz — 4. Suchowk — 5. Klemantz — 6. Kocurka — 7. Koscha — 8. Chulowa — 9. Rosck — 10. Grebig — 11. Peskorka — 12. Kunzack (Kónćak — 13. Borchardt — 14. Ba(h)low — 15. Golatzk (Gólack) — 16. Pentko — 17. Metek (Mětk) — 18. Herman(n) — 19. Schimantz (Šymanc). — c) Budarjo běchu: 1. Seytk (Sejtk) — 2. alte Schular (t. j. stary wučer) — 3. Wendt — 4. Nessay — 5. Howell — 6. Jurck (Jurk) — 7. Proposch — 8. Noack (Nowak) — 9. Laucko (Lawko) — 10. Knocha — 11. Raack (Rak) — 12. alte Herman(n) — 13. Nagor(c)ka. — Ž wjetšeho džěla su tute swójby hišće džensa w Žyłowje.

Žyłow drje ma wjele honow, kiž pak su z wjetša lohke a mało wunošne; tuž khodźi na 100 ludźi do Khoćebuskich fabrikow na džěto, njedobywa pak tam, kaž je to wšudže a přeco, na duchu a dobrych počinkach.

Nekrolog XXXII.

K a r l A u g u s t J e n ě ,

farar w Palowje,

* 8. okt. 1828, † 15. měrca 1895.

Zwonow žarowace zynki, přez serbski kraj so žołnjace, płačachu w nowšim času wjacy króć tym zaslužbnym mužam, kotřiž su dohe lěta za duchowne pozběhjenje swojeho serbskeho luda

swěrnje džěłali, jeho narodne prócowanja horliwje podpjerali a ze słowom, pjerom a skutkom za swoje lubowane Serbowstwo mužnje wustupowali. Bohužel teho dla ličba našich staršich serbskich wótčincow hladajcy wotebjera; přetož mnozy z nich spja hižom dawno wótcow spanje pod zelenymi hórkami, kotrež nětko dale a bóle wjesole płody čerstweho wótčinstwa wobkřódkuju. Z hłubokej zrudobu mamy z nowa žarować wo jeneho tajkeho nadobneho, wulcy zaslužbneho muža, kotrehož wutroba je hižom wot młódzěnskich lět sem hač do zbóžneje smjerće w swěrnej lubosći za serbski lud pukotała. Wospjet želić mamy wo droholubeho wótčince, kotryž bě wosebje jako serbski stawiznař a wurjadny znajer serbskeje literatury sławnje znaty a kotryž dołhe lěta k najswěrnějším a k najpilnějším sobustawam Maćicy Serbskeje słušeše, w kóždym nastupanju jejne interessy z njewšědnej swědomosću wobarnowawši. A što běše tutón nadobny, kotrehož je nam zymna ruka smjerće po Božej njewuslědnej radže přezahe za naše Serbowstwo do wěčnosće wotwjedła? To bě zbóžnje dokonjany wysokodostojny knjez Karl August Jenč, derjezaslužbny farař w Palowje. Wón je so džen 8. oktobra 1828 w Čornjowje pola Bukec jako mandželski 3. syn wiecežneho kublerja Michała Jenča a jeho mandželskeje Marije rodzeneje Köpplerjec z Jenkec narodził a wopytowaše po docpiću šesteho lěta měšćansku šulu we Wósporku, wot lěta 1841—1848 pak gymnasij w Budyšinje. Hižom jako gymnasiast zastupi wón w lěće 1847 do towarstwa Maćicy Serbskeje. Po khwalobnje wobstatym maturitatnym pruhowanju poda so wón w l. 1848 do Lipska, zo by tam na duchownstwo studował. Jako student podawaše wón hižom wot l. 1848 sem dary do Macičenjeje knihownje. Wón słuša tež k tym 7 studentam, kotřiž su Maćicy Serbskej rjany Pomjatnik darili. Dla jeho wosebje žiweje interessy w Macičěnych naležnosćach pósła jemu hižom w l. 1851 wubjerk M. S. „za jeho njewustawace prócowanje wo lěpše M. S.“ džakny list. W Lipsku bě wón tež sobustaw, naposledk senior tamnišeho lužiskeho předařskeho towarstwa. Hody 1851 wobsta wón w Lipsku swoje druhe theologiske pruhowanje. Po skónčenju svojich akademiskich studijow bě wón jako kandidat duchownstwa 1852 tři štwórc lěta pola knjeza z Renner w Lindowje njedaloko Drjowka w Del-

nich Łužicach, wot l. 1853 pak 2¹/₄ lěta pola knjeza hrabje z Lippe w Barće z domjacym wučerjom. Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje wuzwoli jeho hižom 31. měrca 1853 do swojeho wubjerka; tež bu wón z pismawjedźerjom starožitnostneho wotrjada M. S., 26. měrca 1856 založeneho. Vokaciju k farskemu zastojnstwu dosta wón w léće 1855. Jeho ordinacija sta so w Palowje njedźelu Exaudi 1855, džen 20. meje, přez fararja Wjacku z Budyšina. Džen 22. junija 1858 zastupi wón do swjateho mandželstwa z knježnu Hedwiju Müllerec, druhej džowku njeboćičkeho fararja M. Friedricha Müllera w Eutritzschu pola Lipska, kotraž jemu 6 džěci porodzi, wot kotrychž su hišće 4 při žiwjenju, mjenujcy: a) Jurij Paul Jenč, diakonus w Kamjeńcu, b) Helena, fararja Wjacki w Hornym Wujězdze mandželska, c) Bernhard Jenč, aprob. zubjacy lékař w Budyšinje, a d) Alfred Jenč.

Z wosebitej horliwosću a z wulkim žohnowanjom skutkowaše njeboh farář Jenč w swojej lubej wosadze nimale 40 lět doho; jeno 2 měsacaj a 5 dnjow pobrachowaše hišće k jeho 40lětnemu jubileju. Jako wěrjacy a duchapołny předař běše wón wot svojich wosadnych wutrobne lubowany a česćeny; jeho přečelniwy a lubosćiwy dušepastyřski wobkhađ z nimi wotamkowaše jemu wšitkich wutroby, tak zo jeho swěrný wusyw Božeho słowa wěsće bjez bohatych płodow za wěčne žiwjenje njewosta. Kak wulcy wažene a džakownje připóznawane jeho duchownske skutkowanje bě, to dopokazowaše powšitkowne wutrobne džělbraće při składnosći jeho 25lětneho zastojnskeho jubileja, džen 20. meje 1880 wobeđźeneho. Tež předsydstwo a wubjerk M. S. jemu tehdy rjanu wotivnu taflu z poswjećacym napisom a ze swjědženiskim spěwom, wot K. A. Fiedlerja zestajanim, jako słaby wopokaz džakowneho připóznaca jeho wulcy zaslužbneho skutkowanja přepoda. Přetož kaž wón za čas spomjenych 40 lět Bože kralestwo z wurjadnej swědomiwosću plahowaše, tak njezabu wón tež serbsku literaturu z wulkej pilnosću přisporjeć, za duchowne zbože serbskeho luda džěławy byé a z wosebitej swěru lěpše našeje Maćicy pytać a spěchować. Po wšěch Serbach měješe teho dla jeho mjeno lubozny klink, nad kotrymž so serbske duše wutrobne zradowachu; do serbskeho pismowstwa pak je sebi wón njezachodny

pomník stajít, kotryž budže serbski lud kóždy čas z džakownosću wobdžiwać a sławjeć.

Kak plódný serbski spisowař je njeboh farař Jenč hižom wot swojich studentskich lět sem byl, poňnje zhonimy, hdyž so přede wšěm w serbskich časopisach rozhladujemy, do kotrychž wón pilnje dopisowaše. My z nich póznawamy, zo ma wón najwjetše zaslůžby wo historiju serbskeje literatury, wosebje pak wo serbsku bibliografiju. Najwažniše z jeho džětow su tele:

- 1) Dobroty, džiwý a sudy Bože nad israelskimi džěćimi. 1849.
- 2) Zelenska a jeje wobydlerjo. I. džěl 1850, II. džěl 1853.
- 3) Powjesé wo serbskich kralach (Čas. 1849—50, I).
- 4) Stawizny serbskeje ryče a narodnosće. I. Wot spočatka stawiznow hač do 12. lětstotka (Čas. 1849—50, II). II. Wot 12. lětstotka hač do reformacije (Čas. 1849—50, III). III. Wot reformacije hač do 7lětneje wójny (Čas. 1851—52, II). IV. Wot 7lětneje wójny hač do založenja Wrótsławskeho a Budyskeho serbskeho towarstwa w lětomaj 1838 a 1839 (Čas. 1853—54, II).
- 5) a. Serbska literatura wot 1597—1848 (cf. Jakubowy statistiski zapis! Maćične spisy, č. 2).
- b. Přehlad serbskeho pismowstwa katolskich a ewangelskich Serbow wot l. 1848—1854 (Čas. 1855, II).
- c. Přehlad serbskeho pismowstwa wot l. 1855—1857 (Čas. 1858, II).
- d. Teho runja wot l. 1858—1860 (Čas. 1862, I).
- e. Teho runja wot l. 1861—1865 (Čas. 1866, I).
- f. Teho runja wot l. 1866—1870 (Čas. 1870, I).
- g. Teho runja wot l. 1871—1875 (Čas. 1876, II).
- h. Teho runja wot l. 1876—1880 (Čas. 1881, II).
- i. Přěni a druhi přidawk k staršemu serbskemu pismowstwu prjedy lěta 1848 (Čas. 1862, I: 1887, II).
- 6) Serbske přědařske towarstwo we Wittenbergu (Čas. 1856—57, I).
- 7) Jan Michał Budař a jeho wotkazanje (Čas. 1858, I).
- 8) Najstarša serbska ćišćana kniha a jeje spisař (Čas. 1858, II).
- 9) Dwaj wojeřskaj spěwaj wot njeboh Rudolfa Mõhna, past. prim. w Lubiju (Čas. 1859, II).

- 10) Rukopisne serbske słowniki (Čas. 1859, II).
- 11) Frankowy Hortus Lusatae (Čas. 1860, I).
- 12) Kluč k Frankowej zelowej zahrodže (Čas. 1860, II).
- 13) Něšto za přecelow serbskich starožitnosćow (Čas. 1860, II).
- 14) Něšto za tajkich, kiž rady lestruja. 1859.
- 15) Faberowa serbska knihownja na radnej khěži w Budyšinje (Čas. 1862, I).
- 16) Najstaršej serbskaj rukopisaj (Čas. 1862, I).
- 17) Serbske gymnasiałne towařstwo w Budyšinje wot 1839—1864 (Čas. 1865, I).
- 18) Literariske drobnostki (Čas. 1866, I).
- 19) Dwě sěe a štyrcyć lěkařskich zelow ze serbskim pomjenowanjom z lěta 1582 (Čas. 1866, II).
- 20) Serbske předařske towařstwo w Lipsku wot l. 1716—1866 (Čas. 1867, I).
- 21) Přenje 25 lět našich Serbskich Nowinow (Čas. 1867, II).
- 22) Kwasny spěw z lěta 1779 (Čas. 1868, II).
- 23) Přibóh Fline. Stawizniska studija (Čas. 1869, I).
- 24) Pohrjebne předowanje wot A. Th. Rudolfa Möhnja (Čas. 1869, II).
- 25) Starožitnostne zběrki Maćicy Serbskeje (Čas. 1871, I).
- 26) Michał Frencl a jeho zaslužby wo serbske pismowstwo (Čas. 1871, II).
- 27) Napismo najstaršich serbskich čišćanych knihow (Čas. 1872, II).
- 28) Dwaj staršej spěwaj k česći serbskich spisowarjow (Čas. 1873, I).
- 29) Pohanske pohrjebnišća w Serbach (Čas. 1873, I).
- 30) Serbske powitanje Wrótšawskeje university (Čas. 1873, II).
- 31) Rukopisne serbske spěwařske (Čas. 1874, I).
- 32) Přehlad spisow H. Zejlerja (Čas. 1874, I).
- 33) Spisowarjo hornjołužiskich ewangelskich Serbow wot 1597 hač 1800 (Čas. 1875, I).
- 34) Spisowarjo serbskich rukopisow mjez hornjołužiskimi ewangelskimi Serbami hač do lěta 1800 (Čas. 1875, II).
- 35) Spisowarjo hornjołužiskich ewangelskich Serbow, kiž su w druhich rěčach před lětom 1800 wo Serbach pisali (Čas. 1875, II).

- 36) Zemrjeći spisowarjo hornjołužiskich evangelskich Serbow wot 1800—1877 (Čas. 1877, I).
- 37) Hišće jene rukopisne serbske spěwaŕske (Čas. 1877, II).
- 38) Pismowstwo a spisowarjo delnjołužiskich Serbow. Wot (1548) 1574—1880 (Čas. 1880, II).
- 39) Přidawk k nastawkej wo swobodnym městnje za Serbow na krajnej šuli w Mišnje (Čas. 1888, II).
- 40) Serbjo w němskich romanach a novellach (Čas. 1889, I).
- 41) Nekrologi:
- a. Jan August Šořta, cand. rev. min. a šulski rektar w Wósporku, † 30. 5. 1858 (Čas. 1859, I).
 - b. Jan Hendrich Bjar, stud. th. & phil. w Lipsku, † 26. 5. 1859 (Čas. 1859, II).
 - c. Jan Łaboda, faraŕ w Khołmje, † 16. 8. 1871 (Čas. 1871, II).
 - d. Hermann Lótea, Dr. phil. a priv. wučeny w Lipsku, † 27. 4. 1875 (Čas. 1875, II).
 - e. Hermann Ferdinand Wehla, sudn. assessor em. w Budyšinje, † 3. 5. 1877 (Čas. 1877, I).
 - f. Jan Ernst Smolef, redaktor w Budyšinje, † 13. 6. 1884 (Čas. 1884, II; přir. tež „Žiwjenjoběh njebo łomthura Š. G. Šsmolerja“).
 - g. Jurij Ernst Wanak, faraŕ em. z Wóslinka, † 27. 5. 1887 (Čas. 1888, II).
 - h. Julius Eduard Wjelan, faraŕ w Slepom, † 7. 4. 1892 (Čas. 1894, I).
- 42) a. Khapařka w Tuchorju. b. Prošenj buk w Tuchorju. c. Włosančki (Łužičan 1860, č. 2).
- 43) Přibóh Swjantowit a jeho rozlamanje w léće 1168 (Łuž. 1860, č. 3 a 4).
- 44) Křiž pola Kořwazy (Łuž. 1860, č. 4).
- 45) Něhduše khapařki w Serbach (Łuž. 1861, č. 4).
- 46) Čeho dla Nukničenjo do Palowa džesatk dawachu? (Łuž. 1861, č. 10).
- 47) Wopomnikaj před Budyšinom (Łuž. 1861, č. 10).
- 48) Mór w serbskich Hornich Łužicach (Łuž. 1861, č. 11).
- 49) Spomnjeňka na někotrych wažnych Serbow staršeho časa (Łuž. 1862, č. 1).

- 50) Hans Wjenk (Łuž. 1862, č. 7).
- 51) Serbske mjezy pola Biskopic (Łuž. 1863, č. 7).
- 52) Serbski moleř Wehla (Łuž. 1863, č. 7).
- 53) Kral Bjedrich Wulki w Rodecach (Łuž. 1863, č. 11).
- 54) Rhetra a Radegast (Łuž. 1864, č. 1).
- 55) Přibóh Triglav (Łuž. 1864, č. 2).
- 56) Žiwa (Łuž. 1865, č. 3).
- 57) Ryćeř David Bohuwer Głowa (Łuž. 1866, č. 3 a 4).
- 58) Přenje woblehrjenje Budyšina w l. 1004 (Łuž. 1866, č. 8).
- 59) Starožitnosće Bukečanskeje cyrkwje (Łuž. 1868, č. 5).
- 60) Jedyn jubilej, Serbow nastupacy (Łuž. 1868, č. 6).
- 61) Zběrki z jeneje stareje rukopisneje khróniki města Budyšina a wokolnosće (Łuž. 1870, č. 1 a 2).
- 62) Jan Gelanski, wučeny serbski bur (Łuž. 1870, č. 3).
- 63) Starinki ze serbskich cyrkwinych knihow (Łuž. 1870, č. 4).
- 64) Hlomačanski jězor (Łuž. 1870, č. 6).

Runjež naš droholuby Jenč nimale 50 lět dołho do wšěch serbskich časopisow dopisowaše, wšelake serbske literarne přede-
wzaća ze swojimi přinoškami podpjeraše, wjacjy króć při nowo-
wudawkach serbskeje biblije jako korrektor słužeše atd., dha je
tola hižom z pomjenowanjom horješich wulcy zajimawych artiklow,
z jeho wustojneho pjera wukhadźacych, jasnje dosć spóznowač,
z kajkej železnej pilnosću a wutrajnosću wón na polu serbskeho
pismowstwa džěłaše. Tež w němскеj rěči je wón sławu serbskeho
mjena rozšěrjeć pomhał. Tak nadeńdžechmy na př. w „Sächsischer
Volkskalender 1878“ na 43. stronje zajimawy artikel, wot njeho
spisany: „Die Wenden bei Freud und Leid.“ Dale wón w něm-
скеj rěči wuda knižcy: a) „Die Anfänge des erlauchten Hauses
der Wettiner. Von P. Sentsch.“ b) „Geschichte der Saßiger Pre-
diger-gesellschaft in Leipzig und Verzeichniß aller ihrer Mitglieder
vom Jahre 1716—1866, zu ihrem 150jährigen Jubelfeste heraus-
gegeben von C. A. Sentsch, Pfarrer in Böhla und Ehrenmitglied
der Gesellschaft.“ Wo posleńšim spisu so kritika takle wuprāja:
„Dieses mit großem Fleiße und vieler Sorgfalt verfaßte Schriftchen
gibt uns ein anschauliches Bild der zunächst von den Wenden, die
in Leipzig Theologie studirten, gegründeten Gesellschaft und eine
lebendige Darstellung ihrer historischen Entwicklung. Es ist ein

wertvoller Beitrag zu einer Culturgeschichte der Universität Leipzig, insbesondere aber der Lausitz. Es lehrt uns auch die Anstrengungen würdigen, welche die Wenden gemacht haben, um ihre Sprache, die, wenn nicht Kirche und Schule ihre Pflege in die Hand nahmen, der Gefahr des Aussterbens ausgesetzt war, zu erhalten und zu heben.“

Wulke zaslužby je sebi njeboh faraf Jenč tež wo wudospoňjenje Maćičneje knihownje dobył. Woprawdže z mrowjacej pilnosću wón hižom wot svojich studentskich lět sem za nju knihi hromadžeše a wšě móžne serbske drobnostki zběraše. Jeničey jeho rozhladnosći a wurjadnemu znajestwu serbskeje literatury ma so Maćica džakować, zo wona w tu khwilu we swojej knihowni tak wosebny pokład wulcy wažnych unikow, žadnych rukopisow a bohatych zběrkow serbskeho pismowstwa wobsedzi, kotryž je woprawdže njezarunajomny.

Po Knjezowej njewuslědnej radže poča so ze spočatkom lěta 1895 wulcy požohnowane žiwjenje našeho Jenča, kotrež bě jeno Bohu a lubemu Serbowstwu poswjećene, přezaha za nas k swojemu kóncu nakhilować. Přenje dny wulkeho różka 1895 wón na zahorjenje kutnicy (Blutbadm) skhori. Lěkařskej pomocy drje so poradzi, khorosć zaso zběhnyć, tola wulkeje słabosće dla jemu 13. měrca Boža ručka mozhy zaja, na čož wón dzeń 15. měrca rano w 5 hodžinach, wjacy powědomosće njenabywši, we svojim 67. lěće čiše wusny. Dzeń 18. měrca bu jeho wobłědnjene čěto z wulkim počesćowanjom a pod powšitkownym džělbraćom wosyroćeneje wosady a wobydlerstwa wokolnych serbskich wsow na Palowskim pohrjebnišću k swojemu poslednjemu wotpočinku njesene. Tež Maćica Serbska bě k pohrjebej deputaciju posłała, zo by njeboćičkemu za jeho swěrne skutkowanje za serbski lud a Maćicu swoje džakowne připóznaće wopokazała a wulku palmu přepodała, na kotrejež sekli tele słowa stejachu: „Swojemu dožholetnemu sobustawej, wjelezaslužbnemu wubjerkownikej, wučenemu spisaceljej a wustojnemu znajerjej serbskeho pismowstwa,

knjezej fararjej Jenčej w Palowje,

wumrje 15. dzeń nalětnika 1895, džakowna Maćica Serbska.

Ja sym to horjestawanje a to žiwjenje. Štóż do mnje wěri, budže žiwy, hač wón runje wumrje. A štóż je žiwy a wěri do mnje, tón nihdy njebudže wumrjeć.

Swj. Jana 11, 25. 26.“

Pisár tuteho nekrologa pak tež we swojim mjenje na kašć swojeho dołholětneho swěrneho přećela z hnutej wutrobu palmowu hałozu položi, na kotrejež židžanym banće bě wón jemu tele słowa poswjećił:

Dopomnjenju na zbóžnje wusnjeneho swěrneho Serba,
wysokodostojneho knjeza

Karla Augusta Jenča,

derježastužbneho fararja w Palowje,

horliwego wótčinea, pilneho serbskeho spisowarja,

na dnju Jeho khowanja 18. měrca 1895

w přećelskej lubosći a swěrje

poswjećił K. A. Fiedlef.

O derje Ći, Ty wumóženy!
Twój duch so ćěło wuslekl je;
Wón, k wyššim sfěram pozběhnjeny,
Nětk słodži mana njebieske
Tam, hdžež je wěra do Khrysta
Ći Zalem Boži wotankla.

Tu pak so roni sylzow wjele,
A lubi tyšnje žalosći;
Tež džakomosć Ći palmy sćele,
Wšě duše jima zrudoba,
Hdyž na to mysla, što je wšo
Jim z Twojej smjerću k rowu šło!

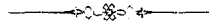
Měj džak za lubosć, spřećelenje,
Džak za wšu swěru wótčinsku;
Čas pomnik njerozmjele ženje,
Kiž Serbjo Tebi stajichu.
Z tym „dobru noc“, Ty nadobny!
Tam horkach so zas widžimy.

Ze žarowskeho doma njesechu kašć pod spěwanjom a zwo-
njenjom do Božeho domu, hdžež jón před Boži woltař stajichu.
Tam rěčeše najprjedy knjez farar Dr. Kalich w mjenje wyššeho
cyrkwinskeho radzićela Kellera w němskej a potom jako předsyda
Maćicy Serbskeje tež w serbskej rěči, zaslužby njeboćičkeho wo-
serbske pismowstwo, wo Maćicu a serbsku předařsku konferencu
wuzběhowajo. Po nim rěčeštaj hišće knjez wyšši farar Dr. Wetzel
z Biskopie a njeboćičkeho přichodny syn, knjez farar Wjacka
z Horneho Wujězda. Na to bu zbóžnje dokonjany pod wjele

szylami klinej khlódneje zemje přepodaty, po čimž njebočićkeho syn, knjez diakonus Jenč z Kamjeńca, rěčeše, k. student Freudenberg pak jako sobustaw lužiskeho přědařskeho towarstwa njebočićkeho stawješe, kotryž bě nimale 50 lět dołho k spomnjenemu towarstwu přisłušał. Skónčnje knjez diakonus Jenč čělnym powostankam swojeho droheho nana z hnutej wutrobu poslenje žohnowanje wudžěli.

Tak dha spi derje a wotpočuj w měrje, lubdrohi přěcelo! Tvoje wótčinske džěło w džakownych wutrobach serbskeho luđa na wšě časy w žohnowanju wostanje. Njeh Bóh tón Knjez po swojej miłosći w Khrystusu Tvoju swěru mytuje z wěčnym derjehióm! Z tutym přěcom zawdawam Tebi poslednju „dobru nóć!“

K. A. Fiedleř.

Wučahi z protokollow M. S.

1) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 23. jan. 1895. Přitomni: dr. Kalich, Łusčanski, Fiedleř, Mjeřwa, Kapleř, Bartko, Sommer, Mrózak a Skala. Předsyda rozprawuje wo wuradźowanjach twarskeho wubjerka z dnja 3. januara a praša so skónčnje, hač předsydstwo a wubjerk k tomu přihłosujetaj: 1. zo bychy so wot dweju architektow nowe rysy wudžělałe za cyły Maćičny dom, wot kotrehož pak by so z woprědka jenož wjetši džěl wot Märkelec khěže hač k staremu domej natwarił, a 2. zo byštaj so sobustawaj twarskeho wubjerka Bartko a Muka wo njestronskeho rozsudnika přepodajomych rysow starałoj. Po dlějšim wobšěrny rozpominanju knjezow Fiedlerja, Bartka, Mrózaka, Sommera a předsydy skhwali wjetšina přítomnych horjeka spomnjene wobzamknjenje twarskeho wubjerka a kantor Bartko při tom zdžěli, zo chce tež twarski mišter Kaup wot jemu znateho architektky w Drježdźanach darmo dać rysy wudžělać, jeli so jemu program wozjewi. Tuto poskićenje so z džakom přiřwa, a k. Bartko dosta poručnosć, jemu program podać. Na to wobzamkny so, zo nima so rozestanje Maćičnych spisow wjacy Maćičnemu knihownemu kommissionarej nadawać, ale zo ma so druhi puć porjadneho rozestanja pytać. Dale přiřa so namjet dra. E. Muki, zo ma so wokolnik na komdžiwych a bywšich sobustawow na-

stajie z próstwu, zo bychu we wočakowanju 50lětneho jubileja M. S. swoje zastate přinoški doplaćili abo z nowa do Maćicy zastupili a so potom na Maćičnym swjedenju sobu wobdźělili. Skónčnje wobzamkny so, zo by so Budyšskemu póstownemu zastojnstwu wozjewjenje předsydy a pismawjedzerja přepodało, zo maju so wot wěcow za Maćicu Serbsku přikhadźacych: 1. listy předsydy drej. Kalichej, 2. pjenježne posyłki pokładnikej Mjerwje, a 3. knihi a spisy knihownikej Fiedlerjej wotedawać.

2) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 27. měrca 1895. Přitomni: dr. Kalich, Łusčanski, Mjerwa, Kapleř, lic. theol. Imiš, Bartko, Sommer a Skala. Předsyda wopomina najprjedy swěrneho sobustawa (wot 1847) a dołholětneho (wot 1853) wubjerkownika našeje Maćicy, fararja K. A. Jenča-Palowskeho, kiž wumrěwši 15. měrca bu 18. měrca swjatočnje khowany. Maćica Serbska poswjeći zemrětemu wubjerkownikej wulku palmowu hałozu z česácym připisom a pósła k jeho pohrjebej deputaciju wobstojacu z kk. dra. Kalicha, Skale a Fiedlerja; předsyda dr. Kalich sławješe při marach njeboćičkeho jeho wulke zasažby wo Maćicu a cyłe Serbowstwo; wšo dalše přir. w předstojacym Jenčowym nekrologu (str. 53—62). Na město zemrěteho bu za wubjerkownika z kooptaciju wuzwoleny kn. Jurij Jakub, faraf w Njeswačidle. — Potom so džeński porjad přichodneje hlowneje zhromadźizny postaji a za revisorow zličbowanja Maćičneho pokładnika a zarjadnika a Maćičneju pokładnicow so pomjenowaštaj wubjerkownikaj lic. theol. Imiš a Sommer. Skónčnje přija so za sobustawa kn. August Šolta, faraf w Parcowje.

3) Posedženje předsydstwa, 5. hapryla 1895. Přitomni: dr. Kalich, Łusčanski, Mjerwa a Skala. Wuradźuje so wo pisnje připóstanych namjetach dra. E. Muki a wobzamkny so na jich zakładze: 1. Nowe naćiski abo rysy za nowotwarbu Maćičneho doma, wot architektow Mauerera a Grothe (přez twarsk. mištra Kaupa) wudźělane, přepodadza so k rozsudženju kral. twarskemu inspektorej Karlej Schmidtej w Drježdźanach; — 2. Rozeslanje Časopisow M. S. na sobustawow wobstara redaktor dr. Muka z pomocu knihiwjazarja Bernharda Gelbe w Budyšinje; z Časopisami maju so rozesać protyky a druhe wot Maćicy wudawane knihi a spisy. Rozeslanje stanje so dwójcy wob lěto, po jutrach

a wokoło hód; — 3. Płaćizna Časopisa M. S. za njesobustawow so powyšši; wot nětka maju woni płaćić za zešiwk 2 hr. 50 np. a za lětnik 5 hr.; — 4. W nastupanju pominanja sobustawow, kiž so ze zapłaćenjom lětnych přinoškow komdža, dostašaj pokładnik Mjeřwa a redaktor Muka połnomóc. Skónčnje so spomni, zo je so po móžnosći wša dań za požčene kapitalije Maćičneho doma wot 4% na 3½% ponižiła.

4) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 17. haprleje 1895 dopoždnja w 11 hodź. w Gudźic hosćencu. Přitomni: dr. Kalich, Łusćanski, Fiedleř, Kapleř, lic. theol. Imiš, dr. Muka, Bartko, Kubica, Sommer, Skala, a jako hosćo ze sobustawow M. S.: diakon Křižan, kapłan Nowak-Radworski, kubleř Młyńk, kubleř Smoła, kapłan Kral, farar Reně-Ketličanski, redaktor Smoleř, kantor em. K. A. Kocor, kantor Jordan a redaktor Šwjela a skónčnje jako rozprawnik kral. twarski inspektor kn. K. Schmidt z Drježdźan. Posedženje je powołane, zo by kn. twarski inspektor Schmidt jako postajeny dowěrnik M. S. swój rozsud podał wo rysomaj noweho Maćičneho doma wot architektow Maueraera a Grothe přepodatymaj. Knjez Schmidt jara nadrobno wobaj načiskaj rozsudžeše, dopokazowaše mnohe njedostatki Maueraerowego a radžeše k přijěću Grothowego načiska. Knjez Schmidt bě swój rozsud tež napisany Maćičnemu předsydstwu přepodał. Skónčnje so jemu dźak za jeho prócu a zajimawosć za tutu našu twarsku naležnosć wupraji.

5) Hłowna zhromadźizna, 17. hapr. popoždnu w 3 hodź. w Gudźic hosćencu w Budyšinje w přitomnosći 49 sobustawow. Po powitanju sobustawow přez předsydu dra. Kalicha čitachu so lětne rozprawy. W 48. lětnej rozprawje M. S. wopomina pismawjedžeř Skala najprjedy z khwalbu skutki zemřěteho sobustawa a wubjerkownika fararja K. A. Jenča-Palowskeho, kotrehož wopomnjeće wšitcy přitomni z postanjenjom počesćichu, a zdźěluje potom mjez druhim, zo je Maćica wudała: 1. dwaj zešiwkaj swójeho Časopisa pod redakciju dra. E. Muki — 2. Protyku „Předženak“ na l. 1895 spisany wot diak. J. Křižana; předsydstwo wotmě 8 posedženow (6 hromadže z wubjerkom) a přijá 24 nowych sobustawow; najwjacy dźěla je předsydstwo z twarskim wubjerkom měło dla wotmysleneje nowotwarby Maćičneho doma.

Z rozprawow pokładnika Mjefwy a zarjadnika doma Bartka so zhoni, zo měješe w zašłym (48.) léće pokładnica za wudawanje knihow 2636 hr. 96 np. dokhodow, 2635 hr. 96 np. wudawkow a 4933 hr. 50 np. zamoženja, pokładnica za dom pak 2110 hr. dokhodow ze stareho doma a 1227 hr. 62 np. wudawkow za njón a zo je fonds za nowotwarbu Mačićneho doma w lětomaj 1893 a 1894 wšo do hromady wo 9800 hr. 60 np. přibyl, tak zo wón do cyła 18813 hr. 40 np. wučinja. Na namjet revisorow Imiša a Sommera hlowna zhromadźizna pokładnikej a zarjadnikej wuwijnjenje (justifikaciju) wupraji. Po rozprawomaj knihownika Fiedlerja a knihiskładnika Kaplerja je Mačićna knihownja wo 95 čisłow přibyla a z knihisklada je so 7090 exemplarow wšelakich spisow, mjez nimi 5159 protykwow, wudało. Předsyda twarskeho wubjerka Bartko zjewi, zo njetrjeba a njemóže wosebitu rozprahu wo skutkowanju twarskeho wubjerka podač, dokelž je tón w minjenym léće jenož w zjednoćenju z předsydstwom M. S. jednał. Na to rozprawja lic. theol. Imiš jako předsyda wo skutkowanju nowozaloženeho rěčespytneho wotrjada, kiž sebi 25 sobustawow doby a dvě posedzeni wotmě. Knjez Fiedler jako wuzwoleny předsyda přirodospytneho wotrjada zdžěli, zo staj so na troje namołwjenje w „Serbskich Nowinach“ jenož 2 knjezaj za sobustawow zamołwiłoj a zo je wón tohodla cyłu wěc spuščil. Skónčnje pismawjedźer delnjoserbskeho wotrjada kantor Jordan rozprawja, zo je wotrjad w poslednim léće 1311 čisłow knihow a spisow rozpředał a zo je wšón dołh za čišć noweho naklada Tešnarjowych „prjatkařskich“ zapłaćeny, a džakuje so hornjoserbskim sobustawam za dotalnu pomoc. Na to přija so 11 nowych sobustawow: inspektor A. Skop w Lutowcu, wučer A. Łodni w Khwaćicach, chemik dr. Amadeus Vozárik w Au nad Siegom při Rheinje, Jakub Žur z Njebjelčic, student w Prazy, referendar Marćin Imiš w Budyšinje, Ota Wićaz z Khwaćic, stud. theol. et phil. w Lipsku, dr. Fr. Pastrnek, wurj. prof. na českej universiće w Prazy, prof. dr. Gjorgje S. Gjorgjević w Běłohrodze, František Malý, bohosłowe w Prazy, Fráňa Strnad, bohosłowe w Prazy, towarstwo „Růže Sušilova“ w Brnje. Potom wuradźuje so wo twarskich naležnosćach Mačićneho doma a pismawjedźer Skala čita po poručnosći předsydy

protokoll dopołdnišeho posedženja předsydstwa a wubjerka a k tomu cyły pisny rozsud kn. kral. twarsk. inspektora Schmidta wo přepodatymaj naćiskomaj, po čimž so z poručenjom kk. Imiša, Kubicy a Křižana Grothowy naćisk jenohłósnje přiwwa a předsydstwo dosta poručnosć, kn. arch. Mauereřej za jeho nje-přiwwzaty naćisk pjenježne zarunanje postajić a dać a na podložku Grothoweho naćiska z pomocu twarskeho wubjerka naležnosć serbskeho Maćičneho doma dale spěchować. — Pismawjedźer čita listne postrowjenje swěrneho a pilneho sobustawa Adolfa Černeho a jeho napominanje k spisanju a wudaću ludowych spisow, na což so wobzamkny, w nowym lěće z najmjeńša jene nowe powědańčko za lud wudać. — Na namjet dra. Muki maju so po přikładže rěčespytneho wotrjada tež starožitnosny, přirodospytny, belletristiski, paedagogiski wotrjad M. S. zaso wožiwić a k nim hudźbny a narodopisny založić; na próstwu zhromadźizny wzaštaj na so založenje a wodženje belletristiskeho wotrjada *scholasticus* Łusčanski a hudźbneho kantor em. Kocor. Přěni nadawk hudźbneho wotrjada ma być, zběrku Kocorowych měšanych chorow za wudaće we wosebitej knižcy sprihotować; kn. kantor Jordan přeje sebi z dobow tež delnjoserbski wudawk. — Adressy sobustawow maju so dla rozeslanja Maćičnych spisow čišćeć. — Kn. Alfons Parczewski namjetuje skład za wopomnjeński kamjeń na Smolerjowy row podawši sam přěni přinošk a kn. faraf Kubica žada, zo by so předsydstwo wo dostaće wažnych pismowskich a starožitnosnych zběrkow njeboćičkeho sobustawa Jenča staralo.

6) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 1. julija 1895. Přitomni: Łusčanski, Mjerwa, Fiedleř, Imiš, Muka, Sommer, Bartko, Kubica, Mrózak a Skala. Městopředsyda Łusčanski posedženje wotewriwši wozjewi, zo je předsyda dr. Kalich swoje zastojnstwo zložil. Na namjet lic. theol. Imiša so wuprózdnjene městna z kooptaciju wupjelnichu, tak zo buchu: Łusčanski předsyda, faraf Jurij Jakub z Njeswaćidła městnopředsyda, Kubica a Mrózak woprawdžitaj a faraf dr. M. Renč a redaktor Marko Smoleř zastupnej wubjerkownikaj. Na to jedna so wobšěrno wo twarskich naležnosćach Maćičneho doma. Kn. Bartko dosta poručnosć, nowy nadrobny program nastajić, kiž ma so

potom do dalšeho wuradźowanja wšëm sobustawam předsydstwa a wubjerka k přehladanju a wudospoľnjenju wokoło póstac. — Skónčnje wozjewi předsyda z dzakom, zo je dr. Muka přez 1300 hr. darow za nowy dom sobu přinješ a do pokładnicy wotedał.

7) Posedźenje předsydstwa a wubjerka, 23. sept. 1895. Přitomni: Jakub, Mjerwa, Fiedleř, Kapleř, Muka, Bartko, Imiš, Kubica, Smoleř a Skala. Kn. předsyda Łusčanski je z čezkim njezbožom zadźěwany. K radźenju w twarskich naležnosćach bě tež přeprošeny kn. kral. twarski insp. K. Schmidt. Tware Maurerer je přez řečnika Böhme předsydstwu M. S. zdźělił, zo sebi za swoje džěto (naćiski za dom) přez 3600 hr. resp. 2506 hr. žada a zo chce sebi tu žadanku wuskoržić, jeli dobrowólniwje nje-dostanje. Po radže wěcywustojneho kn. Schmidta, kiž chce hišće darmo nowy rozsud Maurererowych naćiskow wot přisahaneho wěcywustojneho wobstarać, wobzamkny so jenohłósnyje, zo ma pismawjedžeř Maurererowemu řečnikej zdźělić, zo předsydstwo a wubjerk M. S. skórzbu měrnje wočakujetej.

8) Posedźenje předsydstwa a wubjerka, 4. okt. 1895. Přitomni: Jakub, Mjerwa, Fiedleř, Kapleř, Muka, Bartko, Imiš, Sommer, Renč a Skala. Dokelž je kn. předsyda hišće z khorosću zadźěwany do posedźenja přińe, wodźi městopředsyda Jakub wuradźowanja a čita najprjedy rozsud kral. twarskeho radźićela profesora Giese z Drježdźan wo Maurererowych naćiskach, w kotrymž mjez druhim stoji: „Maurererowy naćisk móže so jenož jako džěto mytować, nic pak jako wumjełski rys, a tuž je jeho rys z 350 hriwnami nadosć zapłaćeny.“ Potom wuradźuje so wo wšelakich namjetach dra. E. Muki, pisomnje 16. sept. předsydstwu póstanych, a na to slubja nimale wšitke sobustawy předsydstwa a wubjerka, zo chcedža hač do kónca lěta do rjada zakładnikow Maćičneho doma zastupić a tež druge sobustawy a přećelow M. S. namoťwjeć, zo bychy to same činili, a k tomu so wobzamkny, zo maju so na 30. decembra wšitcy dowěrnicy M. S. k zhromadnemu wuradźowanju w nastupanju dobyća srědkow za nowotwarbu Maćičneho doma do Budyšina powołać a zo ma so k zapisowanju darićelow a darow za dom wosebita po-

mjatna kniha založić; zapisanje dotalnych mjenow a darow do tuteje knihi slubi Sommer. Při tom Fiedlef zdželi, zo je wot Jenčowych džědźicow z jeho zawostajenstwa Maćične knihi a zběrki dostał, za čož so džak wupraji. — Jako nowe sobustawy buchu přijeci: dr. Salowski, radźićef při krajnym sudže w Kamjenicy, prof. František Tajrych w Jindřichowym Hradcu, statny radźićef prof. Feodor Ržiga w Nižnim Novgorodže a prof. Age Benedictsen w Hörsholm w Danskej, a skónčnje bu wozjewjene, zo „Čěskosłowjanske Narodopisne Museum“ w Prazy, „Maćica Morawska“ w Brnje a redakcija „Przegładu Powszechnego“ w Krakowje sebi přeja, z Maćicu Serbskej swoje spisy wuměnjec, štož bu z džakom přijate.

9) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 12. dec. 1895. Přitomni: Łusčanski, Jakub, Kapleř, Imiš, Muka, Bartko, Mrózak, Sommer, Smoleř, dr. Renč a Skala. Po wotewrjenju posedženja přez předsydu wozjewi dr. Muka, zo je wot J. O. wjeřcha Adama Sapiěhi w Lwowje 2000 hr. za nowy Maćičny dom dostał a do pokładnicy wotedał a zo je spomnjeny wjeřch tež dalšu pomoc slubił; tuta powěsć wulke wjesele wubudźi, a dr. Muka dosta poručenosć, zo by J. O. wjeřchej Sapiěsze najwutrobniši džak předsydstwa a wubjerka M. S. pisomnje wuprajił. Na to zdželi Skala, zo je zawostajenstwo njeboćičkeho předsydy M. Hórnik a dorjadowane a zo z njeho Maćica nimo drohotneje knihownje, kotraž je z 2000 hr. šacowana, po wotkazanju 1119 hr. 28 np. jako štwórty džěl hotowych pjenjez dostanje, kotrež pjenjezy wón hišće do hód do twarskeje pokładnicy woteda; z dobom přepoda wón ze zawostajenstwa praelata Jakuba Buka z Drježdžan wotkazane 500 hr. za Maćičny dom pod mjenom „ze zawostajenstwa J. B., łuziskeho Serba“. Woběmaj zemrětymaj dobročerjomaj předsydstwo a wubjerk M. S. nutrny džak do rowa zawdawatej. Na to składuja přilubjene zakładne dary po 100 hr. Łusčanski, Imiš, Jakub, Mjeřwa, Skala, dr. Renč, Smoleř jako „k Božemu džěsću“. — Imiš rozprawuje wo Wjelanowym wotkazanju. -- Zarjadnik Maćičneho (stareho) doma dosta poručenosć, zo by hišće do hód hypoteku wot 12000 hr. pola Hrodzišćanskeje cyrkwe wupowědźił a swój čas z nahromadženymi pjenjezami wuplaći. — Na namjet dra. Muki wobzamkny so, wyššemu wučerjej em.

J. Wjeli jeho wulkotnu a dospołnu wot njeho Maćicy poskićenu zběrku serbskich přisłowow z němskim přełožkom a tohorunja jeho wulku zběrku serbskich hódančkow wotkupić a bórzy do ćišća dać a nimo toho hač do jutrow jeho nowu zběrku powědančkow w Maćičnym nakładze wudać. — Skónčnje přijestaj so nowej sobustawaj: Matej Jurk z Brězowki p. Slepoho a J. G. Budař z Džěžnikec.

10) Posedženje předsydstwa a wubjerka, 16. měrca 1896. Přitomni: Łusčanski, Imiš, Jakub, Fiedleř, Mjerwa, Bartko, Sommer, Smoleř a Skala. Postaja so porjad přichodneje hłowneje zhromadźizny, a dwěmaj młodymaj serbskimaj spisawaćelomaj a sobustawomaj Maćicy so na jeju próstwu stare Časopisy za tuńši pjenjz přizwola. — Wobzamkny so, zo ma so „Prěnja Čitanka“, kotraž je nimale rozpredana, hač do jutrow w 5000 ex. z nowa nakładawać. — Dla rjedženja wulicy před Maćičnym domom ma so z wóznikom Valtenom wěste wuměnjenje sćinić. — Na próstwu serbskeho wubjerka lětušeje wustajeńcy rjemjesla a přemysla w Drježdźanach wobzamkny so, zo chce so předsydstwo M. S. za to starać, zo by so w serbskim narodopisnym museu tam pokazka z nowišeho serbskeho pismowstwa wustajila.

11) Zhromadźizna dowěrnikow M. S. w Budyšinje w Gudźic hosćencu, 30. dec. 1895. Přišli běchu na zhromadźiznu nimo 10 sobustawow předsydstwa a wubjerka 23 dowěrnicy. Předsyda Maćicy Łusčanski wotewriwši $\frac{1}{3}$ hodź. zhromadźiznu rozłóži nadawk wuradźowanjow a předsyda twarskeho wubjerka Bartko poda přehlad twarskeje naležnosće a dotalnych srědkow za nowotwarbu. Dr. Muka dopokazuje w dlějšej rěči, zo my nic jeno za Maćicu, ale za cyłe naše Serbowstwo serbski Maćičny dom jako kulturne srjedzišće trjebamy. Jeho słowam wšitecy přihłosuja a farař lic. theol. Imiš žada nowy dom hižo dla drohotneje Maćičneje knihownje. Dale žadaju sebi skerje lěpje nowy dom resp. skónčenje twarskeje naležnosće dla powjetšenja dawno njedosahaceje Smolerjec serbskeje knihišćernje a dla wudawanja wjacj nuznych serbskich knihow za lud kanonik Herrmann, kapłan Nowak-Radwofski, Skala a dr. med. Rachel a na-

mjetuja, jeli hinak možno njeje, samo ležownosć ze starym domom předać a přihoodnu khěžu kupić a za naše potrjeby wutwarić. Wot toho wotradźujetaj kruće Muka a Imiš, a Muka pokazuje z nowa na to, zo je tuta zhromadźizna dowěrnikow wosebje k tomu powołana, zo by wuradźowała, kak by možno było, našich Serbow hišće bóle za tutu powšitkownu serbsku naležnosć zahorić a k darniwosći pohnuće, a čita k wujasnjenju cyćeje naležnosće swoju rozprawu wo Maćičnym domje z přiwdatym powołanjom na Maćičnych sobustawow a přećelow (wočišće. w Čas. 1895, str. 163 sll.) namołwjejo skónčnje přitomnych, zo bychy tež sami namjety činili za nabyće dalších a wjetšich srědkow. Na to namjetuja: 1) sejmski posłanc Kokla, zo bychy někotři wěsći mužowje po kraju khodźicy našich Serbow w zhromadźiznach za tutu naležnosć zahorjeli; — 2) kubleř Čemjera z Kołwazy, zo by kóždy zamožity ratar, kiž do Budyšina přikhadža, 100 hr. darił a z tym sebi prawo dobył w serbskim domje wupřahować a so skhadźować, a přilubi sam 100 hr.; — 3) kapłan J. Šewčik, zo by so privatny bazar z wulosowanjom zarjadował, a slubi sam tu wěc wuwjesć; — 4) farař Kubica, zo by so k lěpšemu noweho doma rjany serbski almanach wšěch našich něhdušich a nětčišich spisacelow wudał; — 5) dr. Muka, zo bychmy nam poskićenu składnosć wužili a při Drježdžanskej wustajeńcy 1896 ze zhromadnymi mocami serbski ethnografiski museum zarjadowali a pokazowali. Přitomni wšěm tutym namjetam přiřosowachu a přilubichu, zo cheedža so w nowym lěće dale a bóle za natwarjenje našeho serbskeho Maćičneho doma starać a přocować.

Wučahnýł dr. E. Muka.

Wučahi z protokollow

rěčespytneho wotrijada Maćicy Serbskeje.

1) Posedženje za wobnowjenje rěčespytneho wotrijada M. S. 3, wulkeho rózka 1895. Na přeprašenje fararja

lic. theol. Imiša Hodžijskeho běchu so z nim zešli dr. Kalich, dr. Muka, Golč, Skala, Bartko, Smolef a Sommer. Jenomyslnje bu wobzamknjene, něhduši za serbsčinu wulcy požohnowany rěčespytny wotrjad zaso založić a jenohłósnyje buchu wuzwoleni Imiš za předsydu, Muka za městopředsydu a Skala za pisma-wjedzerja. Wotrjad změje po móžnosći lětnje štyri posedženja. Wo dzewjećich dotal rozdźělnych twórbach bu přezjenosć wobzamknjena.

2) Posedženje 17. jutrownika 1895. Přitomni: Imiš, Jakub, dr. Kalich, Golč, Kubica, dr. Renč-Wjelečinski, Andricki, Žur, Šwjela, Handrik, Bart, Libš, Parczewski, Smolef, Fiedlef, dr. Muka, Kral, Skala, Sommer, Herrmann, J. Šewčik-Lubijski, Łusčanski, Renč-Ketličanski, Domaška, Jordan z Popoje, Matek-Hučinjanski, Zahrjeńk, Jurk-Mužakowski, Křižan, Běrnik a Wjacka-Hornjo-Wujěždzanski. Předsyda rozestaji wučbu synonymiki a składbje serbskich wjazawkow, kotraž je po powšitkownym přihłosowanju woćišćana w druhim zešiwku Časopisa lěta 1895, strona 81—87 a strona 145.

3) Posedženje 2. winowca 1895. Zapis přitomnych njeje zastupny protokollant napisal; z wulkeje ličby přitomnych protokoll podpisachu: Jakub Šewčik, Imiš, dr. Muka, Jurij Kral, Handrij Dučman a Handrik-Slepjanski. Kralowa najnowiša serbska rěčnica bu z wjetšeho džěla rozsudžowana. Po tym bu wučinjene, zo so maju wěcowniki „studenta“, „agenta“ atd. w singularje ze žónskej twórbu pisać. Skónčnje poda předsyda nowy wudźělk za serbsku synonymiku, mjenujcy serbske ad-verbja, z lačanskimi přirunane, kotrehož woćišć w Časopisu so žadaše.

4) Posedženje 18. małego róžka 1896. Přitomni: Lic. theol. Imiš, dr. Muka, Golč, Sommer, Smolef, Łusčanski, dr. Renč, Domaška, Handrik-Slepjanski, Mrózak I., II. a III., Matek z Hučiny, Kubica, Andricki, Zahrjeńk, Raeda, Wjacka, Šewčik I. Pokračowanje we rozsudžowanju Kraloweje rěčnicy přez Šewčika a dra. Muku. Přednošk Handrikowy wo nastaću twórbow pronomina interrogativa a relativa; tutón změje so z džěla do Časopisa přijec (přir. str. 34 sl.). Za bližše posedženje so postaji

přednošk fararja Jakuba Njeswaćilskeho wo mylnym wułożowanju serbskich městnostnych mjenow přez wěsteho Kühnela w časopisu Zhorjelskeho wědomostneho towarstwa.

Wučahnył lic. theol. H. Imiš-Hodžijski.

W o z j e w j e n j e .

W nowym analogiskim prawopisu wuda Maćica Serbska scěhowace knihi a spisy, kotrež su hišće z Maćičneho knihisklada přez Maćičneho pokładnika (adresa: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen) dostać:

- 1) Łužiski serbski słownik. Pod sobuskutkowanjom H. Zejlerja a M. Hórnikara spisany wot dr. Pfula. 1857—66.
- 2) Hornjołužiska serbska rěčnica. Zešiwk I. Zynkowsłow. Spisał dr. Pful. 1861.
- 3) Wěnc narodnych spěwow hornjo- a delnjołužiskich Serbow z přewodom fortepiana wot K. A. Kocora. 1868.
- 4) Šěsć spěwow serbskich za tenor abo sopran z přewodom fortepiana wot K. A. Kocora. (Bjez lěta.)
- 5) Towaršny Spěwnik za serbski lud. Zestajał K. A. Fiedleř. 1878.
- 6) Štyrihlósne mužske chory. 1886. Zestajał K. A. Kocor.
- 7) Swětłócišćowa podobizna J. E. Smolerja (wobraz sam 30 × 20 cm), rysowana wot wučerja Knjeza.
- 8) Časopis wukhadža kóždy lěto w dwěmaj zešiwkomaj; pjeć lětnikow tworí zwjazk z dwójim pokazowarjom. Dla móžneho njedorozymjenja přispominamy, zo je Maćica Serbska lěto starša dyžli jeje Časopis, kotryž hakle 1848 wukhadžeć poča. Na přeni lětdžesatk 1848—57 liči so přenje 16 zešiwkow (zwjazk 1. a 2.), na druhi a na dalše pak po 20 zešiwkach. — Zešiwki 1., 2., 5., 12., 13., 61 a 62 njejsu wjacy na składžu. Štóž by tute Maćicy na předaće wotstupić chcył, móže za zešiwk 75 np. dostać abo je za nowiše zešiwki wuměnić.

W o b s a h.

Mythiske bytosće lužiskich Serbow. Napsaš Ad. Černý (pokračowanje)	str. 3.
Serbsey studeněj w Jindrichowym Hradcu w Čechach z lět 1600—	
1617. Podaštaj prof. Frant. Tajrych a dr. E. Muka	„ 13.
Dodawki k serbskemu słownikej. Zestajał J. Radyserb (pokračowanje)	„ 19.
Kak pišomy změknieće samozukow a palatalne „r“ w delnoserbšćieće?	
Rozpomina Bogumił Šwjela	„ 29.
Wo nastaću twórbow „Stó“, „kotryž“ a „čeho“. Podal Handrik-	
Slejjauski	„ 34.
Dodawki k statisticy a ethnografiji lužiskich Serbow. Podawa dr.	
Ernst Muka	„ 36.
Nekrolog XXXII. (Karl August Jeně.) Wot K. A. Fiedlerja	„ 53.
Wučahy z protokollow M. S. (Wučahnył dr. E. Muka)	„ 62.
Wučahy z protokollow rěšespytneho wotriada M. S. (Wot lie. th.	
Imiša)	„ 70.
Wozjewjenje	„ 72.

Wo zapłaćenje lětnych a wosebje tež zastatych přinoškow (kóždolětnje 4 *M* abo w cuzych pjenjzech po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwólnišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokładnikowa adresa za póst je: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Tež prosymy, zo bychy naše česćene sobustawy svojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namohweli.

Přinoški kwitujemy w Časopisu a we „Lužicy“, darjene knihi dotaj jenož w „Serbskich Nowinach“.

Jutry 1897 budže naša Maćica Serbska swój 50lětny jubilej swječić. K tomu přihotuje redaktor „Časopisa M. S.“ dospołny a nadrobny zapis wšitkich jeje sobustawow a prosy tu tohodla wšitke česćene sobustawy, zo bychy jemu cheyli z póstowym lisćikom pod adresu: Dr. Ernst Muka (Mucke) Freiberg i. Sa. wozjewić: a) swoje počne mjeno z předmjenami — b) swój staw a wšě swoje titule a česćne wuznamy — c) městno swojeho přebywanja z póstowej stajicu.

Časopisa M. S. su tež mnohe stare lětniki hišće na předań a móža so direktnje skazać pod adresu: An die Maćica Serbska in Bautzen (Sachsen).

Njesobustawam předawa so zešiwk Časopisa za 2 hr. 50 np. (2,50 *M*) a cyły lětnik za 5 hr. (5 *M*).

Rozeslanje Maćičnych spisow stawa so porjadnje dwójcy za lěto a to stajnje po jutrach a wokoło hód. Hdy by něchtó wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisćikom pod adresu: Herrn Kaufmann M. Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Č A S O P I S
MAĆICY SERBSKEJE
1896.

Redaktor:
dr. Ernst Muka,
ryčef serbskeho rjada Sw. Sawy.

Lětnik IXL.
Zešiwk II.

(Cyłeho rjada čisło 94.)

Budyšin.
Z nakładom Maćicy Serbskeje.

Rukopisy Hansa Nepile-Rowniskeho.

Podal *Handrik-Slepjanski.*

Hans Nepila (* wokoło 1761, † 1856) je był prosty bur w Rownem pola Slepoho. We swojej młodosí je jenož 4 zymy a to wot třoch kralow hač do jutrow za tydžew někotre hodžinki do Trjebina ke khromemu krawcej Šurmanej do šule khodžit; pozdžišo je do Mitorazskeje šule k wučerjej Frankej přišoť; ale kaž wón sam praji, je wony krawc wjele kručiši wučer był hač tutón wučeny wučer. W lěci chcye tež raz do šule khodžić pospytać; ale dokelž běše jara khudy a dyrbyeše hižo we svojich džěacych lětach słužić, hdyž je druhim ludžom kruwy pasť, so sta, zo šula hdys a hdys něšto dlěje traješe; tuž je sebi potom puki dostať, hdyž je ze šule přepozdže domoj přišoť a su dyrbjaťe kruwy tak doľho w hródzi stać, a tak je khodženje do šule w lěci radšo wostajit. Njedziwajcy na to pak je wón tola jara wobdarjeny a pilny čłowjek był, kiž je tež w pozdžišich lětach swěru wuknyť a wjele pisať. Při tym pak njeje něhdže swoje wšědne džěło zakomdžit, ale wón je był jara swěrný a dobry džělaćer a hospodať, a starši ludžo mjez nami so jara derje dopomnić wědža, kak je džělać móht a tež džělať. — Knihow je wón jara wjele napisať. Kaž mi Rowniski Kónčan wobswědčeše, su jemu jeho kašě cyły poľny z tajkimi wot njeho napisanymi knihami nakładli. Kónčan pak je sebi jene z kašća přeč wzať, kotrež sym lětsa jako pokazku zdžělanosće a intelligency wšědneho holanskeho serbskeho bura, kiž hišće w surowych kholowach khodžeše, na serbsku wustajeńcu do Drježdžan posłať. Nimo toho mam hišće 3 druge jeho rukopisy; přeni ma 79, druhi 110, třeci 24 a štwórty 150 stron. Te druge su drje wšě w zemi stlaťe, dokelž tehdy ničo lěpše z nimi započec njewědžachu, a někotrekuliž zajimawe wobkedžbowanje čłowjeskeho žiwjenja ze stejnišća burika Nepile je so z nimi minyťo. — Mjez tutymi rukopisami móžemy 2 družinje rozdžělit: I. čišćane a II. pisane rukopisy.

I. Ze čišćanych rukopisow (čišćane tohodla, dokelž su kaž čišćane knihi z čišćefskimi pismikami z wulkej prócu z pjerom pisane) je jenož jedyn zawostał: to je nabožinski spis, kotryž wo Božej wšehomocy a lubosći Božej napřečo zwěrjatam, zo je zežiwi, a napřečo čłowjekam, zo jich wumože, rěči. Zda so, zo je Nepila tajke knihi za druhich ludźi čišćał, kotřiž žanych pjenjez njemějachu a sebi tohodla knihi kupić njemóžachu; wšako hišće stari ludžo wšelake modlitwy spěwaju, kotrež su z Nepilowych knihow wukli. — Tutón jedyn čišćany rukopis je najslabši mjeze wšemi. Wón je wěsće ze započatka Nepiloweho literariškeho džělanja, dokelž wón we nim hišće jara z prawopisom wujuje, hač runjež je spóznać, zo čim dale wón čišći, čim wěsćiši wón bywa w rozdźělenju a nałożowanju wšelakich serbskej rěči charakteristiskich pismikow (wo tym pak pozdžišo w slědowacej wosebitej kriticy). Wón je tež we nim jara wot hornjoserbskeho originala wotwisny, z kotrehož je wotčišćował. Tohodla hodži so tutón rukopis najpozdžišo stajić do kónca zašćeho lětsotka.

II. Z pisanych rukopisow su mi tři do rukow padnyłe. We nich Nepila swoje wšědne žiwjenje wopisuje, kak je jako mały hólc jara khudy był, w drohim a hlódnym lěće hlinu jěđł, mjez tym zo je jeho nan w susodnym bramborskim kraju po prošnju khodźił, kak su so ludžo wot łobody a trawy žiwili, kak je pozdžišo jeho nan swoje hospodafstwo njeporjadnje wjeđł, kak je wón sam za tuni pjenjez drjewo předawał, pluh, kary, wozy džěłał, swoje twarjenja sam přetwarjował a t. d. a t. d., kak je skónčnje na stary dzeń jara wjele čerpjeć měł wot swojeje přichodneje džowki, kotraž je jemu jara klubu činiła. Tež jara powažne wěcy tam namakaš, tak rjee „*confessiones*“, hdžež so wón něhdže njekhwali, ale so cyle zjawneho a sprawnego dawa, kajkiž je a nic kuska hinašeho. — Tute knihi su jara zajimawe čitać, su kulturnohistoriscej wažne, hdyž tež dla wšelakich wospjetowanjow tu a tam wostudžeju. Za to pak su tam tež z džěla jara poetiske kruchi, kaž na př. započatk wopisanja hlódnego lěta abo wopominanje wo zemi. (II. zwj.)

Prawopis a rěč staj w tutych spisach nimale korrektnej; wón wšo w namjeznej Slepjanskej narěči piše; jenož mało je wot hornjeje spisowneje rěče wotwisny. Jow je so wón hižo k wěstemu

systemej přečišćał, po kotrymž wšo piše. A štož je so raz do njeho začitał, tomu so te druge knihi cyle lohko čitaju, hač runjež so na přeni wokomik zda, kaž by rjekł, zo to pismo njeje móžno čitać.

Staroba tutoho jenoho rukopisa je z tym data, zo wón za-počatk piše we tym času, jako běše hišće Rowne sakske a kejžorske a zady Slepoho běše bramborska mjeza. Potajkim do l. 1806. Móžno tež je, zo je tutón spis tehdy přeni raz pisany a potom hišće raz wotpisany a přepisany, dokelž je w prawopisu a rěči najlěpši.*)

Štož ma raz składnosć, njech tola njeskomdži, tute rukopisy do ruki wzac, je přehladać a přečitać, zo by so přeswědčil, što wšitko wšědny prosty burik w Slepjanskej holi w surowych kholowach dokonja! — Tu scěhuje najprjedy jenički čišćany rukopis; słowa do [] stajene su z hornjeje rěče wzate.

A. Čišćany rukopis.

— ... „a dobroczi, so my jo stajnje widzimy a my tež se schycze weselimy jogo czojploty jheje, klych wono nam ju stajnje dawo so my se jeje schycze wugrejomy tał dlugo jako tudy bywe smy wot Boga togo kneža po jogo dobrem spodobanju, ač kał to slujnczo nam rjanje sweczj ten kuzdy džen a naš stajnje wogrewa a tu zemju

— ... „a dobroci, zo my jo stajnje widzimy a my tež se šycke weselimy šeje jogo čoploty, koteruž nam wono stajnje dawo, zo se my jeje šycke wugrejomy tak dlugo hako tuder żywe smy wot Boga togo kněža po jogo dobrem spodobanju. Ach, kak to slujncko nam rjanje swěci ten kujždy džen a nas stajnje wogrewa a tu zemju

*) Tuto moje přeswědčenje, kotrež sym z čitauja jeho knihow dobył, bu mi pozdižo wotwjerždene wot Rowniskeho Kónčana, kotryž je jara wjele z Nepilu hromadže był; tón so dopomni, zo je Nepila pola nich powědał, zo je knihi wo hlódnym léče zaso wotpisał.

Spisaćel.

**) Štož tu na prawej stronje stej, njeje hoće a posłowne přepisanje Nepilowych słowow do analogiskeho prawopisa, ale, kaž je widzeć, je tu kn. spisaćel Nepilowy tekst porjedzeny podał we wopravdzitej a čistej Slepjanskej narěči, kajkaž tam džensa knježi w jeho Slepjanskej wosadže. A z tym je so jeho nastawk čim zajimawši a čim wažniši stał za rěčespyt. — Štož zmjehčenje sobuzynkow přez mjehke samozynki nastupa, knježa wočiwidnje w Slepjanskej narěči te samsne zakonje w nastupanju wurjekowanja kaž w Delnjeje Serbsčínje (hl. zeš. 1, str. 29 sl.). Tuž je tu jotowanje nimale tak kaž tam woznamjowane.

Redaktor.

nam tješ wogreta, so jo šhycza wugreta so s neje roščezja šhelljakje zela a trawy nam k wužytkoji a tješ tomu škotu, a Bog ten kneš jo nam dal šhellake šelje, koterež ma swojo šemjo na czelej šemj a šhelake plodne štomy a drjowa, kotereš šwojo šemjo maju k našej gjedži / a šhycztim šwretam / na šemj / a šhycztim ptakam pod nebjom a šhycztomu czoščez šywenje ma na šemj / jo Bog ten kneš dal šhellaku šelju k gjedži / a taš tješ šhyczo jo taš kajš bog ten kneš prajl jo a taš tješ budzjo to šhyczo bycz taš dlugo jako ta šemja budzjo bycz a kajš jo bog ten kneš prajll, da taš tješ šhyczo jo po bošem wustawenju wot špocatkta togo šweta ašch do šachadžanja togo šweta / my tudy šhyczo mamy š bošeje gnady a šmilnoščzi my mamy tudy na tej czelej šemij tješ jare wellje bomow šadowych so woni maju te šhycze šweta te šwoje šemmenja / a by ten dobry šad nam k gjedži naročzjo a my je šhycze wušhwamy šbošeje gnady a šmilnoščzi taš kajš bog ten kneš nam prajll jo / a tješ te boše šworenja maju šhellaku trawu a šelja k gjedzi wot boga danu so še šhweje wo teje trawy a šelljow / a tješ te šhycze ptasčki maju šwoju gjedz wot boga danu so še šhweje tješ taš kajš Bog ten kneš prajll jo / a dyšch ten šwetly džen wurdwo / da te ptasčki je šhycze wen poraju s tych šwojich šošohw kajšch wonj maju na tych galluškach wellje / a tješ na tej pješkwatej semj maju wonj te šwoje pošščza a wenich šmerom še na-

nam tež wogreta, zo jo šycka wugreta, zo z neje roščezje šelake zela a trawy nam k wužytkoji a tež tomu škotu; a Bog ten knež jo nam dal šelake zele, koterež ma swojo semje na celej zemi a šelake plodne štomy a drjowa, koterež maje swojo semje k našej jędzi a šyckim zwšretam na zemi a šyckim taškam pod nobjom; a šyckomu, což ma žywenje na zemi, jo Bog ten knež dal šelaku zelinu k jędzi. A tak tež šycko jo tak ako Bog ten knež jo prajl a tak tež to šycko budzo tak džujko ako ta zemja budzo. A hako jo Bog ten knež prajll, da tak tež šycko jo po Bóžem wustawenju wot zachopjonka togo šweta až do zachadžanja togo šweta. My how šycko mamy z Bóžeje gnady a smilnošci. My mamy tudy na tej celej zemi tež jare wele bomow šadowych, zo woni maje šycke lšta svoje šemjenja, aby dobry šad nam k jędzi narostl. A my je šyckewužywamy z bóžeje gnady a smilnošci tak ako Bog ten knež nam jo prajll. A tež te bóže šworenja maje šelaku trawu a zelinu k jędzi wot Boga danu, zo se wot trawy a zelow žyweje; a tež šycke taški maje swoju jędz wot Boga danu, až se žyweje tež tak ako Bog ten knež jo prajll. A 'dyž šwetly džez buwa, da te taški se šyckewen ze svojich postoli poraje, kajkež woni maje na galuzkach wele. A tež na pškwatej zemi maje woni svoje ložyšca a we nich se zmšrom na-

špeje / a rano dyšč swětlo šašej
wordujo da woni še poraju štych
šwojich dolaščkow wen a begaju
potej šemj a pytaju šebj tu gjedz
šo še najedzeje / a te ptastj kote-
rešč na tnych galluščach te šwoje
pošljščezja maju šo wonj naujch
wotpocywaju / a dyšč ten swětly
džen wordowall jo da wonj štych šwo-
jich pošljščezjow tešč wen wuleczeje
a lečejea kusk dalje a še šefedaju
na tu šemju a ponej begaju a po-
škakuju a tu gjedz šebi pytaju / a
tu lepšču trawu tešč wotkušuju
a te šemenja šneje wuterguju a
gjedzja a na tej šemj te waczjčj po-
padaju a gjedzeja a ten lepščy
pješč wuštapuju š teje šemje a
gjedzja tešč šobu ašč še nagjedzeja
šo nejšu głodne / da potom šašej
šleczeja na te bomy a na tnych gallušč-
kach rjanje špiwaju a boga togo
kněša czesceje a chwalleja šo won
na nje tešč špomina kšč wonj
šu te najšlajščtniše a te najšču-
dobnejše wonj njemaju šenych
brošniczkow wonj njemaju šenych
lubiczkow / wonj njemaju šenych
pilniczkow / woni njemaju šenych
komorkow / šo by šebi tešč nagro-
madzili š šymemu / a potom tešč
gješč melli / alje wonj niz nje-
maju woni šu te najmenjše a te
najšlabjše štworenja bew šchjzšmj
štworjenjamj a te najščudobnejše
štworenja šo woni niz njemaju a
tešč šenych štajnych bydlenjzkow
njemaju šo bychu wenjch wotpoz-
nucz mogli / alje wonj niz njemaju
wonj šu te najščudobnejše štwo-
renta na tom šweczje a tešč gjch
njšto jare rad šlubo nema jačo
šog ten kněš ten je jare šlubo ma
šwon nanje štajnje špomina won

špeje; a rano 'dyž swětlo zasej
buwa, da se woni ze swo-
jich dolaškow wen póraje a po
zemi bégaje a sebi jédz pytaje,
až se najédzeje. A 'taški, kote-
rež maje na gažzkach swoje
ložyšća, až woni na nich
wotpocywaje; a 'dyž swětly
džen buwa, da woni ze swo-
jich ložyšćow tež wulečeje a
lečeje kusk dalej a se na zemju
zesedaje a po nej bégaje a po-
skakuje a jédz sebi pytaje a
tu lepšu trawu tež wotkusuje
a šemenja z nej wuterguje a
jédze a na zemi wacki po-
paduje a jédze a ten lepšy
pěšk wuštapuje ze zemje a
tež sobu jédzeje, až se najédzeje,
zo nejšu głodne. Da poten zasej
na bomy zlečeje a na gažz-
kach rjanje spiwaje a Boga togo
kněza cesceje a chwaleje, zo
wón na nje tež špomina, což
woni su nejgrišše a nejchu-
dobnejše; woni njemaju ženych
brožniczkow; woni njemaju ženych
lubickow; woni njemaju ženych
pilnickow; woni njemaju ženych
komorkow, aby sebi tež k zy-
němu nagromadzili a poten tež
jěš měli. Ale woni nic nje-
maju; woni su te nejněšše a te
nejšlabše štworenja be wšyckimi
štworjenjami a te nejščudobnejše
štworenja, až woni nic njemaju; a
tež ženych štajnych bydlenćkow
njemaju, až bychu we nich mogli
wotpocynuć, ale woni nic njemaju.
Woni su te nejščudobnejše štwo-
řeńka na tom šwěće a tež jich
nichten jare rad šlubo nema ako
Bog ten kněz. Ten je jare lubo ma.
Wón na nje štajnje špomina. Wón

gich śchyczałich stworzi a won teśch
gich śchyczałich derje seśywij a wob-
starra so nejśu głodne won jmu to
kuśde ranje a ten tudy (kuźdy) dzen
tu gich giedcz wobradzi ſteje ſemje
nowu a fryśchnu won da jim we
nozy te dobre trawy wuroſcz ſteje
ſeme jo woni je rano wopterguju
a gjedzia a teśch te ſementa ſtych
ſelljżkow woterguja a gjedzia / a
bog jim teśch da ſchelljake waczki
ſteje ſeme wen pichjindz a woni je
jedzia a ten dobry pjeſt ſteje ſeme
wuſtapuja a teśch meſy gjedzia / a
dyſch ſe najedzeja da potom nate
bomki gorej ſleczeja a natych gal-
luſkach ſejdzeje a na nich rjanje
ſpiwaju to kuśde ranje pſhecze aſch
do poſdnja / a bogu ſe dzeſuju ſo
won na nje ſtajnje ſpomina ſo won
jim tu gich giedz wobradzi ſteje ſe-
mje to kuśde ranje nowu a woni
ju gjedzia aſch ſe najedzia da po-
tom ſu weſelle ſo ſu jare dere
nalyczione tych boſnych darow ſtych
da woni potom jare rjanje ſpiwaju
a Boga togo kneſa wuſoko czeſ-
czeja / a chwalleja a ſe jomu dze-
kuje ja jogo welike dobrotty a
ſmilnoſczy kich ty ſe ſtajnje nad
nimi ſmilijſch a te twoje boſe dary
jim ſtajnje wobradziſch ſteje ſemje
jo woni ſe najedzia a ſu ſywe
wotebjo a pſchitebj a ty jich ſchycz-
kich ſywyſch ſdzerſyſch taſ dlugo
jako gich tudy ſywyſch mecz czoyſch
potwojom dobrem ſpodobanju / aſch
ty dobroczliwy luby Boſo ſy / a
teśch jare ſmilny luby Boſo a
Kneſo ty ſy / aſch taſ doch ty nate
ptaſki ſtajnje ſpominajſch a gich
neſapomnijſch niſdy tſi woni ſchaſ
jeno czello ſu a ty gich ſchiczkich
jare derje ſeſywijſch aſch doſojncza

jich ſyckich stworzi a wón tež
jich ſyckich derje zeżywi a wob-
stara, zo niejsu głodne. Wón jim
kujźde ranje a kujźdy dzeń
tu jich jędz ze zemje nowu
a fryśnu wobradzi. Wón da jim
we nocy dobre trawy wuroś ze
zemje, aź woni je rano wotterguje
a jędzeje a tež ſemjenja ze
zelickow wotterguje a jędzeje. A
Bog jim tež da ſelake wacki
ze zemje wen tſyjć a woni je
jędzeje a dobry pjeśk ze zemje
wuſtapuje a tež mezy jędzeje. A
dyż se najędzeje, da poten na
bomki górej zlečeje a na ga-
luzkach sejdzeje a na nich rjanje
spiwaje to kujźde ranje tſecej aź
do pojnja; a Bogu se dźekuje, a
wón na nje ſtajnje ſpomina, a
jim tu jich jędz wobradzi ze ze-
mje to kujźde ranje nowu. A woni
ju jędzeje aź se najędzeje, da po-
ten su weśoke, zo su jare derje
nasyćone tych bózych darow ſych.
Da woni poten jara rjanje spiwaje
a Boga togo Knęza wusoko ce-
ćeje a chwaleje a se jomu dźe-
kuje za jogo welike dobroty a
smilnośće, coź ty se ſtajnje nad
nimi smiliſ a te twoje bóże dary
jim ſtajnje wobradziſ ze zemje,
aź woni se najędzeje a su żywe
wot tebjo a tſy tebi a ty jich ſyc-
kich żywych zdzerżyſ tak dlęjko
ako coſ jich tuder żywych meć
po twojom dobrem ſpodobanju.
Ach, ty dobroćiwy luby Bózo sy a
też jare smilny luby Bózo a
Knęzo ty sy. Ach, kak ty ſak na
te taſki ſtajnje ſpominaſ a jich
njezabydzoſ ni dy, coź woni ſak
su jeno ćelo. A ty jich ſyckich
jare derje zeżywiſ aź do kójncza

gich šywenja, moj Bóžo a moj knežo, dyšch ty ptašchki tak jare ljubo mašch / a jim tak jare dobry šy / a gich derje šyhywichej a wopštarasch / da ja tesch to werju šczelleju mojeju wutrobu a šczelleju mojeju duschn a jewšcheju mojeju nyšljju to ja werju do tebjó moj Bóžo a moj knežo jo to jo jawešče werno, to ja praju dyšch ty te ptašchki tak jare ljubo mašch da ty doch todla naš tudy jeschczy a wellje weczzej ljubo mašch, dyšch ty tym ptašchkam tak jare dobry šy, da ja tesch tebi werju jo ty nam tym šwojim bošym dzeczjom doch jeschczy a wellje weczzej dobry šy a doch tak jare a jare dobry nam šy ty ljuby dobrocziwy a šnyllny wošchczo nebestj ty mašch naš doch jare ljubo kajsch macz te šwoje dzeczjetka ljubo ma a ty mašch naš gješchzen wellje weczzej ljubo ty šnyllna wošchzna wutroba boša, jo ty šy nam togo šwojogo šyuna do šwetta pošlall / jo ten šwjet derbi pjchėjnjogo šbošny wordowacz, a tať jo tesch won tudy byll 3. a 30. Džett nattom šwecze a jo wuczylł we templach a hynudžjon šchudžjo / a jo wuczylł bošy puč prawje / a jo šchellate džwy czynill / a jo šlepych widžjaczych czynill a jo njemnych recžjaczych czynill a jo gluchych šlyšchaczych czynill, a jo chronnych šagojll a do- brych šczynill a jo chorych wuštro- wil / a jo czertow wugnall wottych koterejš wott njogo pjchemošone šu byll jo šu jomu derje šlušylli a pojogo pučach šu jomu prawe chodžilli jo jo na nich šwojo dobre špodobanje mjell. — Ach ty našch luby Jezusko Krystusko, ty našch

jich žywenja. Mój Bóžo a mój kněžo, 'dyž ty 'taški tak jare ljubo maš a jim tak jare dobry sy a jich derje zežywiš a wob- staraš, da ja tež to wěrim z ce- leju mojeju wutrobu a z celeju mojeju dušu a ze wšeju mojeju myslu; to ja wěrim do tebjó, mój Bóžo a mój kněžo, až to jo za- wěseće wěrnó, to ja prajim, 'dyž ty te 'taški tak jare ljubo maš, da ty 'šak todla nas tuder jěšči a wěle wěcej ljubo maš, 'dyž sy ty tym 'taškam tak jare dobry, da ja tež do tebjó wěrim, až ty nam tym swójim bóžym džěcom 'šak jěšči a wěle wěcej dobry sy a 'šako tak jare a jare dobry nam sy, ty luby dobročiwy a smilny wóšco njelški, ty maš nas 'šak jare ljubo ako mać swóje džěčjetka ljubo ma. A ty maš nas jěšči wěle wěcej ljubo, ty smilna wóšena wutroba bóža, až ty sy nam togo swojogo syna do swěta pošlall, až ten swět deri tšez njogo zbóžny być. A tak jo tež wón tuder byl 3 a 30 lět na tom swěće a jo wucylł we templach a hyn- džon 'šudžo; a jo wucylł bóžy puč prawje; a jo 'šelake džiwy cynill. A jo slěpych widžjaczych cynill a jo njemnych pojedaczych cynill a jo gluchich šlyšaczych cynill a jo chromych zagójll a do- brych seynill a jo chórych wuštro- wil a jo cartow wugnall wot tych, koterež su wot nich tšemožone byli, až su jomu dobře šlužyli a po jogo pučach su jomu pra(w)je chójdzili, a jo na nich swojo dobre špodobanje mēll. — Ach, ty naš luby Jezusko Krystusko, ty naš

luby wumofujfo a fbofujfo a tych
 nafchych duſchow ten weczny nawo-
 ſjenja fty / ty fty naftomcararcje do-
 byll a fty jomu jogo rubenſtvo
 precz weſzell na koteremſty jo fwoje
 dobre ſpodobanje mjeł / o ty naſch
 luby Jeſuſto ty fty ten mocny
 a ſylny dobywar ty fty tych czertow
 ſchjeztych ſaſej wen wugnall ftych
 czlowekow koteretych jogo melli fu /
 fo fnyj wobſajdzjone byllj fu / a
 jafo tej mariji Madalenje fty wot-
 neje wugnall fedyj tych czertow
 na jene dobo f koterymſtych beſcho
 jare wobſejdzjona / a wona jo po-
 tom jogo jare ljubowala a fe jo-
 mu jare dzjekowalla / a chwalała a
 czeſzczilla jo / ſa jogo weliku lu-
 boſce a ſmilnoſce fiſch won jej
 czynil jo / ſo jo ſaſej tych ftych
 duſchow wugnall wot neje / ſo
 wona moſo teſch ktej Woſej gnadze
 pſchindz a weczuje fboſna bycz / o
 ty naſch luby Jeſuſto / ty wulki
 mozny dobywarjo a pomagarjo
 wew ſchyztych muſach / a poda fe
 jafo Jeſuſ czenetycho do Jeruſa-
 lema / dzjetycho won ftedza pſche
 ſamarjſki a gallilejſki kraj / A
 jafo won do jenogo mjeſtka pſchjn-
 dzjo ſetkach jogo dzjecz wuſadny
 muſzzy / te ſtojachu naſdala / A
 poſbjetychu ſwoj głoſ / a dzjachu
 Jeſu luby miſchtere ſmili fe nad
 nami / A dyſ won jich wugleđa
 dzetycho won fnyj dzjeczjo a po-
 kaſeczjo fe mjeſchitkam / a ſta fe
 jafo tam dzjetchu bychu wonj wu-
 czyczjone / Jeden pak beſnyj /
 jafo widzetycho jo won wuſtro-
 wjony bjetycho roci fe a chwalaſtycho
 Boga ſwellkim głoſom a pa-
 nuſchy na fwojo wobliczo ftego
 nogoma / dzjekowalycho fe / a ten

luby wumofajko a zbózniko a
 naſych duſow wěcny nawo-
 ſjenja, ty sy na tom carće do-
 był a sy jomu jogo rubenstwo
 precz wezeł, na koteremż jo swojo
 dobre ſpodobanje mël; o ty naſ
 luby Jezusko, ty sy ten mōcny
 a ſylny dobywał, ty sy cartow
 ſyckich zasej wen wugnał z
 cłojekow, kotereż su jich mēli,
 aź su z nimi wobsejdzōne byli. A
 hako tej Mariji Madlenje sy wōt
 ſeje wugnał sedym tych cartow
 na jeden raz, z koterymiż bēšo
 jare wobsejdzōna, da wona jo po-
 ten jogo jare ljubowala a se jo-
 mu jare dźekowala a chwalała a
 cesčila za jogo weliku lu-
 boſc a ſmilnoſc, coź wōn jo jej
 cynil, aź jo zasej tych zlych
 duchow wōt ſeje wugnał, aź
 wona mōzaſo teź k Bōzej gnadze
 tſyjc a wěcneje zbōzna byc, o
 ty naſ luby Jezusko, ty weliki
 mōcny dobywarjo a pomagarjo
 we wſyckich nuzach. — A pōda se,
 hako Jezus cō'nešo do Jeruza-
 lema, wōn dźešo poſfejdzja tſez
 samariski a galilejski kraj. A
 hako wōn do jenogo mēstka tſyj-
 dzo, zetykachu jogo dźeseć wuſadne
 muſzke; te ſtojachu nazdala a
 pozwi'nuchu ſwōj głoſ a prajachu:
 „Jezu, luby miſterje, ſmil se nad
 nami!“ A 'dyž wōn jich wuglēđa,
 wōn k nim dźešo: „Dzićo a po-
 kažćo se mēſnikam.“ A se sta
 ako tam dźechu, bēchu woni wu-
 cyscōne. Jeden pak ſez nimi
 hako widzešo, aź wōn bēšo wu-
 strowjony, se roci a chwalašo
 Boga z welikim głoſom a pa-
 nuwſy na swojo woblico k jogo
 nogoma se dźekowašo. A ten

bešcho samarišti / Zesuj pak wot-
 molwi a dzješcho / nejo jich dzje-
 šecz wuczyszczionych / dzjo ga pak
 bu te dzeweczjo / nejo še hował
 šiden namafal / tiš by še rozill /
 jo by bogu czešez dał / hačz jeno
 ten zušobnik / A won dzješcho k
 njomu / staj a dzih twoja wjera
 jo cze wuštrowilla / D ty šmil-
 ny a dobrocziny pomocniko / ty
 šy wew šchyczkich nušach / ach kał
 doch ty pomagajš šchyczkim tym, kišch
 še k tebe wollaju a cze prošeje
 prawe se šwjernerju a cychšteje wu-
 trobu a ty še nadnjim šmiljšich a
 to šle šacerišch wotnjch šašej prez
 a gich šchyczkich šašej jare derje
 wuštrowjšch a šašej jare šwešellšch.
 D Ty dobroziwy Zesušo o ty
 šmilny luby Zesušto kał Ty šy
 šchelake šle bólošezje a chorošezje
 šagnall kał dlugo jako šy tudy
 byl / na tom grěšnem šweczje /
 a šy šchyczkich wuštrowil a šašej
 jare šwešellš / alje togo dzela a
 teje šwałšby šy pišecze mallo kry-
 null ša twoju welliku pomocz a
 šmilnošz a lubošez a dobrocz
 šchyczku kišch ty jim czynill šy tudy
 na tem šweczje / a šy šnjim rad
 gromadžje byl pišecze šhudzion
 a šy jim jare dobry byl šhu-
 dzjon pišezje a šy gich jare lubo
 mjell pišecze a šy jim šchyczkim
 jare weliku dobrocz czynill šhu-
 dzjon. D Ty dobroziwy Zesušto
 ty šy šnjim jare derje menill še
 wišchyczkim a šy jim šchyczkim twoju
 welliku lubošez a šmilnošez a do-
 brocz stajnje czynill tudy na tem
 šweczje a tešch šy gich šchyczkich
 tudy wuczylł ten Wošy pucz prawje
 ktej wječnej šbošnošez / alje wonj
 neju na to dobre špomjnallj jo

bešo samariski. Jezus pak wót-
 praji a džěšo: „Njejo jich džeseč
 wucysčonych, 'džo da pak su
 te džewěčo? ňejo se howac
 žeden namakał, což by se 'rocił,
 až by Bogu cesé dał hako jeno
 ten cuzobnik?“ A wón k njomu
 prajašo: „Stajú a dži; twoja wěra
 jo će wustrowila.“ O ty smil-
 ny a dobročiwy pomocniko, ty
 sy we wšyckich nuzach; ach, kak
 ty pomagáš 'šyckim tym, což
 se k tebi wolaje a će proseje
 pra(w)je ze swěrneju a cysteju wu-
 trobu, a ty se nad nimi smiliš a
 to zle zaženjoš wot nich zasej prec
 a jich 'šyckich zasej jare derje
 wustrowiš a zasej jare zwěseliš.
 O ty dobročiwy Jezuso, o ty
 smilny luby Jezusko, kak ty sy
 'šelake zle bólošće a chorošće
 zagnał tak dlujko hako sy tuder
 był na tom grěšnem swěće.
 A sy 'šyckich wustrowil a zasej
 jare zwěselil; ale džěka a
 chwalby sy tšecej mało kry-
 nul za twoju weliku pomoc a
 smilnosť a lubošć a dobroč
 'šycku, což sy ty jim cynil how
 na tom swěće. A sy z nimi rad
 gromadže byl tšecej 'šudžon,
 a sy jim jare dobry buł 'šu-
 džon a tšecej a sy jich lubo
 mël tšecej a sy jim 'šyckim
 jare weliku dobroč cynil 'šu-
 džon. O ty dobročiwy Jezusko,
 ty sy z nimi jare derje menil ze
 wšyckimi a sy jim 'šyckim twoju
 weliku lubošć a smilnosť a do-
 broč stajnje cynil how na tom
 swěće. A tež sy jich 'šyckich
 tuder wucyl bózy puč pra(w)je
 k wěcnej zbóžnosťi; ale woni
 ňesu na to dobre špominali, až

bychu jo sebi wot tebejo górej bralli / a jo na wecznie wuŕywalŕi wetom bóžem rajju / alŕe wonj nejsu naito kédzbowallŕi / moŕi Jeŕuŕŕto zoŕŕch jim ŕhyczkim prajll ŕy a jich ŕhyczkich wuczylŕl ŕy ten Bóžy pucz prawe ktomu wječznemu ŕhwenju alŕe wonj nato nejsu poŕluchallŕi, alŕe ŕu lubeŕi ŕhyczko na wettry puŕŕheczillŕi / a ŕu jo ŕhyczko ŕapomnellŕi a ŕu we ŕwójich njeprawyŕh a ŕlŕhŕh myŕŕlŕhŕh wóŕtallŕi / a ŕu ŕhellako myŕŕlŕiŕi kaŕ bychu jogo we reczŕhŕh popanullŕi a jogo ŕatego melŕi a jogo górej dzerŕallŕi ŕu wetom jich tajkem neprawem wureczjowanju a ŕu jomu ŕe ŕmjallŕi a prjotŕ dzerŕallŕi ŕu ŕo jo ŕe necznje narodzilŕi a jo poŕŕwecze cjoŕŕe wuczylŕi a jo ŕhyczken ljad ŕameŕhallŕi a ŕawerczell ŕe ŕwojeju wuczbu ŕu nanjogo ŕwarellŕi te mudroŕŕŕŕŕe a teŕŕh ŕu nanjogo ŕwarellŕi / ŕo ŕe jo ŕam tym ŕydam ŕa kraŕla czynilŕi / a teŕŕh ŕu jomu prajllŕi / ŕo jo kuŕlar / a teŕŕh ŕu nanjogo ŕŕerŕylŕi tonu pillŕatuŕŕoj / ŕo won na ŕabatŕi gojŕi / na koteremŕh nederŕi ŕeno dzjello czynjone bycz a teŕŕh ŕu nanjogo ŕwarellŕi te ŕle ŕydzŕi newerne tonu Pilatuŕŕŕoj aŕŕh won jo prajllŕi ja moŕu ten tempel roŕlamac a jen we zjoch dnjŕh ŕaŕej ŕnowego natwarjcz / Pilatuŕŕ dzefŕŕhŕi lujm kotery Tempel / czŕi ŕydzŕi dnjŕchu najŕ Tempel koteryŕhŕi jo ŕa ŕheŕcz a ŕyrdzeŕczŕa lŕett natwarjony / won jo prajllŕi ŕo won jen ŕam ŕe ŕwojeju moczu roŕlamac a we czjoch dnjŕh ŕaŕej natwarjcz zo / Pilatuŕŕ dzefŕŕhŕi ŕaŕej / beŕŕ wjnŕy ŕom ja nateŕ kŕiŕh tutogo prawego gladajczo ŕe wŕy /

bychu jo sebi wot tebejo górej bralli a jo na węcnie wuŕywalŕi wobóžem rajju; ale woni niejsu na to kedzbu dali, moŕi Jezusko, coŕŕ sy jim ŕŕyckim prajll. A jich ŕŕyckich wuczylŕi sy bóžy puć pra(w)ŕe k węcnemu žywenju; ale woni na to niejsu ŕluchali; ale su lubeŕi ŕŕycko na węctry puŕŕŕali a su jo ŕŕycko zabyli a su we ŕwojich nieprawyŕh a zŕlyŕh myŕlŕhŕh wóŕtali; a u ŕelako myŕlŕi, kak bychu jogo we ŕłowach (pojedanjach) popanuli a jogo jatego meŕli a jogo górej zadzerŕali we tom jich tajkem nieprawem [wuręcowanju] a su jomu ŕe ŕmjali a su prjotk dzerŕali, aŕŕ jo ŕe niecestny narodzilŕi a jo poŕŕwęcŕe chodze wuczylŕi a jo ŕŕycken lud zaměŕŕal a zaŕwerćel ze ŕwojeju wucbu. A teŕŕ su jomu wuŕerali mudrocharje, a su jomu wuŕerali, aŕŕ jo ŕe ŕam žydam za kraŕla cynik. A teŕŕ su jomu prajll, aŕŕ jo [kuzlar]. A teŕŕ su na njogo Pilatuŕŕŕoj ŕkeržyli, aŕŕ wón na ŕabat gojŕi, na koteremŕi nederi ženo dzělo cynjone być, a teŕŕ su na njogo nalđgali te zle žydzŕi newerne Pilatuŕŕŕoj, aŕŕ wón jo prajll: „Ja mogu ten tempel rozlamac a jen we tŕŕoch dnjŕh zasej z nowego natwaric.“ Pilatus k nim prajŕo: „„Kotery tempel?““ Te žydzŕi prajchu: „Naŕ tempel, koteryŕŕ jo za ŕeŕc a ŕtyrdžesća lět natwarjony. Wón jo prajll, aŕŕ 'co wón jen ŕam ze ŕwojeju mocu rozlamac a we tŕŕoch dnjŕh zasej natwaric.“ Pilatus dzěŕo zasej: „„Bjcz winy ŕom ja na kŕi tutogo prawego; glědajćo ŕe wy!““

czj šidzi dzachu / jogo krej nech
pšchindzo na nas a na naše
dzeczi / ducz sawola Pilatuš tych
Mješchnikow staršich a pišma-
wuczonych / a dzescho potajnje njim
neczuzco to pšchet / ja nejsom
njczzo kšj by šmercze godne bylo
nad njm namakał kšba to šchet
wy na njogo izjo šferšil jo jo
korych gojil a šabbath wotšweczil /
te staršche Mješchnizy a wuczarjo
dzjachu k pilatusji / šchet kejšora
hanj ten jo šmercze winowaty
nech tešch jo šchet zo / tu ten jo
togo šywego Boga hanill pšchetoš
won jo še Bogu runego czynil a
jo Bošy hanex.

kał ten Pilatuš še dlugo wo-
barajšcho pšchetnyj šydany a mešch-
nišamj a staršichmj a pišma-
wuczonychmj jo won nederbi šchczj-
šowany bycz jo by won wumrecz
derbjal / alje ta czella štada wol-
lašcho / my zomy to mecz jo
won šchczjšowany derbi bycz a tešch
wumrecz / Pilatuš dzescho šcho da
jo won czynil jo derbi wumrecz /
to jo jo prajil / jo won Bošy
šyn a tych šydow štal jo / zoczjo
wy jogo togo bla šchjšowacz ducz
wotmolwj ta zela gmejna pšcheljeno
a dzescho / jawešcze kał jo še pilatuš
prozowal jo by togo kneša Ze-
šom Křyšta pušchzil a kał te šy-
dzi bej pšchetacza na to dzer-
lachu jo jogo bewšcheje šmjlnošcze
šchjšowacz derbjachu / kałte šydzi
a te wušche mešchnicze a te star-
šche a te pišmawuczone / kał te šu
tomu pilatusji wotogogo Ješuša štaj-
nje lutu neprawdu a šfalščne
reczy reczellj šu a jogo nad-
begali šu a woprailj šu a won
jo jich pošluchał a jo jim tu jich

Te žydzi dzachu: „Jogo krej nech
šyjdžo na nas a na naše
dzěci.“ Tóć zawoła Pilatus
mešnikow, starišych a pisma-
wuczonych a džěšo potajnje k nim:
„Njecyńčo to, ščetož ja nejsom
nie, což by šmierci godne bylo,
na nim namakał, ako to, což
wy šeo na njogo skeržyli, až jo
chorych gojil a šabat wotšwěcil.“
Te stariše mešnicy a wucarje dza-
chu k Pilatusoji: „Čtož kejšora
zanica, ten jo šmierci winowaty,
nech tež jo což 'co. Tu ten jo
žywego Boga wusromał, ščetož
wón jo se Bogu rownego cynil
a jo bóžy zanicał.“

Kak ten Pilatus se dlějko wo-
barašo ščed tymi žydami a meš-
nikami a starišymi a pisma-
wuczonymi, až wón šedri šči-
žowany być, aby wón wumřeć
derjal! Ale ta cela rada wo-
lašo: „My 'comy to meć, zo
deri wón ščižowany być a tež
wumřeć!“ Pilatus džěšo: „Co da
jo wón cynil, až derbi wumřeć?
to, zo jo prajil, zo jo wón Bóžy
syn a žydow kral? 'Cočo wy
jogo togodla ščižowac?“ Tóć
ta cela gmejna ščezjeno wót-
praji: „Zawěšć!“ — Kak jo se
Pilatus procowal, aby togo kněža
Jezom Křyšta puščil, a kak žy-
dzi bez ščestača na to dzeržachu,
až derjachu jogo be wšeje smil-
nosci ščižowac! Kak te Žydzi
a te wušše mešnicy a te sta-
riše a te pismawuczone, kak te
su Pilatusoji wot Jezusa staj-
nje lutu šneprawdu a falšne
[řěcy] pojedali a jogo su nad-
bégali a wopraili, a wón jo
jich šluchał a jo jim tu jich

wólju derje cžnył kajsč wonj mecz czedzia / ducz pčizkaša pila- tuš so by Jezus pšched jogo stol pšchimedžony byl a džešcho k nemu tvoj lud jo pšhecziwo tebi šwe- czil so šy ty prajil so šy ty kral. Togodla pšchilasu ja tebjó naj- predy křudowacz po šafonju a wu- ťtawenju togo predawšchego Rom- ťkego Šieršchtj / a won pšchilasa šwojim wojakam so wonj jogo wu- ťbelekač a k tomu šlupoji pčizwe- ťacz derbjachu kšjč we tešby sto- jašcho a jogo schwifacz.**) potom pšchilasa won jim so wonj jogo na kšjč pšchjbcz derbjachu a do- loťta gorej ťajicz na tom meže koterešch budžjo menowane kalwarja to jo nopowjščezjo / a dweju ru- bešnikow šujm koterymajj včedachu Jezmas a Dymas. A Jezus dže- šcho wen se šudneje tešje a nešešcho šwoj kšjč a tej dwaj šampašnaj rubešnikaj nešeščaj tešch šwoj kšjč / a jako k tomu mještju pšchjndžechu wuťbelečachu jogo te wojač jogo draťtu dyž rajachu a lošowachu tczj wojazy wojogo draťtu a wo- jogo šuťnju koterašch nebe re- šana a niž ščjta alje tkana a jako Jezus na kšjčju wišascho dže- šche won wošchcz wodaj jim pšche- tož wonj newedžeje ščto žnyja: Ach ty dobroczjwy lžuby Jezusko kak ty sy byl jare křudowany a jare bjty a šy byl wokolocžegany šchudzon bež wocy bjty a šu tczje praščali poweš nam křyščezje ščtu jo kšjč tczje bešwocy bjo a pljuwa alje won jim nejo prajil nicz alje jo šchyczko šcerpliwje čerpel a ten lud ťtoje nanjogo gledachu a ha-

wólu derje cžnil hako to woni meč 'ceje. Tóč tšykaza Pilatus, zo by Jezus 'tšed jogo stol byl tšywežony a k nemu džešo: „Tvoj lud jo 'tšečiwó tebi šwe- dčy, zo ty sy prajil, až ty sy kral. Togodla tšykažom ja tebjó nej- pešej ščudowáč po zakonju a wustajenju pešejšego romskega fěršty.“ A wón tšykaza šwojim wójakam, zo derjachu woni jogo wuzeblekač a k tomu šlupuju 'tšywežacz, což we wéžy stojašo a jogo ščudowáč. Poten wón jim tšykaza, zo derjachu woni jogo na ščiz tšybič a do loťta gorej ťajic na tom mēšće, ko- terež jo mēnowane *kalwarja* to jo: nopowjščo, a dweju ru- bežnikowu z nim, kotrymaž Jesmas a Dymas prajachu. A Jezus džešo wen ze sudneje wéže a ťesešo swój ščiz a tej dwaj šampašnej rubežnikaj ťeseštej tež swój ščiz. A hako k tomu mēstu tšyjdžechu, wuzeblekachu jogo wójaki jogo drastu, 'dyž grajachu a keblowachu te wójaki wo jogo drastu a wo jogo suknju, koteraž ťebēšo rē- zana a nic šyta, ale tkana. A hako Jezus na ščizu wisašo, džešo wón: „Wóšco, wódaj jim, 'tše- tož woni ťewédže, co cynje.“ Ach, ty dobročiwj, luby Jezuso, kak ty sy byl jare ščudowany a jare bity a sy byl wokolocžegany, 'šudzon bež wocy bity a su če prašali: pojez nam, Khryšće, čto jo, což če bež wocy bity a pluja. Ale wón jim ťejo prajil nic, ale jo 'šycko šcerpliwje čerpel; a lud ťtoje na njogo glēdašo a jogo

*) Hornjoscřiški, po Slepjanskej zarčci je „wilač“ = hs. hwizlač.

njachu jogo a czi wuſſche mjefchnjczy a ſtarſche rezachu a prajachu ſami beſobu / drugich jo won wuſtrowil a ſam ſebi pomagacz nemoſo / byli ty boſy ſyn da ljeſ nientſ ſtchjſa bellej da czomy my tczj wjerzcz a czi wojarzjy wotroczy pſchjſtupichu a hanjachu jogo a jaſo wonj tam pſchjndzjochu dachu wonj kiſele ſe ſolczom ſnjeſchane jomu ſo napicz a dzjachu byli ty Khrjſtus / tych ſydwow kral da pomagaj ſebi ſam / a jeden wotych wojarſkich wotroczoſow ſmenom ſteffaton napelnj jeden ſchwan ſtſſalem tyknu jen na ſczjenu poda jomu pjcz a dzjeſcho ſy ty tych ſydwow kral da ljoſuj ſe ſam / a ten ſudnjſ pjlatus pſchjkaſa napjimo ſanjogo ſczjnycz a tu wjnu jogo wotſudzenja ſe ſydwowſtjny a ſgrichjſtjny a ſlaczanſtjny ſlowamj napjſacz: tu ten jo Jeſuſ nazarenſtj tych ſydwow kral / a jeden woteju Rubenſtjow / kſch ſnjm na kchjſu wjſachtej ſmenom Dſjmaſ dzjeſcho k Jeſuſoſj / byli ty Khrjſtus da pomagaj ſam ſebi a namaſ Jſmaſ wotmolwj naſwarje jogo a dzjeſcho / ty ſe teſch Boga nebojſtjch a ſy we runem ſatamanſtwe pſchetoz jamernje nej czerpimej ſdobnje ſchtoſ ſnajchmj ſloſczjamy ſmej jaſluſbylej, ale ten nejzo nepravego nejzo zhnil. Jaſo Jſmaſ to wureczal a ſwojogo towarſcha poſtraffowal bjeſcho wobroczi won ſwojo wobliczo k Jeſuſoſj a dzjeſcho kneſo ſpomn namno / dyſch ty do twojogo kralejſtwa pſchjndzjoch // a Jeſuſ wotmolwj ſawjernje ja praju tczj ty budzjoch dzjenſa ſemnu we paradjſu a wono bje nedym wokoło ſcheſteje ſtundy a bje czma po ze-

sromašo, a wuſſe mēšnicy a starše prajachu sami bez sobu: „Drugich jo wón wuſtrowil a sam ſebi pomagac̄ nemōzo; sy-li ty bōzy syn, da lēz nēnto z ſčīza doſoj, da 'comy my čī wēric̄.“ A te wōjarske [wotročki] tšyſtupichu a [hanjachu] jogo a hako woni tam tšyjdžechu, dachu woni kiſale ze žokdžom zmēšane jomu ſe napič a džachu: „Sy-li ty Khrjſtus, tych žydwow kral, da pomagaj ſebi sam.“ A jeden wot tych wōjarskich [wotročkow] z mēnom Steffaton napelnj bedlo z kiſalem, tyknu jo na 'ſčīnu, poda jomu pič a džēšo: „Sy ty tych žydwow kral, da wotwēzaj ſe sam.“ A ſudnik Pilatus tšykaza napismo za njogo ſcynić a winu jogo wotſudzenja ze žydwowskimi a z grichiskimi a z lačanskimi ſlowami napisač: tu ten jo Jezus Nazarenſki žydwow kral. A jeden wot teju rubežnikowu, čož z nim na ſčīzu wiſaſtej z mēnom Dimaſ, džēšo k Jezusoſi: „Sy-li ty Khrjſtus, da pomagaj sam ſebi a nama.“ Iſmaſ jogo naſwarje wōtpraji a džēšo: „„Ty ſe tež Boga nēbōjiš, a ſy we rownem zatamanſtwe, 'tšetož za wēſce mej čerpimej zdo bnje, čož z naſymy zloſcami ſmej zaſlužylej, ale ten nic nēpravego nējo cynil.““ Jako bēšo Iſmaſ to wuprajil a ſwojogo towarīſha poſtraffowal, wobroči wón ſwojo woblico k Jezusoſi a džēšo: „„Knežo, ſpomni na mnjo, 'dyž ty do twojogo kralejſtwa tšyjdžoſ.““ A Jezus wōtpraji: „Za wēſce, ja čī prajim, ty budžoſ dženza ze mnu wo paradizu.“ A bēšo 'ned wokoło ſeſteje godziny a bē čma po ce-

lem kraju ažd do džeweteje schun-
dy a slujnzo bjescho fe sacznjlo,
tesch ten saweschť we Tempłu rost-
ternu šo šrejdzja wot wercha hacz
delej potom sawola Jezus swul-
kim glosom a dzjescho // wjala hoše
crjole“ to budzjo pschelosone kne-
šo Božo do twojeju rukowu po-
ruczu ja moju dušchu a jako won
to wureczal bjescho spušćzji won
šwoju dušchu / duž pschudzjo ten
wojarski wotrocť longin wesa le-
bju a klo do jogo boka a nedym
wujndzjo krej a woda njogo wen
bjescho tam tesch jeden hejtman kiž
na drugem boku stojascho ten jako
won widzescho te džiwy a zejchi
kiž se stali bjeschu kwalejšcho Boga
a dzjescho: ten czlowek jo sawjernje
Božy syn byl. A schjczken Dub /
Mlusižy a Žonške kiž tam wofolšo
stojachu a wjdzeli bjeschu / schtož fe
stalo bjescho dyrjachu na šwoju wu-
trobu a roczičhu fe do šwojich
domow. Ten hejtman pak powe-
dajšcho piljatusoji schjczko schtož fe
podalo bjescho a jako piljatus
wotogo hejtmana šlyšchal bjescho /
šrudzi won ež jare, nejedzjescho a
nepjjascho ten zely džen niž / tugo
runja tesch wele drugih ženskich
kiž Jesušoji se šwojim šamosenjom
šlyšali bjeschu. A Piljatus ša-
wola tych wuššych a dzjescho k nim
šjo wy te zejchi widzeli kiž fe
podali šu ež šjdzji wotmoltwjachu
šljunczto bje šwjeltošy šgubilo a
šemja žrescho a ten saweschť we
Tempłu fe rosternu. Tesch stojachu
najsčala schjzke jogo šnajobne tesch
wele ženskich kiž s Jezušom šga-
ljejšteje pschjščali bjeschu. Te wj-
džechu to schjczko.

Nad tymi řecami řrudzi fe

lem kraju, až do džeweteje go-
džiny. A slujnco běšo se začmilo,
tež zawešk we templu rozter'nu
se posfejdzja wot wercha až
doloj. Poten zawoła Jezus z weli-
kim glosom a džěšo: „*Wjala hoše
crjole*“ to jo přeložone: „Knežo
Bžo, do Twojeju rukowu ja
moju dušu porucym“; a hako
běšo wón to wuprajil, wón swóju
dušu spušći. Tóč tšyjdžo wo-
jařski [wotročk] Longin, wezy 'le-
biju a klo do jogo boka a 'nedy
wujdžo krej a wóda z njogo wen.
Běšo tam tež hejtman, což na
drugem boku stojascho; ten ako
wón widžašo te džiwy a cejchi,
čož se běchu stali, chwalašo Boga
a džěšo: „Ten clojek jo zawesće
bóžy syn byl.“ A šycken lud,
mužske a žěnske, kiž tam wokoło
stojachu a běchu widželi, což se
běšo stalo, derichu na swoju wu-
trobu a ročičhu se do swojich
domow. Ten hejtman pak poje-
dašo Pilatusoji šycko, což se
běšo stalo, a hako Pilatus to
wot hejtmana slyšal běšo, wón
se jare zrudzi; nejědzešo a ne-
piješo ten cely džen nic; togo
rownja tež wele drugih žěnskich
čož Jezusoji ze swójim zamože-
njom běchu služyli. A Pilatus za-
wola tych wuššych a džěšo k nim:
„Ščo wy cejchi widželi, což su
se pódali.“ Te Žydzji wótprajichu:
„Šlujncko bě swětłosć zgubilo a
zemja žrěšo a zawešk we tem-
plu se rozter'nu.“ Tež stojachu
nazdala šycke jogo znajobne, tež
wele žěnskich, což běchu z Je-
zusom z Galilejskeje tšyšli. Te
widžechu to šycko.

Nad tymi [řecami] zrudzi se

Pilatus hieshcze wele boleĵ a ka-
 jeshe ſe jare ſo won Jeſuſa
 hieſcho k ſmierzci wotſudził a kſch-
 ſowacz dał // D Ty nierozſymny
 Piſlatuso czo by ty czynił ſo by
 ty tego Bożego ſyna dał kſchſko-
 wacz a martrowacz a morzcz aſch
 do ſmierzi Bog jo nam jogo dał
 ſe ſwojeje wełkeje gnady a lu-
 boſczj a ſmijnoſczj a dobroty ſo
 won jo ſe nam narodził wot je-
 neje wjerneje a ſwjerneje a cypſteje
 knieſny ten ſyn Boży won jo ſe
 nam narodził wot jeneje pocziweje a
 cypſteje knieſny Marije to dze-
 czaſko boże a potom we Jordanje jo
 wordował ſzczony ten ſwjety jan
 jo jogo ſczł a dych jo ſwody wu-
 ſtupił da jo bjelſy gołub ſnebeſow
 leceł dekeĵ nanjogo / a Ten ſchogo-
 moczny a wjeczny Bog a knieſ
 ten jo nam ſe ſwojich nebeſow
 prajł / To jo ten moĵ luby Syn
 na koteremſch ja dobre ſpodobanje
 mam Togo derbicze wy poſłuchacz
 Ten ſwjaty Jan ten ſcezenil ten
 jo byl pczitom pczipodłja ten jo
 to widzel a ſłyſchal jo Bog ten
 knieſ ſe ſwojich nebeſow tak pra-
 jł jo a ten ſwjaty Jan ten ſce-
 zenil jo teſch tak prajł nam ſchyc-
 kijn we tom czelem ſwjeczje jo ten
 jo ten wuſofo czeſzczony a chwa-
 lony ten ſyn Boży a wjeczny
 knieſ Jeſus Chryſtus a naſchych du-
 ſchow ten wjeczny nawoſzenja a
 ſboſnij togo derbjny ſchycze ſlu-
 chacz we tom czelem ſweczje a do
 njogo wierzcz a ſe ſwjerneju a ſpraw-
 nejū a ſczyſteju wutrobu jogo lu-
 bowacz a chwaličz a czeſzczjcz a ſe
 jomu dzełkowacz ſa jogo wełke
 dobroty koteremſch won nam je ſtaj-
 nje dawa a to won ſeſi wot naſ

Pilatus jěſci wele wěcej a gó-
 reſo ſe jare, zo wón bęſo Je-
 zusa k ſmierci wotſudził a ſci-
 żowac dał. O ty nierozymny Pi-
 latuso, co ſy ty cynił, zo ſy
 ty tego bōżego ſyna dał ſciżo-
 wać a mertrować a mórić aź do
 ſmierci! Bog jo nam jogo dał
 ze ſwojeje wełikeje gnady a lu-
 boſci a ſmilnoſci a dobroci, zo
 wón jo ſe nam narodził wot
 wérneje a ſwérneje a cypsteje
 kněžny; ten ſyn bōży, wón jo
 ſe nam narodził wot pocziweje
 a cypsteje kněžny Marije, to dźe-
 četko bōže, a poten we Jordanje
 jo 'ſcōny. Swěty Jan jo jogo
 'ſcił, a 'dyž jo z wōdy wuſtu-
 pił, da jo bēly gołub z ſiebes
 leceł dołoj na njogo, a ſogo-
 mocny a wēny Bog a Kněž, ten
 jo nam ze ſwōjich njebeſow
 prajł: to jo ten mōj luby ſyn,
 na koteremž ja dobre ſpodobanje
 mam. Togo derbičo wy ſluchać.
 Swěty Jan ten 'ſcēnik, ten jo
 był 'tſy tom 'tſypōdla, ten jo
 to widzeł a ſłyſał, aź Bog ten
 kněž jo ze ſwōjich njebeſow tak
 prajł a swěty Jan ten 'ſcēnik
 jo teź tak prajł nam 'ſyckim
 wo tom celem swēće, aź ten jo
 ten wusoko ceſcōny a chwa-
 lony, ten ſyn bōży a wēny
 kněž Jezus Chryſtus a naſych
 duſow wēny nawoženja a
 zbōžnik; togo derimy 'ſycke ſlu-
 chać na tom celem swēće a do
 njogo wērić a ze swérneju a ſpraw-
 nejū a cypsteju wutrobu jogo lu-
 bować a chwalić a ceſcić a ſe
 jomu dźekować za jogo wełike
 dobroty, koteremž wón nam ſtajnje
 dawa a to wón ſeſi wót naſ

pošeda jo by jomu my kato dzec
a chwambu dalj a te krasne Kjer-
liše spivalj a Boga togo kneža
wušolo czeščizlj a chwalslj a po-
ščigowalj a jomu še swutrobneju
ljuboszczju a wešłoszczju še dze-
kowallj ša jogo weliku gnadu a
ljubocz a smilnošč a dobrocz fo-
teruś won nam ju šchednje dawa
a tešć jo nam dal togo swojogo
ljubego syna Jezusa Krysťuša do-
togo grešnego swjeta dotych we-
lisch grechow slych a Bog ten
kneś jo nam prajil se swojich ne-
bešow delej to jo moj ljuby synn
nakotremich ja mojo dobre špodo-
banje mam togo derbiczjo wy po-
ščuchacz / a tak jo won tudy byl
3 a 30 Djet natom grješnem
swjeczje we tom ljubjonem a ša-
łosnem šywenju a šrudnem šy-
wenju won nejo tudy njdy weš-
łly byl kajšč człowekojo wešłle šu /
we tom swjjetnem wešłju won
jo tudy pschjeze šrudny byl a tešć
jogo njdy njšto widzel nejo jo by
še šnijal alje we plakanju šu jogo
gusto widzel / ach ty moj naj-
ljubšich Jezusko Krysťusko ty šy
how knam pschjichel k tym welikim
grješnikam slym do togo sweta
nam k wuczbe bošego šłowa jo
my derbjimy tebjjo pošłuchacz czosch
ty nam prajicz budzjosch a wuczycz
budzjosch a naš na ten prawy pucz
wecz budzjosch ktej wječnej šboš-
noščaj a my derbjimy tebjjo šłuchacz
a tebj weczjo jo ty našch prawy
wuczobnik šy a špraweju a swjer-
neju wutrobu do tebjjo weczjo der-
bjimy to jo šaweczje wjerno. Ach
ty moj najljubšich Jezusko Ty šy
tudy pschjinas byl a šy naš wuczyl
ten Bošy pucz prawe šnac a jen

pózedá, aby jomu my za to džěk
a chwambu dali a krasne kěrliše
spiwali a Boga togo kněža wu-
soko cesćili a chwaili a po-
zčbėgowali a jomu se z wutrob-
neju lubosću a wesełosću džė-
kowali za jogo wėliku gnadu a
lubosć a smilnosć a dobroć, ko-
teruź wón nam 'šednje dawa.
A teź jo nam dał swojogo lu-
bego syna Jezusa Khrystusa do
togo grěšnego swėta, do tych wė-
likich grėchow zlych, a Bog ten
kněz jo nam prajil ze swojich nje-
besow dołoj: „To jo mój luby syn,
na koterymž ja mojo dobre spo-
dobanje mam; togo derićo wy
słuchać.“ A tak jo wón tuder
był 33 lět na tom grěšnem
swėće wo tom hubjonem a ža-
lostnem żywenju a zrudnem ży-
wenju. Wón nějo tuder ni'dy wė-
soły był ako čłojeki wesołe su,
wo tom swėtnem wesełu. Wón
jo tuder 'tšecj zrudny był a teź
jogo ni'dy nichten widzel nějo, aby
se smjal, ale we plakanju su jogo
gusto widzeli. Ach, ty moj nej-
lubšy Jezusko Khrystusko, ty sy
how k nam tšyšel k tym wėlikim
grěšnikam zlym do togo swėta
nam k wuče bōžego šłowa, aź
my derimy tebjjo słuchać, což
ty nam budžoš prajić a wucyć
a nas na tu prawu drogou
powėdžoš k wėcnej zbožnosći,
a my derimy tebjjo słuchać a
tebi wėrić, aź sy ty naš prawy
wucobnik a z praweju a z wėr-
neju wutrobu do tebjjo wėrić de-
rimy, to jo za weseće wėrno. Ach,
ty mój nejľubšy Jezusko, ty sy
tuder 'tšy nas był a sy nas wu-
cył Bōży puc pra(w)je znać a jen

ljubowacj so my derbiny te swetne myšlje japonske / alje my derbiny nate dobre a merne a czicje myšlje spominacj a našy pomertk stajnje k tomu dobremu dzerjacj a našče myšle a wutrobj k bogu tomu kněžojj wobrocjcz a boga jare proščez ša gnadu a ša wumofenje a ša woadaczje tnyj grjehow aby nam Bog gnadny a šmjlny byl a naš gnadnje a šmjlnje goraj wešel do togo šwojogo wjecz-nego domu pščešwojogo ljubego šyuna.

lubować, až my derimy swětne mysle zabyć, ale my derimy na dobre a měrne a čicje mysle spominać a naš pomertk stajnje k tomu dobremu dźeržać a naše wutroby k bogu tomu kněžoji wobroćić a boga jare prosyć za gnadu a za wumóženje a za wódaće*) našych grěchow, aby nam Bog gnadny a smilny był a nas gnadnje a smilnje gófej wezeł do swójojo wěcnego domu 'tšez swójojo lubego syna.

Dodawki k serbskemu słownikej.

Zestajał *Jan Radyserb.*

(Pokračowanje.)

T.

Tačnyć, einen Schlag mit der flachen Hand geben.
tačałkojty, in Form von runden Scheibchen.
tačałkować, in runde Schnittchen zerteilen.
Tačecy, Dorf Tätſchwiſ; Tačan = Tačečan, -nka, Perſon aus Tätſchwiſ; Tačanski = Tačečanski, Tätſchwiſ betreffend.
tajaty, tauend, geheim haltend.
tajarnja, Verſtedort.
tajišćo & tajnišćo, Verſtedort, Schlupfwinkel.
talakańca, ſchreieges Geſinge.
talakaty, aus vollem Halſe ſingend.

talčitosć, Schließigkeit, Raffe der Backware.
talčity, ſchließig, naß (vom Gebäck).
talpa, Taſe.
tamlekano, verſtärktes tamle.
tapać, -nyć, knöpfen, einſafen.
tarakańca, Geſchmetter auf Blech=instrumenten.
tarakaty, ſchmetternd, trompetend.
tasać, ſiſten, herumfühlen.
tatolaty, fallend, ſtammelnd.
tatolić, fallen, ſtammeln.
tepizna, Heizmaterial (auch: tepizno).
tepejel, Stomwirbel, Waffertiefe („Tümpel“).
teptarka, derb aufſtapfende Schreiterin; zornig ſtampfendes Weib.

*) Po prawom drje so w Slepjanskej narěči wsudže kaž w susodnej delnej serbsćinje za kerknikami a hubnikami w nazynkowanej zložcy ó wupraja a słyši, z wuwzaćom tych padow, zo zaso kerkniki a hubniki slěduja (přir. Laut- und Formenlehre d. niedersorb. Spr. § 53). Tatón zakonů w předstejacym nastawku šěžnje wobkedźbowany njeje.

Redaktor.

- Tessalonski, Thessalonisch betreffend.
 testojty, mit viel Sabkraut (Galium).
 Tiberiusowy, Tiberiowy, des Tiberius (Bibel).
 tigroski, den Tiger betreffend.
 tigrojty, tigerhaft, schonungslos.
 Timotejowy, des Timotheus.
 Titusowy, Titowy, des Titus.
 tkalcecy, Familie des Webers.
 tkalcować, die Weberei betreiben.
 tkaće, die Verwebung.
 tkażisćo, Komposthaufen.
 tkażitosć, Verweslichkeit.
 tkażity, verweslich.
 tkóćawa, Presse, Drücker auf den Quarzfac.
 tkaškańca, Gequetsche, Mäherei mit der Thüre zc.
 tkaškaty, einflennend, plagend zc.
 tliško, schlechter Fußboden, schlechte Tenne.
 Tobiasowy, auch Dobiasowy, des Tobias (Bibel).
 tobołkaty, mit kleinen Kapseln.
 tobolisko, häßlicher Tornister, Kasten, Kasten.
 toćawa, weibliche Person, die sich hin und her windet.
 toćkarić (selten: toćkować), das Geschäft des Einschänkens verrichten.
 tokaty, balzend, krolzend.
 tołkadło, Mörtlerstößel.
 tołsto, adv. dick.
 tołstobristwjaty, mit vollen Waden.
 tołstobrychaty, dickbäuchig.
 tołstokutłaty, vollwanstig.
 tołstolěpjaty, dickschmierend, dick auflebensd.
 tołstolicaty, pausbackig.
 tołstomazaty, dick aufschmierend (Butter, Schmalz zc.).
 tołstorohaty, mit dicken Hörnern.
 tołstozelharny, erzlügenreich.
 Toporisko, schlechter oder unhandlicher Stiel.
 torhaty, reißend, zerfleischend; zornig ansehend.
 tórmať, -řka, Türmer, =riu.
 tórmaty, getürmt; m. vielen Türmen.
 tórnik, Türmchen.
 tórnikaty, mit kleinen Türmchen.
 Torońca, Dorf Daraniß; Torońcan, -anka, Daraniger, =rin; Torońčanski, Daraniß anlangend.
 tolaty, langsam ausfließend.
 totolenje, langsamer Ausfluß.
 totolieć so, langsam ausfließen.
 towařsak, aufdringlicher Zugeseller.
 tradańca, jammerhafte Entbehrung.
 tradanje, d. Entbehren, Schwächen.
 tradaty, entbehrend, schwachend, vor Hunger und Durst vergehend.
 tradlowařka, Trällerin.
 Tradowski, das Dorf Trado betr.
 trady, pl., Entbehrungen.
 trajaty & trajity, aushaltend, andauernd.
 trajawosć & -jitosć, Dauerhaftigkeit, Haltbarkeit.
 trala-hala-trala-dri, Fodellaute.
 trampać, wüchtig auftreten.
 tramp-ak, -awa, schwerfällig auftretende Person.
 Tranjan, -nka, Person aus Drähna (Dorf); Tranjowski, das Dorf Drähna betreffend.
 trapjak & trapjeř, Quäler, Peiniger.
 trapjeńca, Quälerei, Geßhinde.
 trapjernja, Marterloch, Folterkammer.
 traskoćiwosć, Bebigkeit, Zitterigkeit.
 traskoćiwy, hebrig, zitterig.
 traskotawka (= trępielca), Zittergras (Briza).
 trař-ak, -awa, scheuchende, angst-erregende Person.
 trařeńca, Angstregung.

- Trašišćo & -nišćo, unheimliche
 Stätte, graufiger Ort.
 trašnisko, Ungeheuer, Ungetüm.
 Trawda, Traugott (Bohuwör).
 trěćizny, pl., Abraum beim Flachsbrech.
 trěcharjacy, Familie d. Dachdeckers.
 trějak, Fußabstreicher, Stroh- oder
 Schilfdeckel.
 trějaty, wischend, abtrocknend, Flachsbrechend.
 trělawka, Schießapparat.
 trěleńca, Geschleße.
 trělenje, das Schießen.
 trělnišćo, Militärchießplatz.
 trěpjećkaty, mit Glanzflittern.
 trěpjetańca, Gezitter, Geschlotter.
 trěpjetańje, das Beben, Zittern.
 trěpotawka, Gallert, Sülze.
 trěpotawkojty, gallertartig.
 trěwka, Wischlappen, Tuch zum
 Abtrocknen.
 trědžeński, dreitägig.
 Trěglow, Trěglaw, dreiköpfiger Göze
 der alten Slaven.
 trěhak, ungeschickter Haarverschneider,
 Schaffherer.
 trěhlojćkaty, dreiköpfig, Semmel
 mit drei Ecken.
 trěhłósny, dreifüßig.
 trěhłowac, Ungeheuer mit drei
 Köpfen (aus dem Märchen).
 trěholaty, trillierend.
 trěhollenje, das Trillern.
 trěholić, trillern (Perche).
 trěkanski, Gefäß von 3 Meßkannen
 Inhalt.
 trěkónćkaty, mit drei Spitzen.
 trěkřizaty, mit drei Kreuzen.
 trěkřizikaty, mit 3 Kreuzchen be-
 zeichnet.
 trěkroškowski, für 3 Dreier =
 9 Pfennige.
 trělitorski, 3 Bitter fassend.
- Trimeterski, in Ausdehnung von
 3 Metern.
 trěinjedzelski, dreimöchtlich.
 trěinórtowski, im Preise von drei
 Viertelthalern.
 trěinowak, Dreipfennigstück.
 trěiporstny, dreifingrig; 3 Finger
 hoch zc.
 trěipuntar & -tak, ein Exemplar
 von drei Pfunden.
 trěipuntowski, dreipfündig.
 trěirohač, Tier mit drei Hörnern.
 trěitolefski, im Preise zu drei Tha-
 lern.
 trěiwoknaty, dreifenstrig (Zimmer).
 Trě Zony, Dorf Dreiweibern; Trě-
 zónski, von Dreiweibern.
 trějebanje, das Brauchen, Benötigt-
 sein.
 Trějebinj-an, -nka, Person von Tre-
 bendorf; Trějebinski, Trebendorf
 betreffend.
 trějebej, fka, Rastrierer, =rin.
 trějebowanje, öfteres Brauchen.
 Trějebulowski, die Stadt Triebel
 betreffend.
 Trějechowski, das Dorf Tröbzigau
 betreffend.
 trějenjowy, des Handtuchs.
 Trějnjeń, auch Stromberg (strom,
 Wusmażowa hora).
 troćkaty, mit Franzen.
 troćki, pl., Franzen (doch auch
 sing. troćka, Franse).
 trokawa, Graßstuch m. Flechtbändern.
 trompejtowanje, das Trompeten.
 tróšeńćko, sehr dünnes Bestreuen,
 schwaches Geniesel.
 trošinko, sehr wenig.
 trubjelisko, figurlich: überlautes
 Großmaul.
 trubjelkaty, mit kleinen Röhren
 besetzt, kleinhalmig.
 trubjeńca, Getute, Hornbläserci.

- Trubkowe, jeder Röhrchenpilz, Boletus.
 trückaty, mit vielen Schötchen.
 tručnaty, schotenreich.
 tručnawosć (auch: -niwosć), Schotenreichhaltigkeit.
 tručnować, wehmütig vor sich hinfingen.
 truhańca, Geschabe, Gereibe, Raspelei.
 truhawa, Raspel, Schabeisen.
 truhlawa, Schrank mit Schubfächern, Kommode.
 truchleńca, das Angsterregen, Bangemachen.
 truchlowaty, öfters beängstigend, beflommen machend.
 trukować so, Schoten ansehen.
 trukowaty, im Schotenanfaß begriffen.
 trupawić, schorrig werden.
 trupawizna, Grindigkeit.
 trupikaty, mit kleinen Grinden, Schorfen.
 trupikować so, kleine Schorfe bekommen.
 Trupinski, das Dorf Truppen betr.
 trupjenje, Bildung von Schorfen.
 Truščan (= Trusečan), -nka, Person aus Trauschwitz; Truščanski, -sečanski, das Dorf Tr. betr.
 truskalcowy, mit Erdbeeren; gern Erdbeeren essend.
 truskalci, Erdbeeren betreffend.
 trużawa, Drechselleisen, Hobel.
 trużliwosć, Drechselbarkeit.
 tryskawosć, läppiſches Wesen.
 tučelinka, der liebe Regenbogen.
 Tućićan (Tučan), -nka, Person aus Lautenwalde.
 tućikować, beim Auseinandergehen den „letzten Schlag“ geben. (Scherz.)
 Tuchłota & tuchłosć, müffiger Geruch, Geschmack.
 tukańca, starkes Beargwöhnen, in Verdacht haben.
 tuk-ań, -awa, argwöhnische Person.
 tukawosć, argwöhnisches Wesen.
 tukawy, leicht in Argwohn geratend.
 tukowanje, das Spicken, Fettabmächeln.
 tukrajnosć, Angehörigkeit zu diesem Lande.
 tukrajny, hiesländisch.
 tulańca, verächtliches Geducke, Hundebemut.
 tuleńca, Geschmiege, Gebüde, Schlecherei im Bücken.
 tulpownišćo, Tulpenbeet.
 Tumićan, -anka, Person aus Thumitz; Tumićanski, das Dorf Thumitz betr.
 tuńsef, Verwohlfeiler.
 tupkowanje, das Auftreten mit kleinen Füßen in kurzen Schritten.
 tupomyslny, schwachsinzig, dümmlich.
 tuporozumny, von schwachem Verstande.
 tupotańcy (auch: tupytańcy), Umname für Beine, besonders bei Bierfüßlern.
 tupowóćny, schwachſichtig.
 tupozubaty, stumpfzählig.
 turkowańca, grimmiſches Wüten.
 turkowaty, greulich hauend.
 tutk-ań, -awa, trunkliebende Person.
 tuźniwosć, Wehmut, Beflommenheit.
 tuźniwy, bangherzig, wehmütig.
 twarizny, pl., Baumaterialien.
 twarjak, elender Bauunternehmer, ungeschickter Bauarbeiter.
 twarjaty, bauend, bauſtig.
 twarjeńca, Bauerei.
 twarnišćo, Zimmerplatz, Baustelle.

Twarohowy (twarhowy), von oder mit Quark; figürlich: weichlich, schwächlich.

twjerdźliwosc, Härbarkeit.

tworizny, pl., allerhand Geformtes (aus Teig, Thon und dergl.).

tylač, Mensch oder Tier mit starkem Nacken.

tylaty, starknackig.

tymjenkaty, reich an Moosbeeren (Vaccin. Oxycoccos).

tymjenkojty, moosbeerenförmig (v. großen Preiselbeeren gebraucht).

tymjeskaty, mit kleinen Quellsümpfen.

typotač, trippeln.

typotačk, Trippler.

typy-tapy, Bezeichnung für leises Auftreten eines Raubtieres.

tysacletny, tausendjährig.

tysacnjedzelski, von 1000 Wochen = 19- bis 20jährig.

tysacnje, tausendfältig.

tyš-ak, -awa, Person, welche kränkt, abhängig.

tyšeńca, Eränkung, Verjegung inummer und Angst.

tyšef = tyšak.

tyšliwosc, Neigung zur Angstlichkeit.

W.

Wabica, Lockspeise, Lockmittel (Angel, Falle u.).

wabićiwosc, Reizfülle, Lockungsfähigkeit.

wabićiwy, reizend, lockend.

wabješ, -rka, Reizer, Veranlasser.

wabeńca, langsames Gekrieche.

walporka, altes Weiblein.

Wanda, Wassergöttin der alten Wenden.

„warc a warca“, herrschaftliches Küchenpersonal.

Warjacy, kochend, wallend (von Flüssigkeiten).

warjenki, pl., Kochspeisen.

waroda, Zögerer, Säumer.

warodny, säumig, unbeholfen.

warodzić so, sich schwerfällig bewegen.

Warta, die Warte (Fluß).

wašina, euer Besitztum, eure Genossenschaft.

wažernja, Wiegehalle (Ratswage in Bautzen).

wbohusk, bedauerndwertes Menschlein.

wědnik, Kenner, Kundiger.

wěńko, geringe Mitgift, kleiner Mahlschab.

wěrc, ein gläubiger Mensch.

wěrcowstwo, Genossenschaft der Gläubigen (auch: Konventkler).

wěropokny & wěrypołny, glaubensvoll.

wěrywěsty, glaubenssicher, festgläubig.

wěstowěsty, in hohem Grade sicher, gewiß.

Wětošow, Stadt Betschau.

wětrašk, schwacher Wind, junger Windbeutel.

wičniski, marktzieherisch.

wid, Gesichtssinn.

widličkowa jědz, Speise, bei welcher die Gabel gebraucht wird.

widliwidličastožka, Scherzbenennung der Hauschwalbe.

widlowačka, widlowička, Unname für Schwalbe.

widžiny, pl., Fieberphantasien.

wichorišćo, zugige Gasse, windoffener Platz.

wichorjeńca, andauerndes Sturmgetöse.

wichork, Windgefräusel (mit Staub, Laub).

- Wichorkaty, mit viel kleinen Windwirbeln.
 wichorkowanje, Bildung kleiner Wirbel.
 wijaty, sich windend.
 wijęk (= wijeęk), Einlage zum Ananwideln, Wickel.
 wijelięco, Platz zum Anfertigen von Sehmzöpfen.
 wijeńca, ärgerliches Gewinde.
 wjenki, pl., Schlingpflanzen.
 wiješk & wiješk-biješk, Kreiselpeitsche (Kinderspr.).
 wijina, Krümmung.
 wijula, Mal, Schlange, Person mit schwanfendem Gange.
 wikowanki, pl., Marktware.
 winar, Weinapfel.
 winčo, kleines Wineselwehen.
 winkotutk, Freund vom Weine.
 winkowak, ein Weinsiebhaber.
 winobratrik, Weinbrüderlein.
 winopięk, Weintrinker.
 winopjeńk & winowy pjeńk, Weinstod.
 winoskięec, Weinanbieter, Einlader zum Weintrunk.
 winotócka, Weinzapfeler, Weinschenk.
 winotutka & -tutak, Weintrinker.
 winożłopańca, Zechgelag in Wein.
 wisaęki, pl., Aufhängsel (scherzweise v. geräuchert. Fleischwaren).
 wiselca, Galgen.
 wisy bręza, Hängebirke.
 wisy wjerba, Trauerweide.
 wiśniękojty, in Form und Farbe kleiner Kirichen.
 wiśnięco, gebräuchlicher im Plur. -ęca, Kirichenplantage.
 więplik, Gartenschwanz.
 więpolię, -enje, kispeln.
 więpolinka, Wisplerin, freundliche Zukispferin.
 więpolk, Gefispel, Gefäusel.
- Więpot, Geflüster.
 więpotaę, flüstern.
 więpotak, Flüsterer.
 wiwkolenje, das Flöten (der Vögel).
 wiwkolenki, pl., flötendes Getöse (der Vögel).
 wiwkolenko, das wiwkolię.
 wiwkolię, feinstimmig flöten (Vögel).
 wjaękawa, wjaękotawka, Umname für Schwalbe.
 wjaękolinka, munteres, leise singendes Mädchen.
 wjazmjeęko, Bündelchen.
 wjazmo, Bund, Bündel.
 wjeęerjeńca, große Abendtafeli.
 wjeęerjenje, das Essen zu Abend.
 wjeęorjenje, das Abendwerden.
 wjeęorkowaę, Abendunterhaltung pflegen.
 wjeęorkowaę, Abendunterhaltungsliebhaber.
 wjeęornica, Spinnabend.
 wjeęak, heimtückischer Rächer.
 wjeęel, Rächer.
 wjeęelstwo, Rächergenossenschaft, „Chor der Rache“.
 wjeęeńca, schlimme Racheverübung.
 wjedraę, Rheumatiker mit Wettervorgefühl.
 wjedrjenje, die Aufstellung des Wetters.
 wjedrjeęko, angenehmes, liebliches Wetter.
 wjedrokażak, Witterungsverberber.
 wjedromuęak, „Wetteraufrehrer“, Friedensstörer.
 wjedrowak, Wetterer.
 wjedrowańca, Gewettere, „Bagwetter“-Geschrei.
 wjedroweęęak, Wetterprophet.
 wjedroweęęec, Voraussager guter Witterung.
 wjedruęk, hygrometrisches Wetterhäuschen.

- Wjeledrohi**, sehr teuer, liebwert.
wjelekazak, ein Überlader mit Aufträgen, Befehlen.
wjelekhory, sehr krank, öfters leidend.
wjelerčak, Vielschwäger.
wjelestronski, vielseitig, es mit vielen Parteien haltend.
wjelewjelemöwc, ein unermesslich Reicher.
wjerčońko tola! Ausruf des Unwillens über Wirrwarr.
wjergac, Balger, Ringkämpfer.
wjeršnistwo, Oberhoheit, Regierung.
wjertl & wjertko, Drehwirbel.
wjertolinka, gewandte, geschmeidige weibliche Person.
wjezmo, Fahrzeugladung.
wjeżk, Schnure, Bindfaden.
włóćak, elender Egger.
włóćeńca, Geegge.
włosanći, aus Pferdebeschwefshaaren.
wobarhjenje, das Aufstreichen, Befärben.
wobčośnić, -njować, beengen, bedrängen; -njenje, B.; -njeny, beengt, geängstigt.
wobčoźkanje, -owanje, Gewichtsprüfung mit dem Arme.
wobčoźmo, Last, Belästigung.
wobčoźowak, lästiger Beschwerdeführer.
wobdarjenje, Begabung, Beschenkung, Talent.
wobdeskować, -nje, mit Brettern umgeben.
wobdołżnik, ein Überschuldeter.
wobdryptać, -ować, -nje, beinahe sein, abknappern.
wobdźelenje, Teilnahme, Beteiligung.
wobdźeński puć, Tagereise.
wobdźiwańca, gewaltiges Erstaunen.
- Wobdźiwanje**, Bewunderung, Anstaunung.
wobėdnjeńca, großes Siechtum.
wobelhanje, das Belügen.
wobėzmanić, -njenje, zum Bėzman werden.
wobhajenje, das Umhegen, Umpflanzen.
wobhajomny, mit lebendigem Zaune zu umpflanzen.
wobhladawko, Spiegel.
wobhladniwy, umsichtig, vorsichtig.
wobhladować, Betrachter, Aufseher.
wobhrymzać, -zanje, umnagen, rundum benagen.
wobjaslić, -enje, mit Hürden umpferchen.
wobjeće, -jimanje, Umfassung, Umarmung.
wobjeć, Umritt.
wobjećhać, -anje, umreiten.
wobjimk, Umhalsung, Umarmung.
wobkidać so, -anje, sich befeckern.
wobklumpać, -anje, mit Schwappen umspülen.
wobknježenje, Bändigug, Beherrschung.
wobkow, Schmiedebeschlag.
wobkromić, -mjenje, umrändern, mit Rabatten umziehen.
wobkromować, -anje, einfassen mit Borte, Leisten, Rabatten.
wobkulić so, abprallen, zurückrollen.
wobkuzlać, -anje, mit Zauber umgeben.
wobkożk & -kożmo, Sehne, Geländer.
woblanka, gesottenes Ei in der Schale, Solei.
wobleće, -liwanje, das Begießen (beim Braten), Rundumbeguß.
woblićowyy, das Antlig betreffend.
wobludać, -anje, mit Schädigung täuschen, betrügen.

- Wobmas-ać, -nyć, -ować, um und um begreifen, betasten.
 wobmęstay, Stadtumgebungsz= (Mauer).
 wobmęsto, Umgegend der Stadt.
 wobmjet, Bewurf (der Mauer).
 wobmjezować, Beschränker, Ein= schränker.
 wobmochować, -wanje, mit Moos umstopfen (Fenster).
 wobmochtać, -anje, betasten und damit unansehnlich machen.
 wobmydlic, -enje, ringsum mit Seife bestreichen (Kletterstange).
 wobnowjenje, Erneuerung.
 wobnowjeć, Erneuerer, Wieder= hersteller.
 wobnuchać, -anje, beriechen, be= schnupern.
 wobočny, in der Seite.
 wobodrjenje, das Beschinden, Haut= abschürfen.
 wobohaćenje, Bereicherung.
 wobojeńca, das Geraten in große Furcht.
 wobornistwo, Landwehrmannschaft.
 wobornosć, Wehrhaftigkeit.
 wobręceńca, das Begeistern mit mißgünstiger Nedei.
 wobręceńje, -čowanje, das Bereden (im schlinnen Sinne).
 wobroćeć, -čować, der Umwender.
 wobrostki, pl., Ummuchstriebe.
 wobrubječka, -bjowafka, die Um= säumerin.
 wobručak, mageres Tier, bei dem sich die Rippen zeigen.
 wobrunić, -njenje, braun machen, braun werden.
 wobsadzenje, -dzowanje, das Be= pflanzen.
 wobsaźmo (subst.), was man um= faßt, umflaßert.
 wobsedzeństwo, Besigtum.
- Wobskobafka, Kupferin.
 wobskorzenje, -zowanje, das Be= schuldtigen, Anklagen.
 wobskorzowak, fälschlicher An= kläger.
 wobskorzowańca, Anklägerin.
 wobsmolić, -enje, ringsum ver= pichen.
 wobsmyk, der Ausrutsch.
 wobstatk, das Verharren auf dem Standpunkte; Zustand.
 wobstork, Anstoß mit Beschädigung.
 wobstorkać, -anje, bestoßen, ram= ponieren.
 wobstup, Untretung, Umstiehung.
 wobstupowany, von allen Seiten bedrängt.
 wobswędčaty, bezeugend, aus= weisend.
 wobsydlenje, das Besiedeln, Wohn= sijnnehmen.
 wobsydlęć, Ansiedler.
 wobsyp, gebäuchlicher pl. wob= sypy, die Umwallung.
 wobšer, Ausdehnung, Geräumigkeit.
 wobtręć, ringsum abwischen.
 wobtrijać, -anje, mit der Schere rundum beschneiden.
 wobtruhać, -anje, rundum beschaben, abhobeln.
 wobtruzić, -enje, bedrechnen.
 wobtwarić, -nje, umbauen, mit Bauten umgeben, bebauen.
 wobubnić, -nje, etwas anschwellen.
 wobuwak, Schuhhölffel, Schuhan= zieher.
 wobwinić, -nje, beschuldigen.
 wobwinjeńčko, kleine Abshwent= ung.
 wobwertlinka, rasches, flinkes Mädchen.
 wobwertliwy, gewandt, rasch, fix.
 wobwertnajeńčko, kleine rasche Um= mwendung.

- Wobwlečenje, Umgarnung, Umstellung mit Fallen.
 wobwozować, mit Wagen umstellen, Wagenburg schlagen.
 wobzarować, ein Bedauerer.
 wobžnjeć, -će, -wanje, an den Rändern besicheln.
 wocuzbjeć, durch fernem Aufenthalt fremd werden. Wocuzbjenje, wocuzbjeny.
 wocunić, -nje, sanft, mild machen, werden.
 wocuznyć, nje, fremd werden.
 wocyganić, -nje, verwildern, zigeunerhaft werden.
 wočeréć, -nje, vertauseln.
 wočerstwíć, -nje, gesund werden, genesen.
 wočerwíć & -čerwíwíć, -nje, mädig, wurmfressig werden.
 wočestnyć, -nje, ehrenhaft werden.
 wočikazaty, a, e, -kazny, augenverderberisch.
 wočilić, -nje, heil werden.
 wočislepjak, Verblender.
 wočislepjerski, trügerisch, verblenderisch.
 wočiwidnosć, Erächtlichkeit, Augenscheinlichkeit.
 wočkować, Daulierer, Schlingensteller.
 wočmjelić, -nje, verhummen (nur von weiblichen Personen).
 wočorníć, -nje, schwärzen, anschwärzen, verleumben.
 wočorníć so & -čornawíć, -nje, schwarz werden.
 wočućiwić, -nje, weichmütiger machen, feinfühlicher werden.
 wočezić so, -nje, lästig, schwer werden.
 wočichnječko, kurzer Moment der Stille.
 wočichnjenje, das Stillwerden, Eintritt des Schweigens.
 Woćoplić & -lić so, -nje, etwas wärmer werden.
 wodarniwíć, freigebig werden.
 wodatk, einmalige Verzeihung.
 wodawaty, immer wieder verzeihend.
 wodjasnić, -nje, zum Bösewicht werden.
 wódnjawa, Wasserucht.
 wodólny, im Thale befindlich.
 wodrjechmić, -mjenje, versauen, verchlumpen.
 wodrjechnyć, -njenje, schmußig, säuüsch werden.
 wodudlawíć, -nje, pelzig, schwammig, saftlos werden.
 wohanjak, Weichimpfer.
 wohida, Haß, Häßlichkeit.
 wohidmo, häßliche Erscheinung, Eigenschaft.
 wohidora, Schenjal.
 wohidzenc, häßliche Mannsperson.
 wohladowanje, öfteres Schauen nach hinten.
 wohłupić, -nje, dumm werden.
 wohndlićić, etwas feigig werden (Wirnen, Wespen).
 wohódnjeć, -ować, -nje, achtungswerter, würdiger werden.
 wohórčić, verbittern.
 wohordnyć, -nje, am Stolz zunehmen.
 wohroznić, garstig machen, g. werden.
 wohryzkaty, mit großem Krüpp.
 wohwězdníć so, sich mit Sternen bedecken.
 wočlowańca, scharfe Durchhehlung (moral.).
 wojacy (nom. pl. von wojak), Soldaten.
 wojadrić, -nje, Körner bekommen.
 wojadriwíć, -nje, fernig, derb werden.
 wojaki (nom. pl. von wojak). Feuer- oder Baumwanzen.

- Wojakować**, -wanje, gern als Soldat auftreten.
wojézoric, -zorjenje, zum See werden.
wojowak, schlechter Kämpfer.
wojowańca, harter Kampf.
wojowanje, das Kämpfen.
wojowniski, kriegerisch, kampfbereit.
wokludnyć, -nje, zahmer werden.
wokludzeć, wer einigermaßen bündigt.
wokludzić, -nje, bis zu einem gewissen Grade bezähmen.
woknješkojty, gegittert, kleinparriert.
wokołošijacy, -šijny, um den Hals zu binden.
wokolan, pl. -lenjo, Bewohner aus der Umgegend.
wokolenstwo, Umwohnerschaft.
wokošeńko, Küßchen.
wokrasnjeć, Verherrlicher, Bräutigamacher.
wokreńić und so, -nje, beißig, bitterböse werden.
wokřewinka, -křewizna, Labung, Erquickung.
wokřewjeńčo, kleine Erquickung.
wokřewjenka, Erquickungsmittel.
wokřewjernja (duchowna), Erquickungsstätte (geistige) = Kirche.
wokřehknyć, -nje, spröde, brüchig werden.
wokřidmo, ein sperrig hervorragendes Ding.
wokřłodzenje, -džowanje, etwas Abkühlung.
wokřmanić, -nje, tauglich machen, tüchtigen.
wokřmanić so, -nje, tauglicher, tüchtiger werden.
wokřoblic, -enje, herzhafte, mutig werden.
wokřromjenje, Erlahmung.
wokřudnjenje, Beratung.
- Wokhudowak**, ein Berarrender.
wokhudzić, -nje, arm machen (leichtsinnige Kinder die Eltern).
wokanje, das Rufen, Schreien.
wokkojty, täppisch, öchslig.
wokmjeńca, Wollstoff.
wokmu-šk & -ška, Wiesentwolle (Pflanze).
woleńca (= wolejnica), Ölmühle.
woleńkaf, Ölmüller.
woleńkarić, Ölmüller sein.
woleńkarjećy, Familie des Ölmüllers, -händler.
woleć, ein Wähler, Wahlmann.
wolernja, Wahllokal.
wolefski, wahlberechtigt, wählend.
wolijenc, Leinölplins, Leinölkuchen.
wolijowiny, pl., Ölpflanzen.
Wolin, Insel Wollin.
wolsak = wolsina, Erlensbestand.
woluboznić, -zjenje, lieblich, liebenswürdig werden.
woludnić, -nje, bevölkert werden oder bevölkern.
womazanki, pl., beschmutzte Wäsche.
womarojty, schlaftrunken, halb-bewußt.
womělniščo, Komposthaufen.
womělnyć, -nje, locker, mürbe werden.
woměrnosć, Friedsamkeit.
womjasnyć, -nje, fleischig werden.
womłodnjeć (-dnyć), -nje, sich verjüngern.
womłodzeć so, -nje, lüstern begehren, gieren.
womóćnić, -nje, zu Kräften kommen.
womutnyć, -nje, etwas trübe, dunkel werden.
wonakosć, irgendwelche eigentümliche Beschaffenheit.
wonjedzić, -nje, irgend etwas thun.
wonjehornić, -nje, unflätig, geiß werden.

- Wonjerodnić, -rodnjenje, nachlässig, unmordentlich werden.
 wonješko = -nječko, Kiesel, Duftsträußel.
 wonješwarnik, -njak, Befudler, Mädchenhändler.
 wonowić so, -nje, zum Teil wie neu werden.
 wopalenka, ein etwas bebranntes Stück.
 wopėknosćić, -nje, artig, gut machen.
 wopičkojty, äffchenartig.
 wopjatk & -pjatka, Kappe am Strumpf, Schuh zc.
 wopjelznyć, -nje, schlüpfzig, schmierig werden.
 woplakowanje, öfteres Weinein.
 woplakowaty, oft beweinend.
 woplatk, Kückzahlung.
 woplódnjeć (-dnjenje), fruchtbar werden.
 woplotki, pl., niedriger Zaun.
 wopłowić so, fahl, aschfarbig werden.
 wopluskowarka, Beschwepperin, Matshereiberbreiterin.
 wopojki & -pojenki, pl., berauschende Getränke.
 wopominar, Erwähler, Erwäger, Erinnerer.
 wopomnjowaty, bedenkend, überlegend, im Andenken haltend.
 woprašėńčko, kurze Frage.
 woprašowanėčka, pl., kleine Fragen in Absätzen.
 woprawdku, adv., gewißlich, sicherlich.
 woprawdnoś, Aufrichtigkeit.
 woprawdźinko! wahrhaftig!
 wopražėnki, pl., in mäßigem Grade geröstete Stücke.
 wopražić, -ženje, antrügeln, ein wenig rösten.
 wopřećnić so, -ćenjenje, querköpfig werden.
 Wopředk, Vorderteil, Anfang.
 woptowanka, Geschmackprobe.
 wopuscić, -enje, zum Teil verwüsten.
 wopustnyć, -enje, verwildern, wüßig werden.
 wopušćene, verlassene (alte) Person.
 wopušćenk, verlassenes Kind.
 worėčny, im Bache, Flusse befindlich.
 Wóršulka, Ursulchen.
 Wórtka, Dörchen.
 wosamjeny, vereinsamt, vereinzelt.
 wosamoćeny, allein gelassen.
 woslonisko, schlechter Leuchtpan.
 wosłyšenje, Wiedererlangung des Gehörs.
 wóslatkojty, jungeselig, dümmlich.
 woslepjenc, ein Erblindeter.
 woslepjenje, Erblindung.
 wóslikojty, dumm wie ein Eselen.
 wosmahnjak, wer leicht in der Sonne verbräunt.
 wosmahnyć, -smahnjenje, Farbe verlieren, im Sonnenschein braun werden.
 wosmalene, ein Angefengter, Besengter.
 wosmalizna, das Besengte.
 wosmažić, -enje, rösten, bräunen (von der Sonne).
 wosmėrknyć, -nje, ein wenig dämmerig werden.
 wosmolić, -enje, mit Pech oder Harz beschudeln; da und dort bespichen.
 wosmužk, dicke Lunte zu Peltkartoffeln.
 wosprawnić, -njenje, rechthaffen machen, rechtfertigen.
 wosprawnić so, -nje, redlich werden.
 wospróćnić, -ćenjenje, tüchtig ermitteln.
 wospróćnić, -ćenjenje, arbeitssam, thätig werden.

- Wostajši (= -jwši), unbeachtend, ungedacht.
 Wostaš, Eustachius.
 wóstojty, mit viel Disteln.
 wóstowišćo (wóstojšćo), Landstück voller Disteln.
 wostrowić, -strowjenje, genesen.
 wostrózbić, -nje, nüchtern werden.
 wostudnyć, -nje, ein wenig verfühlen.
 wostudžeńca, häßliche Langweile.
 wosurowić, -nje, grausam werden, ergrimmen.
 woswěrníc, -nje, an Treue gewöhnen.
 woswěrníc so, Treue lernen.
 woswobodnik, -swobodźek, Befreier, Aushelfer.
 wosyk, Waldbauhau, Holzschlag.
 wosyroćenje, die Verwaisung.
 wošćedrić, -drić so, -nje, freigebig, gnädig werden.
 wošćěpjenje, d. Beredeln, Pfropfen.
 wošćerbić, -šćerbjenje, zahnfüßig werden (Mund, Säge).
 wošćěrjenca, albernes Gelächter.
 wošćudrawić, -nje, struppig werden (Strauch, Baum).
 wošćdziwjenc, ein am Kopf Ergrauter.
 wošěrić, -nje, gelind verschneiden.
 wošěrić, -nje, grau machen; grau werden (transit. & inchoat.).
 wošěrić so, -nje, graudämmrig werden.
 wošěšenić & -nić so, -nje, wütig, „hornigböse“ werden.
 woškrobić, -nje, stärken (mit Mehlstoff), (Wäsche).
 woškropawić, -nje, uneben, holprig, rauh werden.
 wotamkować, Aufschließer, stellen.
 wotawać, Grummelmacher.
- Wotbabić, -nje, die dicke Kleiderhülle entfernen.
 wotběrać, -běranje, abnehmen.
 wotběrać, Abnehmer, Abkäufer, „Kunde“.
 wotběrk, die Abnahme.
 wotblyskowanje, Abglanz, Reflex.
 wotblyskowaty, daß Licht zurückwerfend.
 wotblyšćowak, Abglanzblech hinter dem Licht u.
 wotbrónić, -nje, abrüsten, Abrüstung.
 wotčahowak, Lohnabzieher.
 wotčatk, daß abgehakte Stück; der Zusatz.
 wotčelić so, -lenje, abkalben.
 wotčepić, abschlagen, abklopfen; -čepanje, -powanje.
 wotčěšenk, entwöhnter Säugling.
 wotčěšić, abstillen, den Säugling entwöhnen.
 wotčěšomny, zu entwöhnen, abzustillen.
 wotdobytk, einmaliger Abgewinn.
 wotdybawić, -dybawjenje, aufhören heißer zu sein.
 wotebranki, pl., Abgenommene, Geraubte.
 wotedrěć, abreißen; wotedrjenje, wotehnawanje, öfteres Wegtreiben, Fortjagen.
 wotemrjenki, pl., Nachlassgegenstände.
 wotestanka, altes Mädchen (spöttisch).
 wotestak (als singul. selten), Abgestandene (Tier u.).
 wotestawk, Abstand; absteigender Teil.
 wotewzatk, Entnommene.
 woteznaće, -znawanje, die Entfremdung, das Unbekanntwerden.
 wothot, Entkleidung, Abrüstung, Abfertigung.

- Wothrozeſ, -hrožowaſ, drohender Abſchrecker.
 wotjeće, Wegnahme.
 wotjim & -jimk, das Weggenommene, Abgenötigte.
 wotkapnyć, figürl.: ſterben.
 wotkazmo, Betrag der Erbschaft.
 wotkažmo, Abgang durch Verderbnis (Zahn).
 wotkneſlować, -wanje, das Abknöpfen.
 wotkračić, -nje, hintvegſchreiten.
 wotkročić, -nje, von dannen ſchreiten.
 wotkupjeſ, einmaliger Abkäufer.
 wotkhił, -khiłenje, Abneigung (phyiſiſch und psychiſch).
 wotkhiłka, unweſentliche Abneigung.
 wotkožernja, -kožwarnja, Garde-robezimmer, Aufbewahrungſtatal.
 wotleć, -liwać, abgießen; -leće, -liwanje, Abguß.
 wotlěpjenka, Abgeleimtes, von der Liebe Geleiſtes.
 wotleſćenka, abgeliftete Sache.
 wotlipać, -nje, abſchlürfen, kurz abtrinken.
 wotlipk, kurzer Schlurf, Schluck.
 wotliſčić, das Laub abthun; wotliſćenje, -ćowanje.
 wotměć so, -wać so, -će, -nje, ſtattfinden, abgehalten werden.
 wotměń, Wechſel, Tauſch.
 wotměńka, der Gegenſtand des Wechſelns.
 wotmjerzk, durch Froſt Abgeleiſtes.
 wotmocowany, mit Gewalt abgerungen.
 wotmołwjak, ſchlechter Beantworter.
 wotnarodzenc, ein Entnationaliſierter.
 wotmoſowanje, das Widerhallen, häufiges Forttragen.
 wotnožkaty, mit Äſtchen, Zweiglein beſetzt.
 Wotnuzowak, ein Abbringer.
 wotnuzowanje, das Abnütigen.
 wotolsčić, -enje, im Umfange dicker machen.
 wotpaćenje, -paćowanje, das Abwuchſten.
 wotpadowak, ein wiederholt Abtrümmiger.
 wotpalenc, ein Abgebrannter.
 wotpasowanje, Abgürtung, Entkleidung.
 wotpjerak, Sperrholz, in die Niße geſchobenes Stück.
 wotpletk, Aufgeſtochtes, Aufdrieſel.
 wotpočnjeńčko, kurzer Raſtmoment.
 wotpoćowak, träger Menſch, der oft ausruhen will.
 wotpokućowak, Abbißer.
 wotpołodniſi (-połoniſi), von Süden her.
 wotpołožk, abgelegtes Stück.
 wotpomhać, -pomhanje, abhelfen.
 wotpoſluchanka, etwas Abgehorchtes.
 wotprawjeſ, Nachrichten, Genfer.
 wotpriſaha, Reinigungszeit.
 wotpriſahaſ, Abſchwörer.
 wotpuk, Loſſprung, Abberſtung.
 wotradzowanje, d. Abbraten, Warnen.
 wotradzowaſ, Abbrater, Warner.
 wotrańſi (z. B. wětr), v. Oſten her.
 wotrěć, Verabredung, entſchiedene Erklärung.
 wotročisko, abſcheulicher Knecht.
 wotrubiſka, verdorbene Kleie.
 wotrubowy (khlěb), von Kleie (Brot, Futter).
 wotruhać, -nje, raſieren.
 wotrunka, Entſchädigungs-, Ausgleichsquote.
 wotrunaſ, Vergelter, Begleicher.
 wotrupić, -nje, grindig, ſchorfig werden.

- Wotsadzenc, ein Abgesehter.
 wotstronjeſ, Abſteller, Beſeitiger.
 wotsukowańca, ärgerl. Luftnoterei.
 wotswjećowak, Entheiliger, Schän-
 der.
 wotswjećowańca, Entheiligung,
 Schändung.
 wotsyk, Abmahd, Fällung ſtören-
 den Gehölzes.
 wotśćępkar, Abtrünniger, Glau-
 bensſonderling.
 wottamny, von dort her.
 wotkrask, Abgeſchütteltes.
 wotkrasowak, ein Tadel leicht Ab-
 ſchüttelnder.
 wotrónjenc, ein Entthronter.
 wottruhanki, pl., Abſchabſel.
 wottruski, pl., Abfälle.
 wotuchnyć, -nje, dumpfig, müſſig
 werden.
 wotunkać, -nje, ein wenig eintunken.
 wotunkać so, ſich ein wenig be-
 zeichnen.
 wotuńsić, -nje, wohlfeiler machen.
 wotuńsić so, -nje, wohlfeiler werden.
 wotupić & so, nje, ſtumpf machen
 oder werden (transit. & incoh.).
 wotużeć, -nje, bänger, ängſtlicher
 werden.
 wotużnyć, -nje, ſchwüler, heißer
 werden.
 wotwarjak & -warjeſ, -fka, Ab-
 ſcher.
 wotważowaf, Bagemeiſter, Ab-
 wieger.
 wotwėwki, pl., Abgewechtes.
 wotwiwańca, läſtige, lange Ab-
 wicklung.
 wotwjećorny, vom Weſten her.
 wotwjedomny, abzuleiten, wegzuführen.
 wotwjerdliwy, verhärtungsfähig.
 wotwjerdnyć, -nje, etwas hart
 werden.
- Wotwosobnjeſ, Entkleider, Be-
 rauber der Bornehmheit.
 wotwoz & -wóz, Abfuhr.
 wotwućk, Abgemöhnung.
 wotwućowaf, Abgewöhnner.
 wotzelenje, Ablegung der Trauer-
 zeichen.
 wotzoltnyć, die gelbe Färbung
 verlieren (Gelbfucht).
 wotzuwanki, pl., mühsam Abge-
 lautes.
 wowckaty, mit Rätzchen reich be-
 ſetzt (Zweige).
 wowckojty, d. Zweigkätzchen ähnlich.
 wowrótnjenc, ein Wahnsinnig-
 gewordener.
 wowrótnjenje, das Wahnsinnig-
 werden.
 wowsojty, haſerähnlich.
 wowsy, Haſerforten oder =beſtände.
 wowsėdnjak & -dnjeſ, Gemein-
 macher, Entwürdiger.
 wozabizna, Froſtſtelle am Leibe,
 Froſtbeule.
 wozacėkać, -nje, etwas verſchwellen.
 wozacėknyć, -knjenje, raſch an-
 ſchwellen.
 wozastać, hiſ auf weiteres auf-
 hören.
 wozdebjerkka, Schmückerin, Aus-
 pußerin.
 wozelenić so, -nje, ergrünen.
 wozerzawić, -nje, anroſten, ver-
 roſten.
 wozmėrnić, -nje, etwas beruhigen,
 tröſten.
 wozmėrnić so, -nje, etwas Be-
 ruhigung laſſen.
 wozymnić so, -nje, kälter werden
 (in der Natur).
 wożak, ungeſchickter Fahrer.
 wożba, die Weiſe des Fahrens.
 wozeleznić, -nje, eiſenhart werden
 (im Gemüte).

- Woženjenc, ein Gemeinbter.
 wožiwicojéic so & sebi, -nje, sich
 mit Harz bejudein.
 wožny hermanak, Markt zur Ernte-
 zeit (Augustmarkt).
 wrěskańca, durchdringendes Ge-
 schrei, Gefreisch.
 wrěskawa, unwillige Schreierin,
 Schreihals.
 wrěšćenca, schrilles Gemeine.
 wrjećenak, Dürrling, Langbein.
 wrjećenisko, schlechte Spille,
 Spindel.
 wrjećenkojty, spindelartig.
 wrjeskotańca, Gestirr, Gerassel.
 wróćawość, Reciprocität.
 wšitko-rjenje, adv., alles in allem,
 gänzlich.
 wšomóžno, adv., was irgend
 möglich.
 wšopokupjeť, Ausräuber sämtlicher
 Ware.
 wšowodawať, Allesverzehrer.
 wšowučerńja, Untervität.
 wšozabiwať, Allermeltsmörder.
 wšozabyćiwy, total vergeßlich.
 wšozastarať, Allverjorger.
 wšozdžeržaty, alleserhaltend, alles-
 ernährend.
 wšozdžeržeť, Allerschalter.
 wšoznajak, wer alles zu kennen
 vorgiebt.
 wšudak, Allermärker.
 wubabić sebi, -nje, durch Geb-
 ammenbienst erwerben.
 wubabjenje, Endchaft des Geb-
 ammenjeins.
 wubać, -baće, mit Märchen erzählen
 aufhören, außerzählen.
 wubasnić, -basnjenje, erdichten,
 ein Gedicht verfassen.
 wuběhać sebi, sich etwas erlaufen,
 mit Bottschafterei verdienen.
 wubělic, -nje, gänzlich ausweisen.
 Wubiwanki, pl., junge Triebe,
 Schößlinge.
 wubjeźnistwo, Ausbruch, Komitee.
 wubórbotać, -tanje, ausmurmeln.
 wubosć, -nje, wegstoßen (mit Hör-
 nern), vertreiben.
 wubrašćeť, Geiratsvermittler.
 wubrašćic sebi, etwas als braška
 erwerben.
 wubronjeť, völliger Ausrüster, Be-
 waffner.
 wubudžowaty, aufrufend, auf-
 weckend.
 wubywať, Aushalter.
 wubywaty, aussharrend; abnehmend.
 wučakowak, thörichte Auswarter.
 wučesanki, pl., Auskämmling.
 wučisćowak, Ausführer gänzlicher
 Reinigung.
 wučobnistwo, Lehrlingsstand;
 Sängerschaft.
 wučuchanka, das Erichnuffelte.
 wučuchowak, der Auschnuffler,
 Auspürer.
 wučěćenki, pl., Ausgeträufeltes,
 Ausgeronnenes.
 wučěćeny, ausgeträufelt, ausge-
 ronnen.
 wučěhnjenc, Wegzügler, Aus-
 wandrer.
 wučěsleric oder -ćeslować sebi,
 als Zimmermann erwerben.
 wučoplina, Erwärmungszustand.
 wudar, Hochzeitgeschenk.
 wudatk, einmalige Ausgabe.
 wudawak, fällslicher Angeber,
 Vorwandfager.
 wudebizna, prächt. Ausschmückung.
 wudobjenki, pl., Schmudsfachen.
 wudmisko, greuliches Schimpfwort.
 wudobki, kleine Verzierungen.
 wudokonjeťski, vervollkommnend.
 wudrěw, Wasserriß.
 wudrypotać, aufhören zu trippeln.

- Wudryptać, ausknaupern (mit Nägeln, Krallen).
 wudwor, Vorwerk, Meierei.
 wudymanja, pl., Ausdünstungen.
 wudymki & -dymanki, pl., angenehme Ausdünstung.
 wudypanki, pl., Ausgepicktes, Ausgemeißeltes.
 wudypowak, Ausmeißler, Auspisser, Bildhauer.
 wudzak, ungezügelter Angler.
 wudzeć so, -će, im Traume erscheinen, scheinen.
 wudzkać sebi, mit Arbeit verdienen.
 wudzenka, Lockspeise am Angelhaken.
 wudzerżnik, ein Standhafter, Glaubensbewahrer.
 wudzerżowaty, nachhaltig; nahrhaft (von Speisen).
 wufawcować, -nje, tüchtig abohrfeigen.
 wuhercować sebi, durch Musizieren erwerben.
 wuhibać, durch Hin- und Herbewegen auflösen.
 wuhikać, -kanje, ausschlagen.
 wuhłódnjeny, ausgehungert.
 wuhlićkojty, köhlchenähnlich.
 wuhlina, sämtl. Arten von Kohle.
 wuhojerski, ausheilend.
 wuhordzić so, -nje, den Stolz ablegen; damit zu Ende sein.
 wuhorjeńca, das Brandigwerden (durch die Sonne).
 wuhot, Ausstattung Zurüstung, Versorgung.
 wuhotki, pl., Mitgabe, Ausstattung.
 wuhotowańca, übermäßiges Ausrücken, Schmücken.
 wuhrabk, schneller Herausgriff (mit der Hand, mit dem Rechen).
 wuhrawizna, Sinnigkeit.
 wuhrićkaty, mit kleinen Sinnen versehen.
- Wuhrimać so, -hrimanje, sich ausdonnern (Mensch), ausdonnern (Himmel).
 wuhrjebanka, e. ausgescharre Sache.
 wuhubjowańca, rücksichtsloses Ausgerotte.
 wuhuslerić & -huslować sebi, sich erzeigen, als Geiger erwerben.
 wuhwędzić so, -dzenje, sich besternen.
 wujanc, Heulmeier, Hund, Wolf.
 wujasnjer, Aufheller, Aufklärer.
 wujednanka, geschlichtete Streitfrage.
 wujśch, Ausritt.
 wujewić so, -jewjenje, erscheinen, sich offenbaren.
 wujędzić sebi, mit Fuhrwerkerei erwerben.
 wujimka, Herausnahme, Auszug.
 wujkować, wer andere gern Betterchen nennt.
 wujować, wer andere gern Better nennt, bebettert.
 wukać, Stöper.
 wukadzeć, Ausräucherer, Vertreiber.
 wukańca, Geglöze.
 wukapolić, -enje, fein herauströpfeln.
 wukazanka, empfohlenes Hilfsmittel, Heilmittel.
 wukazmo, das Empfohlene, Angeordnete.
 wukaslować, -wanje, auskugeln.
 wuklamaric sebi, durch Stambetrieb verdienen.
 wuklaty, durch Flüche ausgefordert, vertrieben.
 wukleprować, -nje, mit Klöppelspitzen belegen.
 wuklinic, auskeilen, verkeilen.
 wuklinjenje, das Auskeilen.
 wuklink, Schlußton, Ausklang.
 wukliwak, der Fortsucher.

- Wuklukać, -kanje, außbeuteln, außleeren.
wuklukař, Außbeutler.
wukolka, Zahnſtocher.
wukolkać, -kanje, herausſtochern.
wukonc, letztes Ende.
wukončenje, Beendigung des Schluſſes.
wukonjeř, Vollſtrecker, Ausführer.
wukopać so, als Geheimes auß Sicht kommen.
wukopanki, pl., ausgehackte Dinge (Wurzeln zc.).
wukorm, Mäſtungsfutter.
wukormić, -ować, völlig außmäſten.
wukormjenc, fetter Menſch.
wukormjeńca (čelnych žadoscow), das Hegen (fleifchlicher Begierden).
wukow, geſchmiedete Figur.
wukowarić ſebi, durch Schmiedereibetrieb erwerben.
wukrasnić so, -njenje, herrlich werden.
wukrasnik, Auſpußer.
wukrasnjenki, pl., Prachtſchmuckstücke.
wukrasnjeř, -njowař, Dekorateur.
wukrawcować ſebi, durch Schneiderei verdienen.
wukrućeř, genügender Befestiger, Prachtgeber.
wukrwawjenc, ein durch Verblutung Berendeter.
wukrywińco, Ort mit Verſtecken, Höhlen.
wukrywk, kleines Verſteck.
wukublanka, kleine Mitgift.
wukublerić, -rjenje, außwirthſchaften.
wukublerić ſebi, durch Wirthſchaftlichkeit erwerben.
wukucharić ſebi, durchs Kochgeſchäft verdienen.
wukupnik, Loſkäufer, Freimacher.
- Wukutlenc, ein „Ausgeweideter“, Dünnbauch.
wukutlenki, pl., außgenommenes Eingeweide.
wukhadnik, Abſtämmling.
wukhlódzernja, Berfühlungsraum.
wukhody, pl., Bromenaden.
wukhodzowař, Spaziergänger.
wukamař, Ausbrecher.
wukup, Auſwipp.
wukupać, außkippen, außwippen.
wulehniđlo, Außgeburt, Brut.
wulehowak, Lümmler.
wulek, Heilmittel, welches völlig hilft.
wulekarić, -nje, außhören zu doktern.
wulekarić ſebi, durch ärztliche Praxis verdienen.
wulekowany, völlig geheilt, (innerlich) außkuriert.
wulekowař, Ausheiler.
wulekowaty, gänzlich außheilend.
wulepic, außkleben.
wulepjeř, Außkleber.
wulepšeř, Berbetterer.
wulepšić, beſſern Geſchmack, höhern Wert geben.
wulećny, zum Außfluge reif, flügge.
wulećowař, Außflügler.
wuleženki, auch: -žanki, pl. Früchte mit Lagerreife.
wulicheř, -owař, Raſſulador.
wulichować ſebi, durch Wucherei erbeuten.
wulijawa, Auſgußrinne, Dachrinne.
wulinać, -nje, völlig außmaußern.
wuliwak, auch: Goſſe.
wulkostaroba, hohes Alter.
wulkotnik, hoher Herr, Magnat.
wulkotność, Großartigfeit.
wulkowažność, hohe Wichtigfeit.
wulkowažny, hochwichtig.

- Wuluboznić so, freundlicher, liebenswürdiger werden.
 wulutowanka, ersparte Sache.
 wumakać, durchs Taften finden.
 wumakać so, sich unbermutet herausstellen.
 wumakanka, der Fund infolge Bemühens.
 wumakař, Erfinder.
 wumėnkaty, mit Auszüglerhäuschen.
 wumėrjak, unzuverlässiger Ausmesser.
 wumėtk, bei Verlusten Gerettetes, Verbliebenes.
 wumhlic so, -wanje, aufhören neblig zu sein, sich aufstellen.
 wumilic so, -nje, huldvoll, gnädig werden.
 wumja-sć, -tować, ausdrücken, auspressen; wumjećenje, -towanje.
 wumjatk, das Ausgepreßte.
 wumjerwić so, -nje, hervorkriebeln und wiebeln.
 wumódric so, -drjenje, durchaus blau werden (Himmel).
 wumolować, ausmalen.
 wumotać so, hervorwanken, zu wanken aufhören.
 wumozetstwo, Befreiungsgenossenschaft.
 wumozować, wer zu befreien pflegt.
 wumpawa, Mumpß, Ziegenpeter.
 wumpjerawy, mit Neigung zu Hautauschlägen.
 wumpjerisko, großer, widerlicher Hautauschlag.
 wumrowić so, -nje, herauswimmeln.
 wumudrowak, Ausflügler, Auslüftler.
 wumyslak & -slovak, wer sich Ehrbüchtes ausdenkt.
 wumysleność, Eigensinn.
 wunadawańca, große Auschimpferei.
- Wunamak, Erfindung, Entdeckung.
 wunućeńca, Abnötigung, Erpressung.
 wunućer, -cować, Abnötiger, Erpresser.
 wunzl, wunzlik, kleines Bündel.
 wupadanki, pl., Ausgefallenes.
 wupalcować, -nje, auch: mit der Daumenbreite (nach Zollen) ausmessen.
 wupariścojty, mit Brandflecken (Feld).
 wuparizna, Brodem, Brühdunst.
 wupariznojty, brühdunstig.
 wuparkojty, mit kleinen Dürreflecken.
 wupazdźerić, -nje, die Achseln gänzlich entfernen.
 wupaźić, -nje, die Zimmerwände bebohlen.
 wupėknić, -nje, ganz gut, artig machen.
 wupėknić so, -nje, wohlartig werden.
 wupėśnić, -nje, ausdichten.
 wupicować, -nje, tüchtig ausfüttern.
 wupikać, -kować, -knyć, ausspicken, ausknipsen.
 wupikać so, sich äußerst sauber ausputzen; wupikanje.
 wupikowarka, peinliche Säubrerin, Abstäuberin.
 wupimlic so, -nje, aufhören zu kränkeln, zimperlisch zu sein.
 wupinak, einer, der sich brüstet.
 wupiľic so, -nje, auständeln, auspäpfeln.
 wupisanić, -nje, gänzl. bunt machen.
 wupiskorić so, -nje, aufhören verdrießlich zu sein.
 wupjekorić so, -nje, sich endlich mit Mühe emporpflanzen.
 wupjelchowařka, sorgsame Aufpäplerin.
 wupjeraćk, spreiziges, störriges Kind.

- Wupjerak, -owak, ein Geſpreizter, Widerſtreber.
 wupjerańca, Geſpreize, Widerſtreberei.
 wupłaćowak, einer, der rächende Vergeltung übt.
 wuplatowak, leidiger Ausſlicker, Ausheſſerer.
 wupłodność, Ertragsfähigkeit.
 wupłodny, ertragsfähig, ertragsreich.
 wuplahowak, einer, der durch Pflege erzeugt.
 wupletk, die Ausſlechtung, das Ausgeſlecht.
 wuplěwafka, Ausjäterin.
 wuplicać, -nje, ausklatſchen.
 wuplistać, -nje, tüchtig maulſchellieren.
 wupoćić so, -nje, auch Anſtandsausdruck für „piſſen“.
 wupomhać, Ausheſſer.
 wupominać ſebi, -nje, durch öfteres Mahnen endlich erlangen.
 wupomydlic, tüchtig mit Seife beſtreichen; wupomydlenje.
 wupopjerić, -nje, durchpeffern.
 wuporjadowak, der Herſteller gänzlicher Ordnung.
 wuporjeńšić, -nje, völlig verſchönern.
 wuposćić so, -nje, das Faſten beendigen.
 wupóśćelafka, ſorgſame Betterin.
 wupowědk, pl., Hinterbringereien.
 wupowědowaty, ausſagend, hinterbringen.
 wupowěšk, Reſſameauſhang.
 wupowijeřka, ſorgſältige Einwicklerin (Kinderfrau).
 wupožahać, -nje, gänzlich auſpicken.
 wupožcomny, zum Ausleihen.
 wupožconk, die Ausleihe.
- Wupožowak, Ausleiher.
 wupožolćić, -nje, gänzlich gelb überfärben.
 wuprask, Knall, Schuß, Ausbruch.
 wupraskotać, -nje, mit der Praſſelei aufhören.
 wuprasowak, -nje, auspreſſen, feltern; ausbügeln (Schneider).
 wuprašowak, Ausfrager.
 wuprawdośćić, -nje, gänzlich rechtfertigen, freisprechen.
 wuprawjeř, -wjowak, Zubereiter, Einrichter.
 wuprawowak, Abprozeſſierer.
 wuprawowak, der ſein Recht auſſagt.
 wupřaza, durch Spinnarbeit Verdientes.
 wupraženca, tropiſche Hitze, Ausdörrung.
 wupražišo & -žnišo, ausgedorrtes Sturſtück.
 wuprelićić, -nje, vollſtändig auszählen, durchrechnen.
 wuprepuhowak, -nje, erſchöpfend durchprüfen.
 wuprešćerak, einer, der breitſpurig auftritt, Auſträcker.
 wuprimk, Arretur.
 wuprimnjene, Arreſtant.
 wuprošenka, durch Bitten Erlangtes.
 wupróškowafka, Abſegerin aller Stäubchen.
 wuprózdnjeř, Ausleerer, Entlediger.
 wuprudženca, Ausmarterei.
 wuprudzowak, unabläſſiger Placker.
 wupruzić, -nje, gänzl. ausſpreizen.
 wuprysk, Schuß, Funkenabflug beim Schmieden.
 wupuć, Ausweg.
 wupućowak, abreißen, verreißen.
 wupućowak, der Abreiſſende.
 wupumpotać, -nje, ausbrummeln.

- Wupuscina & -pustnišćo, Stätte der Vermüftung.
wupuscowak, gräßlicher Vermüfter.
wupuscowańca, schauerliche Vermüftung.
wupustk, Freiegebung, Loslassung.
wupušćenk, der Freigelassene.
wupušćeń, d. Loslasser, Freiheitgeber.
wupytowanje, wupyt, (gerichtliche) Hausfuchung.
wupytowań, Hausfuchungsbeamter.
wuradnik, Schlußberater, Beschlußgeber.
wuradżowanki, pl., Beratung.
wuręćeć sebi, sich etwas erreden.
wuręćowak, Streiter, Wörtler, Wortwechslor.
wuręćowakski, zum Wortwechsel geneigt.
wuręćowaty, wortwechselnd, recht-haberisch.
wurejować, -nje, austanzen, das Tanzen beendigen.
wuręzba, Produkt des Schnitzers oder Bildhauers.
wuręzbarić, -nje, ausschneiden, ausschauen; damit aufhören.
wuręzbarić sebi, -nje, durch Bildnererl erwerben.
wurismo, Abtheilung, Sonderung, Scheidung.
wurjadność, Außerordentlichkeit, Vorzüglichkeit.
wurjadowań, Ordner, Ausschlichter.
wurjekliwosć, Sprechbarkeit.
wurjeńšer, Hersteller gänzlicher Verschönerung.
wurjeńšomny, gänzl. zu verschönern.
wurjepotać so, -nje, aufhören lärmend zu lachen.
wuronina, aus den Hülsen gefallene Körner.
wuropinka, frisches, dralles Mädchen.
Wurostkaty, mit kleinen Schößlingen versehen.
wurostki, pl., kleine Schößlinge, Auswüchse.
wurozdajić, -nje, schrecklich weit aufsperrern.
wurozdawać, -nje, alles verschenten.
wurubizna, Beute durch Raub.
wurubjenc, ein Ausgeraubter, Geplündertor.
wurubjeńca, Vercabung, Plünderung.
wurun (nalętni a nazymski = jutrowny a michański), Aequinoctium.
wurunań, Schlichter, Begleicher einer Differenz.
wurytk, Fund beim Graben.
wurywanki, pl., Ausgräbtlinge, Mineralien.
wusać & -sak, ein Schnurrbartiger.
wusadk, Hautausschlag.
wusadność, Behaftung mit Ausfaß.
wusadzany, mosaikartig ausgelegt, ausgepflanzt.
wusadżeny, ausgefetzt (Zindelkind).
wusadzitosć, das Hervorvstehen, die Conberität.
wusap, d. plöhl. Flammenausbruch.
wusapotać, -nje, aufhören zu flackern.
wusće, Ausfluß, Mündung, Stadt Auffig.
wuseklować, -klować, mit Schleifen, Schleifchen aufpußen.
wuskak, Auszuschlupf, Hinwegsprung.
wuskobanki, pl., Ausrupflinge.
wuskoćnik, ein Flüchtling, ein Gewandter.
wuskorżić, -enje, das Elend ausklagen.
wuskorżić sebi, durch Klage erlangen bez. zu erlangen suchen.
wuskorżmo, das Erklagte.
wuskušowań, listiger Ausfrager.

- Wuskhnjenc, verdorrter Baum u., ein Schwindsüchtiger.
 wusławjeſ, Lobpreiſer.
 wuslónćnić so, ſonnig werden (Wetter).
 wusłowność, Wörtlichkeit, Ausdrücklichkeit.
 wusłowo, Auſſpruch, Sentenz.
 wusłužić ſebi, durchs Dienen erwerben.
 wusłyšowaſ, wer immer wieder erhört.
 wusłėdki, pl., Ergebnisse des Ausſpürens.
 wusłėdnićo, Stätte des Spürens, Auſſorſchens.
 wusłėdowaſ, unermüdt. Aufſpürer.
 wusmalina, ausgeſengte Flur.
 wusmėchowakstwo, Spötterhande.
 wusmoleſ, der Auſſpicher.
 wusmolernja, Biſchhäufel.
 wusmork, Auſſgeſchneuztes.
 wusmužk, Funke für Peſtkartoffeln.
 wusmyk, Auſſcutſch.
 wuspėchować, -nje, durch Eile gewinnen, erreichen.
 wuspinać, -nje, durch Streben auseinanderſpannen, ſpreizen.
 wuspinkać so, -nje, auſſchlafen (Kinderſpr.).
 wuspokojić, -nje, völlig beſchwichtigen, tröſten.
 wuspowėdać so, -nje, ausbeichten, ohne Hinterhalt beichten.
 wusrėbk, Auſſchlurſ.
 wustaty, auch: erfahren, kundig, mild im Behandeln.
 wustawaty, ermattend, kraftverlierend.
 wustojnik, ein Kenner, Kundiger.
 wustopować, -nje, mit den Füßen (nach Füßen) ausmeſſen.
 wustorkowany, wiederholt auſſgeſtoßen.
 Wustrowjaty, geſundmachend.
 wustrowjenc, ein Genefender.
 wustupowanje, energiſches Auftreten.
 wusušk, gedörrtes Ding, „Gebackenbirmännel“.
 wuswarjeńca, heftiges Auſſſchelten.
 wuswark, gelinder Tadel.
 wuswjećenje, Einweihung, Auſſweihung.
 wuswjećeſ, die weihende Perſon.
 wuswojeſ, Expropriator.
 wusykać, -ować, -nje, auſſſpritzen; einen Durchhau machen.
 wusypać so (na někoho), -nje, determiniert auſſzanken.
 wusypanki, pl., Auſſgeſchüttetes, Weggeſtreutes.
 wusypki, pl., Frieſel, Scharlach; Auſſgeſchüttetes (trocken).
 wusypnićo, Abladeplatz für Schutt, Gerölle.
 wusypolenki, pl., ſchwacher, ſtaubförmiger Auſſſchutt.
 wusypolić, -nje, fein, klar auſſſchütten (trockene Subſtanz).
 wuſćipk, Auſſſpühd.
 wuſeptanka, Auſſſipelung, heimliche Mitteilung.
 wuſeptarka, heimliche Klatsche.
 wuſerſenić so, -nje, aufhören zornmütig zu ſein.
 wuſewcować, -nje, aufhören zu ſchuſtern.
 wuſewcować ſebi, durch Schuſmachen verdienen.
 wuſić ſebi, durch Näherei erwerben.
 wuſiplenka, auſſgefernte Hagebutte.
 wuſiwk, Sticfigur.
 wuſkrėwanki, pl., Auſſgeſchmortes.
 wuſlapk, unwillkürliche, unabiſſichtliche Auſſerung.
 wuſumić, -nje, hervorſaufen, =brauſen.

- Wušumić so, -nje, aufhören zu
 laufen oder brausen.
 wušwikać, -nje, durchgeißeln, aus=
 peitschen.
 wušwipać, -nje, durchpeitschen,
 hinausgeißeln.
 wutajenka, genugjam heimlich ge=
 haltene Sache.
 wutasac so, sich unvermutet heraus=
 stellen; wutasanje.
 wutasanka, unerwartet heraus=
 gefommene Sache.
 wutepić, -nje, ausheizen, beheizen.
 wutepny, leicht erheizbar.
 wutkojtosć, Kernigkeit, Gehalts=
 fülle.
 wutkojty, reich an Gehalt.
 wutla (sucha wutla), Weißfiß.
 wutleńca, Verschmachtung.
 wutok, Ausfuß.
 wutotolić so, -enje, langsam her=
 vorquellen.
 wutradanc, ein durch Darben Ver=
 kommener.
 wutradany, ausgedarbt.
 wutrajnik, ein Beständiger, Aus=
 haltender.
 wutrasć so (na někoho), -nje,
 heftig tabeln.
 wutrašer, Verjager durch Angst=
 erweckung.
 wutrašić, -nje, durch Angsterreg=
 ung vertreiben.
 wutrobinka, herzensgutes Mädchen.
 wutrobkojty, herzenähnlich.
 wutrobliwosc, Herzlichkeit, Ge=
 mütsfülle.
 wutrobliwy, seelensgut, warmherzig.
 wutrobnausk & -nuško, Herzlieb,
 Herzenslieblich.
 wutrubjak, der Ausfäufer (gleich
 aus der Flasche).
 wutruzić, -nje, ausdreheln.
 wutrużmo, ausgedrechselte Sache.
- Wutryśkać, -kanje, die Pöffen=
 treiberet beendigen.
 wutukać, -kanje, durch Argwohnr
 dahinterkommen.
 wutunkać, -kanje, austunken.
 wututać, -tanje, austrinken (Rbrspr.).
 wutwarkaty, mit Erkern versehen
 (Kirche, Schloß).
 wutwork, Gebilde.
 wutykanc, Polsterfiß, überstopftes
 Federbett.
 wutykowak, wer öfters Vorwürfe
 macht.
 wutyšerić, -nje, aufhören zu tischlern.
 wutyšerić sobi, -nje, sich ertischlern.
 wuwalnišćo, Stätte des Ausbruchs.
 wuwěchowac, mit Richtungswischen
 bestecken (Winterbahn); wuwě=
 chowanje.
 wuwěnowař, der Brautausfätter.
 wuwěrnjeř, Nachweiser d. Wahrheit.
 wuwěšćak, pfißiger Ablocker.
 wuwěšćer, schlauredender Heraus=
 bringer.
 wuwichorić so, -rjenje, mit Stür=
 men aufhören.
 wuwikowanki, pl., Erwerbniße
 durch Marktbetrieb.
 wuwikowař, Marktbetreiber, Händ=
 ler mit Profit.
 wuwink, das Ausgerenkte.
 wuwinowař, Advokat des An=
 geklagten.
 wuwjazmo, Ausbund.
 wuwjedliwosc, Ausfühbarkeit,
 Thunlichkeit.
 wuwjedowacy, ausführend, praktisch.
 wuwjedrjeńćko, kurze Aufheiter=
 ung des Wetters.
 wuwjechlowac, -anje, mit dem
 Wedel hinaustreiben (Insekten).
 wuwjerisko, greuliche Öffnung,
 gährender Abgrund.
 wuwłóćk, das Ausgeeggte.

- Wuwolić, -nje, erküren, erkiesen.
 wuwoptować, -nje, mit der Prüfung durch d. Geschmac̄ fertig sein.
 wuworanki, pl., das Ausgedeckte.
 wuwosebnić, -nje, ganz vornehm machen.
 wuwosebnić so, -nje, vornehm werden.
 wuwostajenka, Auslaß.
 wuwostatk, der Ausbleib.
 wuwótkić, -nje, ganz scharf machen; Scharten ausschärfen.
 wuwrotnišćo, Windbruchstelle im Walde.
 wuwudźef, ein Ausbeuter, Erbeuter mit Geduld.
 wuwzatk, Herausnahme, Ausnah̄me, Bedingung.
 wuzamk, Ausßchuß.
 wuzbēhak, Wagenwinde, Hebel.
 wuzbēhowak, Lobredner ohne Grund.
 wuzbēhowať, Rühmer, Erhöher.
 wuzbēranki, pl., ausgelesene Sachen.
 wuzbērk, Auslese.
 wuzboženc & -ženk, ein sehr Beglückter.
 wuzbožef, Hochbeglückter.
 wuzbožić, -nje, höchlich beglücken.
 wuzbytkowaniki, pl., erübrigte Dinge.
 wuzdzenje, das Zäumen.
 wuzdzisko, schlechter Baum.
 wuzhibk, Ausbug.
 wuzkota, Enge, fig. Verlegenheit.
 wuzkotny, verlegen, ängstlich.
 wuzrawizna, böllige Reife.
 wuzwolak, albernere Wähler, Auswahltreffer.
 wuzyknyć, -nje, einen kurzen Ton ausstoßen.
 wuzykować, -nje, in Absätzen kurze Töne von sich geben.
 wuzywać so, -nje, mit dem Sähen (Schlafmützigsein) aufhören.
 wuzzahać, -nje, durch Brennen verzagen (Messeln, Feuer).
 wuzzahańca, Vertreibung durch Sengen und Brennen.
 wuzzabować, -nje, durchsalben, balsamieren.
 wuzidlic, -nje, dünnflüssig hervorprudeln.
 wuzimowak, Wringmaschine.
 wuziwak, Genußmens̄ch.
 wuziwk, kleiner Genuß.
 wuznōtk & -znōwk, das Herausgefischte.
 wuznjeć, -znōwać, herausficheln.
 wuzohnowať, Abschiedsredner, Segner der abgehenden Personen.
 wuzranc, Ausßresser.
 wyjowať, wer auch unreife Leute mit „Zhr“ (Sie) anredet.
 wyski-juski, pl., Freudengeschrei.
 wysokodostojnosć, Hochwürdigkeit.
 wysokodostojny, hochwürdig.
 wysokohnadny, von hohen Gnaden.
 wysokoknjejski, hochherrschastlich.
 wysokokrasny, hochherrlich.
 wysokomudry, sehr klug, weise.
 wysokowučeny, von hoher Gelehrtheit.
 wzdaće, wzdawanje, das Entsagen.
 wzdawať, Verzichter, Entfager.

Prinoški k starsim serbskim cyrkwinskim a narodopisnym stawiznam.

Podawa dr. Ernst Muka.

Čitajo knihi znateho cyrkwinskeho spisowacela kn. dra. theol. et phil. Jurija Buchwalda, fararja w Lipsku, z napisom: Wittenberger Ordiniertenbuch (Erster Band. 1537—1560. — Zweiter Band. 1560—1572. Leipzig 1894 a 1896) spóznach, zo su wone zapiski we Wittenbergu ordinierowanych (wuswjećenych) evangelskich duchownych, kotrež so tam w archivje měsčanskeje farskeje cyrkwe w radnej ličbje rukopisnych zwjazkow khowaju a wot l. 1537 hač do l. 1816 dosahaju, tež za nas Serbow wuley zajimawe jako žórlo za stawizny serbskeje evangelskeje cyrkwe a z dobom tež serbskeje narodnosće, a tuž wobzamknych, z nich wšo w tym nastupanju za nas wažne wučahnyć a tu w našim Časopisu wozjewić.

Čerpali su drje hižo mnozy, kiž stawizny evangelsko-lutherskeje cyrkwe a jeje duchownstwa pisachu, z tutech Wittenbergskich zapiskow a mjez nimi po mojim zdaću tež hižo w zašłym lětstotku našeje serbskaj fararjej Šěrach a Dołhi (Lange), kotrajž k 50lětnemu jubileju lužiskeho předařskeho towařstwa w Lipsku w léće 1767 wudaštaj hišće džensa za nas wažnu knižku: Kurzer Entwurf einer Oberlausitz-wendischen Kirchenhistorie. Budissin. 1767. Wonaj pak drje njejstaj samaj te Wittenbergske zwjazki w rukomaj mětoj, dokelž w jeju spisu wšelake mjena a *personalia* hornjoserbskich duchownych tam zapisane brachuja.

Kn. D. Jurij Buchwald je jenož přenjeje dwaj zwjazkaj wonych zapiskow wozjewiř a dla njedostatka wotebřarjow z wudawanjom zastař; tuž budža moje wozjewjenja z tamnych zwjazkow wot l. 1572—1816 za nas tak rjee přenje.

Do přenjejeho zwjazka (1537—60) su ordinatorowje (wuswjećowacy fararjo) wuswjećenych duchownych zapisowali a to w němскеj rěči, wot l. 1563 (w druhim zwjazku) pak mějachu wuswjećeni duchowni sami swój žiwjenjoběh (*curriculum vitae*) do tych k tomu postajenych knihow zapisowac, kotryž bywajo pak dlějši

pak krótsí poskića zajimawy dohled do duchowneho rozwića a wzdžělanja wuswjećenyh wosobow. Zapiski same su wot toho časa z wjetša laćanske, druhdy tež němske a někotre samo česke.

Dla wobmjelowaneho městna w našim Časopisu pak sym nuzowany był, z tutech zapiskow wšě za naše serbske stawizny njewažne sady a sadki zwuwostajeć a sym tute wuwostajenki z wjetša z dypkami (...) woznamjenjať. A swoje přispomnjenja a wujasnjenja sym pak do spinkow () pak na kónc stronow stajať. Zezady svojich rjadownych čisłow sym před wupiski z přěnjeho a druhého zwjazka dla přirunanja tež čisła z D. Buchwaldowych knihow stajit.

Lěta 1538. 1) Buchw. I. č. 29. Joannes Gloda von Cassla (Kózle) Custos (cyrkwjenc) Zum Lasa (Łaz p. Kalawy), Beruffenn gein Agrasin (Ogrozyna p. Kalawy) Zum Pfar-
amt.

Lěta 1539. 2) č. 41. Laurentius Schleetz (Šlěc) von der Dahme (Damna), Schulmeyster Zu Schliebenn (Sliwin). Beruffenn gein*) Schonaw (Šunow p. Damny) Zum Pfaramt.*)

3) č. 42. Urbanus Hentzschick (Hentšyk) von der Alten Döber (Stara Darbna), Stadtschreiber Zu Calow (Kalawa), Ber. g. Schlawendorff, Czynnitz und Eggestorff (Chožyšća, Synjeńce, Wóškojce p. Łukowa) Z. Pf.

4) č. 51. Martinus Kissitz (Kisycy) von Spremberg, Rathman unnd Kursner daselbst, Ber. g. Colm (Khołm) bey Gorlitz z. Pf.

5) č. 70. Franciscus Richter von Budissen (Budyšin), Custos Zu Barut bey Budissen, Ber. g. der Diese (Džěže) bey Goerlitz Z. Pf.

6) č. 133. Albinus Kolkwitz vonn Cotbus, Schulmeister**) Zu Finsterwald, Ber. g. Kirchain Z. Priesteramt.**)

1540. 7) č. 162. Joannes Pritzschenkenn (Pryčka) vonn Spremberg, Schulm. zu Drebeke (Drjowk), ber. dohyynn z. Pr.

8) č. 174. Alexius Lehman von Vetzsch (Wětošow) aus Niederlausitz, daselbst Buerger, auch dahin ber. z. Pr.

*) Chcemy dale takle skróćeć: Ber. g. — z. Pf.

**) Skróćamy: Schulm. — z. Pr.

- 9) č. 190. Petrus Sutorius de Musskow (Mužakow), Edituus (cyrkwjene) zu Newkirchen bey Budissenn, ber. g. Krebe (Krjebja) zwischen Görlitz und Budissenn z. Pf.
- 10) č. 213. Georgius Austenn vonn Cotbus, Edituus daselbst, Ber. g. Grosse Gaglow (Gogolow) z. Pf.
- 11) č. 230. Martinus Koch von Rulandt, doselbst Buerger, Ber. g. Hogenbucko (Bukow p. Komorowa) z. Pf.
- 12) č. 247. Matthias Zscherne (Černý) vonn Ruland, Schulm. doselbst, dohin ber. z. Pr.
1541. 13) č. 300. Georgius Hoppe vonn Gedaw (Hodźij), Edituus*) zu Lauthe (Łuta), Ber. G. Grosse Grabenn (Hraboŵa p. Kamjenca) in Lausitz z. Pf.
- 14) č. 304. Petrus Bartisch (Bartuš) von Radistorff (Radowašojce) bey Drebeckow, Ed. zu Pfoerttenn (Brody), Ber. g. Forst (Baršć) z. Pr.
- 15) č. 352. Joannes Schuetz (Pšyca) von Resen (t. j. Grossräschen, s. Rań), Buerger und des Landvoigts Barbierer zu Loebben (Lubin) yn Nidderlausitz etwa, Darnach Richter zu Resen ut supra bey Diben (Dubin p. Lubina), Dohin (do Ranja) Ber. z. Pf.
1542. 16) č. 403. Burchardus Lehmann vonn Dernsswalde (Suchy Gózd p. Drjowka), Des Schenck Wilhelms zum Leutten (Lutol p. Drjowka) Schreiber, dohin ber. z. Pf.
- 17) č. 405. Martinus Ternow von Kosel (Kózły p. Nizkeje), Ed. zu Fuerstenwalde (Přibor), Ber. g. der Kosel (do Kózłow) z. Pf.
- 18) č. 417. Andreas Cipser vonn Musskaw, Ed. zu Straege (Strěgow), Ber. g. Kanis (m. Kanig t. j. Kanjow p. Gubina) z. Pf.
- 19) č. 420. Urbanus Richter vonn Doberstro (Wótrów p. Grabina), Schulm. zu Hoyersswerde (Wojerecy), Ber. g. Alde Debern (Stara Darbna) z. Pr.
- 20) č. 422. Thomas Derberg von Calow (Kalawa) in Lusatz, Ed. zu Waltersdorf (Waltarjeje p. Łukowa), Ber. g. Tornow doselbst z. Pf.

*) Skrócamy: Ed.

1543. 21) č. 480. Nicolaus Specht (Žoľmak) von Prebuss (Přibuz), Schulm. zu Budissen, Ber. g. Prebuss z. Pf.
- 22) č. 481. Basilius Keyll (Kel) vonn Branckow (Bronkowy p. Kalawy), Schulm. zu Finsterwald, Ber. g. Kasslaw (Kózle) bey Luckow (Łukow) z. Pf.
- 23) č. 522. Sebastianus Matischintz (Matusšyc) vonn Strade (Sřadow) bey Vetzschow (Wětošow), Aus dieser Universitet (t. j. z Wittenbergsk. un.) ber. g. Teupitz (Tupe) z. Pr.
- 24) č. 551. Urbanus Gunnerman vonn Kanstorff (Drobkowy) bey Luckow, Ed. doselbs, Ber. g. Stoeberitz (Sto-
brice p. Łukowa) z. Pf.
- 25) č. 555. Wencesslaus Mehte (Wjacław Měto) vonn Sornow (Žarnow), Aus dieser Universitet*) ber. g. Senfftenberg (Komorow) z. Pr.
- 26) č. 558. Gregorius Graff (Grab?) von Finsterwald, A. d. Un. ber. g. Jessenn (Jaseń p. Hrodka?) z. Pr.
1544. 27) č. 613. Georgius Bruestichenn von Calow, Schulm. zu Drebeckow (Drjowk), dohin ber. z. Pr.
- 28) č. 627. Briccius Richter vonn Grabow (Hrabowa) bey Budissen, Ed. zu Buckow (Wysoki Bukow) ber. z. Pf. g. Schepperitz (nětko n. Schwepnitz, s. Sepicy p. Kamjenca).
- 29) č. 640. Alexius Richter von Lissig (Lěška p. Komorowa?), Ed. zu Lanndanaw (t. j. Lindena p. Dobrořuga), Ber. g. Sornaw (Žarnow) z. Pf.
- 30) č. 655. Simon Schneider von Werben bey Cotbus, Ed. zu Cotbus, Ber. g. alde Doeberus (město Döbern, Stara Darbna) z. Pr.
1545. 31) č. 658. Andreas Richter von Kemnitz (Kamjeńca) bey Forst, Ed. zu Nostorff (Nosyďtojce), doselbsthin ber. z. Pf.
- 32) č. 679. Valentinus Krueger von Besskow, Aus d. Un. ber. g. Schawenn (Sowjo p. Storkowa) z. Pf.
- 33) č. 682. Erasmus Henichen von Cotbus, A. d. Un. ber. g. Trebitzsch (Žrobolce) bey Bessko z. Pf.
- 34) č. 683. Vincentius Moeller vonn Weyssenburg (Wóspork), Ed. doselbst, Ber. g. Krysche (Křišow) bey Budissen z. Pf.

*) Skrócamy dale: A. d. Un.

- 35) č. 702. Georgius Bautzenn (Budyšin) vonn Cotbus, Custos zu Zschacksdorff (Třešojce), Ber. g. Dubraw (Dubrawa) bey Spremberg z. Pf.
- 36) č. 713. Donatus Wureschk (Wórješk) vonn Cotbus, Cu.*) doselbst, Ber. dohin zum Wendischen**) Predigtamt.
- 37) č. 724. Andreas Cziptzer von Musskow, Cu. zu Schlawendorf, Ber. g. Czynnitz z. Pf. (přir. Buchw. č. 42 a 417).
- 38) č. 729. Blasius Seidel von Drebekow, Cu. zu Werbenn (Wjerbno), ber. g. Drebekow z. Pf.
- 39) č. 734. Albertus Sermata von Widawa, inn Polan, A. d. Un. ber. g. Golssenn (Gólišyn) z. Pr.
- 40) č. 736. Bonifatius Bothe vonn Hoegerswerd (Wojerecy) Schulm. zu Rulandt, Ber. g. Alden Doebern z. Pr.
1546. 41) č. 755. Ambrosius Nicolaus vonn Loebbenaw (Lubnjow), Burgermeyster doselbst, Ber. g. Grosse Beichow (Buchow) z. Pf.
- 42) č. 760. Thomas Zernick (Cernik) vonn Barut (Želm w D. Ł.), Schulm. doselbst, Ber. g. Teupitz (Tupe) z. Pf.
- 43) č. 794. Lucas Ziegler (s. Kózlik) von Cotbus, Schulm. zu Loebben (Lubin), Ber. g. Kruck (nětko n. Krugau, s. Dubrawa p. Lubina) z. Pf.
- 44) č. 799. Bartholomeus Hoszisch (Horiš?) von Hoewerswerd (Wojerecy), Cu. zu Colm bey Goerlitz, doselbsthin (t. j. do Khołma) ber. z. Pf.
- 45) č. 804. Johannes Crause (t. j. Krawe) von Hoegerswerd, Ber. dohin z. Pr.
- 46) č. 810. Johannes Pessius (ds. Pes = hs. Pos), Schulm. zu Forst, Ber. g. Startzel (Stare Sedło) z. Pf.
- 47) č. 836. Thomas Dubraw von Luckaw, Aus d. Un. ber. gen Schlawendorff z. Pf.
- 48) č. 837. Caspar Dickben vonn der Peytze (Picń), Aus d. Un. ber. dohin z. Pr.
1547. 49) č. 846. Simon Opitz vonn Musskow, Schreiber zum Seess (Bžež p. Lubnjowa) dohin ber. z. Pf.

*) Skróćenka za: Custos (cyrkwjene).

**) Tu je we wonych zapiskach přeni króć serbska řeč naspomnjena.

- 50) č. 894. Franciscus Hempel,*) Buerger und Tuchmacher zu Luckow, Cu. zu Wiessack (Wysoka), Ber. g. Hogenbuckow (Bukow p. Komorowa).
- 51) č. 895. Briccius Cauna von Vetzsko (Wětošow), Schulm. doselbst, dohin ber. z. Pr.
1548. 52) č. 916. Laurentius Mutz (Móts abo Muž?) von der Liessnitz (t. j. Lěsnica w Lubinskim wokrjesu, n. Leissnitz), Cu. zu Bueltzick (Bělsko), dohin ber. z. Pr.
- 53) č. 959. David Nicolaus von Loebbenaw (Lubnjow), Aus d. Un. ber. g. Golssen (Gólišyn) z. Pr.
- 54) č. 960. Valentinus Lemann von Cathow (Cathlow?, s. Kótlow p. Khóćebuza), Prediger zu Loebbenaw, Ber. g. Saltz z. Pr.
- 55) č. 966. Johannes Chalach vom Sehse (Bžez) inn Lausitz, Schulm. zur Czossen (Sosna), Ber. g. Motzen (Mócyu, Teltowski wokrj.) z. Pr.
- 56) č. 975. Petrus Rostock (Rostok) von Hoegerswerde, Aus d. Un. zu Franckfurt ber. G. Weissenberg z. Pf.
1549. 57) č. 995. Ambrosius Gruna vonn Belgern (Běla Hora p. Wósporka), Schulm. zu Solandt, dohin ber. z. Pr.
- 58) 1003. Laurentius Delicatus *Polonus*, von Gostingen (Gościnki?), Ber. g. Mertzwise**) bey Guben z. Pf.
- 59) č. 1028. Johannes Heselein von Landow, Hansen Luffts druecker-gesell, Ber. g. Gossmar***) neben Sonnewald (Grozišćo) gelegenn z. Pf.
1550. 60) č. 1087. Gregorius Moeller von der Moelraze (nětko Mühlrose, s. Miłoraz p. Mužakowa), Caspar von Nostitz Kinder Pedagogus, Ber. g. Jackendorf (t. j. Jänkendorf, s. Jenkecy) unter den von Nostitz z. Pf.
- 61) č. 1125. Johannes Jeringk (Jarink) vonn Oellssen (Wólšyna), Aus d. Un. ber. g. Loebbenn (Lubin) z. Pr.

*) Njeje zapisany w knizy: Kurzer Entwurf str. 52.

**) Zda so mi byé sobu dopokaz, zo běše serbska narěč k ranju wot Gubina při Wódrje pólsčinje tak blizka, zo móžeše Polak tam farske město zastać.

***) Drje dopokazuje, zo tam hižo tehdy wjacy serbski njeprědowachu.

1551. 62) č. 1129. Thomas Richter von Witgenaw (Kulow), Hans von Nostitz Kinder Pedagogus, Ber. g. Zschmoelln (Smjelna p. Biskopic) z. Pr.
- 63) č. 1130. Donatus Moeller vonn Witgenaw, (Custos?) zu Ugist (Wujězd, Horni), Ber. doselbsthin z. Pr.
- 64) č. 1156. Johannes Moerlingk vonn Cotbuss, zu Halle und Cotbuss Studirt, Ber. g. Luyo (Łojow p. Hrodka) bey Cotbuss z. Pf.
- 65) č. 1185. Joh. Pasca (Pask?) von Cotbus, Aus d. Un. ber. g. Cotbus, Bessko oder Sprembergk z. Pr.
- 66) č. 1203. Simon Conradus von Senfftenbergk, Cu. zu Betten (Butyń p. Grabina), Ber. g. Alde Doebrá (Stara Darbna) z. Pr.
1552. 67) č. 1217. Laurentius Richter vonn Rulandt, Schulm. zu Rulandt, Ber. g. Senfftenbergk z. Pr.
- 68) č. 1222. Petrus Lormann von der Sebenitz (Zebnica), Aus d. Un. ber. g. Schergeswalde (Šěrachow*) z. Pf.
- 69) č. 1245. Stephanus Zschortt (Žort) von Pretatzsch (Mroczna), Aus der Un. ber. g. Koennern (?) z. Pr.
- 70) č. 1316. Matthias Oekitzsch vonn Hohenleubitzsch (nětko Hohenleipisch, s. Lubuš), Aus d. Un. ber. doselbsthin z. Pf.
1553. 71) č. 1347. M. Melchior Jungk vonn Spremberg, Aus d. Un. ber. g. Calo (Kalawa) z. Pf.
- 72) č. 1369. Bartholomeus Waldo vonn Zschalhausen (Za-łuž p. Komorowa), Andres von Gersdorffs Kinder Preceptor, Ber. g. Bischdorff und Herbstorff (Biskopow a Hěrkecy p. Lubija) z. Pf.
- 73) č. 1383. Christophorus Cleinschmidt (Kowafk) von Hoierswerd, Cu. zu Lauthe (Łuta), Ber. g. Sehe (Jězor p. Nizkeje) z. Pf.
1554. 74) č. 1487. Fridericus Hirssberger von Liebenwerd (Rukow), etwan ein Juede, Ber. g. Wiltenn (Wjelećin) bey Budissen gelegen z. Pf.**)

) Dopokazuje, zo tehdy Šěrachowska wosada lutherskej wučbje přiwisowaše, zo pak ližo tehdy wjacy serbska njebě.

**) Njeje zapisany w knižy „Kurzer Entwurf“ str. 107.

- 75) č. 1495. Ambrosius Winckelman (Nuglik) vonn Loebbenaw, Aus d. Un. ber. g. Grosse Czauch und Newe Zauch (Stara a Nowa Niwa p. Lubina) z. Pf.
- 76) č. 1537. Bartholomeus Paulitz vonn Witgenaw, Schulm. zu Krebe (Krjebja), Ber. zur Mieke (Mikow?) z. Pf.*)
- 77) č. 1562. Gregorius Stulschreyber vonn Sprembergk, Aus d. Un. ber. g. Polaun (město Polau t. j. Palow p. Biskopie) z. Pf.**)
- 78) č. 1572. Simon Reitzner von Friedlandt, Aus d. Un. ber. auff kunftigs predigambt nahe bey Cotbuss.
1555. 79) č. 1590. Anthonius Weler vonn Vetzschow, Aus d. Un. ber. doselbsthin z. Pr.
- 80) č. 1593. Joachimus Belen (Bela?) vonn Loebben (Lubin), Aus d. Un. ber. g. Senfftenberg z. diaconat.
- 81) č. 1597. Jacobus Meliss von Jueterbock (Jutrobog), Aus d. Un. ber. g. Sornow (Žarnow) z. Pf.
1556. 82) č. 1713. Joh. Matho (Mato) vonn Loebbenaw (Lubnjos), Schulm. zu Gelssenn (Gólišyn), Ber. g. Heinstorff z. Pf.
1558. 83) č. 1789. Urbanus Milo Storkouiensis (ze Storkowa), vocirt g. Reichwalde (Rychwałd) in der Laussnitz.
- 84) č. 1791. Jacobus Kube von Forst, voc. g. der Zibelle (Cybalin), in der Niederlausnitz zum diacono.
1559. 85) č. 1840. Tomas Moeller von der Zauche (Stara Niwa?), voc. g. Mesow (nětko Gross-Mehssow, s. Změšow p. Kalawy); Ebers pristaja: fuit custos ferme 4 annos in pago Meisso (Změšow) prope Calam (Kalawa) Vandalicam (Vandalicus = serbski).
- 86) č. 1929. Joh. Grawsteyn (Sywik, pokhadža ze Syjka) Sprembergensis, voc. g. Senftenberg.

Prispomnjenje: Serbske resp. słowjanske swójbne mjena maju w přenim zwjazki wosebje hišće tući ordinandzi: str. 2 Schmoller (t. j. Smolef) von der Newstadt für der Rhone — Tietzka vonn Aldenburg Burger doselbst. — str. 28 Joannes Radewan von Kirchhain (z Kóstkowa). — str. 34 Lucas Law

*) Běše farań w Krjebi.

**) Njeje zapisany w knizy „Kurzer Entwurf“ str. 107.

von Hain (t. j. Grossenhain = Wjeliki Wosek) — Reintzsch von Halle. — str. 81 Johannes Golass von Leysnig. — str. 86 Michael Jeschka von Belgernn (p. Torgawy). — str. 99 Samuel Knot von der Schweinitz.

Lěta 1560. 87) Buchw. II. č. 12. Gregorius Schwarm sanfftenbergensis (z Komorowa) ist den 19. Majj gen Reichwaltt (Rychwałd) vociert.*) K tomu Eber:**) versutus in Academia Francofortensi (Frankfurt nad Wódru) biennium, Calae (Kalawa) cantor fuit biennium.

88) č. 13. Paulus Just von weissenburg (Wóspork) ist vociert gen gredis (t. j. Gröditz, Hrodzišéo p. Wósporka) 19. Majj.*) Eber: Weissenburgensis prope Budissinum, in nulla versatus Academia, in schola Dresdensi et Gorlicensi adolescens literas didicit, sex annos fuit scensor metallicus (hórnik) Freibergae — Grodis duobus milliaribus distante a Budissino.

89) č. 40. Balthasar Glowitz von Budessinn ist ordinirtt worden zu Eynem Pastorenn 1. septembris. Eber: scribae filius, didicit Leutmericii (Litoměricy), in nulla academia fuit, vocatus ad gubernationem Ecclesiae in pago Grodis (Hrodzišéo).***)

1561. 90) č. 92. Martinus Richter Lubenensis (z Lubina) vocatus est . . . diaconus Calensis (do Kalawy) 16. Aprillis.

91) č. 97. M. Marcus Mawerus Tribulensis (z Trjebulow) vocatus est . . . ab Ecclesia Tribulensi . . . et accepit ritum publicae ordinationis die 30. Aprilis.

92) č. 98. Michael Zimmerman (Čěsla, w Kurzer Entwurf po lač. Textor) Kitlitzcensis (z Ketlic) voc. est ad ministerium Evangelij ab ecclesia Kitlitzcensi et acc. rit. publ. ord. die

*) Njejtěj mjenowanej w „Kurzer Entwurf“ str. 124 a 49.

**) Wittenbergski faraf Pawoł Eber je sebi tež wosebje zapis činił wšěch duchownych, kotřiž buchu wot njeho abo jeho zastupnikow w l. 1558 —1567 wuswjećeni. Jeho zapis z napisom: „*Ordinati ad ministerium Evangelii Wuitenbergae a pastore Paulo Ebero*“ atd. khowa so we wójwodskej bibliothecy w Gotha a bu tež hižo wot D. J. Buchwalda wučerpany a w jeho druhim zwjazku (str. V—XXVII) wozjewjeny.

***) Přir. č. 13: snano tam Just došoł njebě. Ale tež wón njeje mjenowany w „Kurzer Entwurf“ str. 49.

30. aprilis. — K tomu Eber: von Weissenberg, Domini Martini (scil. Zimmermanni) Vandalici Ecclesiastri (t. j. serbskeho předarja*) in Luban (Lubij) filius. — ad docendum Evangelium lingua Vandalica (t. j. w serbskej rěči).
- 93) č. 125. Thomas Konopka Sprembergensis voc. est ad min. Ev. in opp. Austriae Seefeld a Generoso Barone D. Marquardo (Eber: de Künring) Domino in Seefeld et Schweinwan a. r. p. o. 3. Augustj. — Eber: Konopka (Henfling) etc. — bene doctus et facundus iuvenis.
- 94) č. 150. Joannes Herr (Knjez abo Knježk) Forstemiensis (z Baršća) voc. est ad doc. Ev. in pagum Lindenaw (Lipiny p. Wótranja) 29. Octobris. — Eber: Herre in nulla versatus Academia, sed Fribergae triennium didicit, postea octo annos cantorem egit in Aldenberg metallica urbe, postremo annum egit paedagogum nobilis Johannis a Lütichau uff Kmelen (Khmjelny).
- 95) č. 151. Maternus Lobius (Loba) natus Finsterwaldensis (z Grabina) voc. est ad. doc. Ev. a senatoribus Luckauiensibus 29. Octobris. Ebert: non potuit latine respondere, sed germanice expedite (t. j. bě jako Serb derje němski nawuknył). — ad diaconi munus.
- 96) č. 152. Benedictus Bohuslaus alias Kruger Particensis (z Parcowa) voc. ad doc. Ev. Chr. et administrandum Sacramenta in Ecclesia Finsterwaldensi 2. Novembris. — Ebert: Octo annos versatus in schola Senftenbergensi, in Pragensi dodrantem, hic sesquiannum, et iterum Pragae annum, inde reversus biennium hic didicit. — ad diaconatum.
- 97) č. 155. Simon Kshink Cotpusianus (Křink z Khoće-
buza) voc. est ad doc. Ev. in Rulandt*) 9. Nov. — Eber: Kschink [na kromje: ein reibtopf, Gernitz (t. j. gerne resp. gjarne) ein gemeiner topf]. — a pueris in schola patriae didicit latinam linguam, et proximos tres annos audivit D. Wellerum et alios gubernatores studiorum in

*) Njestejitaj w „Kurzer Entwurf“ str. 27 a 35.

schola Fribergensi.*) — ad docendum Evangelium lingua vandalica loco diaconi.

- 98) č. 165. Jacobus Matthisentius (Matyšojc) Calouiensis (z Kalawy) voc. est ad min. Ev. ad pagum Liseke (Eber: Lieska prope Finsterwald; t. j. Lieskau, s. Liškow) 10. Dec. a. 1561.
1562. 99) č. 186. Peter Steffen (Ščěpan) von Witgenaw ist ber. z. pr. von der gemeine zu sehe (Jězor p. Nizkeje) d. 21. Martij. Eber: Stephanus biennium fuit in schola Budissina, deinde custos fuit triennium in pago Seifersdorf (Šiborícý).
- 100) č. 187. Marcus Adam vonn Widgenaw i. ber. z. pr. v. d. gemeine zum Losse (t. j. Łaz)**) denn 21. Martij. — Eber: Budissini annum fuit, deinde custos fuit templi in pago Sehe (Jězor).
- Zajimawy je Eberowy připis k tutymaj čisłomaj 99 a 100: Hi duo Vandali nati admodum iuvenes et in nulla Academia versati et non bene instructi, tamen admissi sunt ad ordinationem, cum ad nos perscriptum esset, paucissimos haberi posse Vandalicae linguae peritos ibi parochos, et ipsi promisissent se circa Michaelis redituros, ut denuo examinarentur et exploraretur eorum profectus.
- 101) č. 195. Mattheus Domisch Sonnewaldensis (bě drje Serb) voc. est ad min. ab eccl. in oppidulo Stolpen 22. Aprilis.
1563. 102) č. 268. Joachim Jeser vonn Konnigeswarte (z Rakce) der geburt, voc. est ad min. Ev. in pagum Neschwitz (Njeswačidło) publice ad min. ordin. 31. Januarij 1563.***) — Eber: in nulla versatus Academia, literas didicit in schola Camicensi (w Kamjencu), postea scholis Alphabetariis praefuit amplius decennio. — parum fuit instructus in examine, promisit tamen diligentiam in studio.
- 103) č. 279. Ego Donatus Ey chapffel****) (Žołdźik?)†) Rulan-

*) W Freibergu su w času reformacije na tehdy wuwolanej wysokej šuli wšelacy serbscy młodžency wukli.

**) Njeje zapisany w „Kurzer Entwurf“ str. 69.

***) Njejestaj zapisanaj w „Kurzer Entwurf“ str. 79 a 35.

†) Přěni Serb, kiž je sam swój krótki žiwjenjoběh zapisał.

densis per quadriennium dedi operam literis Friburgae, postea fui quoque Wratislaviae duos annos et sum vocatus ad officium Diaconi a Conrado Sax Anno 1563 17. Martij. — Eber: in schola Fribergensi. — ad munus diaconi in oppido Ruland ad docendum Evangelium Vandalica lingua.

- 104) č. 318. Jacobus Janus Cotbusianus (z Khoćebuza) ad doc. ecclesiam Christi in oppido Liebenaw (Lubnjow) vocatus r. p. o. a.*) Witebergae 8. Augusti.
1564. 105) č. 367. Ego Lucas Schimantz (Šymańc) a Reppen (drje m. Repten = Rěpna p. Wětošowa) voc. ad Min. Diaconj in Vetzschau (Wětošow) a. d. 1564 in die purificationis Mariae. — Eber: versatus in Academia Lipsensi triennium et ultra quinquennium in schola oppiduli inferioris Lusatiae Vetschou. — ad officium diaconi ut tantum vandalice (jenož serbski) doceat. — Vandalus iuvenis et male informatus.
- 106) č. 385. Michael Steinbrecher Budissensis sum vocatus in oppidum Wartenbruck Anno 1564 car. 4. Aprillis; přir. č. 410.
- 107) č. 388. Ego Mattheus Sartorius (Šlodaf?) natus in oppido Spremberga (Hródk) inferioris Lusatiae postquam in pueritia sexennium Gorlittiae, Deinde in Academia Witebergensi integri ferme anni spacio literis operam dederim et docuerim pueritiam Bischoffuerdensem semestre et Sprembergensem iuventutem quinquennium vocatus sum ad doc. ev. . . . in pago Jezer (Jazory p. Brod) et ordinatus Die 16. Apr.
- 108) č. 410. Petrus Steinbrecher (Skafaf?) von Budissin ist ordiniert worden zu einem Diaconum dem 18. Junij Wittenbergk. — Eber: a puericia versatus in schola patriae et annum in schola Vratislaviensi, voc. tandem ad mun. diaconi in pago Ketlitz**) (Ketlicy) prope Lybanon (Lubij!) superioris Lusatiae, ut doceat Evangelium ibi lingua vandalica.

*) r. p. o. = ritu publico ordinatus est — r. p. o. a. = ritum publicae ordinationis accepit — r. p. o. c. = ritu publico ordinationis confirmatus est.

**) Njesteji w „Kurz. Entw.“ str. 27.

- 109) č. 424. Ego Johannes Mylius Cotbusianus ex inferiori Lusatia ex schola Cotbusiana Vitebergam profectus annum atque semestre artibus atque Theologiae studio operam navavi et revocatus Cotbusium (Khoćebuz) ad vandalici Diaconi munus obeundum ordinationem petii et accepi die 23. Augusti. — Eber: ut doceat Evangelium lingua vandalica.
- 110) č. 431. Ich Petrus Cunradus von Calo (z Kalawy) gewesener kuster zu Schlaberndorff (Chóżyšća) der Superintendentz Lubbin vonn dem edlen Ehrenvesten L Kalkreut zu alde Deber (Stara Darbna) ber. z. pr. atd. 13. Septembris Anno 1564. — Eber: natus in pago Messou (i. e. caro)*) versatus in schola Calensi et Cotbusiana fere quinquennium. — ut doceat Evangelium lingua vandalica.
- 111) č. 434. Ich Joannes Krugerus Cottwitzensis (drje: Cosswitzensis t. j. z Kósoje p. Wětošowa, n. Cosswig) gewesener Edituus zu Messo (Změšow p. Kalawy) Bin zur Ogrosse (do Ogrozyny) zum Predigamt berworden, dess ich denn die Ordination empf. habeden 13. Septembris A. 1564. — Eber: natus in oppido Cotbus (?), egressus ex schola patria frequentavit ludum Magdeburgensem per biennium, vocatus ad docendum Evangelium lingua vandalica.
- 112) č. 438. Ego Jacobus Weis natus in oppido Musca (Mužakow) in superiori Lusacia versatus in hac Academia per spacium fere trium annorum, inde vocatus ad off. Ludimoderatoris in opp. Musca, cui praefui fere per decennium. Jam vocatus in pagum Gablenez (Jabłońc)**) sum ordinatus Anno 1564 Mens. Sept. die 17.
1565. 113) č. 483. Ego Blasius Paur (Bur) Wittebergensis in schola Cervestensi (Serbišćo) et in Acad. Wittebergensi, voc. ad doc. Ev. in Schlauendorff (Chóżyšća) et ad p. r. o. admissus die 29. Apr.

*) Tuto a druge tajke prispmnjenja swědča, zo Wittenbergski faraf a superintendent D. Pawoł Eber serbski rozymješe abo so z najmjejša za serbsku rěč zajimowaše.

**) Nima so w zapisku Jabłońskich fararjow w knizy „Kurz. Entw.“ str. 112.

- 114) č. 503. Ego Alexius Petreus (Eber: Felsius) Cottbusiensis primum operam dedi literis in patria, . . . in Ac. Witeberg. versatus sum per biennium studiorum gratia. Tandem voc. sum ad min. Ev. in patriam in pago Karen (Kórjeń p. Khoćebuza) et ord. 20. Junij a. 1565.
- 115) č. 532. Ego Simeon Garwinus Forstensis (z Baršća) initia honestarum artium in patria ieci, deinde a parentibus meis Lipsiam missus sum, ibi per triennium incubui literis et commendatus postea Generoso ac nobili D. D. Casparo Burggravio a Donau (m. Dohna) D. super Kunigspruk & Straupitz ad instituendum iuniores Barones, quam institutionem biennium habui, ultimo vocatus sum ad ministrum verbi divini a nobilibus et strenuis viris Casparo et Hieronymo a Schreiberstorff et Magno et Johanne fratribus a Baudissin in Pago Königswarte*) (do Rakec) prope Budissinam sito et r. p. o. a. 17. Oct. a. 1565. — Eber: bene respondit.
- 116) č. 545. Ego Valentinus Molitor (Młyńk) Fandalis (t. p. Serb), Wusterhausen (t. j. Parsk p. Barlinja), fundamentum posui artium literarum (za: liberalium) Berliniae, Deinde quartam partem Anni Francofordiae didici, Deinde apud viduam Wilhelmi Schencken pro scriptore fui 4 Ann: Et deinde vocatus sum ad munus pastoris Ecclesiae Fandalicae linguae in pago **Grevendorff**)** (nětko Gräfendorf, k dothemu ranju wot Parska) a Domino Christofero Schencken, Et a clarissimo viro Domino Paulo Ebero pastore Witebergensi r. p. o. a. 28. Octo. Anno 1565.

*) To je za stawizny Rakečanskeje cyrkwe wažna a dotal njeznata powěsć. Potajkim bu w Rakečanskej wosadže reformacija wot tamnišich knježkow bratrow wot Schreibersdorfa a wot Budyšina před lětom 1565 zawjedžena a přeni lutherski farań běše spomnjeny Šiman Garwin z Baršća. — W „Kurzer Entwurf“ str. 62 mjenuje so jako přeni luth. farań Krystof Pink wokoło l. 1608.

**) To je zaso wulcyšnje wažny zapisk za stawizny serbskeje řeče a narodnosće. Z njeho zhonimy, zo běchu tehdy w Parsku a wokolnosće, potajkim njedaloko Barlinja hišće Serbja; a zo měješe so wokoło 1565 na př. w Grabicach (Gräbendorf) srjedz Parska a Serbskeho Bukojca hišće serbski předować. Dotal hišće njeznata powěsć!

- 117) č. 547. Ego Andreas Robott Fridelandensis (Handrij Robota, Serb z Brylanda p. Běžkowa) in patria primum, deinde Cotbusii, Wratislaviae et Budissinae fundamenta artium ieci discedere coactus sum in patriam (t. j. do Brylanda), in qua discedente Diacono a senatu istius oppidi ad munus Diaconatus capessendum vocatus sum et Witebergae a praeceptoribus meis petii testimonium publicae ordinationis 7. Nov. 1565.
1566. 118) č. 577. Ego Johannes Praetorius Hoierschwerdensis (z Wojerec) per sex fere annos versatus in schola Cottbusiana, postmodum profectus in scholam Hallensem studiorum causa, inde contuli me in hanc Ac. Witteb. ante annum et inde ab Ecclesia Oslink*) prope Budissinam ad off. pastoris vocatus Anno 1566 3. Apr.
- 119) č. 666. Ego Paulus Kuschius Rogonensis (Kuš z Ragoza srjedz Lubina a Lubjowa) in primis dedi operam literis in civitate Francofordiae per quinquennium et versatus sum in celeberrima Ac. Francof. per annum. Vocatus sum autem in opp. Teupcensi (n. Teupitz, s. Tuce)**) ad min. Eccles. Ordin. s. . . . 22. Dec. 1566. — Eber: natus in pago Lusatiae inferioris Ragou (n. Ragow) — ad munus diaconi ut Evangelium doceat lingua vandalica.**)
1567. 120) č. 689. Ego Petrus Schöfflerus Sprembergensis confiteor me prima elementa didicisse in patria mea, missus Lipsiam, ibi ultra Triennium in schol. Thomiana versatus, a qua missus Vitebergam , in qua versatus triennium. Inde voc. ad off. Ludimoderatoris in oppido Wetzschau (Wětošow), in quo off. vers. ultra triennium. Postea voc. ab Eccl. Wetzschouiana ad off. Diaconi, a qua missus ad o. p. quam nactus Vitebergae 16. die Martii A. 1567.

*) Tutón Praetorius bě najskerje přeni lutherski duchowny we Wóslinku; jeho mjeno njebě dotal znate a brachuje w „Kurzer Entwurf“ str. 86.

***) Dotal jenička powěsć, zo je so w Tupcu serbski přědowało a toho dla wulcy wažna.

- 121) č. 697. Ego M. Johannes Agricola Sprembergensis . . . puer didici in patria, Gorkizii et Crossae . . . Postea . . . profectus sum admodum iuvenis . . . Vitebergam a. 1550 ususque sum praeceptore privato D. Petro Praetorio Cotbusiano (rodženeho z Khočebuza), sacrae Theologiae Doctore . . . A. 1558 Vitebergam redii . . . ibique usque ad hunc praesentem annum commoratus sum . . . Tandem . . . ad munus Pastoris Ecclesiae in oppido Lusatiae Calo (Kalawa) vocatus sum atque . . . p. o. r. c. sum . . . 23. Aprilis 1565.
- 122) č. 700. Ego Martinus Risius Lobauiensis (z Lubija) testor me . . . principia . . . in patria . . . didicisse, tandem . . . in scholam Dresdensem . . . missum in qua per sexennium literis operam impendi. Tandem a Senatu Dippoldiswaldensi ad munus Cantoris vocatum ex schola Dresdensi, cui muneri per quinquennium praefui. Hinc a patribus patriae (quae vocatur Löbau ἑξαπόλις Sechsstadt in superiori Lusatia) et a docto M. Casparo Pato*) pastore ad munus Diaconi avocatum et a . . . Ebero . . . p. o. r. c. esse a. 1567 die Georgii (23. hapr.).
- 123) č. 706. Ego Burchardus Leschka Cottbusianus in Salinis Saxonice et Stendaliae prima linguarum et artium initia degustavi, postea Wittebergam profectus, cum propter sumptuum penuriam studia continuare non possem, vocatus sum . . . ad docendi (tak!) Evangelium in oppido Elsterwerda, Et postea huc missus sum, ut ordinationem peterem . . . die ascensionis christi A. 67 sum ordinatus.
- 124) č. 707. Ego Jacobus Fabianus natus in civitate Goltzen (Gólišyn) dedi operam litteris in schola Gutterbocensi (w Jutrobozy) vocatus sum . . . in Schorbuss (Skjarbošc) ad min. verbi et ordin. . . . die Ascensionis A. 1567.
- 125) č. 711. Ego Clemens Brunswick Cottbusianus operam dedi literis Cottbusiae, postea Wittebergam profectus, cum propter sumptuum penuriam studia continuare non poterim, vocatus sum . . . ad min. et ordinatus . . . A.

*) Riese (Rjek) kaž Pato njestejitaj w „Kurzer Entwurf“ str. 27.

- 1567 21. Maii. — Eber: vocatus ad munus pastoris in pago inferioris Lusatiae Leuten (Lutol).
- 126) č. 720. Ich Martinus Hantzsch Kolmensis (z Khořma) bekenn das ich budissinae 6 jar frequentirt und darnach francophordiae ein halb jar in Academia, darnach bin ich beruffen tzu Godefrido von Gerstorff tzur Mican (z Mikowa) in Acolatum Crebensem*) vor einen diaconum, und bin ... zu Wittenberg ordinirt ... 18. Junii A. 1567.
- 127) č. 740. Ego Georgius Schkerle Rulandensis testor me ... principia ... in patria didicisse ..., tandem ... missus sum in scholam Dresdensem, in qua per quadriennium permansi ..., postremo ... in Acad. Witeberg. missus sum, in qua per quadriennium permansi. Tandem ... voc. sum docendi Evangelium in pago Neschwitz**) atque ... r. p. o. suscepti A. 1567 14. Septemb.
- 128) č. 741. Ego Andreas Krugerus Lubenensis (z Lubina) testor me ... in patria didicisse, tandem ... missus sum in scholam Magdeburgensem, in qua per biennium permansi ... tandem suscepi paedagogiam in urbe Bescouiana (Bězkow) et vocatus sum docendi Evangelium in urbe Bucholz (Serbski Bukojc) atque atd. kaž č. 740.
- 129) č. 753. Ego Urbanus Paulitz Witgenowiensis (z Kullowa) op. d. lit. in schola Lipsensi Biennium et in Academia eiusdem urbis quadriennium, postea in Austriam profectus in oppidulo Myselbach docendis pueris per triennium vacavi. Hinc in patriam reversus adeptus sum scolasticam conditionem in pago quodam Loss (t. j. Lohsa, s. Łaz)**) miliare a patria dissito, quam ferme per quadriennium administravi. Vocatus tandem ad min. Ev. ab Ecclesia eiusdem pagi, confirmatus sum a ... 12. Oct. 1567.
- 130) č. 767. Ego Lucas Bitner Sprembergensis didici prima elementa in patria, deinde contuli me Cotbusiam, ubi per decennium op. d. literis, donec voc. sum ad functionem scholasticam et ibi praefui scholae per triennium, Tandem

*) Njesteji mjez Krjebjanskini fararjemi w „Kurz. Entw.“ str. 66.

**) Njestejitaj w „Kurz. Entw.“ str. 81 a 69.

- a senatu Cotbusiensi voc. ad diaconum vandalicae Ecclesiae, Ordin. vero ad min. . . . A. 1567 die 26. Nov.
1568. 131) č. 796. Ego Petrus Wilca Lubnaensis (z Lubnjowa) ex minori Lusacia nutritus in oppido Lubenaw, deinde Cottbusiam me contuli, ibi septem annis litteris incubui, postea voc. ad provinciam scholasticam in opp. Lubenaw, ibi sex annis sum functus cantoris officio, deinde voc. sum ad off. Diaconi in opp. Lubenaw ac r. o. p. c. Wittebergae Calendis Aprilis.
- 132) č. 835. Ich Balthasar Buttnerus der geburte von Cottbus habe meine fundament Aldaselbst in mea patria gelernet, Bin hernach vom . . . Albino Kolekwitz pfarhern der peitz (do Picnja) zum schuldiener vocirt und beruffen, und mich daselbst ein Jarlangk gehalten, meinen müglichen vleiss an der Jugent angewandt vnd hernach . . . zum pfarher beruffen vnd alhier zu wittenbergk Examiniert vnd bestetiget worden. tetum (!) den 18. Julij.
1569. 133) č. 873. Ego Gabriel Polichius Calouiensis (Polich z Kalawy) prima Elementa literarum et pietatis Cotbusiae septem annos . . . didici, postea . . . Dresdam profectus, ubi . . . sexenium . . ., Postea a venerando viro M. Christiano Granau pastore in oppido Calo ad functionem officij susceptus in quo officio sex annos uersatus, tandem . . . ad off. Diaconatus docendi Evangelium in oppido Sprembergk uocatus et . . . publice ordinatus Witebergae 16. die Januarij.
- 134) č. 883. Ego Matthias Kruger Cotbusianus prima . . . elementa in patria didici simulque . . . toto sexennio custodis officio in parochiali templo functus sum. Denique . . ., pro literis absoluendis me in hanc inclytam Academiam Witeb. . . contuli, in qua . . . per biennium permansi. Cum uero nobilissimus vir Georgius a Zabeltitz in Trawnitz (Trawnica) prope Cotbusiam exacto hoc biennio concionatore aulico indigeret, me . . . ad min. ecclesiae dei et ad munus docendi Evangelium in ipsius domo vocauit, ad quod off. . . . confirmatus et ad r. p. o. coram tota ecclesia admissus sum. Actum die 20. Martij.

- 135) č. 894. Ich Jonas Schonber von der luberossen (z Luboraza) der geburt vnd alda von meinen Eltern zur schullen gehalten bis in zehen Jar vnd hernach drey Jar zu Franckfurt an der oder in der schullen vnd 3 Jar ins Koloum gegangen, studiret vnd auffendhalt gehapt, darnach aber bin ich zum wendischen schulmeister ampt beruffen und vorordenett worden gegen los (do Łaza pola Kalawy), letzlich bin ich durch ... Peter Zabolnitz zum los wonhaftigk vnd auch durch die Erwürdigen Pawel Becker pfarher zur Witte vnd Georgen Schutzen pfarhern zu liss (město Loss t. j. Łaz) zu einem prediger beruffen vnd gegen wittebergk vocirt vnd habe aldo die ordinacio empfangen müssen, geschehen den 11. Maij. Anno 69.
- 136) č. 911. Ich Martinus Preslo vonn Golssenn (Breslow z Gólišyna) der geburt vndt alda zu Schule gehalten bis zum 15. Jhar vnd hernach 4 Jhar zu Ruko (t. j. Rukow, n. nětko Liebenwerda) in der schulenn, ein Jhar zu Bautzen studiertt, hernach do mich Mein vater nicht vormucht weitter auszustatten, habe ich 6 Jhar zu krischo (w Křišowje p. Wětošowa) vor ein schreiber vnd dem schuldienst wegen zum vleis in meiner lehre mich auff gehalten bisher. Auch letzlich bin ich durch meinen pfarher Johans Mörlingk zum kirchendiener genn heuwerswerde (do Wojerec) befördert an dem pfarher Gregorius N. doselbst, welcher mier zum Diaconum zu Partitz (do Parcowa)*) angenommen vnd ferner gen wittenbergk zum Examen vnd ordination vorschrieben atd. Geschenn Wittenbergk den 8. Augusti 69. ihare.
- 137) č. 926. Ego David Ziglerus Fetzkouiensis (Kózlik z Wětošowa) uocatus ad munus Ecclesiae anno 1569 a. Nob. D. Casparo a Mynkwitz in Graustein confirmatus a Reuerendo Domino D. Paulo Ebero Circa festum D. Michaelis.
1570. 138) č. 966. Ich ambrosius Schwartz*) vonn Hoyerscherwerde (Čornak z Wojerec) Binn in meiner Heimat etzliche

(* Njestaj zapisanaj w „Kurz. Entw.“ str. 86 a 55 (přir. str. 120).

Jar in die Schule gegangen, Darnach zu Franckfurtt an der Oder Drey Jar, Nachmals aber, do Ich meinem Studio wegen meiner armut nicht nachsetzen können, habe Ich mich zu der kunst der Buchdrucker begeben vnd darbey dem studio, so viel mir möglich gewesen nachgetrachtet bey 5 Jaren. Nach dem Ich aber die Buchdruckerey verlassen, habe Ich Im Marggraffthumb Oberlausitz bey 6 Jaren vor einen Kirchenschreiber gedientt vnd itzo vonn . . . Sigmund von Gersdorff zu Kittlitz, so woll auch von seinem pfarrherrn daselbst Jacobo Zimmermann zu einem Diacono dahin vocirt vnd . . . ordiniret worden Anno salutis 1570 den 15. Februarij.

139) č. 973. Ego Matthaeus Leman Calensis primum operam dedi literis patriae meae et postea profectus sum Vratislaniam, ibi me per spatium 2 annorum detinui et postea biennium Memelae habui conditionem cantoris et postea sum vocatus . . . ad min. Ev. in pago Hohenbuck in Lusatia superiori (we Wysokim Bukowje)*) et Wittenbergae . . . ordinatus sum Dominica Judica a. 1570.

140) č. 1022. Ego Petrus Pistorius Vetzschouiensis (z Wětošowa) dedi operam literis in patria mea, deinde Dresdam profectus sum ibique per biennium comoratus, Demum . . . contuli me in Academiam Francophordianam . . . et nondum annum integrum commoratus. Tandem . . . in pagum quendam nomine Sasseleben ad verbi diuini ministrum vocatus. Ordinationem accepi . . . 10. die Septemb. Anno 70.

1571. 141) č. 1099. Vrbanus Rhenus*) Tribulensis ex inferiori Lusatia iactis fundamentis primis in patria . . . contuli me Budissinam, ubi . . . fui sexennium, . . . perueni Magdeborgam, . . . ibidem triennium operam dedi artibus. Hinc profectus Francofordiam perstiti per annum, . . . profectus sum in Morauiam, in oppido Znaim per triennium Cantoris offitio functus sum. Rediens autem in patriam accepi vocationem . . . ut in pago Radiss

*) Njejtaj zapisanaj w „Kurz. Entw.“ str. 52 a 115.

(w Radšowje) Lusataiae superioris sermone Wandalico doctrinam Evangelij docerem, quibus operam condixi; ... fui ordinatus 8 Calend. Julij Anno 1571.

1572. 142) čo. 1196. Ich Clemens Bylygk von Heierschwerda (Bëlik z Wojerec) bekenne, das . . . mein preceptor gewesen Albynus wolff vnd Magister Benserus zu Budyssynn 3 Jar, darnachmals hab Ich mych zum kirchendiener begebenn als zu einem kyster gegenn Bostwytz (do Budestec) vnter dem Erbarn Radt der stadt Budyssynn vnd aldo vmb die 18 Jar gedinet vnnnd bin von Christoff von Gyrstyrrff zu Maltytz alda hin gen Weyseberg (do Wósporka) zum Caplaneum*) ordentlich beruffenn vnd . . . zum predigt Ampt verordtnett . . . worden Anno Domini 1572 Cantate.
- 143) čo. 1220. Ego Simon Kuno**) Preiticensis Budissinae in litteris posui fundamenta, postea . . . ueni in . . . Academiam Wittenbergensem anno 69 . . . ibique per integrum annum et aliquot menses in litteris versatus sum. Tandem . . . ad munus Evangelij vocatus in pago Kriehau (Křišow p. Wósporka) ac confirmatus . . . Anno 1572 29. Julij.
- 144) čo. 1228. Ego Andreas Petri natus Cottbusiae postquam elementa pietatis artiumque liberalium in patria usque ad annum vicesimum meae aetatis didiceram, . . . ad functionem scholasticalem in oppidum Luebenaw sum vocatus, quo quadriennio functus sum officio Cantoris. His finitis annis sum a Venerando Viro Ludovico Otto**) pastore illius oppidi in Rueland ad officium Ludirectoris vocatus . . . Caspar a Gersdorff . . . me ad Ecclesiasticum officium in pagum Hohenbuk**) qui miliare situs est ab oppido Rueland vocavit . . . 14. Septembris examinatus etc.
- 145) čo. 1231. Ego Paulus Meningius Cotbusianus . . . primum in puerilibus meis annis frequentavi Cotbusii, postea . . . contuli me Budissinam, ubi 4 Annis . . . versatus sum abhinc . . . Vratislauriam, . . . Commoratus sum Vratislauriae

*) W „Kurz. Entw.“ str. 36 njejsu do cyła žani kapłanjo Wósporsecy mjenowani.

**) Njejsu zapisani w „Kurz. Entw.“ str. 120, 34 a 52.

sex annis, sustinui etiam conditionem Astantis in templo D. Mariae Magdalenae 4 annos. Abhinc vocatus sum in oppidulum Peitz (do Picnja) Anno 69 in inferiori Lusatia situm, ubi egi Moderatorem pueritiae duos Annos. Tandem Anno 1572 accepi legitimam vocationem Ecclesiasticam in pago Reichwald (do Rychwałda) circa Budissinam sito . . . , et p. r. o. c. Die 21. Septembris pridie publice cum aliis duobus examinatus.

146) č. 1240. Ego Michael Dobre Leuanus (Dobry) in vicino oppido Juterbock primarum artium fundamenta ieci, tandem in hanc Academiam a parentibus missus, ubi audiui fere per quadriennium doctissimos praeceptores, tandem a fratribus Vlrico & Conrado a Wolfersdorff in Bornsdorff (pola Łukowa) ordinationis ritu quem etiam . . . 8. octobris. (Pokračowanje.)

Naše rostlinske mjena z přimjenami.

Z ludoweho erta zezběrał a zestajał *J. Wjela*.

Předspomnjeńčko.

1. Někotre z tutech rostlinskih mjenow pomjenuja so pódla tež z jenolutkim słowom, kaž na př. „Čerwjena hnojčka“ tež „póčo“ rěka.
2. Někotre woznamjenjeju dwoju rostlinu, na př. „Nóčne zelo“ = n. Wandfraut a Seinfraut.
3. Někotre dostawaju tež hišće druhi attributivny wuraz, kaž so na př. „Křižowne zelo“ (n. Gartheu) tež „lubozne zelo“ mjenuje.

Tuta zestajenka njech:

- a) pokaže, z kajkim wóčkom naš lud na přirodu hlada, a
- b) tež za přichodny słownik pomocu skići; přetož tójšto tych wusłowow w dotalnym słowniku njeje.

Aronowa broda, Zehrmurz, Arum.	Barjace pazory, Bärentflau, Heracleum Sphondylium.
Babina duška, Feldfünmel, Thym.	Běla hwězka, Miltstern, Ornithogalum.
Serpillum.	Běla kopřiwa & běla cycawka, Weißneßel, Lamium album.
Babjace zelo, Mutterkraut, Matricaria Chamomilla.	Běla morchej, Pastinaf, Pastinaca.
Bahnjaca sycawka, Zeidfried, Heleocaris.	Běla wowča rutwica (rutej), Schafgarbe.
Barbowa kwětka, Safranblume, Crocus.	

- Běle janske kwětki, Wudherblume, *Chrysanth. Leuc.*
- Běle stupnički, Eifenhut, *Acon. Nap. orientale.*
- Běly džećel, Weißflée, *Trifolium alb.*
- Běly hribik, Eifenbeinschwamm, *Agaricus eburneus.*
- Běly klon, weißer Horn, *Acer Negundo.*
- Běly kukel, Nachtsichtnelke, *Lychnis vespertina.*
- Běly slěz, Althee, *Althaea officinalis.*
- Běly topol, Silberpappel, *Populus alba.*
- Běly wósmuž, Wudherblume, *Chrysanth. Leucarth.*
- Bělmanowe zelo, Bissenkraut, *Hyoscyamus.*
- Běrnjace zelo, Kartoffelkräutig.
- Błótowa kwětka, Sumpfkraut, *Limosella aquatica.*
- Błudna wiśeń, Tollkirsche, *Atropa Belladonna.*
- Blakaty hórkuš, Fłóškraut, *Polygonum Persicaria.*
- Blečkaty smjerduš, Schierling, *Conium.*
- Bluwane zelo, Hasenflée, *Trifolium arvense.*
- Bortata smorž, Spigermorchel, *Morchella conica.*
- Boža matra (martra), Mutterkraut, *Chrysanth. parthenium.*
- Boža rěč, Wiesenkraut, *Thalictrum.*
- Božonóene zelo, Christwurz, *Hel-leborus niger.*
- Bruna tosta, Wohlgemut, *Origanum vulg.*
- Brune wóćko, Ringelblume, *Calendula officin.*
- Buksowy kečėk, Buchsbaum, *Buxus.*
- Butrowe kwětki, scharfer Hasenfuß, *Ranunc. acris.*
- Butrowy hrib, Schmalzling, *Boletus luteus.*
- Cyganske z., Stechappel, *Datura Stramonium.*
- Cyrkwine z., Sadebaum, *Sabina.*
- Čertowa jabłoń, Weißdorn, *Crataegus.*
- Čertowa morchej, Wasserschierling, *Cicuta virosa.*
- Čertowa nitka, Schachtelhalm, *Equisetum.*
- Čertowe panohty, Fingerhut, *Digitalis.*
- Čertowe wozi, Stubbedia, *Rudbeckia.*
- Čertowy kolmaz, Klebkraut, *Galium Aparine.*
- Čertowy pazor (& -we -ry), Bärlapp, *Lycopodium.*
- Čertowy potač, Schachtelhalm, *Equisetum.*
- Čertowy wotkusk, Teufelsabbiss, *Succisa.*
- Čerwjena hłojėka, Kapuzinerpilz, *Boletus aurantiacus.*
- Čerwjena hłuška, Sumpfkäufekraut, *Pedicularis palustris.*
- Čerwjena póznička, Herbstzeitlose, *Colchicum.*
- Čerwjena rěpa, Salatrübe, *Beta vulgaris.*
- Čerwjena ruta, Erdrauch, *Ju-maria.*
- Čerwjena wopuš, Wiesenschwanz, *Alopec. pratensis.*
- Čerwjene klobučki, Pfaffenhutel, *Evonymus.*
- Čerwjeny korušk, Steinsame, *Lythospermum.*
- Čerwjeny kozak, Rothhut, *Boletus aurantiacus.*
- Čerwjeny kozymór, Hasfalden, *Caucalis.*

- Čerwjeny myšonc, Gaudichheil, *Anagallis vulgaris*.
 Čisty horkuš, Wasserpfeffer, *Polygonum Hydropiper*.
 Čorna khimjelca, Schwarzkümmel, *Nigella*.
 Čorne jahodki, Heidelbeeren, *Vaccin. Myrtill*.
 Čorny kamušk, Steinsame, *Lithospermum*.
 Čorny žonop, schwarzer Senf, *Brassica nigra*.
 Černjowa róża, Rose, *Rosa centifolia*.
 Černjowe jahody, Brombeeren, Strauch, *Rubus fructic.*
 Domjacy & domski hrib, Haus-schwamm, *Merulius lacrymans*.
 Dračowy hrib, Schusterpilz, *Boletus Satanas*.
 Dubowy jazyk, Leberpilz, *Boletus hepaticus*.
 Duchowe zelo, Riesenwurz, *Helleborum*.
 Dwójne kwětki, Zwitterblumen, flores hermaphroditi.
 Dychowe z., Graßnelke, *Armeria*.
 Džerkate hriby, Röhrenpilze, *Boleti*.
 Džerkowe z., Hartheu, *Hypericum*.
 Džewjećbolasćowe z. (auč „džewjeć bolosćow“), Veronika, *Veronica*.
 Džiwi bóz, türkischer Holunder, *Syringa vulg.*
 Džiwi nalik, Süßholzwurzel, *Dianth. deltoides*.
 Džiwja konopej, Canadisches Flockkraut, *Erigeron Canadense*.
 Džiwja morchej, wilde Möhre, *Daucus*.
 Džiwja pšenca, Ackerwachtelweizen, *Melampyrum arv.*
 Džiwja rósmarja Sumpfpfeffer, *Ledum palustre*.
 Džiwja ruta, Erbrauch, *Fumaria*.
 Džiwja solotej, Stutenmilch, *Phoenixopus*.
 Džiwja žerchej, Weissenstaumkraut, *Cardamine*.
 Džiwje drěwćko, Felsbeifuß, *Artemisia campestris*.
 Džiwje jandželske zelo, wilde Engelwurz, *Angelica sylvest.*
 Džiwje powołane z., Wolfstrapp, *Leonurus Cardiaca*.
 Džiwje stróżawe z., schwarze Flockenblume, *Centaurea nigra*.
 Frónćkowe kwětki, pl. t., Zaunwinde, *Convolvulus sepium*.
 Hatna lilija, Seerose, *Nymphaea*.
 Hłuchi ječmjeń, Mausegerste, *Hordeum murinum*.
 Hojate z., Sanikel, *Sanicula*.
 Holbjace z., Wasserstauch, *Utricularia*.
 Holanske jahody, pl., & hórskje jahody, Heidelbeerpflanze, *Vaccinium Myrtillus*.
 Hórka jahoda & hórka wišnjja, Schlitten, *Physalis*.
 Hórki dzećel, Fieberflee, *Menyanthes*.
 Hórki korjeń, Enzian, *Gentiana pneumonanthe*.
 Hórki len, Burgierlein, *Linum catharticum*.
 Hórski bóz (hórski džiwi bóz), Bergholder, *Sambucus racemosa*.
 Hórski hrib, Semmelpilz, *Boletus confluens*.
 Hórski leńćk, Weidenröschen, *Epilobium angustifolium*.
 Hribowe zelo, Fichtenpargel, *Monotropa hypopithis*.
 Hrimane & } z., Ratterkopf,
 Hrimanjowe } *Echium vulgare*.

- Hromowy korzeń, Spargel, Asparagus.
- Husaca kwětka, Gänseblümchen, Bellis perennis.
- Husaca trawa, Gänsefingerkraut, Potentilla anserina.
- Husacy jazyk, Spitzwegerich, Plantago lanceolata.
- Husacy rěblik, Gänsefingerkraut, Potentilla anserina.
- Jandzelske z., Engelwurz, Angelica Archangelica.
- Janske (Janowe, Jankowe) jahodki, pl., Johannisbeerstrauch, Ribes rubrum.
- Janske rōze, Arnika, Arnica montana.
- Jatrowe & -trowne z., Edelweiskraut, Hepatica; auch: Guter Heinerich, Chenopod. bonus Henricus.
- Jědojta morchej, Wasserstierling, Cicuta virosa.
- Jědojta trawa, Taumelblut, Lolium temulentum.
- Jědojta wišeń, Tollkirsche, Atropa Belladonna.
- Jědojte zelo, Gleishe, Aethusa.
- Jědojty pōznik, Herbstzeitlose, Colchicum autumnale.
- Jejkate z., Feigwarzenkraut, Ficaria ranunculoides.
- Jenolopješkatke zelko, Parnassie, Parnassia.
- Ješćerjowe z., Löwenzahn, Leontodon.
- Jětrowe z., Aertäschelkraut, Thlaspi arvense.
- Jutrowne zwōńcki, Schneeglöckchen, Galanthus nivalis.
- Kača kwětka, Bergisameinich, Myosotis palustris.
- Kačata kukel, Bergierneffe, Agrostemma coronaria.
- Kačaty Pětr (& kačawy P.), Frauendistel, Carduus Marianus.
- Kačaty pōcōiw, Stachginster, Ulex europaeus.
- Kapaty hrib, Hausstchwamm, Merulius lacrimans.
- Kisala wišeń, Weichselstiche, Cerasus.
- Kisale jahodki, Berberitze, Berberis vulg.
- Kisaly čerń, Berberitze, Berberis.
- Kisaly dzećel, Sauersee, Oxalis.
- Kisaly kač, Sauerampfer, Rumex acetosa.
- Kobjelkate z., Waldstüchis, Lychnis sylvestris.
- Koče mydło, Seifenkraut, Saponaria.
- Koče tupki, Raupenfötchen, Gnaphalium divicum.
- Koče zelo, Waldrian, Valeriana.
- Kochčikate hriby, Stachelpilze, Hydra.
- Kokorači kefk, Pfaffenstüchenskraut, Evonymus.
- Kokotowe mloko, Sonnenwendwulfsmilch, Euphorbia helioscopia.
- Konjaca sjačka, Hundsbveichen, Viola canina.
- Konjaca krej, Hantheu, Hypericum.
- Konjaca mjatwej, Pfefferminze, Mentha aquatica.
- Konjace zelo, Bucherblume, Chrysanth. Leucanth.
- Konjacy bob, Saubohne, Vicia Faba.
- Konjacy wōst, Eberwurz, Carlina acaulis.
- Koścany Pětr, Bilfenkraut, Hyoscyamus.
- Kozaca broda, Reulenpilz (Bartpilz), Clavaria.
- Kozacy dzećel, Bohnenbaum, Cytisus nigricans.

- Kožany Pětr, Silfenkraut, Hyoscyamus.
- Křižowe zelo, Sabtraut, Gallium mollugo.
- Křižowna kopřiwa, Wolfstrapp, Leonurus Candiaca.
- Křižowne drjewo, Kreuzdorn, Rhamnus cathartica.
- Křižowne zelo, Sarteu, Hypericum.
- Krokawjace z., Kreuzkraut, Senecio vulgaris.
- Krušwowe z., Wintergrün, Pyrola.
- Kruwjaca rutej, Wiesentraute, Thalictrum.
- Kruwjaca wopuš, Ampfer, Rumex.
- Kruwjace zelo, Weißwurz, Polygonatum multiflorum.
- Kruwjacy hrib, Dörsenröhrling, Boletus bovinus.
- Kruwjacy mlóč, Pfaffenröhrlin, Leont. tarax.
- Krwawny mlóč, Schöllkraut, Chelidonium.
- Kudzerjata mjatwej, Krauseminze, Mentha crispa.
- Kulkate z., Steinbrech, Saxifraga granulata.
- Kulowske z., schmalblättriger Thymian, Thymus.
- Kusate maslenki (auch präslenki), pl. t., Giftschneckenfuß, Ranunculus sceleratus & R. acris.
- Khaponjace & khapronowe drjewo, Pfaffenhütchen, Evonymus.
- Khaponjacy hrjebjeň, Hahnentamun, Celosia cristata & Sternmiere, Stellaria.
- Khwatowe z., Schöllkraut, Chelidonium.
- Lawjaca noha, Frauenmantel, Alchemilla vulg.
- Lawski mlóč, Löwenzahn, Leont. tarax.
- Lěkafska popla, Gifisch, Althaea offic.
- Lekwicowe koruski (pl. t.), Engelsfuß, Polypodium vulg.
- Lěpite zelo, Pechneffe, Lychnis viscaria.
- Lěсны figowc, Maulbeerbaum, Morus.
- Lěсны papruš, Adersarn, Pteris aquilina.
- Lěсны (lěсны) worjech, Haselnußstrauch, Corylus Avellana.
- Lisća wopuš, Fuchsschwanzgras, Alopecurus.
- Lubosćiwé & lubozne z., Sarteu, Hyper.
- Ludźaca pólšica (žolta a čerwjena), Gartenmelde, Atriplex hortensis.
- Mačernicowe z., Reiherschnabel, Erodium cicutarium.
- Marcyne nalika, Steinnelke, Dianthus deltoides.
- Marcyne šórcuški & Marcyne šwejski, pl. t., Frauenmantel, Alchemilla.
- Marcyne zubčki, Polygonatum vulgare.
- Měrcowe zwónčki, Osterblume, Narcissus — Pseudo-Narcissus.
- Mejska róža, Löwenzahn, Leontodon taraxacum.
- Mejske caltki, Maiglöckchen, Convallaria majalis.
- Mjedowa trawa, Honiggras, Holcus lanatus.
- Mlóčny hrib, Birnenmilchling, Agaricus volemus.
- Mlóčowa róža, Löwenzahn, Leontodon tarax.
- Módra knježna, Wegwart, Cichorium Intybus.
- Módra lilija, Wiesenschwertel, Iris sibirica.

- Módre ničó, Šungerblümchen, Draba verna.
- Módre stupnički, blauer Eisenhut, Aconitum Naphellus.
- Módry džećel, Luzerne, Medicago sativa.
- Módry jězončik, Šimšel, Ajuga reptans.
- Módry mlóč, Eichorienkraut, Cichorium.
- Módry pětrkluč, Frauenšuh, Aquilegia.
- Molowe z., Šmortalen, Helichrysum.
- Mordafske z., Bilfenkraut, Hyoscyamus.
- Mudre kwětki (zelo), Wohlverleih, Arnica montana.
- Mužaca babyduška, Steinquendel, Calamintha Acinos.
- Mužaca mjetlička, Melisse, Melissa officin.
- Myšace wuško, Šabichsakraut, Hieracium Pilosella.
- Myšacy črij, Šühneršärje, Alsin.
- Načerwjeń kitki (pl. t.), Eisenkraut, Verbena officin.
- Nalětnje přenički, pl. t., Šimmelschüssel, Primula veris.
- Njebjeske caktki, Goldflee, Lotus corniculatus.
- Njebjeske zwónčki, pl. t., Lungenenzian, Gentiana Pneumonanthe.
- Njedótkliwe z., wilde Balsamine, Impatiens noli me tangere.
- Njemdre z., Arnika, Arnica.
- Nóčne zelo, Wandkraut, Parietaria & Leinkraut (nachtblühendes), Silene noctiflora.
- Nykusowe z., Wassernessel, Ranunculus aquaticus.
- Paćekate z., Anorpelblume, Illecebrum.
- Patoržične z., Christwurz, Helleborus niger.
- Pawkowe z., Wegwart, Cich. Intyb. Pikočiwa wjerba, Pichweide, Salix fragilis.
- Pisane kopjena, Waldnessel, Galeobdolon.
- Pječporstne z., Fünffingerkraut, Potentilla.
- Pječwjeřskate z., Wolfsmilch, Euphorbia.
- Płona jabłón, Holzapfelbaum, Pyrus Malus.
- Płona kruřwina, Fesdbirnbaum, Pyrus communis.
- Płona třěšeń, Vogelkirschbaum, Cerasus avium.
- Płonowe zelo, Wegwart, Cichoria Intybus.
- Plótny bóz, Rainweide, Lycium barbarum.
- Poćiwe z., Ochsenzunge, Anchuza.
- Podrjene zelo, Berufungskraut, Erigeron.
- Pohanske zelo, Wundkraut, Senecio saracenicus.
- Poklate z., Boretsch, Borago offic.
- Polne husace kwětki, Taufendschön, Bellis perennis fl. pl.
- Polońša (-lodniša) kwětka, Sonnentau, Drosera rotundifolia.
- Pólna mica, Windhalm, Agrostis.
- Pomjatkowe z., Betonie, Betonia vulgaris.
- Pomocne z., Bibernell, Pimpernella saxifraga.
- Popjerjowy kefk, Kellerhals, Daphne.
- Porčowa trawa, Wasserfüßgras, Glycaria aquatica.
- Porskawe z. (porskaty korjeń), Germer, Veratrum.
- Porstate (porscikate) z., Fingerkraut, Potentilla.

- Potajne z., Schuppenwurz, Lathraea squamaria.
- Powolane z., Beruffraut, Erigeron.
- Prašiwe z., Epheu, Hedera.
- Prawa & prawočanska rěpa, Wasserrübe, Brassica Rapa.
- Přečiwne zelo, gemeine Melei, Aquilegia vulg.
- Přimjetowe z., Hundsbeylchen, Viola canina.
- Přiziwna rostlina, jede Schmarogerpflanze.
- Pswoja jahodžina, Hundsbeystrauch, Cornus sanguinea.
- Pswoja kwětka, Hundsfamille, Anthemis Cotula.
- Pswoja loboda, roter Gänjesuß, Chenopodium rubrum.
- Pswoja stopa, Bärlapp, Lycopodium.
- Psyče kholowy, Wollgras, Eriophorum.
- Psyče z., Stodendflume, Centaurea Jacea.
- Psyči bóz, Altdichholunder, Sambucus Ebulus.
- Ptače zelo, Rainweide, Ligustrum vulgare.
- Ptači fikot, schwarzer Holunder, Sambucus nigra.
- Ptači sočk, Vogelweide, Vicia Cracca.
- Rakowe z., Spierstaude, Spiraea.
- Rěčny bóz, Wasserhösler, Samb. dulcamara.
- Rěčny leńčok, Rragkraut, Cirsium Oleraceum.
- Rjepikate } z., gelbe Gänseblume,
Rjepikojte } Potentilla anserina.
- Rosany Pětr, Bilfenkraut, Hyoscyamus niger.
- Rodženicowe (rodžicowe) zelo, Siegmarskraut, Malva Alcea, auch Flebkraut, Galium Aparine.
- Runace (runawe) z., Bergwohlvertiſch, Arnica mont.
- Rytawowe z., Biefenschaumkraut, Cardamine pratensis.
- Sedomdzesatne z., blauer Steinflee, Melilotus caerulea.
- Sedomporstne (sydomlistne) z., Blutauge, Comarum.
- Slódka trawa, Ruchgras, Anthoxanthum odoratum.
- Slódke drjewo, Süßholz, Glycyrrhiza grabra.
- Slódke lopjena, Ampfer, Rumex (besonders Hydrolapathum).
- Slódke z., Mauerpfeffer, Sedum acre.
- Slódki korjeň, Süßwurzeln, Polypodium vulgare.
- Slóněna róža, Sonnenblume, Helianthus annuus.
- Slóněny kwětk, Sonnentau, Drosera rotundifolia.
- Smjerdžacy kefk (štom), Eibenbaum, Taxus.
- Smjerdžacy kwětk, Sophienkraut, Sisymbrium Sophia.
- Smjerdžata kwětka, Hundsfamille, Anthemis Cotula.
- Smjerdžata pólsica, Stinfmeße, Chenopodium olidum.
- Smjertna róža (häufig im Plural), Ringelblume, Calendula officin.
- Smjertne z., Buxbaum, Buxus sempervirens.
- Smjetanowe z., Helfenwurz, Geum.
- Sněhowe zwónčki, Schneeglöckchen, Galanth. nivalis.
- Somočana róža, Samtblume, Tagetes.
- Srawowe micki, pl. t., Ackerflee, Trifol. arvense.
- Srawowe z., Mugentrost, Euphrasia officinalis.
- Srůča nůzka, Gierich, Aegopodium Podagraria.

- Stejacy sléz, Augenpappel, Malva Alcea.
- Stróżawe z., Schreckkräutig, Centaurea nigra.
- Styskniwe z., Weidenröschen, Epilobium.
- Suchi nalik, Grasnelke, Armeria.
- Suchi wóst, Dreißistel, Carlina vulgaris.
- Swinjaca trawa, Bogelfnötterig, Polygonum aviculare.
- Swinjaca woš, Krötenfünse, Juncus bufonius.
- Swinjace borlo(h), schwarzer Nachtschatten, Solanum nigrum.
- Swinjacy zebjeř, Hundskamille, Anthemis cotula.
- Swjateje Mařcayne črijički, Eisenhütchen, Aconitum.
- Swjateje Mařcayna kopřiwka, Berufungskraut, Erigeron.
- Swjateje Mařcayne koruski, pl. t., Weißmurz, Polygonatum vulg.
- Swjateje Mařcayne šorceuški, Marienkraut, Alchemilla.
- Swjateje Marine sylzy, pl. t., Fuchsjie, Fuchsia.
- Swjateje Trojicyne z., Schitmkraut, Trientalis europaea.
- Sydrikowe zelo, Labkraut, Galium verum.
- Sydroyty kał, Blumenkohl, Brassica cauliflora.
- Ščipaty hórkuš, Wasserpfeffer, Polygonum Hydropiper.
- Škerjedziwowe z., Bittergras, Briza.
- Škowronče drjewo, Lärchenbaum, Larix.
- Šwejskate hriby, Blätterschwamm, Agarici.
- Šwjerčowe z., Besenginster, Spartium.
- Tołsty korjeň, Selenie, Helenia.
- Tkhórjowa pólšica, Stinfender Gänsefuß, Chenopodium olidum.
- Trubkate hriby, Röhrenpilze, Boleti.
- Tručkaty džećelk, Schotenflee, Lotus corniculatus.
- Tuchořske jahodki, Heidelbeeren, Vaccin. Myrtilt.
- Turkowska pšenića, Mais, Zea Mays.
- Turkowska željija, Frauenminze, Balsamina suaveolens.
- Turkowske boby (buny), pl. t., Feuerbohnen, Phaseol. multiflor.
- Tyčkowe (= dołhe, wijate) boby, pl. t., Laubbohnen, Phaseolus vulgaris.
- Wěčny džećel, Luzerne, Medicago sativa.
- Wićna řepa, Gifttrübe, Bryonia.
- Wijity keřk, Epheu, Hedera.
- Wisaca wjerba, babylonische Weide, Salix babylonica.
- Wisate króny, pl. t., Kaiserkrone, Fritillaria imperialis.
- Wiwawe micki, pl. t., & Wiwawe zelo, Wollgras, Eriophoron.
- Włoski worjeh, Walnuß, Juglans.
- Wječorna kwětka, Nachtblöde, Hesperis.
- Wjelče drjewo, Kellerhals, Daphne.
- Wjelče woko, Tollkirche, Atropa Bella donna.
- Wjelči mlóč & wjelče mloko, Wolfsmilch, Euphorbia.
- Wódna mil, Pfeilkraut, Sagittaria.
- Wódnomužowa morchej & -wy korjeň, Wasserstierling, Cicuta virosa.
- Wódnomužowe koniki, Leichbinse, Scirpus lacustris.
- Wódnomužowe lžicy, Froschlöffel, Alisma.

- Wódny dróst, Saidufrut, Potamogeton.
 Wódny leńčk, Wasserfchlauch, Utricularia vulgaris.
 Wodny poprik, Wasserfendel, Utricularia minor.
 Wohnjowe z., Sumpfspierstaube, Spiraea Ulmaria.
 Wołane z., Berusfrut, Erigeron.
 Womjana trawa, Wollgras, Eriophorum.
 Womjane łopjeno, Königsferze, Verbascum.
 Wolace z., Waldrian, Valeriana.
 Wolacy jazyk, Dshenzunge, Anchusa.
 Womanowe łopjena, Mant, Inula Helenium.
 Wonjacy zabrij, Hohlzahn, Galeopsis canabina.
 Wonjaty džećel, Sonigflee, Melilotus.
 Wóskowe jejka, pl. t., Wachsbere, Symphoria racemosa.
 Wósmužowy hrib, Semmelpilz, Boletus confluens.
 Wotpočinkowe z., Eichorientfrut, Cichorium.
 Wotpočowate z., Labfrut, Galium Mollugo.
 Wótry Pětr, Stedginster, Genista germanica.
 Wowča hubka & w. kwětka, Mausohr, Hieracium dubium.
 Wowča rutwica, Schafgarbe, Achillea Millefolium.
 Wowče bahmo, Boršt, Ledum.
 Wowče nózki, Raupfötchen, Antlunaria divica.
 Wowče wumješko, Aderveigis-meinnicht, Myosotis arvensis.
 Wowči hrib, Schafstöhrling, Polyporus ovinus.
 Wowči hroch, Lupine, Lupinus.
 Wowči jazyk, Spizwegerich, Plantago lanceolata.
 Wowči kalik, Rapiunzhen, Valerianella locusta.
 Wowči mlóč, Sabichtskraut (aller Art), Hieracium.
 Wroblaca nózka, gelbe Gänseblume, Potentilla anserina.
 Wudrowa kwětka, Boretsh, Borago.
 Wuchačowe zelo, Besenginster, Saurothamnus.
 Wulki pomocnik, Siebernell, Pimpinella.
 Wumpjerowe z., Ansprungskraut.
 Wutrobičkate z., Tschelkfrut, Thlaspi.
 Wutrobne kwětki, pl. t., Parnassia, Parnassia.
 Wutrobne zelo, Gänsefingerkraut, Potentilla anserina.
 Zahornjeny hrib, eingerollter Blätterpilz, Agaricus involutus.
 Zahrodna žerchej, Gartenkresse, Lepidium sativum.
 Zahrodne zwónčki, Gartenafelei, Aquilegia.
 Zaječi džećelk, Hafentlee, Trifolium arvense.
 Zaječi kal, Fürbeginster, Genista tinctoria.
 Zaječi khléb, Feldbinje, Luzula campestris.
 Zbóžne zelo, Hattheu, Hypericum.
 Zbóžnikowe sylzy, pl. t., Blumenrohr, Cannula.
 Zeleny pruč, Besenstrauch, Spartium Scoparium.
 Zhibane z., Frauenmalve, Malva crispa.
 Złota hwězka, Gifstern, Gagea.
 Złote kitki, pl. t., Goldregen, Cytisus Laburnum.

- Zlote zelo, Bruđkraut, *Herniaria glabra*.
 Zloty dzećelk, Spoffenflee, *Trifolium aureum*.
 Zmėrniwe z., Ešhorienkraut, *Cichorium*.
 Zmijowy korjeń, Behrwurz, *Arum*.
 Zymne zelo, Šelmkraut, *Scutellaria*.
 Zymnowohnjowe z., Biefenknopf, *Sanguisorba officin.*
 Žabjaca kwětka, Bergiškmeinnicht, *Myosotis palustris*.
 Žabjace łopjena, pl. t., Grošchlöffel, *Alisma*.
 Žabjace z., Kreuzkraut, *Senecio vulgaris* und *Senecio Jacobaea*.
 Železne z., Wasseršlauch, *Utricularia*.
 Židžana witka, Flachsseide, *Cuscuta*.
 Židžany kołmaz, Fleiškblume, *Lychnis flos Cuculi*.
 Židžany nalik, Steinnesse, *Dianthus deltoides*.
 Židžany wows, Gelbhafer, *Avena flavescens*.
 Žilane z., Obermennig, *Agrimonia*.
 Žoldkowe zelo, Sungenblume, *Gentiana Pneumonanthe*.
 Žolta cycawka = žolta kopriwa, Balbneffel, *Galeobdolon luteum*.
 Žolta dziwizna, Rönigskerze, *Verbascum*.
 Žolta hwėžka, Bogelmilch, *Gagea*.
 Žolta kačka, Leichrose, *Nuphar*.
 Žolta lilija, Schwertlilie, *Iris Pseud-Acorus*.
 Žolta rutwica, Rainfarren, *Tanacetum vulgare*.
 Žolta woka, Biefenwede, *Lathyrus pratensis*.
 Žolta wrjećenica, Pfennigkraut, *Lysimachia Nummularia*.
 Žolta zercehej, Sophienkraut, *Sisymbrium Sophia*.
 Žolte kitki, pl. t., Decemernig, *Eupatoria*.
 Žolty dzećel, Goldflee, *Trifolium agrarium*.
 Žolty žebješ, Ackerammiel, *Ranunculus arvensis*.
 Žonjacy ščan, Nachtblaue, *Hesperis*.
 Žonjacy wóst, Frauendistel, *Silybum marianum*.
 Žonska pólšica, finkender Gänsefuß, *Chenopodium olidum*.

Z lista čestneho sobustawa Maćicy Serbskeje.

Zdžělil *E. Muka*.

Z lista dobroćerja a čestneho sobustawa našeje Maćicy, Jeho Jasnosće wjeřcha Adama Sapiěhi w Lwowje, mam za přislušnosć našim česć. sobustawam tele jich nastupace sady zdžělilic:

Lwów, 2. Grudnia 1896.

Szanowny i czeigodny Panie Profesorze!

W tej chwili odbieram list Pana z 1. b. m. i spieszę z prošbą, abyš Szanowny Profesor zechciał wszystkim czeigodnym człon-

kam Towarzystwa Serbskiej Macity wyrazić moje najserdeczniejsze podziękowanie za zaszczytowanie mnie godnością członka honorowego.

Zechciejcie Panowie wierzyć, że nie obojętnemu i niewdzięcznemu podajecie przyjacielską dłoń, że zaszczyt należenia do Was cenić umiem i czuć się będę szczęśliwym, jeżeli potrafię być Wam i świętej sprawie Waszej choćby w najdrobniejszym stać się pożytecznym. — — —

Przyjm czcigodny Panie wyrazy szczerzego szacunku i poważania od

oddanego Wam

A. Sapiehy.

Přinoški sobustawow M. S.

Swój lětny přinošk zapłaćichu w běhu lěta 1896 tute sobustawy:

Na l. 1897: kk wyšši wučer em. Nyčka w Charlottenburgu; zastojnik Ernst Lohe w Schwedtu n. W.; M. Jurk w Brězowcy pola Slepoho.

Na l. 1896: kk. dr. z Bötticher w Budyšinje; Ernst Lohe, zastojnik w Barlinju (nětko Schwedt n. W.); dr. A. J. Vozárik w Au a. d. Sieg; prof. Basil Kopytczak w Tarnopoli; prof. Baudouin de Courtenay w Krakowje; Kwačićanske Serbske Towarstwo; far. admin. Miehář Šewčik w Lubiju; prof. Morfill w Oxfordže; can. cap. farář Herrmann we Wotrowje; farář Kubaš w Njebjelčicach; farář Golč w Rakecach; kubler Młyńk w Čemjeřcach; cand. theol. Mikela z Kumšic; farář Jakub w Njeswaćidle; farář D. Imiš w Hodźiju; referendar dr. Marčín Imiš w Hodźiju; stud. theol. Šořta w Prazy; stud. theol. Hejduška w Prazy; far. Wićaz w Nosaćicach; far. admin. Voigt we Łupoj; zapóslanc Smoła, kubler w Spytecach; kapłan Stranc w Lipsku; překupc Jakub Rjelka we Worklecach; cyrkwjenc Jakub Hicka w Kulowje; farář lic. theol. Renč w Ketlicach; wučer Šudak w Bóšecach; farář Matek w Hućinje; korěmarš Kobanja w Małym Wjelkowje; farář Mrózak w Hrodzišću; farář Mrózak w Rychwałdže; prof. František Tajrych w Jindřichowym Hradeu; dr. Karel Havlíček, řečník we Železnym Brodže; M. Kramattova, wučerka w Prazy; duchowny Domaška w Oseku; stud. theol. Winger w Prazy (nětko kapłan w Radworju); dr. Gintl, řečník w Prazy; Jakub Žur, gymnasiast w Khomu-

towje; J. G. Budař w Džěžnikecach; Jakub Rjebiř w Baćonju; wučer Wjerab w Budyšinje; Gusta Hatas w Hornim Wujezdze; Wojćech Cybulski, rěčnik w Kališu; W. Nowy, cand. theol. w Bórkowach; šulski direktař Šořta w Lengefeldze; dr. iur. Alois Kusak, redaktor w Kroměřiži; Alexander Petrów, kejšorski zastojnik w Nowopokrowsku; farař em. Rāda w Budyšinje; farař Wjacka w Hornim Wujezdze; farař Kral w Dubinje; šulski direktař Nowak w Budyšinje; missionar M. Francke w Leh w Kařmirskej; dr. Jurij Pilk w Drježdźanach; M. Jurk w Brězowcy p. Slepoho.

Na l. 1895: kk. wučer Wjerab w Budyšinje; wyřši wučer em. Nyčka w Charlottenburgu; Kwaćićanske Serbske Towarřstwo; Gusta Hatas w Hornim Wujezdze; far. admin. Mich. Šewčik w Lubiju; kapłan Jakub Šewčik we Worklecach (nětko w Budyšinje); překupc M. Mjeřwa w Budyšinje; seminarski wyřši wučer Fiedler w Budyšinje; zapořsanc Kokla, kubler w Khróćicach; kantor em. Bartko w Budyšinje; farař Wařtař we Wóslinku; dwórski radźićeł prof. dr. Jakub w Drježdźanach; farař Kubica w Bukecach; sekretar Delenka w klóštrje Swj. Marijneje Hwězdy; kant. J. Šewčik w Ralbicach; překupc Jurij Valtyn we Wojerecach; farař Handrik w Slepom; wučer Panach w Hodźiju; referendar dr. Herrmann w Lubiju; farař Wićaz w Nosaćicach; dr. med. Rachel w Panćicach; kapłan Stranc w Lipsku; kapłan Zarjeńk w Budyšinje; prof. Francew we Wařawje; kapłan Křižank w Seitendorfje; farař Mrózak w Rychwałdze; kantor Jordan w Popojcach; dr. Karel Havliček, rěčnik w Železnym Brodze; dr. Gintl, rěčnik w Prazy; dr. Błažik, lěkař w Bukecach; Jakub Rjebiř w Baćonju; cand. theol. W. Nowy w Bórkowach; farař em. Rāda w Budyšinje; šulski direktař Nowak w Budyšinje; kancelist Mikławř Holka w klóštrje Swj. Marijneje Hwězdy; prof. dr. Fr. Pastrnek w Prazy.

Na l. 1894: kk. Gusta Hatas w Hornim Wujezdze; Bukećanske Serbske Towarřstwo; kapłan Jakub Šewčik we Worklecach; hantski sudnik Leidler w Šerachowje; zapořsanc Kokla, kubler w Khróćicach; far. Wařtař we Wóslinku; dwórski radźićeł prof. dr. Jakub w Drježdźanach; kantor J. Šewčik w Ralbicach; farař Handrik w Slepom; farař Sykora w Minakale; farař Wićaz w Nosaćicach; dr. med. Rachel w Panćicach; kantor Šořta w Radworju; dr. Gintl, rěčnik w Prazy; dr. Błažik, lěkař w Bukecach; farař em.

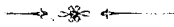
Ráda w Budyšinje; šulski dir. Nowak w Budyšinje; kancelist M. Holka w klóštrje Swj. Marijneje Hwězdy; prof. dr. Fr. Pastrnek w Prazy.

Na l. 1893: kk. Gusta Hatas w Hornim Wujezdze; kapłan Jakub Šewčik we Worklecach; hamtski sudnik Leidler w Šerachowje; zapóslanc M. Kokla, kubler w Khrósóicach; farař Wařtař we Wóslinku; farař Handrik w Slepom; farař Handrik w Huscy; farař Sykora w Minakale; dr. Rachel w Pančicach; kantor Šolta w Radworju; dr. med. Česla w Njewjeklowje; prof. Konvalinka w Hradcu Kralowej; dr. Gintl, řečnik w Prazy; šulski dir. Nowak w Budyšinje; kancelist Michař Holka w klóštrje Swj. Marijneje Hwězdy.

Na l. 1892: kk. Gusta Hatas w Hornim Wujezdze; hamtski sudnik Leidler w Šerachowje; dr. Rachel w Pančicach; šulski direktař Nowak w Budyšinje.

Na l. 1889—1891: kk. šulski direktař Nowak a wučer Sommer w Budyšinje.

Na l. 1886—1888: k. šulski direktař Nowak w Budyšinje.

Dary za dom M. S.

W běhu lěta 1896 składowachu jako dobrowólny dary w ěriwnach: kk. August Beier w Charlottenburgu 20; wyšši wučer emer. Nyčka w Charlottenburgu 10; kubler Čemjera w Kołwazy 100; knježeřski zastojnik Ernst Lohe w Schwedtu n. W. 9; Serbske Towarstwo w Bukecach 5, kubler Króna w Bukecach 1; přez kn. referendara dra. M. Imisa w Budyšinje 18; Serbske blido w Lipsku: kk. direktor Pohonč, farař H. Dučman, direktor dr. Grolmus, Kowař, wuč. Pětrka, wuč. Bjedrich a studenci Mikela, Tyšeř, Wićaz a Łužan druhe 100; na kwasu knježny Berty Wićežkec z kn. kublerjom Panachom w Bozankecach 40; dr. J. A. Vozárik w Au a. d. Sieg 15; prof. dr. Gust. Blatt w Brodach 8,39; dr. Władysław Lebiński w Póznaniu 10; Bolesław Hirszfild w Ridzy 2,16; dobytk z wowčeje wot Muki 0,70; Kobanja z Brězyny 5; jedyn sobustaw serbskeho Towarstwa w Bukecach 2; towarstwo S. B. w Małym Wjelkowje 30; Jan Probst w Brězy 7; čisty wunošk spěwanskeho swjedženja 2. okt. 1895 w Budyšinje 240,93; kn. semin. wyšši wuč. K. A. Fiedler w Budyšinje 100; Korla Kral w Koblicach 1; Aug. Kral w Koblicach 1; Korla Rězyk w Koblicach 1; wudowa M. w Koblicach 0,50; kapłan J. Šewčik we Worklecach 100; při kolospěwje na nalětnjej skhadžowancy serbsk. stud. mlód. nawdate 13,85; far. lic. theol. Renč w Ketlicach 100; knjeni f. Kl. w Ketlicach 100; z Wujezda

pola Ketlic: rychtář Wičaz 3, předstejičej Mučink 3, cyrkw. předstejičej Mitaš 3, kubleř Pětrik 3, kubleř Wičaz 3, mlyńuk Matek 3, kubleř A. Kowafk 10, wuč. Suška 2, Helm 1, Natus 1, Postel 1, Runař 1, Wawrik 1, A. Lowka 0,50; towařstwo S. B. w Hodziju 13,50; přez kn. dra. Muku w Freibergu: prof. Adam Kryński we Wařawje 23,65, prof. Francew we Wařawje 23,50, prof. univ. Baudouin de Courtenay w Krakowje 19,29; z předawanja brošury (dar N. N. Filippowa) 18, pječo młodži studenci w Jindřichowym Hradcu 5,06, hamtski sudnik Leidleř w Šerachowje 100, Emil Smjetanka z Němskeho n. M. z towařsemi 27,16 a Xaver Gebhard, zastojnik w Lwowje z towařsemi 50,70; zarunanje danje 0,45; dale přez dra. E. Muku: hrom. 2575,12 a to ze strony jeho přečelstwa (St. + P. + S. + B. + O) 1081,10, gymn. professoraj Semenowič a Pawlikowski z pječomi kollegami 17,12, knjeni M. Hofmannowa rođ. Hobraček w Barlinju 2, Kijowske spom. towařstwo 107,50, hrabja Konstantin Przedziecki 100, sudniski zastojnik Wojčech Cybulski 5, knjeni hrabina Schall Riaucour w Huscy 10, řečnik Stanisław Belza 21,40, hrabja Stan. Kossakowski 108, Jeho Jasnoš wjeřeh Uchtomski 215,50, prof. Domaš Marek 10,70, prof. Wladimir Francew z přečelemi 14,98, knježna L. Radziejewska 100, zeński načońnik Alexander Petrów w Nowopokrowsku jako druhu poloju zakladn. přinoška 107,50, tón samy jako lětny dar 4,28, Jeho Jasnoš wjeřeh Anatolij Ew. Gagarin 217,64, wótc Jan J. Sergiew 431, knjeni Olga Al. Nowikowa 21,40; far. admin. M. Šewčik z Lubija I. přinošk na 100 hr.: 15; přez wuč. Sommera w Budyšinje: cyrkw. Jak. Hicka w Kulowje 2, překupc Jakub Rjelka we Worklecach 1, knjeni A. R. w Drježdžanach dalši přinošk na 100: 10, Ota Apitsch, moleř a rysowanski wučer w Drježdžanach 2, wučer Hans Saupe w Drježdžanach 0,50, na kwasu kn. hudźbnika Krawca z knježnu Bruchmüllerec w Drježdžanach 16,05, knihičičej Hentschel we Wojerecach 3, překupc Jurij Valtyn we Wojerecach 1,20, hodowny dar Budyšskej Bjesady 111,32; wučer Sommer w Budyšinje dalši přinošk na 100 hr.: 4,75; na Nowakec (Neumanec) kwasu w Mješicach 2,50; kubleř Jurij Skop w Njeswačidle 100; kantor Jordan w Popojcach 10; kubleř Mlyńuk w Čemjerčach na 100 hr. doplačił 90; na Skopec kwasu we Wotrowje 8; zběrka z Rowneho 13,80; na Sowie (Zobic) kwasu w Żornosykach 3,50; přez kn. kantora Bartka někotre sobustawy Mało-Wjelkowskej wupožernje 10,70; Spěwanske Towařstwo w Pančicach 56,50; přez Adolfa Černeho: Akademikowje w Nowym Bydžowje 42,50 (doplaćenje na 100 šesn.); statny radčičel W. Bogusławski 39,44; dr. Gintl, řečnik w Praze 4; wunošk koncerta na skhadžowancy serbsk. stud. młod. w Hrodzišću 35,83; přez kn. semin. wyššeho wuč. Fiedlerja: kn. Klem. Arthur Kubaš w Lipsku 100; přez kn. Krónu w Bukecach na skhadž. serbsk. stud. młod. nazběrane

2,85; na kwasu kn. fararja Mrózaka w Rychwaldze přez kn. fararja Handrika-Slepjanskeho nahromadzene 60,05; dr. Błazík w Bukecach 20; N. N. přez kn. fararja Mrózaka w Hrodzišću 4; serbski předašski seminar w Hodžiju 8,20; Klein w Hornjej Hórcy 0,50; na Hentšec kwasu w Čemjerčach 9; dalši dar kn. seniora Kučanka w Budyšinje 100; Swětoš we Wulkich Ždžarach 2; Król (Gruhl) w Rozwodcach 10; na Běrec kwasu w Bobolcach 30; šulski direktor Nowak w Budyšinje 3. přinošk na 100 hr.: 20; bur Urbank w Mukkecach 5; na Wroblec kwasu w Lětonju 8; na Wičazec kwasu w Droždžiju 1,55; Ernst Bjedrich w Haslowje 1, spěwanske towařstwo „Meja“ w Radworju jako wunošk Kwačičanskeho spěw. swjedženja 19,70; H. Šolta 1; přez redakciju „Kath. Posoła“ 759,56 nazběrane a to wot H. H. z W. 1, pječo kwasarjo w Koslowje dobytk z „wowčeje“ 3,95, na založenskim swjedženju Bačoňskeho Spěw. Towarstwa w Haslowje 45,57; Jakub Winicař, pjekař a překupc w Róžeńće 1; wučer Wjačlawk w Konjecach 1, kubler a hosćencaf Jakub Šolta w Konjecach 3, piwarcowa Marja Wjačlawowa w Šunowje 10; krawski mištr Pětr Narčík w Šunowje 1,20, njemjenowana 3, na Hernaštec-Wjeršec kwasu w Rachlowje přez kn. kaplana Šoltu z Kulowa 41,50, „Serbowka“ w Prazy 126,52, Mikł. Andricki „Dar wótcínskeje lubošće za serbski dom“ wuwikował 180, družki a kmóťra při poswjećenju noweje khorhowje „Kath. Bjesady w Ralbičanskej wosadze“ 33, někotre Konječanske holey přez H. Č. 13, młynk Michał Hila w Šunowje 10, Hana K. w Šunowje 2, njemjenowana 1, njemjenowana 0,50, x 0,10, njemjenowana ze Šunowa 1, njemjenowana z Konjec 0,50, kubler M. B. w Ralbicach 100, na Wocec-Prócec kwasu w Hrańcy 10,15, njemjenowany z Konjec 0,40, njemjenowana z Drježdžan 1, Ralbičanska „Kath. Bjesada“ 5. jul. nahromadziła 7,26; přez kn. hajnika Lorenca w Šerachowje: piwarc Franc Riedel w Šerachowje 10, hajnik Jakub Lorenc 4, młynk Ernst Klos 2, piwařski pohoň Jan Pjetaš 3, hrodownik Handrij Dučman 1, młynk Teubner w Korzymju 9, železničny zastojnik Jan Plunder we Wjelećinje 1; wučer Jurij Renner w Khrósćicach 3,10; J. J. 1,50; njemjenowana 0,50; Mikławš Buk w Konjecach 1; M. K. w K. 1,50; kmóťra a družki při poswjećenju wojefškeje khorhowje w Konjecach 23; mkš 3; N. N. 5; Štó je basnik „Tomana a lěsneje žonki“, Čelakovsky abo Erben: dbw. 5; M. Š. w Konjecach 3; + 10; Marja Hadamec z Khrósćic 2; kubler Mikławš Čornak w Ralbicach 1,50; N. N. 1,50; Jan Wolman w Njeswačidle 0,50; Jan Krawc w Rakecach 0,20; „wuj z Kulowa“ nazběrał 0,80; doma a pola Brězana 1; J. B. z Lipska 1,10; František Petura, kooperator Světla pod Ještědem 4; na Smjerdžečanskim kwasu 3; „wuj pólla Łaza“ dale nazběrał 0,65; J. Š. 0,40; M. B. z K. 5; M. B. z Konjec 1,50; na Rachlowskej

kermuši 1,50; M. M. z Č. H. 1; M. W. z K. 2; „wowčerjo“ a družu hrajerjo 49,01.

Wšo do hromady skladowachu so w l. 1896 = 5692,46 hr.

W Budyšinje, 31. dec. 1896.

M. Mjeřwa, pokł. M. S.

Zličbowanje M. S. w 49. léce (1895).

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokladnicy.
Z léta 1894 . . . hriwnow l. —

II. Domoj wzate kapitale.
Vacat.

III. Daň z wupožčenych pjenjez.
Z krajnostawskeje naluto-
wamje kn. č. 54600 . . . 87. 78.
Ze statnjeje sakskeje papjery 10. 50.
Z 500 hr. na domje M. S. . . 20. —
Z legata Tyburowskeho . . . 40. —

158. 28.

IV. Přinoški sobustawow.
Wot 51 sobustawow . . . 204. —

V. Předplaćenje sobustawow.
Wot 15 sobustawow . . . 60. —

VI. Dopłaćenja sobustawow.
Z cyła 236. —

VII. Z předawanja knihow.
Z cyła (w tym 1098,80 za
protyku) 1770. 42.

VIII. Dobrowólne dary.
Farař Halabala z Rajhrada 3. 05.
Prof. Morfill, zbytk z při-
noška — 03.

3. 08.

Wospjetowanje.
Staw I l. —
" III. 158. 28.
" IV. 204. —
" V. 60. —
" VI. 236. —
" VII. 1770. 42.
" VIII. 3. 08.

Do hromady 2432. 78.

B. Wudawki.

I. Zapłaćenje loúšeho wułožka.
Vacat.

II. Wupožčene pjenjezy.
Vacat.

III. Čestne myto.
Kn. wyšši wučer em. Wjela
za rukopis „serbske ludowe
přisłowa“ 60. —

IV. Čiše knihow.
Časopis č. 90 290. —
" č. 91 250. —
Čitanka I 468. —

1008. —

V. Wudawki za protyku.
Čiše (6000 ex.) 252. —
Papjera 179. 20.

Latus 431. 20.

Transport 431. 20.
Wobrazy 105. 10.
Wjazanje 88. 40.
Spisanje kalendara 12. —

636. 70.

VI. Wjazanje knihow.
Spěwna radosć (1408 ex.) . . 121. 20.
Quartetty (100 ex.) 10. —
Časopisy č. 90, 91 a 92 . . . 54. —
Wosebite wotčahi (150) 1. 88.
Pful. Słowniki (144) 43. 20.

230. 28.

VII. Wšelčizny.
Wotnajeće za knihownju . . . 90. —
Dokhodny dawk 8. 80.
Dawk při sudnistwje za pře-
pisanje předsydstwa 9. 90.

Latus 108. 70.

	Transport	108. 70.			
Zawěšćenje wohnjowe		17. 60.		Přirunanje.	
Wšelake porti		97. 56.	Wšitke dokhody		2432. 78.
Smoleř za zběrace listna a instrukcije		61. 50.	Wšitke wudawki		2316. 22.
Smoleř za 350 adressow		42. —		Zbytk	116. 56.
„ „ inseraty		4. —			
„ „ 1000 wobwalkow		6. —		Zamóženje knižneje pokładnicy.	
Spěwneje radosće		2. 63.		W krajnostawskej lutownarni na knižki č. 54600	2953. 50.
Monsa za inserat		30. —		Na starym Maćičnym domje	1500. —
„ „ serbski zemjepisny słowničk		11. 25.		Awstriska statna papjera č. 384706 k. Halabale	170. —
Monsa za adressy		381. 24.		Sakska statna papjera č. 129303 k. řeč. Jakuba	309. —
				Zbytk p. pokładnika	116. 56.
				Z cyła	5049. 06.
	Wospjetowanje.				
Staw III.		60. —			
„ IV.		1008. —			
„ V.		636. 70.			
„ VI.		230. 28.			
„ VII.		381. 24.			
	Do hromady	2316. 22.			

W Budyšinje, 7. hapr. 1896.

M. Mjeřwa.

Zličbowanje domu Maćicy Serbskeje z l. 1895.

A. Dokhody.

I. Zbytk w pokładnicy.
Vacat.

II. Wunošk přenajęća.

Wot Smolerja 750 hr., Valtena 600, Barthela 480, Grofy 160,
Hulča 30, za knihownju 90 w hromadze 2110. —

B. Wudawki.

I. Daň hypothekarneho dołha.

Farskemu lennistwje w Hrodzišću za 12000 hr. po 4% wot
1. okt. 1894 do 30. sept. 1895 480. —
Towarstwu Pomocy za 5300 hr. po 4% na l. 1895 212. —
Twařskemu fondej M. S. za 4000 hr. po 3 $\frac{3}{4}$ % na l. 1895 150. —
Więazowej w Janecach za 1500 hr. po 3 $\frac{1}{2}$ % na l. 1895 52. 50.
Fondej Kraszewskeho za 2000 hr. po 3% na l. 1895 60. —
Diak. P. Jenčej w Kamjencu za 1000 hr. po 4% na l. 1895 40. —
Łahodowemu fondej za 500 hr. po 4% na l. 1895 20. —
Tyburowskeho fondej za 1000 hr. po 4% na l. 1895 40. —

1054. 50.

II. Dawki a bjernje.

Městski dawk a bjernja	55. 82.
Wotpaleńska pokladnica	24. 34.
Wodowy dawk	7. 41.
Ležownostny dawk	6. 78.
Wuhnjernej	6. —
Wuprózdnjenje jamy	7. 95.
	<hr/>
	108. 30.

III. Twarske porjedženja.

Studnjernej Krauzy.	12. 35.
Mauerernej za murjerske džěto	25. 25.
Kučy za sněhowe wobrodženje na třěše	54. 60.
Ludwigej za murjerske džěto	14. 30.
Blacharnikej Eckertej	5. 65.
Sudnistwu za wumaznjenje hypoteki	12. 80.
	<hr/>
	124. 95.

IV. Zarjadnistwo.

Zarjadnikej	30. —
-------------	-------

Wospjetowanje.

Staw I.	1054. 50.
" II.	108. 30.
" III.	104. 95.
" IV.	30. —
	<hr/>

Hromadže: 1317. 75.

Přirunanje.

Wšě dokhody	2110. —
Wšě wudawki	1317. 75.
	<hr/>

Čisty dobytk 792. 25.

W Budyšinje, 10. měrca 1896.

Jan Bartko,
zarjadnik domu M. S.

Zličbowanje dokhodow a wudawkow twarskeje pokladnicy Maćicy Serbskeje z lěta 1895.

A. Dokhody.

Staw I.

Wostatk z lěta 1894	5733. 25.
---------------------	-----------

Staw II.

Čisty wunošk stareho Maćičneho domu z lěta 1895	792. 25.
---	----------

Staw III.

Wot pokładnika M. Mjerwy z dobrowólnych darow za nowy dom
na dań wotodate pjenjezy:

1. 16. hapryła	200. —
2. 7. junija	100. —
3. 15. julija	1500. —
4. 1. novembra	500. —
5. 13. decembra	3300. —
6. W léće 1895 wułożene dańske a dawki	588. 30.

Do hromady 6188. 30.

Staw IV.

Dań.

1. Z Mało-Wjelkowskeje lutowarnje na knižki č. 41	256. 67.
2. Z twarskeho fonda na starym Maćičnym domje	150. —

Do hromady 406. 67.

Wospjetowanje.

Staw I.	5733. 25.
„ II.	792. 25.
„ III.	6188. 30.
„ IV.	406. 67.

Wšě dokhody do hromady 13120. 47.

B. Wudawki.

Do Mało-Wjelkowskeje nalutowarnje zdawane 13120. 47.

Prirunanje.

Wšitke dokhody	13120. 47.
Wšitke wudawki	13120. 47.

Zbytk — —

Zamoženje

Maćicy Serbskeje na jeje ležownosći čo. 688 w Budyšinje.

A. Activa.

1. Hódnota ležownosće bjez twarjenjow	75000. —
1. Z twarskeje pokładnicy na ležownosći stejace	4000. —
3. Z twarskeje pokładnicy do Mało-Wjelkowskeje nalutowarnje wupožčene	13120. 47.
	<u>92120. 47.</u>

B. Passiva.

Na ležownosći wotpočowace hypoteke atd. 23300. —

C. Pširunanje.

Aktiva	92120. 47.
Passiva	23300. —

Cyłe zamoženje do hromady 68820. 47.

W Budyšinje, 10. měrca 1896.

Jan Bartko,
zarjadnik domu M. S.

W o b s a h.

Mythiske bytosće lužiskich Serbow. Napisał Ad. Černý (pokračowanje)	str. 3.
Serbscy studenci w Jindrichowym Hradcu w Čechach z lět 1600— 1617. Podaštaj prof. Frant. Tajrych a dr. E. Muka	” 13.
Dodawki k serbskemu słownikej. Zestajał J. Radyserb (pokračowanje)	” 19.
Kak pišomy změknieće samozukow a palatalne „r“ w delnoserbšćinie? Rozpomina Bogumił Šwjela	” 29.
Wo nastaću twórbow „štó“, „kotryž“ a „čeho“. Podał Handrik- Slepjanski	” 34.
Dodawki k statisticy a ethnografiji lužiskich Serbow. Podawa dr. Ernst Muka	” 36.
Nekrolog XXXII. (Karl August Jeně.) Wot K. A. Fiedlerja	” 53.
Wučahy z protokollow M. S. (Wučahnył dr. E. Muka)	” 62.
Wučahy z protokollow rěčespytneho wotrjada M. S. (Wot dra. theol. H. Imiša)	” 70.
Wozjewjenje	” 72.
Rukopisy Hansa Nepile-Rowniškeho. Podał Handrik-Slepjanski	” 73.
Dodawki k serbskemu słownikej. Zestajał J. Radyserb (pokračowanje)	” 89.
Přinoški k staršim serbskim cyrkwiskim a narodopisnym stawiznam. Podawa dr. Ernst Muka	” 112.
Naše rostlinske mjena z přimjenami. Z ludoweho erta zezběrał a zestajał J. Wjela	” 133.
Z lista čestneho sobustawa Maćicy Serbskeje. Zdžělił E. Muka	” 142.
Přinoški sobustawow M. S. (1896)	” 143.
Dary za dom M. S. (1896)	” 145.
Zličbowanje M. S. w 49. lěće (1895)	” 148.
Zličbowanje domu Maćicy Serbskeje z l. 1895	” 149.
Zličbowanje dokhodow a wudawkow twarskeje pokładnicy Maćicy Serbskeje z l. 1895	” 150.

W o b s a h.

Rukopisy Hansa Nepile-Rowniskeho. Podał Handrik-Slepjanski . . .	str. 73.
Dodawki k serbskemu słownikej. Zestajał J. Radyserb (pokračowanje) . . .	„ 89.
Prinoški k staršim serbskim cyrkwiskim a narodopisnym stawiznam. Podawa dr. Ernst Muka	„ 112.
Naše rostlinske mjena z přimjenami. Z ludoweho erta zezběrał a zestajał J. Wjela	„ 133.
Z lista čestneho sobustawa Maćicy Serbskeje. Zdźělil E. Muka . . .	„ 142.
Prinoški sobustawow M. S. (1896)	„ 143.
Dary za dom M. S. (1896)	„ 145.
Zličbowanje M. S. w 49. lěće (1895)	„ 148.
Zličbowanje domu Maćicy Serbskeje z l. 1895	„ 149.
Zličbowanje dokhodow a wudawkow twarskeje pokładnicy Maćicy Serbskeje z l. 1895	„ 150.

Z tutym wudawa so:

95) **Protřfa na l. 1897.**

96) **Sabanki. Powědancřka ša lud wot Jana Nadyšerba.**

 Wo zaplaćenje lětnych a wosebje tež zastatych přinoškow (kóždolětnje 4 *M.* abo w cuzych pjenjzech po kursu) a wo dary za dom M. S. najpodwólňišo prosymy. Lěto so bórzy minje! Pokładnikowa adresa za póst je: Kaufmann M. Mörbe, Bautzen (Sachsen).

Tež prosymy, zo bychu naše česćene sobustawy svojich znatych k přistupjenju do našeje Maćicy Serbskeje namoňwjeli.

Přinoški kwitujemy w Časopisu a we „Lužicy“, darjene knihi dotal jeňož w „Serbskich Nowinach“.

 Jutry 1897 budže naša Maćica Serbska swój 50lětny jubilej swjećić. K tomu přihotuje redaktor „Časopisa M. S.“ dospohny a nadrobny zapis wšitkich jeje sobustawow a prosy tu tohodla česćene sobustawy, zo bychu jemu cheyli **hnydom** z póstowym lisćikom pod adresu: Dr. Ernst Muka (Mucke) Freiberg i. Sa. wozjewić: a) swoje połne mjeno z předmjenami — b) swój staw a wšě swoje titule a čestne wuznamy — c) městno svojeho přebywanja z póstowej stajicu.

Časopisa M. S. su tež mnohe stare lětniki hišće na předaň a móža so direktnje skazać pod adresu: An die Maćica Serbska in Bautzen (Sachsen).

Njesobustawam předawa so zešiwk Časopisa za 2 hr. 50 np. (2,50 *M.*) a cyły lětnik za 5 hr. (5 *M.*).

Rozeslanje Maćičnych spisow stawa so porjadnje dwójcy za lěto a to stajnje po jutrach a wokoło hód. Hdý by něchto wozjewjeny spis njedostał, njech sebi žada z lisćikom pod adresu: Dr. Ernst Muka (Mucke), Freiberg (Sachsen).